МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ, НАУКИ МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВРЕСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ І ПРАВА

XIV науково-практична міжвузівська конференція студентів та аспірантів

"Дні Науки ФСП"

«Молодь в освіті та науці як умова відродження українського суспільства» (До 20-річчя незалежності Української держави)»

(ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ)

Київ – 2011

УДК 378 (009)
ББК 74.00
Д 54

Матеріали XIV науково-практичної міжвузівської конференції студентів та аспірантів "Дні Науки ФСП" ***«Молодь в освіті та науці як умова відродження українського суспільства» (До 20-річчя незалежності Української держави)»*** (2011 р. м. Київ) / Укладачі: Б. В. Новіков, І. І. Федорова, В. Ю. Пряміцин, К. О. Стецюра/ - К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2011. – 318 с.

Матеріали доповідей учасників конференції подано за редакцією авторів.

Укладачі:
Б. В. Новіков
І. І. Федорова
В. Ю. Пряміцин
К. О. Стецюра

Оформлення обкладинки:

© Авторські права авторів статей захищено, 2011

Зміст

Секція 1. Філософія : «Філософія і молодість. Вчитися мислити замолоду» (Муратова І. А. к.філос.н., доц.)..... 17
Андріяка А.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 17
Творчість як шлях самовдосконалення особистості..... 17
Білан Р.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 18
Чи існує любов в сучасному суспільстві?..... 18
Гибало А.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 19
Самотність людини як проблема сучасної філософії..... 19
Дерев'янко А.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 20
Творчість як апофеоз діяльності людини..... 20
Касьян О.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 22
Філософія як молодість..... 22
Набільська Є.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 23
Професійне вигорання в контексті проблеми відчуження..... 23
Сав'як У.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 24
Проблема становлення особистостості крізь призму поглядів Е. В. Ільєнкова..... 24
Саксєєва Є.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 26
Філософські проблеми управління..... 26
Саух Н.И. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 27
Философией не занимается лишь тот, кто не мыслит..... 27
Сергієнко М.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... **Помилка! Закладку не визначено.**
Культура дозвілля як фактор розвитку потреб сучасної молоді ..... **Помилка! Закладку не визначено.**
Цюпак О.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 29
Вчити мислити змолоду чи формувати "односторонню" людину?..... 29
Чала Н.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 30
Культура мислення управлінця..... 31
Секція №2. Історія філософії та релігієзнавство: «Крізь терни – до зірок» (Свідло Т. М., к.філос.н., доц.)..... 32
Кірсенко В. О. (НТУУ «КПІ» ФБТ)..... 32
Діоген Сінопський..... 32
Лысенко Д. Е. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 34
Духовное воспитание по работе И. Канта « О педагогике »..... 34
Шевченко Ю.А. Усенко Т.С. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 35
Жизнь и смерть: от мифологии к реальности..... 35
Демарьов О.Г.,Сахарнян В.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 36
Релігія та філософія як етапи пізнання світу людиною..... 36
Колотило М.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)..... 38

Розробка І.Кантом ідеї Університету як інституції просвітництва людини на шляху до власного самовдосконалення 38
Шевчук Ю.А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 39
Людина – машина? 39
Чайка Т. (НТУУ «КПІ» ФСП) 40
Особливості формування і розвитку кадрового потенціалу в сучасних організаціях 40
Арабська Ю.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 41
Роль ціннісних орієнтацій в діяльності індивіда 41
Цехан К.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 43
Символізм як сутнісна характеристика людини 43
Кравець В. О. (НТУУ «КПІ» ВПІ) 44
Проблема избавления от страданий в философии древней Индии 44
Секція №3. Соціальна філософія: «Духовна культура особистості як детермінант самотворення в умовах становлення сучасного суспільства» (Сторіжко Л. В., д.філос.н., доц.) 45
Каковський В.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 45
Томазо Кампанелла та «Місто Сонця» 45
Олійник Ю. Г. (НТУУ «КПІ» ФСП) 46
Використання інноваційних методів для підвищення ефективності соціальної роботи з молоддю 46
Секція №4. Історія: «Людство в умовах інформаційної епохи» (Гнатюк Н. Ф., к.і.н., проф.) 48
Черноус В.І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 48
Інтерактивність менеджера – головна особливість забезпечення самоорганції регіонального управління в інформаційному суспільстві 48
Луцька К. О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 49
Людина в інформаційній цивілізації 50
Павлюченко Д.А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 51
Інформаційне суспільство в Україні 51
Порпленко Я.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 52
Вирішення проблеми зв’язності (когерентності) історичного процесу і методологія історії 52
Рубан В.А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 54
Вплив процесу інформатизації на українське суспільство 54
Трохимець І.І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 56
Вплив ЗМІ на політичне управління державою 56
Кіхтан Г.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 57
Процес активізації інноваційно-інвестиційного механізму в економіці Україні 57
Секція №5. Соціологія: «Молодь в дзеркалі соціології» (Пиголенко І. В., к.філос.н., доц., Кавун І.В., викл.) 58
Дмитренко Н.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 58

Розвиток лідерських якостей як складова самореалізації молоді 58
Дубівка А.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП) 60
Роль самоосвіти в житті молоді 60
Зубенко Д.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 61
Міжкультурна комунікація як визначальний аспект фестивального руху 61
Кавун И.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 62
Моббинг. Возрастной конфликт 62
Лисенко Є.П. (НТУУ «КПІ» ФСП) 64
Проблема моральності і аморальності. Чому неможливо бути «хорошою людиною» 64
Мехрані В.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 65
Безробіття української молоді в контексті сучасних трансформацій в економіці 65
Мідна Н.С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 66
Роль студентського самоврядування в навчальному процесі 66
Островий В.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 68
Субкультура футбольних хуліганів 68
Пиголенко Л.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 69
Гуманність як основа розвитку сучасної української молоді 69
Пиголенко Ю.А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 71
Застосування біоетики у вирішенні соціальних проблем молоді 71
Раптова О.М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 72
Соціально-економічне значення споживчого кредиту в житті сучасної молоді 72
Редько Л.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 73
Особливості соціалізації важковиховуваних підлітків 73
Свириденко А.Д. (НТУУ «КПІ» ФСП) 75
Соціологія молоді чи психологія молодих агресорів 75
Хуторна Н.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 76
У безробіття молоде обличчя 76
Ярошик А.А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 77
Трудові міграції молоді: пошук себе чи пошук кращого життя? 77
Секція №6. Соціальна робота: «Молодь як рушійна сила розвитку соціальної роботи в сучасних умовах» (Мігалуш А. О., викл., Цюркало Т. І., викл.) 79
Алеян А.С. (НТУУ «КПІ» ПБФ) 79
Социальная работа в сфере занятости, как возможность трудоустройства будущих специалистов 79
Билименко Ю.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 80
Соціальна профілактика як форма протидії девіантній поведінці серед молоді 80
Бондар В.П. (НТУУ «КПІ» ФСП) 81
Участь молоді в волонтерській діяльності: проблеми та шляхи їх подолання 81

Власюк Т.П. (НТУУ «КПІ» ФСП)....83
Проблеми інтеграції дітей та молоді з особливими потребами в сучасному українському суспільстві....83
Гавриляко К.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)....84
Студентські соціальні служби: організація і діяльність....84
Зезенько Л.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)....85
Волонтери – наше майбутнє!....85
Каленська О.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)....86
Інтереси та мотиви, що спонукають молодь до роботи у соціальній сфері....87
Карпюк Ю.А., Кіхтан А.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)....88
Чого потребує сьогодні соціальна робота?....88
Кучуренко Т.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)....88
Роль Товариства Червоно Хреста в підтримці молодіжного руху в Україні....89
Максименко О.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)....90
Соціальна бездоглядність дітей трудових мігрантів в Україні: проблеми та шляхи їх подолання....90
Малетич Г.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)....91
Соціальний захист сім'ї, дітей та молоді як механізм реалізації соціальної політики....91
Наумець А.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)....92
Організація волонтерського руху серед молоді....92
Половко М.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)....94
Омолодження кадрового резерву державної служби у системі соціального захисту населення україни....94
Попова І. С. (НТУУ «КПІ» ФСП)....95
Волонтерська діяльність як професійний старт для молоді....95
Рибченко Я.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)....96
Проблеми молодих людей з особливими потребами в суспільстві....96
Синявська Д.С. (НТУУ «КПІ» ФСП)....98
Інтегровані соціальні служби як інноваційна модель надання соціальних послуг сім'ї та молоді....98
Сімперович Н.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)....99
Досвід організації молодіжного волонтерського руху в Німеччині та Україні: порівняльний аналіз....99
Скрипчук Н.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)....100
До проблеми соціальної адаптації обдарованої молоді....100
Черненко А.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)....102
Активність молоді у волонтерських програмах світу....102
Шасталов Н.Н. (НТУУ «КПІ» ФСП)....103
Развитие социальной работы в Украине....103
Секція №7. Історія соціології: «Поняття суспільство в ретроспективі: від О.Конта до

Т.Парсонса» (Крижанівська О. П., к.філос.н., доц., Клименко М. І., викладач) 105
Мироненко І. Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП) 105
Розуміння суспільства очима З. Фрейда 105
Порпленко Я.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 106
Демократія і панування еліти в Україні 106
Костюкевич А. С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 107
Роль символів в процесі соціалізації (за Дж.Мідом) 107
Суховий Е. С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 108
Соционика – искусство или наука? 108
Давидюк Т.В. (КНЛУ, ПА) 109
Проблематизація соціального конфлікту в межах цивілізаційного дискурсу (за С.Хантінгтоном) 109
Бех А.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 110
Дихотомия «индивидуализм – коллективизм» в исследовании о самоубийстве Эмиля Дюркгейма 110
Навара А.Є. (НТУУ «КПІ» ФСП) 111
Аналітична цінність концепції габітусу П.Бурдьє в сучасному соціальному дискурсі ... 111
Фортушна В.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 112
Натовп XXI століття: прогнози на перспективу 112
Секція №8. Педагогіка: «Педагогіка на зламі тисячоліть» (Пузирьов Є. Д., к пед.н., доц.) ..
Секція №9. Психологія: «Особистісне поставання молодого вченого» (Бреусенко-Кузнєцов О. А., к.психол.н., доц.) 113
Челнокова А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 113
Роль педагога в гуманистической направленности современного общества 113
Аббасова А. І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 115
Проблема педагогических трансформаций в процессе формирования идеальной личности 115
Галенко О.С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 116
Проблема самоактуалізації в педагогіці 116
Буданова Я.Р. (НТУУ «КПІ» ФСП) 117
Гуманістична парадигма у освітній системі України як спосіб розкриття творчого потенціалу учнів 118
Булах Е. А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 119
Основные проблемы образования в современном обществе 119
Драчук Я.І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 120
Психологія моди – становлення чи знищення особистості? 120
Чукавіна Т.Е. (НТУУ «КПІ» ФСП) 122
Професійне спілкування викладача як фактор функціонування системи «викладач – студент», його взаємодія з учбовою діяльністю студентів 122
Калініна О.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 122

Роль феномену “соціальне настановлення” у формуванні ставлення працівників до керівництва організації 122
Бузько Н. (Криворізький державний педагогічний університет) 124
Особливості гендерної ідентифікації у підлітковому віці 124
Сєрик М. П. (НТУУ «КПІ» ФСП) 125
Проблема емоційного вигорання студентів 125
Секція №10. Культурологія та естетика: «Київ: діалог віків та поколінь» (Покуліта І. К., к. філос.н., доц., Балакірова С. Ю., к.філос.н., доц., Ніколова Н. І., викл.) 126
Василенко А.Д., Панасюк О.А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 126
Модель мирового дерева в народном творчестве (украинская традиция) 126
Волкова Д., Дорош В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 127
Діяльність мистецьких об’єднань авангарду в Києві на початку хх ст. («ланка», «флямінго», «нова генерація», «кільце») 127
Гапчук Я. (НТУУ «КПІ» ФСП) 129
Звіринецькі печери як пам’ятка глибокої давнини 129
Герчанівський Д. (НТУУ «КПІ» ФСП) 130
Кубофутуризм Олександра Богомазова 130
Гошук І.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 131
Меценатська діяльність родини Терещенків у Києві 131
Груша А.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 133
Символіка архітектурних форм Андріївської церкви 133
Дончик Л. Ю. 134
”Цвіт папороті” Е. Станковича як композиторський діалог з фольклором 134
Зосим В.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 136
Символіка «лабрису» та образів «драконів» у трипільській кераміці (трипільська культура на київщині) 136
Кіщук Т.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 137
Марія Оранта – крок у вічність 137
Климова А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 139
„Неовізантизм” М. Бойчука як спроба створення національного синтетичного стилю 139
Коренева А.М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 140
Біноклі трипільської культури: семантика та призначення (трипільська культура на київщині) 140
Лебедь О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 142
Символіка місяця й сонця в матеріалах трипільської культури 142
Наріжна В.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 143
Символіка православних храмів на прикладі Софійського собору 143
Невмержицький В.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 144
Проблеми збереження історико-культурної спадщини м.Києва 144
Павленко В. В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 145

Специфіка кіномистецтва О. Довженка у контексті стратегій семіотики 145
Савенко Л.В (НТУУ «КПІ» ФСП) 147
Таємниці китаївських печер 147
Трофімчук А.С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 148
«Нове мистецтво» О. Екстер як діалог фольклору та авангарду 148
Шевченко К.С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 149
Мова кольору та орнаменту трипільської кераміки (трипільська культура на київщині) 149
Юсин М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 151
Філософія світла та кольору у храмовому мистецтві Київської Русі 151
Секція № 11. Математика 21 століття: «Математичне та комп'ютерне моделювання соціально-економічних та екологічних процесів і систем (мультидисциплінарні дослідження)» (Бахтіна Г. П., к.фіз.-мат.н., доц.) 152
Кострома А.М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 152
Екологічна Конституція Землі: концептуальні засади та практичне втілення 152
Лавриненко Я.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 154
пенсійні реформи через призму демографічної статистики 154
Павленко В. В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 154
Дослідження показників демографічної статистики та прийняття стратегічних рішень в галузі управління освітою 154
Чернюк А. В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 155
Інтернет-журнал про страхування "Forinsurer.com": аналіз контенту 155
Секція № 12. Політологія: «Україна: 20 років незалежності в контексті світового політичного процесу» (Радей А. С., викл.) 157
Зуб О.Л. (НТУУ «КПІ» ФЛ) 157
Соціально-економічна проблема в Україні в контексті світового політичного процесу та шляхи їх вирішення 157
Гибало А.І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 158
Формування позитивного іміджу України 158
Коваль М. О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 159
Вплив світового політичного процесу на трансформування України в державу третього тисячоліття 159
Лисенко Р. В. (Інститут міжнародних відносин КНУ ім.Т. Шевченка) 160
Україна на шляху до європейської інтеграції: політико-правовий аналіз 160
Пустовіт А. С. (Інститут міжнародних відносин КНУ ім. Шевченка) 161
Деякі ознаки сучасного політичного режиму України: 162
політологічний аналіз 162
Слободян В.О. (НУУ «Острозька академія») 163
Роль Інтернету у сучасному політичному процесі України 163
Козаченко А.О. (НУУ «Острозька академія») 164

20 років незалежності України – 20 років активної миротворчої діяльності під егідою ООН 164
Петровська І.П.(НТУУ «КПІ» ФММ) 165
Державне регулювання національної економіки в умовах глобалізації сучасного світу 165
Сецiя № 13. Діалектична логіка: «Людина, суспільство, всесвіт – прогрес, регрес чи розвиток» (Піхорович В. Д. , ст. викладач) 167
Кравченко Владимир, (Факультета экологии и биотехнологии НУБиП) 167
Соотношение индивидуума и общества с позиции психоанализа 167
Осенний И. (Факультет экологии и биотехнологии НУБиП Украины) 168
«Отчужденный труд» - каков он на практике, и как с ним бороться? 168
Усатюк О. (Факультет экологии и биотехнологии НУБиП Украины) 169
Феномен жадности в современной культуре 169
Зухар О. (Факультет экологии и биотехнологии НУБиП Украины) 170
Роль авторитета в процессе обобществления 170
Бабенко О.Ю. (НТУУ «КПІ» ФТІ) 171
Науковий прогрес чи криза культури? 171
Секція №14. Риторика та іміджелогія: «Риторика протиріч. Хвала та осуд. Змагання ораторів» (Препотенська М. П., к.філос.н, доц.) 173
Клепа Є.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 173
Інтернет – скарбниця пізнання! 173
Чернишова А.А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 174
Інтернет - інформаційна атака 174
Буданова Я.Р. (НТУУ «КПІ» ФСП) 175
Зустрічають за одягом 175
Галенко О.С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 176
Зустрічають не за одягом! 176
Демчевська Д. (НТУУ «КПІ» ФСП) 177
Користь НЛП 177
Демченко Ж. В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 178
Пунктуальність як ключ до успіху 178
Зима В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 180
НЛП - система шахрайства та псевдонаука 180
Гордієнко Л. М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 181
Пунктуальність як обмеження свободи 181
Секція № 15. Гендерні дослідження: «Гендерний мейнстримінг як запорука розбудови рівних можливостей» (Стрєбкова Ю. В., к.філос.н., доц.) 182
Кучер Л.С. (НДУ імені Миколи Гоголя) 182
Самоактуалізація особистості в сучасному суспільстві: гендерний аспект 182
Бойко І. І. (ТНПУ ім.. В. Гнатюка) 184

Педагог і громадська-просвітня діячка Марія Білецька 184
Коханюк А.Б. 186
Самореалізація жінок з нетрадиційною орієнтацією 186
Олійник Є. (Інститут журналістики КНУ ім.. Т. Шевченка) 187
Роль масових чоловічих і жіночих журналів у формуванні ґендерної ідентичності читачок і читачів 187
Василенко (НТУУ «КПІ» ФСП) 190
Гендерний аспект етикету 190
Гречин І.М. (ТНПУ ім. В. Гнатюка) 190
Інноваційні технології соціальної роботи з учнями у Німеччині 190
Дубина А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 193
Орієнтації українських відвідувачок соціальних мереж щодо взірців тілесності 193
Самолига О.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 195
Подолання гендерних стереотипів у формуванні лідерських якостей керівника 195
Сєрик М. П. (НТУУ «КПІ» ФСП) 197
Зміна ідентичності в віртуальному світі: гендерний аспект 197
Рубан О. В. (Сумський національний аграрний університет) 198
Гендерно-паритетні відносини – крок до суспільства рівних можливостей 198
Санталова А.В. Николайчук В.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 200
К вопросу о полигамии 200
Демченко Ю. В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 202
Цинизм в отношениях между мужчиной и женщиной в современном обществе 202
Секція №16. Правова система: «Правова Україна очима майбутніх фахівців» (Чепульченко Т. О., к.ю.н., доц.) 204
Апончик Т. М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 204
Правосвідомість людини як запорука розвитку правової системи держави 204
Бакал Я. С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 205
Мораль та її функції 205
Безкоровайний Б.Р. (НТУУ «КПІ» ФСП) 206
До питання про федеративні відносини України та Криму 206
Вареник Я.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП) 207
Правове регулювання як спосіб правового впливу на свідомість особи 207
Ковалівська С. М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 208
Злочинність неповнолітніх в системі ювенальної юстиції 208
Ковтун Є.І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 210
Проблеми деформації правосвідомості молоді 210
Куракіна О.С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 211
Правова культура молоді 211
Морозюк Н.Г. (НТУУ «КПІ» ФСП) 212

Сильна адвокатура – запорука побудови правової держави 212
Притуляк З.Л. (НТУУ «КПІ» ФСП) 213
Проблеми та перспективи України як правової держави 213
Пряміцин В. Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП) 214
Діяльність міліції із забезпечення прав, свобод і обов'язків людини і громадянина 214
Стельникович Ю.І. (ВМУРоЛ «Україна») 215
Особливості правового статусу громадських організацій 215
Талда М. А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 217
Фактичний народний суверенітет як інститут цивільної правоздатності: декларації та українські реалії 217
Ткаченко Ю.М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 218
Проблеми у діяльності правоохоронних органів України 218
Холявко О.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 219
Проблема корупції в Україні 219
Шандурський Б.В. (НТУУ "КПІ " ФСП) 220
Право людини на повагу до її честі, гідності та особистої недоторканості в демократичній державі 220
Тараненко М.М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 221
Об'єктивна сторона масових заворушень 221
Гайнутдінова Ю. І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 222
Чи можна перемогти банк? 222
Секція № 17. Право: «Захист прав молоді за трудовим законодавством» .... (Кузнєцова Л. О., к.ю.н., доц., Цирфа Г.О., к.і.н., доц.) 224
Качуровський С. В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 224
Ціна заробітної плати в "конвертах" для добробуту українців 224
Удовенко Є. І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 225
Ключові моменти проекту трудового кодексу 225
Кіт О. С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 226
Проблеми працевлаштування інвалідів в Україні 226
ДіненкоМ. І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 228
Праця неповнолітніх 228
Кашпур В. М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 229
Надурочні роботи у трудовому законодавстві: проблеми та особливості правового регулювання 229
Педик Н.І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 230
Проблема безробіття серед молоді 230
Соловйова Є.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 231
Заходи щодо поліпшення умов у працевлаштуванні молодих спеціалістів 231
Подгорнова М. М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 232

Проблеми пошуку першого робочого місця 232
Томіна О.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 233
Проблеми трудових відносин молоді 233
Хоменко В. В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 235
Проблеми реалізації трудового потенціалу молоді в україні 235
Секція №18. Правові засади державного адміністрування: «Роль молодого покоління в розбудові української державності» (Бежевець А. М., ст. викл., Трофименко І. В., ст. викл.) 236
Герасименко Р.І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 236
Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів 236
Дубняк М.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 237
Приватизація. Реприватизація. Націоналізація. 237
Дудіна Н. Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП) 238
Митний контроль та митне оформлення товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності 238
Гоцалюк М.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 240
Етико-правові проблеми клонування 240
Грекович Д.І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 241
Право на три букви 241
Коваленко К. (НТУУ «КПІ» ФСП) 242
Явище дискримінації в Україні 242
Кравець І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 244
Атомная энергетика: За и Против 244
Кузнєцова О. М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 245
Шлюбний договір та шлюбний контракт 245
Мосійчук А.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 246
Роль молодого покоління в адміністративній реформі 246
Поліщук О.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 247
За крок до штампу в паспорті 247
Сокольвак Ю.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП) 248
Захист персональних даних 248
Співак І.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 249
Термінологічні проблеми митного законодавства в Україні 249
Щербаков М.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 250
Болонська система в Україні 250
Трофименко Я.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 252
Правосвідомість молоді як основа формування правової держави 252
Шевчук Ю.А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 253
Роль української молоді у розбудові громадянського суспільства 253
Харік М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 254

Ціннісні орієнтації в'єтнамської молоді як приклад збереження і розвитку державності 254
Секція №19. Правосуддя: «Захист прав людини в умовах судової реформи» (Солончук І. В., ст. викл.) 255
Пуга Я.Г. (НТУУ «КПІ» ФСП) 255
Роль судової влади в розбудові демократичної держави 255
Морєва К.І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 256
Суддівська етика:історія та сучасність 256
Осовітня Л. (НТУУ «КПІ» ФСП) 257
Навчання та професійний розвиток суддів: право чи обов'язок? 257
Климчук А.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 258
Проблемні питання Закону України «Про судоустрій та статус суддів» 258
Войтович Л. В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 260
Проблемні питання судового захисту прав інтелектуальної власності в Україні 260
Тартачник Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП) 261
Присяга судді – складова його правового статусу 261
Коваленко К.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 262
Особливості звернень громадян України щодо захисту прав людини в Європейському суді з прав людини 262
Тинна Д. С. (НТУУ «КПІ» ФСП) 264
Судовий прецедент в Україні 264
Русскова В.А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 265
Доцільність та перспективи впровадження інституту суду присяжних в Україні 265
Секція №20. Адміністративний менеджмент: Креативний потенціал адміністративного менеджменту Соціоінженерний підхід в управлінні освітніми процесами (Коваль О. А., к.філос.н., доц., Петрова С. О., викл.) 267
Баглайчук О.Г. (НТУУ «КПІ» ФСП) 267
Интеграция творчества в техническое образование в современных условиях 267
Довгошея А.М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 268
Криза системи освіти як передумова модернізації освітньої сфери 268
Єфімова О.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП) 269
Морально-етичний потенціал управлінської еліти 269
як фактор виходу з системної кризи в Україні 269
Кругляк А. Б. (НТУУ «КПІ» ФСП) 271
Сучасні технології управління медіарекламою 271
Курченко Ю. М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 272
Роль корпоративної культури в управлінні персоналом організації 272
Ноголь Л.А. (НТУУ «КПІ» ФСП) 273
Психологічний добір персоналу управління як складова адміністративного менеджменту 273

Островська І.Є. (НТУУ «КПІ» ФСП) 274
Новий підхід до управління профспілками 274
Отрошенко А.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП) 275
Управління і творчість 275
Панченко Г.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП) 277
Проблеми реформування системи управління житлово-комунальним господарством в Україні 277
Пархуць О.І. (НТУУ «КПІ» ФСП) 278
Вплив рівня конфліктологічної компетентності керівника на управлінську діяльність . 278
Перетяжко Ю.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 280
Гендерна освіта в Україні як фактор реалізації гендерної політики 280
Рева О.В. (НТУУ «КПІ» ФММ) 281
Корпоративна філософія на українському бізнес просторі 281
Самборська Л.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 282
Антикризове управління підприємством туристичної індустрії 282
Селебинка Е.В. (НТУУ «КПІ» ФММ) 284
Креативні ідеї в адміністративному менеджменті компаній 284
Солодка О.С., Солодчук Д.О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 285
Ефективність використання методів стимулювання відвідування лекцій для студентів 4 курсу ФСП 285
Степанова Т. О. (НТУУ «КПІ» ФСП) 286
Соціальні проблеми молоді в умовах загострення соціально-економічної кризи українського суспільства 286
Тарасенко І. Є. (НТУУ «КПІ» ФММ) 287
Креативний адміністративний менеджмент та способи стимулювання творчого мислення сучасного менеджера 288
Ходиченко Л.М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 289
Світовий досвід управління діловими відносинами 289
Список використаних джерел 290
Челишева А.В. (НТУУ «КПІ» ФСП) 290
Управління креативним потенціалом компанії 290
Шусть Д.М. (НТУУ «КПІ» ФСП) 291
Вплив командоутворення на ефективність роботи організації 291
Юрченко Т.Ю(НТУУ «КПІ» ФСП) 292
Методи оцінки діяльності персоналу медичних закладів 292
Секція №21. PR: «Комунікативні стратегії реклами, пропаганди і PR» (Польська Т. Д., к. філос.н., доц.) 294
Козубенко О.А.(НТУУ «КПІ» ФСП) 294
Медіастереотипи як інструмент формування суспільної думки 294
Шальнєва О. М. (НТУУ «КПІ» ВПІ) 295

Стратегії та ресурси реклами 295

Секція 1. Філософія : «Філософія і молодість. Вчитися мислити замолоду» (Муратова І. А. к.філос.н., доц.)

Андріяка А.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ТВОРЧІСТЬ ЯК ШЛЯХ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

«*Мета людини не порятунок, а творчість» (М.О.Бердяєв)*

Самовдосконалення та творчість тісно пов’язані між собою. Людина творча ставить собі за мету самореалізацію себе як особистості – це виражається у геніальності кожної окремої людини . Творча людина вкладає свої знання та уяву в створення картин, музичних творів, книг, соціальних реформ тощо. Людина, яка, так би мовити, має "свободу духу", не ставить на перше місце фінансовий зиск, людину творчу цікавить тільки самореалізація і розвиток "продукту" творчості. Але в наш час багато творчих людей, які займаються творчістю задля досягнення власних цілей. Дійсна ж творчість, на нашу думку, може бути лише метою, але ніколи - засобом для досягнення власних егоїстичних цілей.

Наведемо думку відомого філософа початку ХХ ст. – Миколи Олександровича Бердяєва. Творчість для Бердяєва - не стільки оформлення задуму в кінцевому продукті, скільки прорив до нескінченного, «не об'єктивування, а трансцендування». Звідси – неминуча трагедія творчості, що виражається, перш за все, в продуктах культури та суспільства, «у невідповідності між творчим задумом та його здійсненням» [Бердяев Н. Самопознание / Н.А. Бердяев - М.: Мысль, 1990. – С. 189]. Нам же здається, що саме творчість як реалізація ідеального є єдиною можливістю для актуалізації можливостей кожного, багатьох, усіх членів суспільства. Діяльнісна сутність людини дійсно багатосторонньо може реалізовуватися лише в продуктах та предметах її діяльності, піком, найвищою точкою якої є творчість.

Творчість іманентна природі людини, адже вся історія існування людства – це історія окультурення об'єктів навколишнього світу та розвиток самої людини як суб'єкта творчого процесу. Людина створює своє штучне середовище (т.з. "другу природу") – культурний світ, який і став єдино прийнятним середовищем її життєдіяльності. Історія філософії знає величезну кількість трактувань розуміння творчості: «божественна одержимість» (Платон), синтез свідомих та несвідомих елементів психіки (Ф.В.Й. Шеллінг), містична інтуїція (А. Бергсон), сублімація сексуального інстинкту (З. Фройд), віддзеркалення об'єктивної реальності, суб'єктивно заломленої в свідомості особистості (марксизм, радянська філософія), діяльність людини, спрямована на перетворення природи та соціального світу, відповідно до її (людини) цілей та потреб, на основі законів об'єктивного світу (сучасні трактування марксизму) тощо.

Повністю погоджуємося зі словами Б.В. Новікова, який підкреслює, що "лише з позицій розуміння творчості як найбільш розвиненої форми розвитку, саморозвитку

соціальної матерії у формі свободи, суспільство, люди та людина охоплювані теоретичним розумом як філософська проблема. Осягненні та практично здійснювані" [Новіков Б.В. Творчість як спосіб здійснення гуманізму. Електронний ресурс. Режим доступу – http://red-philos.net/novikov/tvorchist (станом на 19.04.2011)]. Дійсна творчість, свобода, діяльність, воля – все це ті поняття, які відображають соціальну сутність людини та задають таку систему координат, лише в рамках якої нам видається можливим розвиток суспільства в цілому і кожного окремого його члена зокрема.

Білан Р.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЧИ ІСНУЄ ЛЮБОВ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ?

Любов…коли виникла? Що це? Чи існує взагалі? Питання, які примушують задуматись. А особливо чи існує вона зараз, в сучасному суспільстві.

Сучасне суспільство вирішило спростити собі життя, викреслюючи кохання як складову існування. Люди завжди очікують чогось, а кохання - це активна дія, її не можна просто очікувати, вона переповнена як задоволенням так і стражданням. Людина – це предмет товарообміну. Вона живе заради себе, на перше місце завжди ставить матеріальне благо, а не почуття. Люди – автомати не здатні до любові.

Любов в сучасному суспільстві трактується як сексуальне задоволення. Помилковим є твердження про те , що саме від сексуального задоволення залежать відносини, а саме таке поняття як «любов». Любов це не результат, а причина. В сучасності розуміння кохання скоріше підпорядковане теорії Фрейда. Любов як сексуальне задоволення, і не більше того. Проте людина породжує в собі конфлікт, живучи тільки сексуальним життям.

Іншим трактуванням кохання в сучасному суспільстві є так званий договір. Договір між подружжям, тобто розуміння, спільні інтереси, дружба. Проблеми одного члена сім'ї стають проблемами іншого.

Сім'я відіграє важливу роль у ставленні до кохання. Сім'я змінюється в результаті зміни самого суспільства. Ставлення до любові і розуміння її залежить від економічної, моральної сторони суспільства. Особистість соціалізується через кохання. Людина, яка не відчула за життя кохання приречена на загибель, тому, що любити – це значить жити, взаємодіяти, розвиватись. Сім'я зникає, коли зникає кохання.

Сучасному суспільству більше притаманний егоїзм, задоволення власних інтересів, а любов – її просто для нього немає. Люди не вміють любити, піклуватись про когось, є тільки своє «Я» і все. Люди завжди шукають вигоду, щоб покращити собі життя, але забувають про найголовніше – про почуття. Невже ми стаємо машинами, які не здатні щиро кохати?! Бізнес, гроші на першому місці. Кожний сам за себе. Гроші правлять світом, а не кохання. Втрачаючи віру в кохання, ми втрачаємо здатність взаємодіяти. Людина відгороджує себе від інших, залишаючись один на один з собою. Для неї головне - боротьба за матеріальні блага, боротьба за існування. Продавати своє тіло - звичне явище. Принципи сучасного суспільства – це принципи егоїзму та

байдужості. Особистість відокремлює себе від усього: від себе, від інших. Вона втрачає себе як особистість. І саме від суспільних порядків залежать такі переконання про любов. Суспільство створює відносини.

Телебачення, інтернет, все навколо має, як домінанту, тематику сексуального характеру. Те, що має бути особистим, виводиться на екран, а те, що має бути показаним, заховане десь глибоко. На цьому заробляють гроші, тому що це всім подобається. Секс, порнографія, проституція – ось що ми маємо тепер. Так простіше не відчувати…жити так як хочеться. Але ми забуваємо про мораль, чисте кохання. Люди забули як це любити. Відтак йде процес розлюднення людини.

Любов існує. Заради любові варто жити і ніщо й ніколи її не замінить. Її не купити, не продати, вона така, яка вона є - справжня. Любити - значить існувати, а без суспільної взаємодії немає життя, без любові не народжуються діти. Любіть!!!

Гибало А.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

САМОТНІСТЬ ЛЮДИНИ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Проблема самотності з давніх часів хвилювала людство. У світовій літературі цей феномен став основою багатьох творів. Розвиток філософської думки зіграв визначальну роль у розкритті специфіки даної проблеми. На думку сучасних філософів, психологів, соціологів, проблема самотності в наш час все більше актуалізується. Для підтвердження можна навести влучний вислів М.Шелера: «ще ніколи в історії людина не ставала настільки проблематичною для самої себе, як в наш час» [2]. З того часу, як були сказані ці слова, пройшло вже століття, але вони є яскравим підтвердженням зростання актуальності проблеми.

Людина завжди самотня. Цей феномен запрограмований в неї ще з самого початку свого існування. Це не залежить від її оточення. Коли вона говорить, що не боїться самотності, то це, в певній мірі, стає самообманом. Самотність – явище не таке вже й тимчасове. Воно може коренитися в душі людини. Якщо детально зайнятися дослідженням цього явища, то можна знайти вирішення цієї досить-таки непростої проблеми.

У різні віки самотність тлумачилася по-різному. ЇЇ пов’язували зі свободою, волею, Богом тощо. Проблемою цього феномену займалися Платон, Арістотель, Декарт, Лейбніц, Руссо, Фейєрбах, Енгельс, Маркс, Шопенгауер, Ніцше, Хайдеггер, Фромм, Фрейд, Бердяєв, Ільїн та ін. Вони трактували самотність по-різному. Хайдеггер мислить самотність як благо, що дозволяє людині бути самій з собою; Шопенгауер говорить, що людині, яка стоїть високо в розумовому відношенні, самотність навіть приносить вигоду: по-перше, бути самим з собою і, по-друге, не бути з іншими. Ніцше вбачав у самотності шлях до самовдосконалення, тоді як за Марксом самотність – похідна від відчуження, яке може бути подолане лише через зміну соціально-економічної системи. Справжнє джерело відчуження – відносини приватної власності, подолання яких призведе до падіння всіх форм відчуження. Ще одним важливим

джерелом варто назвати поділ праці. Адже він призводить до звуження діяльності, пізнання та спричиняє відсторонення людини від її оточення, розпад її як особистості.

Кожен із нас живе, діє та взаємодіє з іншими. Коли ж людині не вдається налагодити дієвий зв'язок з оточуючим світом, індивід починає втрачати належність до соціуму, тобто відбувається відторгнення набутих соціальних статусів та ролей. І в цей момент відбувається згасання людини як особистості. Вона заглиблюється в інший вимір, в так звану «негативну свободу» (Е. Фромм). Людина стає вільною від усього, і навіть тоді, коли хоче налагодити зв'язок з оточуючим середовищем, їй не вдається цього зробити.

Хоча проблема самотності і гостро постала перед людством, шляхи її вирішення все-таки існують. На нашу думку, ефективним можна вважати шлях, запропонований М.О. Бєрдяєвим: «щоб не бути самотнім, потрібно сказати "ми", а не "я". Через момент самотності народжується… самосвідомість особистості» [1]. Також, Бердяєв наголошував на визначальній ролі у подоланні самотності дружби та любові.

Якщо розглянути теперішнє постіндустріальне суспільство, то дійсно, через наявний людський егоїзм та заглибленість в себе важко подолати поріг самотності. На нашу думку, такі загальнолюдські цінності, як дружба та любов повинні бути щирими, відкритими, справжніми. Ці поняття можуть стати ключовими у подоланні самотності, тобто, свого роду відчуження. Якщо люди будуть об'єднуватися, працювати разом, при цьому маючи спільну мету та рівні можливості, вони цим самим долатимуть свою ізольованість.

Проблема самотності з філософської точки зору яскраво демонструє теперішню кризу сучасного суспільства. Людина втратила своє першопричинне значення: бути цілісною та гармонійною з собою та соціумом. Головною причиною самотності, не виходячи з-поза філософії, і є відчуження, яке несе за собою соціальні та психічні хвороби. Можливим подоланням може стати всім відома діяльність людини, але не як така, що сприяє наростанню відчуження. Спільна діяльність повинна стати стимулом для людей, вирішенням протиріч у соціумі. Адже саме спільна діяльність, що являє собою взаємодію людей, спрямована на задоволення духовних та моральних потреб зможе викоренити самотність.

Література:

1. Бердяев Н. А. Я и мир объектов // Бердяев Н. А. Философия свободного духа. М., 1994. – С. 278.

2. Шелер М. Положение человека в космосе. М.,1988. – С. 32

Дерев'янко А.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ТВОРЧІСТЬ ЯК АПОФЕОЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Праця, діяльність - це спосіб існування та творення людини. Будь-яка праця може

бути як творчою, так і не творчою. Безумовно, для характеристики нетворчої праці найкраще підійде розроблена Марксом категорія відчуження праці. Так, Карл Маркс пише про відчуження праці в умовах капіталістичного виробництва, яке полягає в тому, що для робітника, який позбавлений власності на засоби виробництва, вона виступає як щось чуже, зовнішнє, згубне. Робітник не належить сам собі в процесі праці. Він не володіє власними продуктами праці, сам він в процесі виробництва виступає не як людина, а лише як робоча сила та додаток до машини. І якщо брати крайню форму такої праці, то вона веде до повної деградації і знищення індивіда. Людина в процесі такої праці перестає бути собою, а повертається у звичний стан, лише коли перебуває поза процесом праці. Нічого дивного, що така праця не є мрією людини, тому вона при кожній можливості біжить від праці, як від того, що знищує її. Праця переходить в небажану необхідність для задоволення тільки фізіологічних потреб. Людина працює для того щоб існувати, а не для того щоб жити. Бо для існування (існування як метафізичного стану застою) потрібно порівняно небагато – їжа, одяг, дім... А для того щоб жити, а не проживати – цього занадто мало. Наведемо цитату Маркс, яка чудово виражає цю думку: «саме життя виявляється тільки засобом для життя». Тобто праця, що відчужує людину від себе, робить її біологічним автоматом та нещасною.

В праці ж людина повинна розвиватись, повинна реалізувати себе, розкривати себе, актуалізувати свої здібності, але для цього потрібно змінити характер праці. Людина має жити працею, оскільки це спосіб гармонійного співіснування людей в суспільстві. Але для цього треба подолати відчуження праці, що є можливим, лише за умови подолання приватної власності, яка і є "коренем зла". Мова йде, звичайно ж, не просто про юридичне знищення приватної власності, а про сутність її подолання - про знищення розподілу праці.

Наймасштабніша спроба позбутися приватної власності - це досвід СРСР. Повністю вирішити дану проблему не вдалося, але соціалізм дав багато яскравих прикладів, що це практично можливо. Одним з найкращих прикладів є дитяча виправна колонія Макаренка А.С. Її унікальність полягає у тому, що простому педагогові вдалося в рамках дитячого колективу зняти розподіл та відчуження праці. І, відповідно, перетворити працю з виснажливої повинності на творчу діяльність. У діяльність, яка стала створювати не людину-автомат, а всезагально розвинену, що здатна думати, розвиватися, створювати щось справді нове не тільки на рівні виробництва речей або на рівні художньої творчості (і те, і інше в колонії ім. Горького і комуні імені Дзержинського стало нормою життя), але і на рівні нових суспільних відносин, нового типу людини. Це вдалося здійснити завдяки тому, що замість звичного вилучення дітей із суспільного процесу виробництва та замикання їх у школі з метою "дати знання і виховати", вихованцям колонії дали можливість трудитися на самому передньому фронті виробництва з використанням досягнень техніки і науки. Це дозволило дітям відчути, що вони корисні для суспільства, в тому сенсі, що їхня праця "крокувала у

ногу з епохою". Можна сказати, що ці діти, в першу чергу, стали створювати не продукти праці, а – самих себе.

Творча діяльність завжди повинна носити суспільно-корисний характер. У найзагальнішому вигляді ця ідея була виражена в категорії спільно-розділеної діяльності, яку Е.В. Ільєнков сформулював стосовно до експерименту по народженню та формуванню свідомості у сліпоглухих дітей, але яка застосовується до будь-якого виховання в цілому. Тільки за умов, коли людина за допомогою спільно-розділеної праці зможе активно та вільно освоювати всі досягнення культури людства, вона зможе стати справді творчою особистістю. І, відповідно, реалізувати себе не в ілюзорних формах індивідуальної творчості, покликаних за зовнішньою оригінальністю приховати внутрішню порожнечу та безплідність такого «творця», а в спільно-розділеній історичній творчості всього людства, створюючи нову культуру і нову людину. Тим самим, проходячи шлях крізь капіталістичні тернії до гуманістичних зірок!

Касьян О.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ФІЛОСОФІЯ ЯК МОЛОДІСТЬ

Філософія іноді представляється молоді в образі убіленого сивиною мудреця, що неквапливо роздумує в спокійній самотності над таємничими глибинами всесвіту, про «трансцендентальну єдність апперцепції» та подібні сюжети, що вимагають відчуженості від світської суєти, від її радощів та жалю [1, 18]. Ми не випадково назвали наші тези, дещо перефразованою назвою роботи Е.В. Ільєнкова "Філософія та молодість". Молоді люди більше налаштовані на яскраві фарби життя, що несуть в собі новий сонячний день, в якому майбутнє виглядає ще кращим та насиченішим, вони насолоджуються нинішнім станом, адже усвідомлюють, що колись прийде сірий вечір роздумів. Але не потрібно забувати про те, що справа не у віці, перефразовуючи відому приказку, зазначимо: філософії будь-який вік покірний. Питання ж полягає в пріоритетах: в тому, що сучасна молодь вибирає – філософію тямущу, – науково бездоганну, – або ж, – її підробку, кальку, схожу на справжню філософію за формою, але порожню за змістом.

Філософія, без усіляких перебільшень, – це наше життя. Якщо ми мислимо над тим що робимо, усвідомлюємо помилки, схвалюємо (або ж, навпаки, – не схвалюємо) діяльність близьких, означає що ми вже опосередковано (або безпосередньо) засвоюємо філософію. Чи не кожна молода людина схильна до легкого ухвалення рішень, вона не приділяє багато часу аналізу всіх плюсів і мінусів, можливих наслідків її діяльності. Через це, молоді дуже легко втратити оптимістичний життєвий настрій, одного разу зіткнувшись з невдачею. От і виходить, що молоді якщо «гинути», то сліпо. Лише філософія може допомогти бачити зльоти та падіння одночасно як з позитивного, так і з негативного боку.

Існують три основні "сценарії" старіння, які кожна людина обирає для себе сама:

оптимістичний, песимістичний та реальний. Тут, на нашу думку, можна провести певну паралель з суб'єктивним, об'єктивним та абсолютним духом Гегеля. Оптимістичний процес старіння постає як воля окремої людини, не багатьом властиво, радісно зустріти старість. Дух суспільства в цілому представляється нам в песимістичному образі. Серед людей, згідно Гегелю, "побачити, відобразити абсолютну ідею можуть лише талановиті та геніальні люди, через це вони є творцями мистецтва". Тобто, реальний процес старіння, і, – власне розуміння даного процесу, – чітко пов’язаний з розумінням його філософського сенсу.

Молодість – вогонь та світло життя, кожна людина по-своєму буває юною, але хтось зберігає молодість до двадцяти років, інша людина – до тридцяти, третя – до сорока, тощо. А буває, за влучним виразом Б.Б. Гребєнщикова, що "деякі люди старіють раніше, аніж починають дорослішати". Якраз, з розумінням філософії, з визначенням свого місця в світі, а також усвідомленням іншої людини як себе, ми і пропонуємо пов'язати процес дорослішання людини та становлення її як особистості. Філософія ж має знайти собі місце в реальному житті окремої людини та стати потребою для розуму кожної особистості.

Відома теза В. Распутіна говорить про те, що людина за своєю природою істота дуже глибока, але вона часто діє поверхнево та, на жаль, дуже часто так і йде з життя, не пізнавши себе та не реалізувавши своїх можливостей. Ми ж, в якості, висновку зазначимо, що саме філософія може, – та має, – допомогти молодому поколінню усвідомити свою природу, єдність людини та суспільства в цілому, актуалізувати свій творчий потенціал.

Сама діалектика молодості та старості є, на нашу думку, бездоганною демонстрацією закону взаємного переходу кількісних змін у якісні та навпаки. Адже, їх співвідношення полягає не в простому накопиченні кількісних змін (таких, як біологічний вік людини), а саме – у якісних (освіченості, залучення до суспільного досвіду, індивідуальному усвідомленні свого місця у світі тощо). У переході молодості у зрілість, а через неї – до старості, ми бачимо момент «стрибка», який і підкреслює єдність розвитку та деградації.

Література:

1. Ильенков Э.В. Философия и культура. – М.: Политиздат, 1991 – 464 с.

Набільська Є.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ВІДЧУЖЕННЯ

Проблематика професійного вигорання є актуальною в сучасному соціумі, масштабність даного явища набуває все більшого поширення. Подібна обставина зумовлена тим, що особистість постійно знаходиться під тиском: нині сущі суспільні та трудові відносини ставлять людину в ситуацію відчуження. Це і є основною причиною відчуження діяльності людини, яка виходить з процесу праці спустошеною та не отримує повної віддачі від результату власної праці.

Людина у всіх сферах власного життя зіштовхується з відчуженням плодів праці, соціальних інститутів, суспільних та особистих відносин, тобто людина їм протиставляється. Оскільки відчуження результатів праці від робітника призводить до того, що створене ним багатство протистоїть як чуже, отже, його власна виробнича сила, як виробнича сила його продукту, його збагачення, як самозбідніння, його суспільна сила – як сила суспільства, пануюча над ним [Маркс К. и Энгельс Ф. Соч., 2-е изд., Т. 26, ч. 3, С. 268]. Отже, життєдіяльність особистості наповнена постійною боротьбою, відстоюванням власних інтересів, відстоюванням себе як повноцінної особистості в антагоністичному суспільстві.

Відповідно це все призводить до швидкого виснаження особистості, її морального стану. Адже в процесі відчуження, вона ніби втрачає частину себе, що позначається на її психічному стані негативно. Таким чином, вигорання в процесі праці відбувається не лише через специфіку тієї чи іншої роботи, а також обумовлено суспільним устроєм та характером суспільних відносин, в яких живе і працює людина.

Професійне вигорання є незмінним супутником трудової діяльності людини будь-якої сфери, будь-якого рівня. Як уже вище зазначалось, в умовах, коли людині не належать власні результати праці і вона не отримує відповідної віддачі, проте постійно докладає великих зусиль в робочому процесі, при цьому звичайно затрачаючи як моральні, так і фізичні зусилля, вона беззаперечно наражається на небезпеку виснаження. За даних умов синдром професійного вигорання проявляє себе в повній мірі, ставлячи людину в безвихідне становище.

Та щоб запобігти прояву та розвитку синдрому професійного вигорання необхідне залучення в робочий процес творчості. Адже, коли людська праця пов’язана з творчістю, це значить що вона не замикається на певних механістичних діях, що призводять до деградації. Творчість дає можливість особистості звільнитись від рамок, надає їй свободу, необхідну для підтримки та натхнення особистості, для її повноцінного та всестороннього розвитку. Тому творчість є таким собі, ключем, що може врятувати людину від виснаження та вигорання. Для повноцінного розвитку особистості необхідне подолання відчуження та всіх причин його проявів. Оскільки тільки в гуманістичному суспільстві можливий гармонійний розвиток особистості, яка б була вбезпечена від деструктивних впливів та процесів. І саме в такому суспільстві людина здатна до найвищих проявів творчості, до гуманістичного творіння власного життя та перетворення навколишнього світу відповідно до гуманістичних ідеалів.

Сав’як У.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТОСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПОГЛЯДІВ Е. В. ІЛЬЄНКОВА

Проблема становлення та розвитку особистості займає чільне місце в творчій спадщині видатного радянського філософа Е.В. Ільєнкова.

З одного боку, бачення особистості Ільєнківим, не відрізняється від того, яке вже склалось на той час в філософській традиції. Особистість – це широке поняття, яке включає в себе соціальні, психологічні, світоглядні якості та властивості індивіда. Для Ільєнкова, виникнення особистості, не пов’язане з фактом народження людини, вона з’являється та системно формується в процесі спілкування, взаємодії з іншими людьми та праці (трудової діяльності). Основний акцент робиться на суспільній взаємодії, соціальних зв’язках, умовах та обставинах проживання, культурно-виховному чиннику. «Особистість не тільки існує, а й вперше народжується саме як "вузлик", що зав'язується в мережі взаємновідносин, які виникають між індивідами в процесі колективної діяльності (праці) з приводу речей, створених та створюваних працею» [1]. Тим не менше, Ільєнков констатує, що людська особистість не тотожна суто логічній категорії «одиничного» як такого.

Разом з цим, автор відкидає тезу про біосоціальну природу людини. Він говорить, що біологічне – це лише платформа, людський початок в індивіді. Біологічне зовсім не становить її сутність, а є лише передумовою (необхідною, але не достатньою) формування особистості.

Ільєнков у своїх поглядах солідарний з підходом Маркса до визначення сутності особистості. Для нього вона виступає як сукупність всіх суспільних відносин, які в кожному конкретному випадку (на рівні окремо взятого індивіда) відтворюються індивідуально.

Автор констатує: «Особистість без мозку бути не може, а мозок без натяку на особистість буває» [1]. Мається на увазі що особистість і мозок є нероздільні у своєму функціонування, але водночас їх не можна ототожнювати, так як мозок – це біологічна складова людини, о особистість – духовна.

Концепція особистості Ільєнкова на сьогодні є найбільш точним та обґрунтованим підходом до проблеми, на відміну від зведення її до дуалізму душі та тіла, свідомого та несвідомого, природи та духу. Ільєнков заперечує саму дуалістичну парадигму до розгляду особистості, яка є унікальним, неповторним явищем.

З вищесказаного бачимо, що відмінність між твариною і людиною проявляється не лише у біологічних особливостях, а й у виокремленні у людини духовного світу. Явище особистості притаманне лише “homo sapiens”, адже вона існує, росте й розвивається в соціальному середовищі із установленими у ньому правилами і законами. Якщо новонародженого відділити від соціуму, формування особистості не відбудеться і він уподібниться тварині.

Отже можна зробити висновок, що важливо формувати особистість в індивіді починаючи з народження, а в більш старшому віці людина повинна сама розвивати цей процес, для того щоб стати впевненим членом соціуму. Необхідно поставити людину в такі умови, щоб вона не тільки могла, а була змушена стати особистістю. Перш за все це різносторонній розвиток, який буде укорінювати в індивіді всі найкращі якості, а також здатність мислити. Ми бачимо, що особистість - це система активної соціальної

взаємодії, творчості, релігійних впливів, зовнішніх обставин. Тому її потрібно удосконалювати і стимулювати у всіх її аспектах.

Література:

1. Ильенков Э.В. Что же такое личность? [Електронний ресурс] http://caute.net.ru/ilyenkov/texts/personab.html (станом на 25.03.2010).

Саксєєва Є.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ

Становлення України як демократичної, правової та соціально-орієнтованої держави зумовило необхідність реорганізації всієї управлінської системи. Зважаючи на те, що сучасний етап розвитку українського суспільства визначається як один з найскладніших, що зумовлене тими постійними змінами, які відбуваються в державі та накладаються на системну кризу, що посилює нестабільність суспільного розвитку, викликає дисфункції в органах управління суспільством, в політиці, економіці та культурі. Теоретична і практична недосконалість вітчизняного менеджменту є як наслідком, так і одним з визначальних чинників кризи в сучасному українському суспільстві. Саме управлінська криза гальмує прогресивну динаміку, демонструє неадекватність управління вимогам часу, а також характерним особливостям і тенденціям українського суспільства.

І це не випадково, адже загальне філософське визначення кризи полягає в тому, що це такий стан руху, коли його внутрішні протиріччя вже прагнуть вирішитися але це не відбувається через зовнішні перешкоди, які виникають через стихійний, «сліпий», неусвідомлений спосіб дії іманентних сутності законів, та заважають вільному здійсненню суперечливості руху. В даному разі йдеться про соціальний рух і його соціально-філософське усвідомлення і свідоме забезпечення за допомогою адекватних методів управління. Саме тому застосування філософського підходу є необхідним при формуванні нової моделі управління, оскільки саме він забезпечить взаємозв’язок управлінської моделі вимогам часу, відповідність мислення буттю.

Можна сказати, що нинішній етап суспільної кризи спричинюється саме невідповідністю соціальних, соціально-психологічних, культурних потреб і управлінських дій сучасним вимогам процесів демократизації ринкових відносин, а також невідповідністю їм саморганізаційних і організаційних тенденцій, що зумовлене емпіризмом, відсутністю системного аналізу даної проблематики, зокрема її теоретико-філософської осмисленості.

Одним з інтегральних показників, який зумовлює оцінку ефективності соціального управління є адекватність управлінських дій як на макро-, так і на мікрорівнях, що забезпечує їх динаміку. Нині стає очевидною невідповідність багатьох парадигм управління, що застосовуються, умовам перехідного періоду розвитку українського суспільства і тим соціальним цілям, що виголошуються. Саме тому особливо гостро постає проблема формування менеджменту, який був би адекватним

сучасним світовим досягненням науки і практики управління, відповідав новим політичним орієнтирам та особливостям українського соціуму.

Використання філософського підходу дасть змогу здійснити цілісне інтегроване висвітлення досліджуваної проблеми, чітко визначити поняття «соціально-адекватний менеджмент» як теоретичної основи нової, молодої моделі управління, з'ясувати місце та роль такого менеджменту, визначити стратегії в контексті сучасних трансформацій в залежності від типів лідерства. Це дозволить також узгодити етносоціальні аспекти управління з культурно-інтегративною, інтелектуальною, загально-цивілізаційною базою української держави, визначити місце менталітету в системі цінностей соціально-адекватного менеджменту; дослідити можливості особистісного рівня соціально-адекватного управління.

Важливо відзначити, що поняття адекватности має своє філософське підгрунтя, оскільки рішення питання про відношення мислення до буття – це компетенція філософії. Адекватність становить якісну характеристику конкретної моделі менеджменту в аспекті її відповідності цілям розвитку соціуму, що регулюється, їх узгодженості, яка передбачає необхідне і достатнє випередження свідомості внаслідок її відносної самостійності. Кожному управлінцю варто мати філософське розуміння того, що управління встановлює узгодженість між цілями розвитку і виконує суспільні функції, що виникають з руху всього соціального цілого на відміну від самостійного руху його органів. Окремий скрипаль сам управляє собою, оркестр потребує диригента.

Саух Н.И. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ФИЛОСОФИЕЙ НЕ ЗАНИМАЕТСЯ ЛИШЬ ТОТ, КТО НЕ МЫСЛИТ

С философией, хочешь не хочешь, а столкнуться любому человеку придется, и прежде всего – молодому, хотя существует мнение, согласно которому философия – это удел человека пожилого, зрелого и много в жизни испытавшего и повидавшего. Ведь в нашем воображении философ ассоциируется с поседевшим старцем, который в тишине и одиночестве размышляет о жизни, и никоим образом не с энергичным представителем молодого поколения. Но это суждение является в корне неверным, ведь от философии никуда не денешься, с ней не сталкивается лишь тот, кто вообще не мыслит, вообще не думает над своими поступками и не оценивает действия окружающих.

Молодое поколение характеризуется оптимистическим взглядом на жизнь, на окружающий мир, и очень плохо, как заметил в своей статье «Философия и молодость» Э.В. Ильенков, если этот оптимизм является бездумным. Ведь в таком случае его хватает лишь до первой неудачи, первого провала. И этот момент разочарования и трудности открывает философии дверь в жизнь человека. Но какой философии? Еще К. Маркс определил, что движущей силой и причиной всякого развития является противоречие. В материальной жизни общества оно выступает наружу как конфликт между производительными силами и производственными отношениями, заставляя

людей задуматься над ним. Он осмысливается в борьбе идей и решается при помощи человеческой головы, и вследствие этого рождается новое сознание и новое общество. Точно так же происходит и с молодым человеком. Из-за недостатка опыта, ему приходится со многими вещами сталкиваться впервые, возникают такие проблемы и конфликты, способа и методов решения которых у него нет. Он пытается мыслить, анализировать сложившуюся ситуацию, он ищет ответ на вопрос – почему все случилось так, а не иначе. И так как посредством уже имеющегося опыта решить конфликт не получается, он начинает размышлять – как быть? – пытается искать источник знаний извне, и он нередко находит его в неразумной философии. К сожалению, чаще всего этим источником становится далеко не лучший из существующих. Ведь многие выберут для себя самый простой и кратчайший путь и, естественно, самое простое и доступное, лежащее на поверхности решение, понимание которого не требует больших умственных и временных затрат, не требует усилий. Вот в такие переломные моменты молодые люди очень часто и попадают в плен той философии, которая дает лишь видимость решения конфликта, а на самом деле оставляет человека в исходной точке и не дает ему двигаться дальше, не дает развиваться. Примером такой философии может быть философия скептицизма, которая отрицает возможность достоверного знания и истинности, философия стоицизма с её апатией и убеждением, что человек в жизни ничего не решает, философия Ницше, Шопенгауэра, Хайдеггера, – философия, которая не дает человеку выбора, которая утверждает, что он – заложник инстинктов, что он не управляет своей жизнью, что от него ничего не зависит, что все в мире предопределено заранее всемирной волей, как у Шопенгауэра или же, например, волей к власти, как у Ницше. И вот приняв такое решение на веру, от безысходности, бывший бездумный оптимист превращается в неисправимого пессимиста. Можно сделать вывод, что для того, чтобы не попасть в «лапы» такой философии, молодому человеку, еще не растерявшему свой оптимизм, вовремя стоит заняться настоящей философией, которая дает полное представление о жизни, понимание её сути, умеет видеть солнечный свет и в то же время не забывать про тучи и грозы, которая оставляет человеку право выбора, право быть хозяином своей жизни в хорошем смысле этого слова, то есть не делать все, что придет на ум, не обращая внимания на окружающих и на последствия, а знать, что делать в той или иной ситуации, быть готовым самому находить в жизни правильные пути и ответы, быть готовым отвечать за себя и свои поступки и делать именно то, что нужно в данный момент.

Это совсем не значит, что молодого человека стоит только немного подучить, что следует посадить его за учебники, за изучение разнообразных философских теорий, отделить его от реальной жизни, радостей этой жизни. Ведь философия, настоящая и глубокая, вполне может стать неотъемлемой частью реальной жизни, она может стать духовной потребностью для ума, постоянной потребностью мыслить и понимать окружающий мир.

Человек не мыслит от рождения, ум – это далеко не врожденное качество, как некоторые пытаются нас убедить, его нужно в себе воспитать и развить. Все люди понимают, что лучше быть умным нежели глупым, но далеко не все понимают, что же такое ум. Существует мнение, согласно которому ум сводится лишь к совокупности знаний, накопленных и вызубренных, хранящихся в человеческом мозге без употребления их на практике, в реальной жизни. И это мнение является ошибочным, ведь умный человек – это человек, умеющий мыслить, размышлять, умеющий самостоятельно судить о вещах, о явлениях, то есть способный проявлять «силу суждения» по словам Иммануила Канта. Конечно, по-настоящему умный человек должен обладать большим количеством знаний, но его ум не сводится к этому количеству, ведь знать множество заученных фактов – это не значит понимать их причины и следствия, их значение и содержание. Ум – это способность соотносить свои знания с реальной жизнью, способность применять общие правила и законы, выработанные всем человечеством, в каждом особенном, неповторимом конкретном случае. Это способность судить о единичном факте или явлении исходя из усвоенной человеком общей культуры.

Очень важно понимать, что ум, как и глупость, – это не дар природы или дар Божий, а продукт общественный, то есть продукт воспитания человека среди других людей на основании совместно выработанного ими опыта, уровня культуры, истории. Конечно, природа подарила человеку мозг, но она не научила его использовать этот мозг как орган мышления. Ум – это специфическая способность человека, которая рождается в обществе и развивается в нем до своего высшего уровня – уровня таланта, творчества, уровня личности. Поэтому развивать свой ум, учиться мыслить, совершенствовать свой интеллект – необходимость для молодого человека, а философская теория развития – универсальное средство для этого.

Цюпак О.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ВЧИТИ МИСЛИТИ ЗМОЛОДУ ЧИ ФОРМУВАТИ "ОДНОСТОРОННЮ" ЛЮДИНУ?

Абстрактне мислення, яке власне передбачає вміння виділяти якусь одну сторону предмета, а згодом це бачення формулювати у вигляді певних понять, – є необхідним мінімумом, якого (тут ми повністю розділяємо думку Ільєнкова) недостатньо. Важливо ж вміти мислити діалектично, виходячи з протилежностей. І як специфічну логіку людського мислення, – мислення діалектичне, – потрібно виховувати на ранніх етапах становлення людини, як особистості. За влучними словами Е.В. Ільєнкова: "розум не розкіш, а гігієна. Гігієна духовного здоров’я, настільки ж необхідного для життя, як і здоров’я фізичне" [1].

Розумною людиною може стати кожний і думки про те, що у декого є дар (від Бога, переданий генетично від батьків тощо) розуму, а в інших його немає – це лише відмовки в захист людської ліні та небажанні розвиватися. Основи даної проблеми

закладаються ще в початковій школі, де в процесі навчання розвиток творчих здібностей, коли дитина може виразити себе у будь-якому напрямі, відходять на другий план, поступаючись місцем «сліпому» вивченню алгоритмічних схем з математики, фізики, безумовно й історії та інших наук. Багатьом вчителям початкової школи значно простіше не навчити школяра чи студента мислити, а констатувати "прикрий факт": "йому (їй) не дано…".

Аналогічна ситуація спостерігається й у вищій школі, де великий обсяг теоретичного матеріалу зазвичай не закріплюється на практиці. Мета, яка мала б бути основною в будь-якій системі освіти, адже за сутністю своєю, не декларативно, а дійсно гуманна, – формування всебічно розвиненої особистості, – нажаль не співпадає з реальною ситуацією, яка склалася в сучасному навчальному процесі. Відбувається формальне заучування знання, за допомогою повторювання. Дуже часто в процесі навчання учнів, студентів, їм не допомагають зазирнути в процес формування та розвитку науки, а нав'язують готові результати у вигляді вже сформованих попередниками законів, правил, теорем тощо. Це – найкоротший шлях до пригноблення всіх можливостей мислення, яке починає рухатися в одному напрямку, – в напрямку одного разу і назавжди сформованої іншою людиною "абсолютної істини", – і будь-яке відхилення від даного напрямку є нецікавим та несуттєвим. В результаті і отримуємо «односторонню» людину, яка не може використати свої так звані «засвоєні» знання у реальному житті. А можливо саме це і є хитро продумана схема, яка в своєму кінцевому результаті передбачає створення суспільства, яким надзвичайно легко керувати?

Звичайно, навчити творчо мислити, в буквальному розумінні, неможливо, але можливо й потрібно розвивати цю здатність, яка безперечно присутня у кожного індивіда. З самого початку залучення людини до процесу навчання необхідно створювати такі умови, за яких би учень не стільки тренував свою пам'ять, скільки шукати відповіді на поставлені запитання, вирішувати задачі, тобто вчитися визначати чи підходить конкретний випадок під засвоєні раніше правила. І коли виникає якесь протиріччя, дійшовши до якого людина, яка звикла мислити схематично (за раз і назавжди сформованими правилами) зупиняється – то саме діалектичний спосіб мислення допоможе в розв'язанні цього протиріччя, яке, кінець кінцем, виявиться зовсім не проблемою, а, навпаки, – точкою відліку на шляху до становлення чогось нового; умовою прогресу, розвитку. Дійшовши самостійно до вирішення проблеми, людина не забуде «формулу» її вирішення, а якщо й забуде – для неї не становитиме великих зусиль «вивести» її самостійно.

Література:

1. Ильенков Э.В. Учитесь мыслить смолоду. [Електронний ресурс] http://caute.net.ru/ilyenkov/texts/ums/i.html (станом на 09.04.2011).

Чала Н.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

КУЛЬТУРА МИСЛЕННЯ УПРАВЛІНЦЯ

Все життя ми перебуваємо в процесі мислення, а не тільки в молодості, тому що осмислення є діяльністю, цілеспрямованою і доцільною дійсності, вплетеною в людське буття. Мислення є безперервним процесом, здійснюваним людиною протягом всього життя, не зважаючи на вік та соціальне положення. Адже ми всі ставимо перед собою багато завдань, рішення яких передбачає пошук відповідей на питання, що виникають при цьому в тій чи іншій проблемній ситуації. Ці рішення неможливо було б одержати, якщо мислити на зразок простого віддзеркалення, а не шляхом визначення об'єктивних умов і причин проблемної ситуації. Завдяки мисленню людина не просто правильно орієнтується в навколишньому світі. Відмінність мислення і пізнання від решти психічних процесів полягає в тому, що воно завжди пов'язано з активною зміною умов, обставин, в яких знаходиться людина, і завжди спрямовується на рішення якоїсь проблеми або цілої низки пов'язаних між собою проблем. За участю мислення здійснюється цілеспрямоване і доцільне перетворення реальності. В мисленні розрізняють види, процеси і операції. З поняттям мислення нерозривно зв'язано поняття інтелект – загальна здібність до пізнання і рішення проблем не шляхом «проб і помилок», а «в думці» – за допомогою оперування поняттями. Інтелект розглядається як досягнутий до певного віку рівень психічного розвитку, який виявляється в стійкості пізнавальних функцій, а так само в ступені засвоєння соціо-культурних детермінованих умінь і знань (Зінченко В.П., Мещеряков Б.Г.). Інтелект – невід'ємна складова мислення і свого роду узагальнююча робота поняття. Наше мислення є історичним продуктом і змінюється залежно від віку, потреб, спільної та самостійної діяльності, індивідуальних та суспільних інтересів та інших показників, які будуть впливати на самих нас та на наше мислення в різні періоди життя. Тому в молодості ми робимо багато помилок, деякі з яких не можемо виправити і в зрілому віці, бо вперше починаємо самостійно діяти і вчимося узгоджувати свою думку зі своєю справою. Тобто завжди є рішення і вчинки, які залежать саме від нас, і розумовий процес, що властивий кожному з людей відбувається довільно і автономно, бо він орієнтований на певні життєві цілі, потреби і реальні можливості. В молодості ми можемо мислити з одної точки зору, можливо, егоїстичної, в більш зрілому віці – з іншої точки зору, можливо, очима інших людей або людства. Таким чином процес мислення є самостійним і генеральним в перебігу всієї життєдіяльності людини в цілому. Тому важливо вчитися якомога краще володіти своїм мисленням, щоб думка була пластичною, рухливою, розумною і слухняною так само, як наша власна рука, і підкорялась, і працювала злагоджено з іншими творчими силами індивідуальності задля досягнення мети.

Мислення вимагає досконального розвитку, особливо при педагогічній, керівній, управлінській діяльності, адже воно є направляючою функцією поведінки людини, відображаючи істинну картину предмету, умов і засобів її діяльності як суб'єкта. Слід брати до уваги індивідуальність кожної людини і водночас її відповідність нормам і

вимогам даної справи, роботи даного підприємства або установи. Якості мислення у всіх розвинені по-різному, але вони не мають відхилятися, відступати від сучасних досягнень історично виробленої культури мислення настільки, щоб нехтувати нею, або ігнорувати її. Майстерність управлінця та змістовність його мислення виявляється в тому, що він здатен узгодити в своїх загальних функціях індивідуальне і суспільне, подібно до злагодженої роботи цілого організму і його окремих органиі в їх відносно самостійній роботі. Нові наукові досягнення і технології, не лише технічні, але й соціо-культурні, постійно змінюють роботу свідомості сучасного управлінця, спрощуючи розумові операції чи інтегруючи їх, пропонуючи до розгляду нові гіпотези чи ідеї. Відкриваються нові інтелектуальні сфери і засоби управлінської діяльності, пізнання і дослідження, які вимагають концентрації і зосередження всіх можливостей людської свідомості, але в будь-якому випадку особливістю мислення управлінця залишиться його здатність узагальнювати, інтегрувати, опосередковувати соціальні відмінності в суспільну єдність з метою доцільного регулювання її розвитку.

Секція №2. Історія філософії та релігієзнавство: «Крізь терни – до зірок» (Свідло Т. М., к.філос.н., доц.)

Кірсенко В. О. (НТУУ «КПІ» ФБТ)

ДІОГЕН СІНОПСЬКИЙ

Діоген Сінопский (IV в до н.е.) вважається найбільш яскравим философом-кініком. Назва цього філософського напряму — кініки, згідно однієї з версій виникло від іменування афінської гімназії Кіносарг ("гострозорий пес", "жваві собаки"), в якій викладав учень Сократа Антисфен (V — IV вв. до н.е.). Саме Антисфен вважається засновником кінізму. За іншою версією, термін "кінік" являється похідним від старогрецького слова "кюникос" — собачий. І в цьому сенсі, філософія кініков — "собача філософія". Ця версія узгоджується з суттю кінічної філософії, представники якої стверджували, що потреби людини носять тваринний характер і самі називали себе собаками.

Діоген народився в місті Сіноп, малоазійскому полісі на березі Понта Евксинського (Чорного моря), але був вигнаний з рідного міста за виготовлення фальшивих грошей. Відтоді Діоген поневірявся по містах Древньої Греції, а найдовше прожив в Афінах.

Діоген не лише розвинув ідеї, висловлені Антисфеном, але і створив свого роду ідеал кінічного життя. Цей ідеал включав основні елементи кінічної філософії : проповідь безмежної духовної свободи окремого індивіда; демонстративна зневага до

всяких звичаїв і загальноприйнятих норм життя; відмова від задоволень, багатства, влади; презирство до слави, успіху, знатності.

Девізом усіх кініков можна вважати слова Діогена : "Шукаю людину". За переказами, Діоген, нескінченно повторюючи цю фразу, серед білого дня ходив із засвіченим ліхтарем серед натовпу. Сенс цього вчинку філософа полягав в тому, що він демонстрував людям їх невірне розуміння суті людської особистості.

Діоген стверджував, що людина завжди має у своєму розпорядженні засоби для того, щоб бути щасливим. Проте більшість людей живуть ілюзіями, розуміючи під щастям багатство, славу, задоволення. Своє завдання він бачив якраз в тому, щоб розвінчати ці ілюзії. Характерно, що Діоген стверджував даремність математики, фізики, музики, науки взагалі, вважаючи, що людина повинна пізнати тільки самого себе, свою власну неповторну особу.

У цьому сенсі кініки стали продовжувачами вчення Сократа, до межі розвинувши його ідею про ілюзорність буденного людського уявлення про щастя, про добро і зло. Недаремно Платон називав Діогена «божевільним Сократом».

Істинне щастя, на думку Діогена, полягає в повній свободі індивіда. Вільний же тільки той, хто вільний від більшості потреб. Засіб для досягнення свободи Діоген означав поняттям "аскеза" — зусилля, тяжка праця. Аскеза — це не просто філософське поняття. Це спосіб життя, заснований на постійних тренуваннях тіла і духу для того, щоб бути готовим до усіляких життєвих знегод; уміння володарювати над власними бажаннями; виховання в собі презирства до насолоди і задоволень.

У Діогена не було власності. Підкреслюючи своє презирство до людських звичок, він жив в піфосі — великому глечику з-під вина. Побачивши одного разу, як хлопчик пив воду з жмені, він викинув зі своєї торби чашку, промовивши: "Хлопчик перевершив мене простотою життя". Він викинув і миску, коли побачив хлопчика, який, розбивши свою миску, їв сочевичну юшку з скоринки хліба. Діоген просив милостиню у статуї, а на питання, навіщо він це робить, сказав: "Щоб привчити себе до відмов".

Поведінка філософа була таким, що викликала обурення. Наприклад, прийшовши в один розкішний будинок, він плюнув в обличчя хазяїну у відповідь на прохання дотримуватися порядку. Коли Діоген брав гроші у борг, то говорив, що хоче лише узяти те, що йому повинні. А одного разу він став кликати людей, і коли ті збіглися, накинувся на них з палицею, кажучи, що кликав людей, а не мерзотників. Підкреслюючи свою відмінність від оточення, і виражаючи їм своє презирство, він неодноразово називав себе "собака Діоген".

Ідеалом, метою життя Діоген вважав досягнення стану "автаркії"(самодостатності), коли людина осягає сутність зовнішнього світу і сенсом її існування стає байдужість до усього, окрім спокою власної душі. У цьому сенсі характерний епізод зустрічі Діогена і Олександра Македонського. Почувши про Діогена, найбільший государ побажав зустрітися з ним. Але коли він підійшов до

філософа і сказав: "Проси, чого хочеш", Діоген відповів: "Не заступай мені сонця". У цій відповіді якраз і знаходиться ідея автаркії, бо для Діогена абсолютно байдуже усе, включаючи і Олександра, окрім своєї душі і своїх власних уявлень про щастя.

Вже в давнину вчення кініків стали називати найкоротшою дорогою до доброчесності. А на могилі Діогена був споруджений мармуровий пам'ятник у вигляді собаки з написом: "Навіть бронза занепадає з часом, але слава твоя, Діоген, повік не пройде, бо лише ти зумів переконати смертних, що життя самодостатнє, і вказати найпростіший шлях життя".

Лысенко Д. Е. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ДУХОВНОЕ ВОСПИТАНИЕ ПО РАБОТЕ И. КАНТА « О ПЕДАГОГИКЕ ».

« Человек – единственное создание, подлежащее воспитанию. Под воспитанием мы понимаем уход (попечение, содержание), дисциплину (выдержку) и обучение вместе с образованием. Сообразно с этим человек бывает грудным младенцем, питомцем и учеником ». [1, 180]

Методы образования и само воспитание, и обучение в любое время существовали как должное. Философы, психологи, наставники, учителя, родители искали пути плодотворных методов и принципов образования.

Человек всегда нуждается в уходе, воспитании и образовании. Ведь в мир никто не приходит уже взрослым человеком. С самого рождения человек проходит этапы социализации. « Человек может стать человеком только путем воспитания. Он – то, что делает из него воспитание».[1, 182] И человек, берущий на себя ответственность воспитывать другого, должен быть не менее образованным, так как это величайшая проблема и труднейшая задача. Воспитание нельзя доводить до механизма, потому что в воспитании нет определенного правила. И воспитывать детей надо не для настоящего, как это делает большинство родителей и учителей, а для будущего, возможно лучшего.

Педагогика и воспитание делятся на физическое и практическое. Физическое подразумевает одну общую черту с животными – питание, а практическое (моральное) – образование человека, чтобы он мог жить как свободно действующее существо.

Физическое воспитание представляет собой собственно только уход со стороны родителей, кормилец и нянек. Уходом является : кормление, тепло, пеленание, дисциплина, культура (состоит преимущественно в упражнении его душевных способностей), детские игры, приспособление к работе. «Очень важно, чтобы дети учились работать. Человек должен быть занят таким образом, чтобы его всецело поглощала та цель, которую он имеет перед глазами, чтобы он совсем, не замечал себя и чтобы лучший отдых для него был после работы».[1, 209]

Главным в моральном воспитании является обладание внутренним достоинством (уважать и любить себя), не навредить окружающим, уважать и почитать других людей.

Чувство зависти возбуждается тогда, когда ребенок учится оценивать себя со слов других. Он должен оценивать себя по понятиям своего разума. Если человек ценит свое достоинство по другим, то он старается, либо поднять себя над другими, либо уменьшить достоинство другого. Поэтому зависть, есть не что иное, как сравнение своего личного достоинства с моральным совершенством.

Что касается воспитания детей в религиозном отношении, не нужно забывать про это. Детей нужно знакомить с религией. « Если ребенок одновременно получит представление о Боге и долге, то он лучше научится почитать божественное провидение о созданиях и тем самым будет лишен склонности к разрушению и жестокости».[1, 233]

С помощью простых правил и поучений ребенок получает все необходимое для существования в обществе. Все эти принципы готовят ребенка к дальнейшей жизни в обществе. Ребенку следует развиваться и его следует развивать разносторонне, не зависимо от того в какое историческое время он родился или кем являются его родители.

1. И. Кант. О Педагогике./ Кант И. Избранное: в 3-х томах. – Калининград. Кн. Изд-во, 1995. – Т. 1 О Воспитании разума. С. 180-247

Шевченко Ю.А. Усенко Т.С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЖИЗНЬ И СМЕРТЬ: ОТ МИФОЛОГИИ К РЕАЛЬНОСТИ

Очень часто человек ставит перед собой высокие идеалы, большие цели, и он зачастую забывает о том, насколько коротка наша жизнь. Многие учёные пытаются отыскать научные аргументы, ниспровергающие древнее учение о том, что человеческий дух неразрушим и вечен. Но это стремление к уничтожению, стремление лишить человечество самой сокровенной, самой древней надежды «вечной жизни» напрасно выступает под лозунгом научности, потому что все этапы цивилизации, все общества имели эту мысль, эту идею и эту веру.

С древних времён люди верили в жизнь после жизни… Древние люди считали, что после физической смерти начинается другая жизнь. Древние религии Египта, Вавилона, Индии, Греции всегда стояли на почве бессмертия души.

В сознании древних египтянин «иная жизнь» была подобна земной жизни. Но человек в той, иной жизни отождествлялся с высшими существами, с богами, и его существо переживало некую таинственную трансформацию. Другие цивилизации представляли себе «жизнь после смерти» унылой и мрачной.

Что же касается индийского сознания, то личности не существует. Есть только одна сверхличность – это, так назаваемое, божественное бытие, всплесками которого являются наши личности. Рождаясь на короткое мгновение в мир, они уходят опять, погружаясь в сверхбытие. И только если жажда жизни, мирские привязанности, воздаяния кармы влекут их снова на землю, они воплощаются вновь в других живых существах или в людях. Тем не менее, индиец всегда понимал, что смерть – не конец.

Первое в истории обоснование бессмертия души дала греческая философия. Так Платон развивал мысль о том, что наше сознание, человеческий дух – имеет начало не материальное, но, в то же время, вполне реальное. Человеческий дух не состоит из частей, он не является агрегатом, поэтому его нельзя дезинтегрировать, демонтировать. Самоанализ привел человека к мысли об «иноприродности» нашего "я" по отношению к стихиям этого мира. Дух человека, неосязаемый, невидимый, невесомый, является как бы гостем в этом природном мире, где всё можно так или иначе взвесить, измерить или увидеть.

Наверное, всем приходилось читать Евангелие: и там Христос, подразумевая вечную жизнь, подразумевая бессмертие человека, почти никогда не описывает этого состояния. И почти всегда говорит лишь о том, что человек должен делать в посюстороннем бытие, здесь и теперь, на Земле. Значит, нам достаточно знать центральную практическую истину: что мы сеем в этой жизни, то будет прорастать в вечности. Эхом будет отдаваться в вечности. И это так ясно и так логично.

Раймонд Муди, доктор философии, изучал психиатрию, чтобы лучше понять удивительные рассказы, которые он собрал и из которых он составил книгу «Жизнь после жизни». Он интервьюировал для своей книги людей, которых можно было бы отнести к трем категориям: лица, вернувшиеся к жизни после того, как врачи признали их умершими; лица, едва не умершие во время несчастного случая или тяжелой болезни; лица, сохранившие воспоминания о высказываниях своих близких в момент смерти.

Так, Доктор Муди изучал состояние людей (по их рассказам) которые перебывали в состоянии между жизнью и смертью, что они чувствовали и переживали, что они видели и слышали… и ни один из «сюжетов» перехода к смерти не был похож на другой, хотя некоторые явления и были схожи. Это заставляет невольно задуматься о том, что же такое смерть? Может, это полное растворение в небытие, а может это всего лишь отделение души от нашего тела и переход к чему-то высшему и неизведанному, чему-то новому и более чистому, чем земная жизнь…

Каковы бы ни были научные данные, которые будут подкреплять наше представление о бессмертии, в основе всего должно быть направление нашей воли, вектор и стрела нашей воли, которая направлена в вечность, к добру, идущая навстречу к чему-то новому и неизвестному. И всегда нужно помнить, что всё что мы делаем в нашей «земной» жизни не проходит бесследно, оно тем или иным образом дает свой отпечаток в вечности бытия…

Демарьов О.Г.,Сахарнян В.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РЕЛІГІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ ЯК ЕТАПИ ПІЗНАННЯ СВІТУ ЛЮДИНОЮ

Будь-що на світі має початок і кінець, розвиток і занепад. Не є виключенням і релігія. З’явившись ще кілька тисячоліть тому, вона стала основним джерелом уявлень про влаштування світу. Людина завжди знаходилась на роздоріжжі пошуків сенсу

власного життя, шляхів досягнення щастя, впевненості у завтрашньому дні та визначенні життєвих орієнтирів. Людину як розумну істоту споконвіків турбували питання «Хто Я?», «Яке Моє призначення?», «Як влаштований світ?». Раніше на подібні питання давала відповідь релігія, а оскільки сьогодні відбуваються процеси, які вона пояснити не може, то, як наслідок, її авторитет падає з кожним новим поколінням. Натомість все більшої популярності набувають різноманітні релігійні організації, секти, які пропонують неорелігії. Але ніяка з них не може пояснити світ краще, ніж філософія.

М. Мамардашвілі вважав, що «філософія є таке заняття, таке мислення про предмети, коли вони розглядаються під кутом зору кінцевої мети історії та світотворення».

Крізь терни буденного життя, зі своїми слабкими біологічними та фізичними даними людина намагається доторкнутись до зірки пізнання. Поки що не відомо кращої «драбини», ніж філософія. Саме філософія розбиває фундамент під релігійним світоглядом. Цей процес триває вже давно, а руйнівниками виступають самі віруючі.

Переважна більшість проживаючих на нашій планеті людей схиляються до якогось із релігійних віросповідань. Але в процесі індивідуального розвитку багато хто намагається пояснити світобудову по-своєму, що є просто неприйнятним з точки зору релігії. Більше того, виникає враження, що релігійне світосприйняття – лише етап у ході пізнання. Можна припустити, що релігія – одна із кімнат у довгому коридорі осмислення сутності світу. Вона не розкриває істини, вона лише дає людині те, що та хоче побачити і що їй дано відчути.

З часу виникнення перших релігійних уявлень людини про світ, якими були тотемізм, фетишизм, політеїзм, минули тисячоліття. Багато із тих уявлень, які були істинними для наших пращурів, давно спростовано, а деякі з них взагалі є абсурдними. Сонце – не центр Всесвіту, а Земля – не плоска поверхня. Але ж колись ці і подібні їм судження вважалися очевидними. Тож очевидно, що виникнення релігії є підсумком уявлень наших предків про світ. Л. Фейєрбах казав, що «кожна релігія, кожне вірування є відомий спосіб мислення; адже ні одна людина не може вірити в те, що протирічить її способу думки та уявленням».

В процесі історичного розвитку в суспільстві змінювалися світоглядні уявлення в залежності від наукового, економічного, політичного розвитку. І, можливо, саме зараз, в третьому тисячолітті, в час постіндустріального суспільства, в добу великих наукових звершень (відкриття генетичного коду, спроби клонування людини, створення адронного коллайдера) людство відчиняє нові двері пізнання, піднімається по черговій щаблині на шляху до істини.

Питання в тому, чи продовжуватиме наше покоління консервативну лінію своїх попередників, чи ризикне і піде вперед – до філософського пізнання. Хоча, з іншого боку, ще М. Монтень зазначив, що людина «не може осягнути істину, бо користується своїм примітивним, людським розумом». Та, як би там не було, кожне нове покоління,

маючи за основу знання попереднього, піднімається все вище й вище до істини, рухаючись від простого до складнішого. Можливо, релігійний світогляд є передумовою виникнення більш досконалого – філософського. Відповіді на подібні питання стоять перед молоддю – майбутніми будівниками нового світоглядного уявлення.

Колотило М.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЗРОБКА І.КАНТОМ ІДЕЇ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ІНСТИТУЦІЇ ПРОСВІТНИЦТВА ЛЮДИНИ НА ШЛЯХУ ДО ВЛАСНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

Питання визначення місця та призначення Університету в суспільстві належить до фундаментальних у теорії університетської освіти та збурювало і продовжує збурювати велику кількість дискусій в широких колах наукової та освітянської громадськості. Значний внесок у розвиток ідеї Університету було зроблено, зокрема, й німецьким філософом-ідеалістом І.Кантом у його праці «Суперечка факультетів», де Університет розглядається в якості інструменту вирішення певного історичного завдання, що постає перед людством.

Для більш повного розкриття концепції Університету, розробленою І.Кантом, спершу слід звернутися до визначення філософом терміну «просвітництво». Вчений визначає його як вихід людини зі стану свого неповноліття, в якому та знаходиться з власної вини. Найбільш ефективним шляхом реалізації цього є публічне застосування розуму, що в свою чергу має зробити людину більш освіченою. Водночас, на думку філософа, здатність до відкритого використання свободи думки та слова має лише просвітлена влада. Інструментом, за допомогою якого може відбутися перехід останньої на новий рівень самовдосконалення є Університет. І.Кант підкреслює, що Університет заснований на розумі, і саме останній є іманентним об'єднуючим принципом вузу.

Структура Університету повинна відображати запити просвітленої розумом влади. Спонукальні причини, які може використовувати людина для досягнення своїх цілей, представлені філософом у наступному порядку: «спершу вічне благополуччя кожного, потім громадянське благополуччя кожного як члена суспільства і, нарешті, фізичне благополуччя…» [1,317]. Ці цілі досягаються за посередництва відповідно вищих факультетів – богословського, юридичного та медичного. Вчення, що пропонуються трьома вищими факультетами, виходять з волі керівництва, відповідно, не мають свого джерела в розумі. Окрім трьох згаданих факультетів існує філософський факультет, який підпорядковується не постановам влади, а виключно розуму. Виконуючи свою головну місію просвітництва народу, філософський факультет веде публічну, засновану на автономії розуму, суперечку з вищими факультетами. Політичною умовою суперечки факультетів є автономія Університету, що в свою чергу породжує парадокс: одна з функцій Університету виключає іншу.

Виховання громадян і майбутніх чиновників вимагає нагляду за «положеннями» трьох вищих факультетів і зворотного контролю факультетів над застосуванням знань чиновниками; з іншої сторони, виховання громадян як належних не державі, але людству вимагає автономії розуму, а відповідно, і Університету як структури, заснованої на розумі. Вирішення І.Кантом проблеми інституалізації автономного розуму в гетерономному Університеті неординарне: він пропонує створення фікції автономного розуму. Як просвітлений деспот може правити згідно ліберальних законів і в республіканському дусі (навіть якщо його піддані не виявляють регулярно свої бажання), так і університетська влада може стверджувати автономність розуму. Розум може бути утверджений лише тоді, коли інституалізація залишається фікцією, функціонуючою лише «ніби то». Якщо інституалізація стає реальною, розум її покидає [2,30].

Таким чином, Університет І.Канта представляє собою певний утопічний проект: держава розуму має дати освіту людству, тоді як підґрунтя подібній державі може надати лише освічене людство. В той же час, філософ, засновуючи Університет на ідеї розуму, вперше наділяє його двома функціями, що залишаються невід'ємними складовими абрису сучасного Університету, а саме: забезпечення прогресу людства через прогрес знання і легалізацію моралі та забезпечення громадянської соціалізації.

Література

1. Кант И. Спор факультетов/ И.Кант// Собр. соч.: В 6 т. Т.6. – Москва: Мысль. - 1966. – С.311-348

2. Кант И. Что такое просвещение/ И.Кант// Собр. соч.: В 6 т. Т.6. – Москва: Мысль. - 1966. – С.25-36

Шевчук Ю.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЛЮДИНА – МАШИНА?

«Освіта створила машин, схожих на людей, і людей, схожих на машин».
Еріх Фромм

Досить актуально на сьогоднішній день постає проблема взаємодії людини та машини, оскільки останнім часом бурхливими темпами людина залучає машину до своєї життєдіяльності. Йдеться не лише про використання технічних засобів в побуті, яке давно стало для кожного звичним, а про імплантацію штучних «органів».

Постає питання: чи залишається людина людиною, якщо всі її органи замінити на механізми? Чи може це буде істота нового виду, яка в майбутньому зможе нас замінити…

Відомо, що перші штучні органи були досить великими і знаходилися поза тілом людини, проте виконували функції людських органів. Сьогодні ж ця проблема вирішена: створено менші за розмірами аналоги людських органів. Проте ще не всі частини тіла людини можна замінити штучними. Наприклад, до таких органів належать очі, нервові клітини; з їх відтворенням виникають проблеми.

В наш час кібернетика активно залучена до біології та медицини. Безперечним є те, що штучні органи рятують і полегшують життя хворим. Внаслідок цього людина отримує штучні аналоги органів, а їм у свою чергу присвоюються людські якості, тобто вони стають невід'ємною частиною людини.

Тож чи можна в такому випадку назвати людину машиною?

В медицині організм, який містить штучні компоненти (механічні чи електронні), називають кібернетичним організмом, а в науковій фантастиці – напівлюдина-напівмашина.

Вчені вважають, що збільшення залежності людського організму від штучних механізмів та заміна ними певних органів людини створюють умови для перетворення людини в кібернетичний організм.

Що ж таке кіборг? Спочатку кіборгом називали людину, яка була «швидше живою, ніж мертвою» і мала технічні імплантати. Сьогодні ж кіборгом називають машину з біологічними додатками і навіть справжніх роботів.

Сьогодні темпи розвитку техніки вражають, еволюцію людина і техніка проходять разом. Це рано чи пізно спричинить появу справжніх кіборгів.

Чи можливо вони існують вже сьогодні?..

Люди, деякі органи яких за певних умов втратили можливість нормально функціонувати, носять різні допоміжні «прибори», наприклад, кардіостимулятори, інсулінові помпи, апарати для вентиляції легенів, лінзи, слухові апарати, і врешті-решт керамічні зуби… А якщо людина має все це одразу… Значна частина життєвих функцій людини забезпечується штучно.

В наш час імплантація таких «машин» компенсує фізіологічні недоліки людини, але можливо колись ситуація зміниться, і імплантовані механізми збільшать можливості людини. Тоді це буде не людина, а швидше машина.

Отже, сучасні технології активно залучаються до життя людей з метою його покращення. Проте така активність може сприяти перетворенню сучасної людини на машину.

Чайка Т. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Актуальність дослідження особливостей розвитку кадрового потенціалу сучасних організацій обумовлюється необхідністю постійного розвитку та підвищення якості персоналу організації для забезпечення її високої конкурентоспроможності та ефективності.

Забезпечення розвитку кадрового середовища неможливе без формування

неперервної системи освіти, яка б постійно підвищувала кваліфікаційний рівень управлінського персоналу та контролювала його відповідність умовам мінливого динамічного середовища функціонування організації.

Проблеми управління кадровим потенціалом знайшли у вітчизняній і закордонній літературі досить широке відображення. Зокрема, дослідженням категорій «кадри» та «кадровий потенціал» займалися такі вчені як Антонюк О. В., Баєва О. В., Байрак І. Р., Барчан Г. Ю., Головатий М. Ф., Богачев В. Ф., Щекин Г. В. й ін.

Одним з важливих видів діяльності менеджерів з відбору кадрів є прийом на роботу. Завданням залучення персоналу є задоволення потреби в персоналі, в якісному і кількісному відношенні, з урахуванням місця і часу, а також ефективна синхронізація характеру задач, вирішуваних підприємством, з психологією працівників.

Відбір персоналу має суттєве значення при управлінні людськими ресурсами, оскільки від нього багато в чому залежить подальша діяльність організацій. Тільки за наявності кваліфікованого персоналу вони зможуть досягти найкращих результатів і виконати поставлені завдання.

Щоб бути на висоті у своїй професії, менеджер з підбору кадрів повинен постійно тримати в центрі своєї уваги нові наукові розробки, підвищувати свою кваліфікацію.

Арабська Ю.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНДИВІДА

Визначаючи сутність праці як такої, Карл Маркс у своїй праці «Капітал» писав: «Праця є, перш за все, процес, що здійснюється між людиною і природою, процес, в якому людина своєю власною діяльністю опосередковує, регулює і контролює обмін речовин між собою і природою… Людина не тільки змінює форму того, що дано природою; у тому, що дано природою, вона здійснює разом з тим і свою усвідомлену ціль, котра як закон визначає спосіб і характер його дій і якій вона повинна підпорядкувати свою волю» [1]. Однак постає питання: за допомогою чого відбувається опосередкування, регулювання та контроль зазначеного обміну та чим керується людина при виборі цілі, заради якої вона готова підпорядкувати свою волю? Безперечно, це має бути щось потужне за силою впливу, певний механізм, що скеровує поведінку людини. Таким механізмом виступають *цінності,* які вона сповідує. Саме цінності задають одну із можливих межових рамок соціокультурної активності людини (дії загалом, соціальної дії зокрема (ціннісно – раціональна дія у М. Вебера) та трудової діяльності, як різновиду останньої).

Цінностям приписують позаособистісний, надособистісний, а у ряді випадків і позаісторичний характер; вони трактуються як такі, що породжені культурою, такі, що вплітаються у мінливе різноманіття соціального життя, як його інваріанти. Втілюються і реалізуються вони шляхом інших універсальних культурних механізмів; перш за все – через норми [2]. Складаються цінності в процесі встановлення міжособових та групових виборів щодо соціально–культурних уявлень (регулятивів, що формуються

на особистісному рівні на основі повсякденного досвіду), предметів культури, соціально–культурних зразків, норм і традицій [3].

Із тих цінностей, до яких тяжіє індивід, визначається його ***ціннісна орієнтація,*** яка керує поведінкою індивіда у повсякденному житті та трудовій діяльності в тому числі. Ціннісною орієнтацією вважаються елементи внутрішньої структури особистості, що сформовані і закріплені життєвим досвідом індивіда в ході процесів соціалізації і соціальної адаптації, що відмежовують значуще для індивіда від незначущого через прийняття чи неприйняття особистістю певних цінностей, усвідомлюваних у якості рамки граничних смислів і основоположних цілей життя, а також що визначають прийнятні засоби їх реалізації. Ціннісні орієнтації забезпечують цілісність і стійкість особистості, визначають структури свідомості та програми і стратегії діяльності, контролюють і організовують мотиваційну сферу, інструментальні орієнтації на конкретні об'єкти та/або види діяльності і спілкування як засіб досягнення цілей. Ціннісні орієнтації задають, поміж іншого, цільову і мотиваційну програми [2]. Отже, від тих чи інших цінностей та власне ціннісних орієнтацій, що має індивід, залежатимуть його дії як у широкому, так і у вузькому сенсах. Як показують результати трьох національних соціологічних досліджень, проведених серед дорослого населення України у 1996, 1999 та 2006 роках з метою вивчення системи ціннісних орієнтацій населення, що пройшли в межах міжнародних досліджень European Values Survey (Європейське дослідження цінностей, далі по тексту EVS) та World Values Survey (Світове дослідження цінностей, далі по тексту WVS)[1], у наших співвітчизників така ієрархія пріоритетів:

Рівень важливості складових життя для дорослого населення [4]

(питома вага тих, хто дав відповіді «дуже важливо» та «скоріше, важливо»), %

Роки проведення дослідження	**2006**		**1999**		**1996**	
Сім'я						
Дуже важливо	91	99	82	96	86	97
Скоріше важливо	8		14		11	
Друзі, знайомі						
Дуже важливо	41	88	39	87	34	88
Скоріше важливо	47		48		53	
Вільний час						
Дуже важливо	30	79	24	65	25	69
Скоріше важливо	49		41		44	
Робота						
Дуже важливо	44	77	60	81	47	83

[1] У 1996 та 2006 рр. дослідження були складовими проекту WVS, у 1999 р. EVS. У дослідженні 1996 року всього опитано 2811 респондентів віком від 18 до 91 року, в опитуванні 1999 року 1200 респондентів віком від 18 до 90 років, в опитуванні 2006 року 2032 респонденти віком від 18 до 85 років. Опитування проводилися в усіх областях України, АР Крим та місті Києві. Вибіркова сукупність територіально-поселенська, репрезентативна за основними соціально-демографічними ознаками.

Скоріше важливо	33		21		36	
Хобі, займатися своїм улюбленим захопленням						
Дуже важливо	18	62	20	59	15	51
Скоріше важливо	44		39		36	
Релігія						
Дуже важливо	20	56	20	51	19	49
Скоріше важливо	36		31		30	
Мати власний бізнес						
Дуже важливо	20	44	16	38	13	34
Скоріше важливо	24		22		21	
Політика						
Дуже важливо	9	37	11	37	6	28
Скоріше важливо	28		26		22	
Відвідування вечірок, танців, дискотек, кафе						
Дуже важливо	5	22	4	19	4	17
Скоріше важливо	17		15		13	

Аналіз результатів трьох опитувань дає можливість порівняти отримані дані у динаміці. Отже, як бачимо, деякі цінності не тільки зберігають свої позиції, а й укріплюють їх (такі як, наприклад, сім'я), до деяких же цінностей змінюється ставлення населення, зокрема до роботи та вільного часу.

Таким чином, пріоритетність тих чи інших цінностей індивіда може впливати на розвиток організації (та на розвиток суспільства загалом) як конструктивно, так і деструктивно. Тому, організовуючи роботу індивіда, це необхідно приймати до уваги задля підвищення продуктивності його праці та отримання якомога кращих результатів роботи.

Література

1. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии [Текст]: в 3 т. / К. Маркс. – М., 1955.

2. Грицанов А.А., Абушенко В.Л., Евелькин Г.М., Соколова Г.Н., Терещенко О.В. Социология: энциклопедия [Текст] / А.А. Грицанов, В.Л. Абушенко, Г.М. Евелькин, Г.Н. Соколова, О.В. Терещенко – Мн.: Книжный Дом, 2003. –1312 с.

3. Соціологія: Підручник / 3-тє вид., стереотипне [Текст]: за редакцією В.М. Пічі. – Л.: «Новий світ-2000», 2006. – 280 с.

4. Балакірєва О.М. Трансформація ціннісних орієнтацій в українському суспільстві / О.М. Балакірєва // Український соціум. – 2007. – №2 (19).

Цехан К.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СИМВОЛІЗМ ЯК СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЮДИНИ

Символізм (від грец. Σύμβολον – знак, прикмета, ознака) – це один з модерністських течій, який зародився у Франції в 70-х роках 19 століття та розповсюдився іншими європейськими країнами. Головною рисою символізму виступає певний художній образ, що, у свою чергу, перетворюється на загадковий і багатогранний символ.

Відомий німецький філософ і культуролог Ернст Кассирер вважав, що життя, то є вища та самодостатня реальність, яка не може бути описана та пояснена термінами фізики чи хімії. Життя досконале усюди та для будь-кого. Але реальність не єдина і не однорідна, а навпаки – надзвичайно різноманітна. Вона поєднує у собі безліч схем і зразків, стільки скільки ж і різноманітних організмів. Кожен організм, за словами вченого, це монада, тобто щось одиничне. У кожного цього організма є свій єдиний та неповторний світ, побудований на певному життєвому досвіді.

Кожен з організмів адаптований та пристосований до свого оточення. Він може певним чином реагувати на зовнішні подразники, які його оточують, але і цього не достатньо для життя. Людина шукає новий спосіб, що допоміг би йому пристосуватися до оточуючого середовища. Таким способом виступає символічна система.

Між людиною і реальністю виникає великий простір неприродного характеру, який програмує людину на певні дії. Іншими словами, цей простір можна назвати культурою, бо вона є саме тією сферою буття людини, де розкривається творчий потенціал людини. Це нове надбання цілком перетворило все людське життя.

Людину иожна назвати продуктом тривалого розвитку, який містить у собі не лише соціальні аспекти, а й біологічні, продиктовані інстинктами і підсвідомими спонуканнями.

Культура розглядається як засіб вдосконалення людини і викорінення в ній тваринних рис.

Можна погодитися з англійським філософом стосовно твердження, що «человеческий мозг – это жертва эволюционного просчета».

Кравець В. О. (НТУУ «КПІ» ВПІ)

ПРОБЛЕМА ИЗБАВЛЕНИЯ ОТ СТРАДАНИЙ В ФИЛОСОФИИ ДРЕВНЕЙ ИНДИИ

Первым памятником мысли древних индийцев были " Веды ", буквально означающие в переводе с санскрита "знание, ведение". Веды, возникнув между вторым и первым тысячелетием до нашей эры, сыграли огромную, определяющую роль в развитии духовной культуры древнеиндийского общества, включая развитие философской мысли. Хотя в них содержится полусуеверное, полумифическое, полурелигиозное объяснение окружающего человека мира, тем не менее их рассматривают в качестве предфилософских. Веды делят людей на 4 касты: брахманы – жрецы и мыслители; кшатрии – правители и воины; вайшьи – земледельцы, ремесленники и торговцы; шудры – батраки, не квалифицированные рабочие. Согласно мифу, брахманы произошли изо рта Брахмы, одного из главных богов

Древней Индии, кшатрии – из его рук, вайшьи – из его бедер, шудры – из его ног. Понятие прав и обязанностей применялось не к человеку вообще, а к представителю той или иной касты. Правильная жизнь была условием того, что после смерти человек вновь мог родиться, но уже в иной, более высокой касте, а за глупую никчемную жизнь он мог быть наказан рождением в образе какого-нибудь животного, насекомого или растения. Следовательно, жизнь была наградой или наказанием, а смерть – избавлением от страданий и новым рождением или же умножением страданий.

Далее рассмотрим вопрос на примере Индуизма

Индуизм строго регламентирует все права и обязанности человека от рождения до смерти. Чертой индуизма является разделение общества по кастовому признаку. Причем среди четырех основных каст существует деление на подкасты. Для индуизма характерно представление об универсальности и всеобщности верховного божества. Основа индуизма - учение о перевоплощении душ (сансара), происходящем в соответствии с законом воздаяния (карма) за добродетельное или дурное поведение, определяемое почитанием индуистских божеств. Стоит отметить что жертвоприношения являются очень важной частью почитания богов. Хоть убийство во всех религиях является грехом, но при правильном ритуале и соответствующих атрибутах это даже не является убийством по факту. И жертве и жрецу в следующем перерождении будет воздаяние, или же они переродятся в более высшую касту (станут более близкими к сущности Бога) или же в более материально обеспеченную жизнь. В каждом новом мире или новом теле человек (И жертвы) избавляется от бренных проблем и когда эта душа перерождается в часть сущности бога то все бренные страдания исчезают. Просумировав всё выше сказанное: Веды рассказывают человеку как прожить жизнь правильно и в следующей жизни переродится ближе к богу, а когда переродишься в часть сущности бога то избавишся от страданий.

Секція №3. Соціальна філософія: «Духовна культура особистості як детермінант самотворення в умовах становлення сучасного суспільства» (Сторіжко Л. В., д.філос.н., доц.)

Каковський В.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ТОМАЗО КАМПАНЕЛЛА ТА «МІСТО СОНЦЯ»

«Утопія» Мора була не першою книгою такого типу, але і не останньою. У древній Греції Гесіод у «Працях і днях», розташовує свою утопію в далекому минулому, у Золотому столітті. Біблія також розташовує її в минулому – у садах Едему. Грецький автор Евхемер теж писав про утопічний острів у своїй «Священній історії».

У середні століття, під впливом християнства, утопічна література в Європі зникає. Увага приділялася життю після смерті, царству Божому.

«Місто Сонця» Кампанелли займає в історії соціальних ідей значне місце. Вплив цієї книги в XVII і XVIII століттях великий. Вона викликала цілий ряд наслідувань і переспівів. Як джерело утопічних ідей «Місто Сонця» повинне бути поставлене поруч з «Утопією» Томаса Мора.

Кампанелла посилався на становище, що склалося в Калабрії, на податковий гніт і занепад селян, на розбрати в містах, набіги турків і місцевих бандитів. Вимагання багатих торговців і лихварів приведуть до голоду і запустіння . Головна ж причина всіх нещасть – соціальна нерівність, існування багатства й убогості. Панування в суспільстві соціальної нерівності, приватного інтересу породжує нічим не стримувана себелюбність, індивідуалізм, зневага до інтересів інших людей, суспільства вцілому.

Розумний пристрій Сонячного Граду є не що інше, як вираження розумності і відповідності природі того соціального ладу, що встановлений у державі соляріїв: «у них усе загальне», у Місті Сонця скасована приватна власність – основа соціальної нерівності: «Громада робить всіх одночасно і багатими і, разом з тим, бідними: багатими – тому що в них є все, бідними – тому що в них немає ніякої власності; і тому не вони служать речам, а речі служать їм».

Загальна участь у праці - найважливіша риса суспільного ладу Міста Сонця. Солярії «того вважають за достойнішого, хто вивчив найбільше мистецтв і ремесел і хто вміє застосовувати їх з великим знанням справи».

Ніяка праця не є ганебною в суспільстві соляріїв, «ніхто не вважає для себе принизливим прислужувати за столом чи на кухні, ходити за хворими і т.д. Всяку службу називають вони навчанням... Тому кожен, на яку б службу не був він призначений, виконує її як найпочеснішу». «Найважчі ремесла, наприклад, ковальське чи будівельне, вважаються в них і найпохвальнішими, і ніхто не ухиляється від заняття ними, тим більше що нахил до них виявляється від народження, а завдяки такому розпорядку робіт всякий займається не шкідливою для нього працею, а, навпаки, що розвиває його сили».

Використання ж людини в суспільному виробництві «згідно з його природними нахилами» робить працю привабливою. Люди знаходять радість у праці.

Загальна праця – умова справжнього процвітання як держави, так і всіх її громадян. Трудитися людині необхідно не тільки з економічних розумінь: неробство губить людину і фізично, і морально. Кампанелла переконаний, що деякі хвороби виникають «від недостатньої роботи».

«Місто Сонця» являє в історії гуманізму утопічно-соціалістичне вчення, і це дозволяє розглядати його як невід'ємну частину ренесансної культури.

Олійник Ю. Г. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ

ЕФЕКТИВНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ

Сучасне українське суспільство в галузі соціальної роботи з молоддю використовує класичні методи роботи, а також з кожним днем виникають нові методи, які називаються інноваційними методами. Під інноваційним методом розуміють спосіб технологізації соціального простору, що призводить до прогресивного розвитку соціальних систем, який мотивує їхній саморозвиток та блокує деструктивні сили, які породжують соціальні біди та потрясіння, руйнують людину та її творчий потенціал, а також скорочують її життєвий шлях або перетворюють її життя на повне крахів, позбавлень та випробувань.

До інноваційних методів соціальної роботи з молоддю варто віднести методи передбачення майбутнього. Виклики та загрози, які виникають у сучасному суспільстві, зумовлюють необхідність передбачення на об’єктивних засадах соціальними працівниками хоча б приблизних сценаріїв того, що відбудеться. Методи передбачення належать до кількісного прогнозування, і застосовують їх для приблизного «визначення» майбутньої «поведінки» деякої змінної величини або системи взаємопов’язаних змінних величин на заздалегідь визначеному часовому інтервалі. Передбачення - це процес застосування окремих методів у певній послідовності із встановленням визначених взаємозв’язків між ними.

Окрім методів передбачення до інноваційних методів соціальної роботи з молоддю також відносяться методи активного навчання соціальних працівників. Методи активного навчання – це опанування певного досвіду в процесі, який характеризується високим рівнем активності, досить значною тривалістю навчальної діяльності, самостійною творчою роботою слухачів, підвищеним рівнем мотивації та емоційності, постійною взаємодією групи та викладача.

Викладач Національного університету «Києво-Могилянська академія» Семигіна Т. В. у своєму підручнику «Вступ до соціальної роботи» наводить такі різновиди інноваційних методів, як індивідуальна терапія, сімейна терапія, групова терапія.[1, 104] Варто розглянути запропоновані методи та їх особливості взаємодії у роботі з молоддю.

Індивідуальна терапія (від лат. individuum - неділиме і therapeia - лікування) - форма психотерапії, розроблена в рамках індивідуальної психології, автором якої є Альфред Адлер. Даний метод соціальної роботи орієнтований не на усунення окремих симптомів, а на зміну всієї поведінки пацієнта і переорієнтацію його особи на нові цілі.

Сімейна терапія - (англ.. family therapy) - модифікація відносин між членами сім'ї, як системи за допомогою психотерапевтичних і психокорекційних методів. Мета даного методу подолання негативної психологічної симптоматики і підвищення функціональності сімейної системи. Автором даного методу також виступає А. Адлер.

Групова терапія - (англ..group therapy) - практика лікування психологічного розладу через груповий процес "обличчям до обличчя", що наповнений сумісними

переживаннями і емоціями, що сприяє більшому саморозумінню і коректуванню. Автором даного методу є Дж. Л. Морено.

Таким чином, можна зробити висновок, що саме інноваційні методи соціальної роботи з молоддю дають змогу підвищити ефективність соціальної роботи та досягти найвищих результатів з найменшими витратами.

Використана література:

1. Вступ до соціальної роботи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. - К.: Академвидав, 2005. - с. 300.

Секція №4. Історія: «Людство в умовах інформаційної епохи» (Гнатюк Н. Ф., к.і.н., проф.)

Черноус В.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ІНТЕРАКТИВНІСТЬ МЕНЕДЖЕРА – ГОЛОВНА ОСОБЛИВІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМООРГАНЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Ми є свідками революцій в області технологій. Зміни виникають дуже швидко, і впливають на все. Змінюється середовище бізнесу, сам бізнес, трансформуються методи та форми управління. Ми маємо справу з п’ятою індустріальною хвилею, котра буде найкоротшою – 30 років, з 1990 – 2020 рік. По мірі швидкості змін, зростає і необхідність в актуальній сучасній інформації для управління. Подібна ситуація призводить до посилення ролі інформації іншої системи організації, а також вимагає, щоб інформаційна система була найсучаснішою. Спостерігається ряд тенденцій, які свідчать саме про перехід до нового рівня в управлінні та бізнесі, нової ери – інформаційної. Відбувається поділ праці на рівні управлінських функцій за межами компанії: передача функцій управління з однієї компанії в декілька інших. Компанії мають тенденцію до розвитку в ланцюзі інших організацій.

Звичайно, змінюється і роль самої інформації. Вона стала стратегічним ресурсом, що забезпечує конкурентну перевагу. Відповідно до сучасних поглядів, інформаційні системи будуть відігравати все більшу роль і у досягненні стратегічних цілей організації. Це призводить до нових вимог до інформаційних систем та їх функцій. Тепер вони є не просто інструментом, що забезпечує обробку інформації для відділів та кінцевих користувачів у системі. Тепер ці системи повинні породжувати вироби та послуги, засновані на інформації, які забезпечать організації конкурентні переваги. Битва за інформацію комп’ютерними мережами вже виграна. Вже зараз застосування обчислювальних мереж призводить до швидких змін методів управління, методів та

способів торгівлі товарами та послугами, засобів створення робочих місць. Розвиваються існуючі та створюються нові інформаційні технології. Тому й менеджери, та виконавці повинні розуміти основні концепції та способи застосування інформаційних технологій та бути здібними приймати важливі рішення відносно їх застосування.

Відповідальність менеджера в області цих технологій – володіння технікою особистої роботи в інформаційному середовищі та уміння приймати правильні стратегічні рішення в галузі розвитку інформаційних систем організацій. Потрібно вміти управляти інформацією й покращувати свою справу за допомогою правильного її використання для підвищення ефективності роботи та якості управління. Більшість успішних організацій робить це за допомогою автоматизованих інформаційних технологій.

Вплив інформаційних систем на організацію (зміна структури організації під впливом інформаційної системи, інший розподіл влади в організації, формування там іншої політики та культури, зміни в формалізації, зайнятості, характері праці, виникнення потреби в навчанні і т.п.). вплив організації на інформаційну систему (місце інформаційної системи в організаційній структурі, володіння даними, хто і як буде управляти інформаційною системою, як інформаційна система буде впливати на рішення і т.д.). Інформаційні системи стають все більш дорогими та диктують свої специфічні умови до правил ведення бізнесу, що призводить до нових проблем, які необхідно вирішувати, щоб вилучити максимальну вигоду з потенційних переваг інформаційних технологій.

Всі ці тенденції проявляються в різноманітних процесах та формах. Часом їх достатньо складно зрозуміти, коли управлінець знаходиться у сфері бізнесу, чи в компанії. Тому важливими є консалтингові та дослідницькі проекти. Крім цього, ці тенденції призводять до потреби в навчанні. Причому не в дискретному, а постійному, протягом усього життя. Тепер управлінець також має піддатися ряду змін. Доведеться жити у більшій невизначеності, ніж раніше, оскільки з’являється робота у принципово нових сферах. Здійснюються зміни в організаційних структурах. Необхідним стає вміння працювати в інтернаціональному середовищі.

Внаслідок високої швидкості змін, компанія стикається з тим, що управлінці вищої ланки та ради директорів отримують інформацію, коли вона вже застаріває. В результаті прийняття стратегічних рішень делегується менеджерам середньої ланки. Як наслідок змінюються вимоги до їх підготовки, ці менеджери по-іншому взаємодіють з інформаційною системою. Роль менеджерів вищої ланки полягає не в прийнятті «важливих» рішень, а в створенні культури організації. Їх задачі полягають в тому, щоб гарантувати формування тих знань, які повинні існувати в компанії, та які були б доступними для працюючих у ній.

Луцька К. О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЛЮДИНА В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Напевно, багато хто чув про інформаційне суспільство, інформаційні системи та новітні технології, так як на даний момент існує безліч теорій, які розглядають перечислені вище явища своїми предметами досліджень, але жодна з них не звертає увагу на людину як об'єкт вдосконалення.

З погляду історико-антропологічного розвитку можна стверджувати, що сучасна людина упродовж усієї своєї еволюції збагачувалась: досвідно, інтелектуально, зовнішньо, інформаційно, культурологічно, світоглядно і т. д. Тобто вдосконалення людини та її розуму супроводжується вдосконаленням та розвитком всього того, що її оточує. Виходить, що існує взаємозв'язок та взаємозалежність між існуванням людини та існуванням всього, що вона створила. Для прикладу можна взяти Інтернет. Як стверджує Білан Н. І., масова комунікація через мережу Інтернет – особливий вид соціального спілкування, що здійснюється в масштабах усього глобального суспільства і є найважливішою умовою суспільного розвитку. Майже життєво необхідну роль також грає інформація, із цим згоден Бугрим В. В.: «… в новому суспільстві людина та інформація (інфосфера) є основними цінностями, стратегічними факторами й ресурсами».

Нове суспільство, основою якого є інформація і людина, потребує нового переосмислення уявлень та розуміння сутності процесів розвитку цієї взаємодії, статусу самої людини, що є дуже складним, різноаспектним явищем, яке має біотехнологічний зміст та універсальний харакетер. Тому доцільним буде розглянути новітню концепцію, вже згадуваного вище Бугрима В.В. про вдосконалення сучасної людини – *гомонансизм* – передбачає магістральний напрям перетворення сучасної людини у ГомоНанСа. ГомоНанС- новоудосконалена людина, адекватна інформаційному суспільству (цивілізації). Таке гомонансне перетворення – це, ймовірно, єдина можливість виживання Розумного Життя (людини), яке нині зовсім беззахисне перед глобальними природними і суспільними катаклізмами.

Така перетворювальна вдосконаленість сучасної людини матиме кілька етапів:

Перша – віртуальної реальності та роботехніки.

Друга – перебудова та вдосконалення тіла та розуму сучасної людини.

Третя – неминуче злиття свідомості та розуму людини з комп'ютером, зберігаючи при цьому людську біоіндивідуальну основу.

В кожному такому етапі інформаційної цивілізації домінантним буде виступати певний фактор-розвиток, що певним чином буде характеризувати людину з конкретної сторони. А об'єднання цих сторін – повне завершення розвитку людини та перетворення її в ГомоНанСа.

Але при розгляді цієї теорії варто пам'ятати про людське начало, панування, яке буде зберігатися не дивлячись на вдосконалення машин, та їх поширення.

Концепція гомонансизму добре інтегрується в інформаційне суспільство, до якого просувається світ, Україна, визначивши головним пріорітетом, «прагнення побудувати

орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційного суспільства, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвиткові та підвищувати якість життя». (Джерело – «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2007-2015 роки: Закон України»)

Павлюченко Д.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ

Звичайно, ми всі знаємо, що глобальні інформаційні мережі і стосунки, з ними пов'язані, є "наддержавними", "позадержавними" і таке інше. Чи є таким Інформаційне суспільство? Певно, що так. То що ж, тоді виходить, що держава – виключно через інстинкт самозбереження – є ворогом глобальної інформатизації?

Все це і так, і не так. Справедливо те, що Інформаційне суспільство глобальне за своїм характером, і не визнає кордонів. Проте так само справедливо, що перш ніж з повним правом назвати будь-яке суспільство інформатизованим, тобто таким, що є часткою Глобального Інформаційного, ще доведеться дуже багато чого змінити, вдосконалити, створити чи ліквідувати.

І це, як не здавалось би це парадоксальним, завдання саме державних інститутів, таких як уряд, економіка, системи освіти й соціального захисту тощо. Та це перестає бути парадоксом, коли за центральну парадигму виступає принцип "не люди для держави, а держава для людей".

Інформаційні технології спрощують, скорочують, оптимізують, роблять ефективнішими й ближчими до громадянина структури держави, її функції. Вони позбавляють громадян необхідності делегувати доволі значну кількість своїх повноважень чиновникам чи обраним посадовцям. Так, для апарату це незручно й невигідно. Але, з іншого боку, це змусить багатьох людей шукати самореалізації у справах, більш значущих, ніж обмін папірцями, заповнення й перекладання їх.

На мою думку, суспільство дозріло до того, аби з повною відповідальністю за наслідки вимагати державної, схожої на каталізатор, системи, яка спрямовує й стимулює дію, а не намагається зробити все сама. Вона має належати суспільству – наділяти повноваженнями, а не обслуговувати. І спрямовувати її мають завдання, орієнтовані на результат.

Нажаль, Україні до того, як перейти до інформатизованих партнерських взаємин з бізнесом та громадянами треба подолати значні економічні проблеми, зокрема структурні. Тож її дії у цьому секторі мають бути спрямовані перш за все на селективну підтримку тих напрямків наукових досліджень, які орієнтовані на якісні прориви (наприклад, архітектура багатопроцесорних обчислювальних систем, систем штучного

інтелекту тощо) та одержання практичних результатів світового рівня (нейрокомп'ютинг, відкриті системи).

Реалізувати ідею Інформаційного суспільства без участі держави на практиці не є можливим, наскільки б не був популярним максимальний лібералізм у цій сфері. Цифрове майбутнє повинне стати гібридом державного втручання, ринкової регуляції та вимог цифрової споживацької культури.

Однак лише науковим чи економічним розвитком і нормативним забезпеченням інформаційного сектору функції держави не обмежуються. По-перше, її завданням має стати навчання споживачів, кінцевою метою якого буде досягнення соціальної активності та освіченості громадян. Цю роботу, окрім держави, ніхто не зможе здійснити.

Але, як я вже зазначала, жодні цифри не є приводом для зменшення зусиль. Те, що виглядає як значний прогрес відносно початкового періоду розвитку Інтернету в Україні відносно європейських чи світових показників – а особливо показників, які може й повинна мати Україна, – виглядають дуже й дуже скромно.

Тож завдань для українських органів влади всіх рівнів і спеціалізацій вистачить на всіх і кожного фахівця, що вже є в їхньому розпорядженні чи котрі матимуть бажання набути відповідних знань.

Саме тут незайве буде нагадати, що держава – це ми. І коли завдання стоїть перед державою – тим більше завдання, що стосується нашого життя, добробуту, роботи, навчання й відпочинку на найближчі півсторіччя як мінімум, – це значить що таке саме, маленьке чи велике, але, зрештою, посильне завдання стоїть перед кожним із нас.

Хто не вміє – навчитись використовувати інформаційні технології. Хто вміє – вдосконалювати знання. Хто знає досконально – створювати нові самому... І так – до нескінченності. До Глобального Інформаційного Суспільства.

Порпленко Я.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗВ'ЯЗНОСТІ (КОГЕРЕНТНОСТІ) ІСТОРИЧНОГО ПРОЦЕСУ І МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ

Актуальність: в умовах глобалізації та становлення інформаційного суспільства з'являється проблема трансформації історичної науки. Ця проблема має вагому актуальність, адже її вирішення стане вирішальним кроком до становлення сучасного історичного знання.

Постановка проблеми: Сьогодні в історичній науці, філософії, освіті, публіцистиці як звичні й усім зрозумілі терміни вживаються поняття "всесвітня історія", "світова історія", "історія людства", "(світовий) історичний процес". Та коли ми підійдемо до цих понять із позицій методології науки й поставимо питання: а чи можливо хоча б гіпотетично цей "історичний процес" описати саме як іманентно цілісний процес або в чому полягає "світова історія" як єдина історія світу? - то змушені будемо визнати, що задовільних відповідей в арсеналі історичної науки поки що немає.

Звісно, є філософські теорії, що в різний спосіб цю єдність намагаються довести, але проблема в тому, що на рівні базових елементів - історичних фактів, як їх традиційно бачить наука, така єдність не простежується.

Виклад проблеми:

В основі фундаментальних завдань історичного пізнання лежить проблема постійного переосмислення історичної дійсності.

Пізнання світу ніколи не може бути абсолютно завершеним, воно постійно вдосконалюється, збагачуючись усе новим і новим змістом.

На сучасний момент з позицій методології науки не можливо хоча б гіпотетично описати історичний процес, як іманентно цілісний.

Сучасна наука формувалася в рамках давньої онтологічної парадигми.

Відокремившись від теології наука змушена шукати свої способи онтологічного світлопису, пояснення цілісності світу.

Рене Декарт пропонує вчення про дві незалежні субстанції – духовну(мислячу) та тілесну, що надалі стає основою теорії пізнання.

Для становлення історичної науки це мало принципове значення: свідомість(вчений) вивчає метерію в її просторово-часових координатах та встановлює закони її будови й руху.

Духовна субстанція залишається малодослідженою,адже душа не може бути логічно «обчислена» й за ознаками істинності людської думки: «Наші думки не можуть бути істинними, тому що ми не вседосконалі».

В XVIII ст. європейська філософія підходить до осмислення історії, як єдиного процесу й шукає лише метафізичних «замінників» для колишнього провіденціалістського обґрунтування когерентності історії.

Історична роль суб’єктивного применшувалася заради дотримання наукових стандартів.

Позитивіською історіографією збирався колосальний фактичний матеріал, який проте не приводив за собою виведення законів.

Нові концепції зазвичай виходили з уже відкритих історичних фактів, методологія не виправдовує очікувань.

Йде пошук нових підходів, зокрема звернення до людської суб’єктивності як до цілісності й самостійної цінності.

Відбувається поворот наукових пошуків, методології історії до людини, її душі, свідомості, духу.

В. Дільтей – основоположник опозиційної щодо позитивізму течії – герменевтики, науки розуміння, історичні науки в його розумінні – науки про дух, єдність минулого осягається через аналіз форм культури.

Баденська школа неокантіанства відходить від апологетики людської суб’єктивності і зв’язність історії вбачає в об’єктивній діяльності людини у всіх сферах, котрі розглядали як цілеспрямоване спільне творення тієї чи іншої цінності,

когерентність історичного процесу дробиться на частини, адже визначається лише за окремими сферами суспільного життя.

Сучасна постнекласична наука бере за основу концепцію цілісності світобудови, суспільства, цивілізації.

Людина, що пізнає ціле, сама є його частиною.

Стає необхідним розширення методологічного інструментарію досліджень історії та й самого її бачення, картезіанського поділу світу на дві субстанції.

Історична наука в пошуках методів цілісного опису історії має відвоювати позиції, якими свого часу поступилася соціології.

Розробка Луманом нового епістемологічного підходу до соціальної реальності: суспільство й кожна з людських свідомостей розглядаються як різні, причому самореферентні й автопоетичні системи, що мають різну елементну базу.

Навіть схематичний огляд цієї теорії показує, що її застосування в історичних дослідженнях полегшило б розвязання низки методологічних труднощів.

Стає можливим подолання картезіанського дуалізму у методології й перехід віх онтології суб’єкта й об’єкта, тобто дослідження когнітивно недоступних «фактів свідомості».

Підхід до історичних фактів та історичних джерел як до комунікацій, що усуває їхнє протиставлення й дозволяє аналіз.

Для всіх функціональних сфер суспільства зявляється спільний знаменник у вигляді комунікацій, що дозволяє вивчення суспільства за допомогою дослідницьких процедур.

Аналіз суспільства як системи комунікацій дозволяє виявити реальну зв'язність фактів історії і когерентність самого історичного процесу.

В історичній науці це стає можливим завдяки особливому методологічному ходові - редукції, або спрощенню.

Ціною звуження "обсягу" факту виявляється його смислова зв'язність з іншими фактами, у т. ч. в інших системах, включаючи й інші цивілізації.

Список використаної літератури

1. Космина В. Проблема когерентності історичного процесу і методологія історії.// Схід. Аналітично-інформаційний журнал. — № 1 (101) січень-лютий 2010 р. — Донецьк: 2010.

2. Столярук О. Історичне пізнання в умовах глобалізації. //Схід. Аналітично-інформаційний журнал. — № 2 (102) 2010 р. — Донецьк: 2010.

Рубан В.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ВПЛИВ ПРОЦЕСУ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ НА УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Сьогодні Україна поступово входить до числа країн з розвинутою інформаційною інфраструктурою. Із середини 90-х років у нашій державі стрімко розвивається

Інтернет, що приносить революційні зміни не лише у сфері отримання інформації, а й у способі життя більшості людей у світі, у тому числі й українців. Згідно з українським законодавством: «Інформатизація- це сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, створених на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки.»

Інформатизацією в нашій державі займається «Державне агентство з питань науки, інновацій та інформації України», котре і формує стратегію щодо питань пов’язаних з цим. Про становище самого процесу говорять такі данні:«опублікований в березні 2009 року на сайті Всесвітнього економічного форуму черговий восьмий щорічний Всесвітній звіт з інформаційних технологій містить рейтинг країн відповідно до Індексу мережної готовності (The World Economic Forum's Networked Readiness Index (NRI).Звіт підготовлений у рамках Всесвітнього економічного форуму у співпраці з INSEAD (провідна міжнародна бізнес-школа). Рейтинг очолюють Данія та Швеція. Україна займає 62-місце з 134».

Вплив інформатизації є більш ніж очевидним, його позитивні наслідки, як для всього світу так і для України, набагато переважають негативні. Серед таких:

- створення робочих місць, пов’язаних з інтенсивним використанням інноваційних інформаційних технологій;
- створення системи безперервної освіти протягом всього життя, зокрема, забезпечення можливостей для дистанційного навчання;
- створення сфери електронної комерції (електронного бізнесу);
- збільшення різноманітності та кількості послуг населенню та бізнесу, що надаються за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій, становлення електронних форм взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;
- удосконалення системи державного управління шляхом її інформатизації на єдиній концептуальній основі, впровадження електронного Уряду як засобу інтерактивного спілкування з громадськістю та бізнесом;
- розвиток і використання інформаційно-комунікаційних технологій у всіх галузях діяльності і сферах життя (освіта, культура, охорона здоров'я, громадське життя, соціальний захист);
- створення національної системи електронних інформаційних ресурсів;
- Створення веб-порталу електронних каталогів періодичних друкованих видань України та зарубіжних країн.

Отже, сама інформатизація є вже не тільки об’єктивним процесом сьогоднішніх реалій, а й однією з основ подальшого розвитку українського суспільства і України, вплив якої охопило і змінило весь спосіб життя людства.

Джерела:

1. «НАУКОВІ ПРАЦІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ імені В. І.ВЕРНАДСЬКОГО №27» Степченко Л. Молодь в інформаційному просторі:читання та новітні технології.

2. КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ «ДОПОВІДЬ про стан та розвиток інформатизації в Україні за 2009 рік».

Трохимець І.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ВПЛИВ ЗМІ НА ПОЛІТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВОЮ

Засоби масової інформації відіграють важливу роль у суспільстві 21 століття. Будучи частиною сучасної дійсності, що є нерозривно пов’язана з усіма її суперечностями , негараздами і конфліктами, преса по-своєму в тій чи іншій формі відтворює їх. Тому, дуже часто інформаційний потік вміщує безліч матерілів і повідомлень, що іноді частково суперечать один одному, але, все ж, дають привід громадськості сформувати власну думку про перебіг подій навколо. Саме за допомогою мас-медіа ми маємо можливість дізнаватись про різноманітні події, зокрема, новини зі світу політики. Така галузь суспільної діяльності потребує постійного зв’язку між її учасниками та інформаційного обміну для реалізації групових інтересів та цілей. Через ЗМІ відбувається комунікація між представниками органів державної влади та громадянами, політичними діячами та населенням, що призводить до аналізу дій влади з боку суспільства.

В умовах зростання світової інформатизації та загальної глобалізації, а також підвищення вимог до прозорості викладу, мас-медіа виступають основним джерелом новин для соціуму. Взаємозвязок ЗМІ з політичними процесами виражається у можливості преси впливати на певні політичні рішення.Таким чином, політична інформація, донесена у такий спосіб до спільноти, справляє суттєвий вплив на здійснення громадянами політичного вибору. На сучасному етапі, висвітлення політичних фактів на сторінках газет відбувається шляхом викладу від об’єктивно-нейтрального до суб’єктивно-оціночного бачення ситуації. До того ж, апелюючи до таких важливих компонентів суспільної свідомості, як почуття патріотизму, гідності та любові до Батьківщини, ЗМІ здатні організувати підтримку значними верствами населення тих чи інших акцій правлячої верхівки або деяких зацікавлених груп. Така особливість у роботі мас-медіа якнайкраще проявляється підчас виборчого процесу, коли триває виборча кампанія.

Особливу роль в інформаційному просторі України займає телебачення. За останні кілька десятиліть воно стало одним з найбільш доступних джерел отримання політичної інформації для населення. Його унікальність та зручність проявлється в тому, що навіть в найбільш віддалених куточках країни люди мають можливість дізнаватися про останні події своєчасно. Його вплив на політичні перепетії зміцнився завдяки витонченим технологіям телевізійного процесу, які широко застосовуються

при роботі з кандидатами. Під впливом об'єктивних змін у владних справах, так і особливості сучасних телеканалів, виборчі кампанії виливаються у цікаві баталії між учасниками, теледебати та очні ставки, де кожен глядач стає свідком напруженої боротьби за владу.

Так як ЗМІ володіють потужними можливостями для впливу на свідомість і поведінку, то є підстави розглядати таке явище як «четверту владу». Поряд із законодавчою, виконавчою і судовою владою, які наділені повним правом застовувати методи примусу і заохочення, мас-медіа привертають увагу своєю переконливістю і простотою аргументації фактів. У цьому випадку очевидно, що державна влада діє авторитетом своєї сили, а преса- силою свого авторитету.

Кіхтан Г.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОЦЕС АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНІ

На сьогодні інформація відіграє важливу роль у розвитку суспільства. Тому є основним предметним наповненням економічної діяльності в постіндустріальному суспільстві, що докорінно змінює соціальну інфраструктуру і механізм міжнародних відносин, зумовлює нові цінності культури та визначає зміст життя окремих людей.

Наука сучасної України виконує фундаментальні і прикладні дослідження з пріоритетних напрямків науки і техніки для прискорення розвитку інформаційних систем та новітніх технологій в країні.

Визначення пріоритетів державного стимулювання інноваційної діяльності є вельми важливим завданням в нашій країні. Про це наголошується в ЗУ «Про інноваційну діяльність», численних державних програмах науково-технічного розвитку (існує понад шістдесят відповідних загальнодержавних та двісті п'ятдесят регіональних програм).

Розробляючи та вдосконалюючи ринковий інноваційно-інвестиційний механізм на рівні регіонів України, необхідно врахувати, що вони відрізняються за науково-технічним потенціалом, ступенем розвитку продуктивних сил, структурою основного капіталу, виробничою спеціалізацією, часткою прибутку, що створюється кожним регіоном, кількістю збиткових підприємств, можливостями адаптації до ринкових перетворень, структурою власності, станом розвитку інфраструктури наукової та інноваційної діяльності, а також обсяги залучення іноземних інвестицій.

Сьогодні як статистика, так і аналітичні роботи вітчизняних дослідників засвідчують незадовільний стан розвитку інноваційної сфери в Україні. В той час, як в Євросоюзі протягом останніх десяти років частка висококваліфікованих спеціалістів невпинно зростала, в Україні різко зменшувалося фінансування перспективних та наукових досліджень галузевого і міжгалузевого характеру, ліквідовувалися галузеві централізовані фонди розвитку науки та техніки, що обумовило невпинне скорочення науково-технічного потенціалу нашої держави.

Фінансування наукових та науково-технічних робіт здійснюється здебільшого за рахунок держбюджету. Кошти місцевих бюджетів фактично не використовується для стимулювання інноваційної діяльності, але цей процес незабаром має набрати обертів. Втім, варто зазначити, що зростання витрат як державного так і місцевих бюджетів на виробничі потреби, приміром, на будівництво в умовах перехідної економіки, зазвичай пов'язано з кримінальним характером злиття бюрократичного апарату і комерційних структур.

Аналіз динаміки інноваційної діяльності в Україні показує, що її стратегія розробляється переважно на підприємствах державної і колективної форм власності, упровадження інновацій на приватизованих підприємствах не активізувалося. Зростання числа збиткових підприємств спричиняє скорочення надходжень до бюджету та необхідність перерозподілу тимчасово вільних коштів. Реальним і досить значним джерелом таких ресурсів може стати прибуток державних підприємств, що приватизуються.

Аналіз організаційної структури інноваційної діяльності свідчить про те, що впровадження нових технологічних процесів в умовах електронного світу здійснюються на підприємствах залежно від можливостей залучення капіталу. Головними факторами, що стимулюють інноваційну активність, керівники обстежених Держкомстатом підприємств визнають такі, як відсутність власних оборотних засобів на виробництві; недостатня держпідтримка національного виробника; брак коштів у замовника продукції; високі кредитні ставки банків;труднощі із забезпеченням сировиною;недосконаліть законодавчої бази.

Отже, потрібно проводити наукові дослідження інноваційних тенденцій у міжнародному економічному просторі задля ефективного спрямування державних коштів, а також відповідного стимулювання. Від вирішення цієї проблеми в країні в цілому та в окремих її регіонах залежить перспектива інтеграції України у світову економіку.

Секція №5. Соціологія: «Молодь в дзеркалі соціології» (Пиголенко І. В., к.філос.н., доц., Кавун І.В., викл.)

Дмитренко Н.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ЯК СКЛАДОВА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ

Ми всі різні... Кожен приходить у цей дивовижний світ з певною задачею, з певною місією, яку прагне втілити в життя. В залежності, якими ми хочемо бути в очах оточуючих, ми виконуємо і певну роль, певну гру. Так як кожен має свої неповторні

риси обличчя, так і кожен займає своє положення у суспільстві. У одних випадках наше положення визначається нашими прагненнями й орієнтирами, а в інших – ми просто пристосовуємось до тих умов, які диктують нам зовнішні обставини і середовище, в якому ми опинились.

Кожен із нас прагне бути складовою якоїсь групи . Це є необхідним для розвитку і самореалізації як індивіда, як особи, якої потребують. Відчуття важливості піднімає нашу самооцінку і візуально створює новий щабель для подальшого розвитку та вдосконалення. Саме бажання бути самодостатнім розвиває у людини якості лідера. Дехто вважає, що «прагнення завжди бути першим» закладено у наших генах ще до народження. Однак, це не можна стверджувати. Адже ми народжуємось лише з певним пластом, який розвивається і перетворюється на особистість з індивідуальними якостями остаточно під впливом зовнішніх факторів, таких як входження до певних соціальних груп, способу життя і прагнення змінюватись. Щодо цього твердження можу навести чудову цитату Стівена Кові – «Лідери не народжуються і не робляться будь-ким - вони роблять себе самі». Коли новачок з'являється у новому середовищі, то перші проблеми, з якими він стикається є вибір – належати до певної групи, де наявний лідер, від якого залежить подальше становище особи, чи відмовитись і приректи себе на постійні приниження і цькування. Хоча, є ще і третій варіант, який заключається у тому, щоб стати самому лідером і протистояти натиску. Але деякі люди самі потребують сильної особистості у своєму житті, щоб відчувати впевненість у кожному кроці та міцно триматись на ногах. Але чи не приведе це до того, що така особа стане відмінною маріонеткою у чужих руках, не здатною відповідати за власні дії? Вона буде як мінливий човен, що у час бурі безрезультатно намагається прибитись до берега. Отже, відчуття лідерства й незалежності потрібно розвивати й прагнути самому стати сильнішим.

Коли особа вступає до університету, то це є новою сторінкою її життя. Молоді люди звільняються від теплого крила батьків, виходять із комфортної шкарлупки і починають ставати незалежними особистостями. І в цей момент якості лідерства починають ставати головними мотиваціями, що формують характер та спосіб життя.

Та чому ж лідеські якості так приваблюють молодь? Мабуть, головною причиною цьому є прагнення досягти високих вершин, здобути владу та здатність впливати на інших. Адже таким чином ми можемо самореалізуватись і відчувати свою важливість. У такий спосіб молодь виділяє себе серед інших однолітків. Розвиток лідерських якостей - це унікальна можливість розкриття всіх якостей та неповторності, що властива кожному. Стати справжнім лідером у групі означає пробудити справжнього себе, не намагаючись грати і надягати чужі маски, щоб видаватись кращим.

Молодь прагне лідерства, як можливості контролювати дії та впливати на оточуючих. Справжній лідер є чудовим організатором, який в змозі згрупувати й побудувати такі відносини у певній групі, де панує злагода та узгодженні дії всіх учасників. Така особа може навести вагомі аргументи для того, щоб оточуючі охоче

пішли за його ідеєю, прийняли її та запалились бажанням. Разом з тим він має власну незалежну думку, що може суперечити позиціям інших.

Здатність розвивати лідерські якості дає можливість сучасним підліткам обрати власний своєрідний шлях пошуку своєї ідентичності, пошуку себе серед однолітків, спільності. Також формується відповідальність та обов'язки перед друзями, організацією, суспільством.

Отже, лідерство – головна складова самореалізації молоді. І як говорить Еліот Джордж – "Ніколи не пізно стати тим, ким ти міг би бути". Все залежить від нашого розуміння лідерства і тих перевах, які ми самі ставимо.

Дубівка А.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ САМООСВІТИ В ЖИТТІ МОЛОДІ

В наш час отримання вищої освіти відіграє велику роль в житті кожної людини. Вищу освіту в Україні можна отримати у ВНЗ як у формі денній, так і заочній. У кожному ВНЗ на даний час прийнята болонська система навчання. Вона включає в себе відведення великої кількості годин для самоосвіти студента, а також передбачає роботу студента протягом року, а не лише на екзамені. Та, на жаль, лише однієї вищої освіти досить часто не вистачає для отримання гарної роботи та успішного кар'єрного росту. Отже, і в разі болонської системи, і в разі простого намагання отримання високого рівня знань кожна людина приходить до самоосвіти. Самоосвіта - досить поширене поняття на даний час. Самоосвіта в нашому суспільстві означає: 1) бажання суб'єкта до отримання знань; 2) повний самостійний пошук інформації, її вивчення та вміння використовувати.

Самоосвіта є досить актуальною для студентів тому, що саме болонська система передбачає велику кількість самоосвіти. А також кожен студент, який має прагнення у майбутньому отримати високооплачувану роботу та мати успішну кар'єру повинен обов'язково отримувати додаткові знання, відвідувати курси різних напрямів додатково до своєї освіти.

Отже, ми бачимо, що самоосвіта є дуже актуальною у нинішньому суспільстві, а особливо для студентської спільноти.

Студенти абсолютного різного віку і різного напрямку навчання користуються методами самоосвіти.

Зазвичай, проблеми із самоосвітою виникають на першому курсі. Ці проблеми виникають через те, що при переході від шкільної системи освіти до вищої школи студент часто не може швидко зорієнтуватися в новій постановці навчання: болонська система передбачає відведення великої кількості годин для самоосвіти, та, на жаль, у більше ніж половині випадків у вищій школі не приділяється увага привчанню новоспечених студентів до болонської системи. Студенту не вистачає навиків та умінь методам самоосвіти та саморозвитку. Це стає причиною того, що студенту важко підняти рівень свого навчання або ж він показує нижчі результатів у перший рік

навчання, ніж ті, на які реально здатен студент.

Через відсутність знань, умінь та навичок певні групи студентів, на жаль, не можуть досягнути поставленої мети у навчанні. При неправильному розподілі своїх проміжних цілей, студент не може реалізувати кінцеву мету. Як приклад, можемо зазначити підготовку до вищої математики. На факультетах гуманітарних напрямків цей предмет видається досить важким для студентів і при підготовці домашнього завдання необхідно прикладати неабияких зусиль до його виконання. Той, хто вміє і знає як правильно розподілити свій час, де взяти необхідну інформацію і як її застосувати, зазвичай, досягає поставленої мети, виконує домашнє завдання, і, як результат, має високу успішність з предмету. Інший, той, хто не має цих навичок, може оминути якийсь із вище зазначених етапів і відповідно його робота не буде виконана так само якісно і кінцевий результат також знизить свій показник. Це говорить про те, що у студентів на перших курсах існує необхідність вивчення саме методів і способів самоосвіти та саморозвитку.

Найчастіше студенти обирають об’єктами своєї самоосвіти англійську мову та комп’ютерні курси. Адже саме ці предмети є найбільше необхідними при подальшому кар’єрному зрості, а ті знання, які дає вища школа або мають недостатній обсяг, або важко сприймаються студентом. Через це студент вимушений прибігати до додаткового самостійного навчання особисто (тобто займаючись, наприклад, самостійно) або відвідувати спеціалізовані курси(можливість отримання знань та певного документу про отримання цих знань).

Отже однієї із основних проблем, на мою думку, у вищій школі є неправильне подання студентам та неправильне використання самими студентами самоосвіти. Також час від часу ВУЗи не надають певних актуальних знань, які необхідні при влаштуванні на роботу. Необхідно навчити студентів користуватися цієї самоосвітою, самостійно здобувати знання, тобто правильно розподіляти свій час та зусилля. Саме таким, я вважаю, є одне з рішень цієї проблеми.

Зубенко Д.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ АСПЕКТ ФЕСТИВАЛЬНОГО РУХУ

Фестиваль як соціальне явище в останні кілька десятиріч набув значного поширення у світі та зокрема в соціокультурному просторі України. Саме поняття «фестиваль» походить від англійського слова «festival», що означає «свято», і це вказує на таку особливість цього явища як обов'язкова присутність елементу святковості, урочистості. Другою невід'ємною особливістю його є тематична спрямованість фестивалю, його смислове наповнення. Оскільки культурний простір фестивалю може охоплювати від одного селища або регіону до кількох країн, то в більшості випадків міжкультурні взаємодії стають його невід'ємною частиною.

Незалежно від тематичної направленості будь-який фестиваль включає в себе

учасників презентаційної частини та глядацьку аудиторію (з можливою зміною цих ролей). І для перших, і для других фестиваль виступає як універсальний комунікаційний канал, здатний встановлювати, підтримувати та стимулювати реальні суспільні та художньо-творчі зв'язки. Для учасників (наприклад, виконавців на музичному, акторів та режисерів на кінофестивалі) з'являється можливість творчого спілкування, обміну досвідом та ідеями, при цьому святкова атмосфера певною мірою сприяє відмові від духу суперництва на користь співробітництву та взаємозбагаченню. Для глядацької аудиторії, що з більшим ступенем випадковості збирає представників різних культур, презентаційна частина є предметом спільного інтересу і, відповідно, спілкування. Крім того, різноманітність фестивальних заходів дозволяє в межах його комунікаційного простору відбуватись взаємодіям на різних рівнях – від побутового до творчого.

Виділимо ще одну особливість фестивального простору: синтез елементу святковості та тематичної направленості, що включає в себе певну творчу діяльність, з одного боку, не дозволяє святу перетворитися на пасивний «відпочинок», досить поширений у пост-радянському суспільстві, а з іншого, надає творчій діяльності небуденного характеру, особливого натхнення (для прикладу, очевидно, наскільки відрізняється настрій фестивального та звітного концерту або вистави). Комунікація в таких умовах вбачається нами особливо продуктивною завдяки тому, що святковість як невід'ємний елемент фестивального простору зумовлює апріорний позитивний настрій усіх, хто включений до нього. Особлива включеність до цього простору характерна для кількаденних «open-air» фестивалів, що за тематичною направленістю включають кілька видів мистецтва та залучають учасників до творчості. В межах таких фестивалів формується культурний простір, який не тільки є осередком визначення напрямів розвитку мистецтва, формування нових ідей, а в якому стихійно проходить процес соціалізації особистості, регулюються естетичні погляди, закріплюються моральні цінності.

Міжкультурна комунікація тісно пов'язана з проблемами толерантності. Вона дозволяє представникам різних регіонів, етносів, рас, субкультур створити власне, не-стереотипне уявлення про інших, розширити власний світогляд за рахунок досвіду спостереження і спілкування з представниками відмінних культур. Відкритий простір фестивалю сприяє взаємопроникненню, взаємовпливу різних культур і в той же час дозволяє людям здійснювати культурну самоідентифікацію.

Розвиток толерантності як однієї з найважливіших людських цінностей має особливе значення для молоді як соціальної групи, що є найактивнішою щодо участі у фестивальному русі, а також для українського суспільства в цілому.

Кавун И.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

МОББИНГ. ВОЗРАСТНОЙ КОНФЛИКТ

Во времена нездоровой конкуренции на рынке труда, когда, одна часть

работников желает любым путем сделать карьеру, а другая часть удержаться на рабочем месте. Просматривая требования к кандидатам на работу, не сложно заметить, что основная часть работодателей ищет «работника до 30 лет с опытом работы». Не стоит, наверное, напоминать о том что, это не только дискриминация, а так же нарушение законных прав граждан Украины, но все же это явление имеет место быть и это неопровержимый факт.

Однако стоит отметить что зачастую «работник до 30 лет с опытом работы» это всего лишь молодой специалист, которого и специалистом трудно обозвать, только что получивший диплом. В то время когда работник с многолетним стажем справляется с поставленной задачей за считанные секунды. Особенно интересным является факт более высокой мотивации старшего поколения. И далеко не всегда работники с большим опытом работы воспринимают молодых как растущую смену. А молодежь в свою очередь не воспринимает старших по возрасту работников как своих наставников, к которым следует прислушаться. Вот именно тогда и начинаются «собачье бои» или «бега», это уже зависит от сложившейся ситуации. Одним словом моббинг. Этой терминологией обозначается несправедливое отношение к работнику со стороны коллег или начальства, а бывает и тех и других одновременно.

Моббинг – это всевозможные способы выжить «белую ворону» из коллектива. Методы могут быть настолько изощренными что по праву их можно назвать психологическим терроризмом.

Законно уволить неугодного работника практически невозможно, поэтому гораздо проще создать невозможные условия работы, сделать жизнь сотрудника или подчиненного на работе, не выносимой и таким образом выжить его со столь желаемого места работы.

Согласно исследованию "Workplace bullying", University of Helsinki, 2003 г. были определены основные формы моббинга. В опросе приняли участие более 1000 работников муниципальных учреждений Нидерландов.

С какими формами моббинга вы сталкивались в своей профессиональной деятельности?	**мужчины**	**женщины**
• Коллеги не замечают моего присутствия	31%	42%
• Мое мнение никому не интересно	15%	28%
• Меня не приглашают на совещания	46%	19%
• Меня необоснованно критикуют	23%	16%
• Мне выдают неинтересные задания	15%	15%
• Сослуживцы обсуждают меня за моей спиной	15%	36%
• Надо мной смеются	33%	29%
• Меня часто окликают по прозвищу	15%	8%

Исследование, проведенное консалтинговым агентством Hewitt показало, что молодые работники имеют меньшую мотивацию к работе, чем их старшие коллеги. Опрос проводился с целью определить 50 лучших работодателей Канады и выявил

значительные расхождения в подходе к поиску работы среди людей разных поколений. Пожилые работники как правило более усердны и лояльны, чем их младшие коллеги. Среди людей старше 61 года доля высокомотивированных работников составила 74%. В возрастной группе от 26 до 40 лет этот показатель составил 61%, а среди молодых людей до 25 лет – 63%.

Работники старшего возраста, по сравнению со своими молодыми коллегами, часто способны добиваться большей продуктивности, проявляют высокую лояльность и более дружелюбны по отношению к клиентам. [http://www.help-hr.ru/catalog/likbez/element.php?ID=1319]

Но это никак не значит что сотрудник с многолетним стажем не может оказаться жертвой моббинга или наоборот «мобером». Проблема настолько ситуативная что нельзя создать универсальную модель. С полной уверенностью можно утверждать только о пагубном влиянии моббинга как на рабочую атмосферу в трудовом коллективе так и на низкую производительность кампании в целом.

Проблема психологического выживания в трудовом коллективе была всегда, теперь мы просто знаем как ее называть. Но к сожалению, не найдено единого рецепта борьбы с моббингом. Однако принципиальная позиция начиная от государственных структур и заканчивая руководством кампании относительно данной проблемы позволит найти достойный выход из этой непростой ситуации.

Лисенко Є.П. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНОСТІ І АМОРАЛЬНОСТІ. ЧОМУ НЕМОЖЛИВО БУТИ «ХОРОШОЮ ЛЮДИНОЮ»

Моральність... чи спадало вам на думку як це важко бути «хорошою людиною»? Насправді ж навіть найкращі люди серед нас не можуть постійно залишатися хорошими. Як часто ми чули про священиків, відомих кіноакторів або співаків, політиків, в яких оточуючі вбачали приклад для наслідування, добрих, чесних і вірних громадян своєї країни, котрі займались хабарництвом, вживали наркотики або вбивали заради грошей. Хто вів їхнє ідеальне життя, з ідеальними дітьми, ідеальними дипломами, ідеальними готелями і характерами на згубний шлях розпусти, наркозалежності чи корупції?

Таким чином, можна зробити висновок: неможливо постійно залишатись хорошим. Неможливо бути ідеальним громадянином своєї країни, ідеальним батьком, ідеальною матір'ю, завжди хорошою людиною. Чому? Тому що «хороший» - це полярність «поганого» і ці дві характеристики постійно балансують одна одну. Це два кінця однієї палиці і межа від одного до іншого дуже суперечлива. Патріотизм – хороше явище, але де та межа, коли він витісняє справедливе ставлення по відношенню до інших країн і перестає бути «хорошим»?

Можуть пройти роки чи місяці, ми можемо жити «хорошим» життям і робити «погані» речі, які залишатимуться прихованими, в таємниці нашої совісті, але вони все

одно там, все одно існують. Коли людина робить «хороші» вчинки, вона почуває себе добре, морально задоволеною, тому вона може чинити добро тільки тому, що це добре і правильно. Але «погані» вчинки ніхто ще не скоював тільки тому, що це погано. Таким чином, зло не може бути самобутнім, воно лише паразитує на добрих силах. Воно утворилось на противагу добру. Склався своєрідний баланс.

Моральна відповідальність людини можлива і навіть неминуча тільки в тому випадку, коли вона має свободу волі і вибору. До того часу, поки людина здатна мислити і розбиратися в своїх життєвих справах і вчинках, вони буде керуватись моральними принципами і нормами.

Людина може свідомо робити вибір і розрізняти «хороше» і «погане» в цьому світі, робити для себе певні висновки, бо вірне і невірне, справедливе і несправедливе, добре і зле – це те, що створює основу нашого існування. Це і є наша сучасна моральність – намагатись правильно балансувати ці характеристики в нашому характері, в нашому ставленні до оточуючих та ін. Що буде, якщо ми заберемо погане і хороше, добре і зле? Ми матимемо світ як він є – без причини, без змісту, без мети – наповнений пустотою. Життя перестане існувати.

Багато питань залишається стосовно моральних нравів молодого покоління. Старшому поколінню здається, що їх рівень падає з надзвичайною швидкістю, але це досить спірне питання. Не можна так однозначно про це заявляти, адже наша моральність формується під впливом оточуючого середовища, яке значно відрізняється від того, в якому жили наші батьки і тим паче від того, де жили дідусі з бабусями. Ця «аморальна» поведінка – лише реакція на сьогодення, спроба вижити і зберегти свою неповторність серед багатьох.

Кожен з нас свідомо робить вибір до якого полюсу краще пристати і якого берега триматись.

Мехрані В.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

БЕЗРОБІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ

В економічних умовах сьогодення в нашій державі гостро постала проблема соціальної незахищеності громадян. Вона потребує негайного вирішення, адже в першу чергу це питання зачіпає інтереси української молоді.

Незаперечним є той факт, що останнім часом навіть в економічно розвинених країнах спостерігаються приклади молодіжного безробіття, і цей феномен в умовах економічних перетворень та трансформацій, а особливо у зв’язку з економічною світовою кризою, набуває все більшої поширеності у світі. Безробіття молодих спеціалістів є природним явищем, хоч і має вкрай негативні наслідки.

Безробіття української молоді не можна вважати результатом науково-технічного прогресу чи наслідками конкуренції у сфері зайнятості, що спостерігається в економічно розвинених країнах Заходу. В нашій державі безробіття викликане

руйнівними процесами в економіці і спричиняє деструкцію кваліфікованих трудових ресурсів.

Багато досліджень науковців показують, що в Україні в сфері зайнятості в останні роки виник ряд проблем, таких як посилення трудової мобільності (а особливо міграцій), значно зросла чисельність зайнятих у тіньовому секторі економіки, зменшилась загальна кількість зайнятих громадян працездатного віку тощо. Ситуація на ринку праці погіршилась у зв'язку зі світовою фінансово-економічною кризою, внаслідок якої мало місце масове звільнення кваліфікованих кадрів, банкрутство фінансових установ та промислових підприємств, скорочення обсягів на виробництві і т.д.

Серед факторів, що сприяють безробіттю молоді в Україні виділяють:

1. Загальний стан економіки держави, де спостерігається тенденція скорочення кількості робочих місць;
2. Надмірний податковий тиск, що здійснюється з боку держави на підприємства та установи;
3. Недосконала розробка та неефективне впровадження програм зайнятості;
4. Відсутність або ж формальне існування системи розподілу молодих спеціалістів після закінчення навчання.

Складається враження, що влада не зацікавлена у залученні до праці молодих висококваліфікованих працівників. Прагнучи влаштувати своє майбутнє, молодь намагається самостійно знайти роботу за допомогою кадрових та рекрутингових агентств, служб зайнятості, через родичів та знайомих. Проте на сьогодні в Україні ще недостатньо розроблена законодавча база, немає сприятливого податкового клімату для того аби молодь могла реалізувати своє право на працю.

Безробіття вважається, з одного боку, важливим стимулятором активності працездатного населення, а з іншого – явищем, яке накладає негативний відбиток на економічному та суспільному розвиткові держави.

Таким чином, задля підвищення ефективності працевлаштування молоді потрібно створити сприятливі умови для реалізації її соціального захисту у сфері зайнятості. Тому виникає необхідність впроваджувати основні напрями у сфері професійної освіти, спрямовані на всебічний розвиток особистості, виховання її моральних якостей та цінностей, підвищення рівня її освіти і забезпечення ринку праці перспективними висококваліфікованими ресурсами.

Мідна Н.С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

«Студентське самоврядування у ВНЗ – це самостійна громадська діяльність студентів з реалізації функцій управління ВНЗ, яка визначається ректоратом (адміністрацією), деканатами (відділеннями) і здійснюється студентами відповідно з

метою і завданнями, які стоять перед студентськими колективами». Саме таке визначення дає нам Міністерство освіти і науки України у "Положенні про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах" від 03.04.01р. № 166. Іншими ж словами можна сказати, що студентське самоврядування – це форма управління самими студентами певних сфер їхнього навчання у ВНЗ, за допомогою якої здійснюється діалог з адміністрацією, вирішуються як зовсім маленькі, так і глобальні проблеми студентського життя.

Самоврядування у ВНЗ – це не тільки донесення певної інформації до студентів, організація різних заходів та свят, це важливий спосіб самовизначення та самореалізації молоді. За допомогою цієї організації студенти на всі 100% можуть розкрити свої можливості саме в тій сфері, у якій їм не має рівних. З самого початку навчання першокурсникам уже надається можливість показати увесь свій творчий потенціал, здібності, поділитися знаннями та вміннями. Нерідко для ще школярів фактор високого розвитку самоврядування стає вирішальним у виборі подальшого місця навчання.

З іншого боку, студенти мають величезний вплив на вирішення дійсно важливих проблем на різних рівнях: в цілому у ВНЗ, на факультеті, у студмістечку. Завдяки самоврядуванню студенти мають змогу самостійно контролювати дотримання їхніх прав та виконання обов'язків адміністрацією навчального закладу. Яскравим прикладом тут є недавня ситуація в студмістечку НТУУ «КПІ», коли ціни на проживання в гуртожитку могли різко піднятися більше ніж у 2 рази. Але згодом, хоч і тимчасово, усе нормалізувалося не без активної участі у вирішенні проблеми Студентської Ради, Профкому КПІ. Тобто, одним із завдань студентського самоврядування є розкриття соціальної активності молоді, демонстрування того, що за права потрібно боротися.

Студенти – найбільш активна та дієва частина населення, саме вони – зовсім близьке майбутнє держави, а студентське самоврядування допомагає отримати досвід у сфері управління, рішення невідкладних питань, організації необхідної інфраструктури, створення комфортної атмосфери для всіх членів колективу, підтримання креативної продуктивності організації. Саме тут відбувається виділення лідерів, які згодом сформують еліту суспільства, а ті, хто претендує на це звання, отримують прекрасну практичну школу для застосування своїх умінь, адже будь-які проблеми їм потрібно вчитися вирішувати власними ресурсами, увесь час проявляти ініціативу.

Ще одним важливим внеском студентського самоврядування, зокрема в НТУУ «КПІ», є підтримання як морально, так і матеріально талановитих і креативних студентів з інноваційними ідеями та нестандартним мисленням. Зараз, мабуть, усі помітили появу в холі 7 корпусу зовсім нового й цікавого автомату, за допомогою якого можна роздрукувати будь-яку інформацію за порівняно невисоку ціну й до того ж дуже швидко. Це – розробка нашого студента, а в реалізації його ідеї йому допомогли

представники Студентської Ради НТУУ «КПІ». А завдяки їхньому проекту будь-чия цікава та корисна ідея може бути реалізованою в життя!

У західних країнах студентське самоврядування відіграє не менш важливу роль ніж офіційна адміністрація ВНЗ, є прикладом вияву демократичного розвитку держави. В Україні, на жаль, воно ще не досягло такого високого рівня розвитку, адже в нас ця галузь ще зовсім «молода», але, на мою думку, ми на правильному шляху. Звичайно ж, потрібно ще багато чого удосконалити. Як наприклад урегулювання питання з повним фінансуванням, а не частковим, побудова механізму вирішення проблем на усіх рівнях, поширення інформації та залучення до свої лав усіх бажаючих проявити себе, роз'яснення разом з адміністрацією ВНЗ сфер впливу тощо.

Отже, підтримка та забезпечення всім необхідним для розвитку студентського самоврядування має бути важливим питанням для розгляду адміністрацією ВНЗ кожного дня, адже ті функції, за які воно відповідальне навряд зможуть виконати інші структури, враховуючи специфіку надання переваги студентами співпраці з такими ж як і вони, а не з високопосадвцями.

Островий В.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СУБКУЛЬТУРА ФУТБОЛЬНИХ ХУЛІГАНІВ

Для суспільства проблема молодіжних субкультур у тій чи іншій мірі завжди була актуальна. Субкультура футбольних хуліганів не є виключенням. Особливо гостро постало питання на фоні проведення ЄВРО-2012 в Україні та Польщі.

Субкультура футбольних хуліганів є одностатевою (моносексуальною) радикальною групою за інтересами, яка має асоціальний характер. Визначаючи феномен футбольного хуліганства як субкультуру, ми виходимо не лише з наявності певних зовнішніх схожостей, а беремо до уваги більш істотні, зокрема структурні, особливості формування спільноти футбольних хуліганів.

Пояснюючи причини виникнення футбольного хуліганства можна виділити ряд факторів: проблеми комунікації у молоді, виплеск негативної енергії, емоційна розрядка, захопленість футболом, прагнення самоствердитись, реалізувати свій певний потенціал, бажання відчути свою чоловічу силу і помірятися нею.

Ключовим у словосполученні «футбольний хуліган» є саме «хуліган», а «футбольний» лише вказує на наявність певного зв'язку з футболом. Проте, зазначимо, що «футбольні хулігани» не мають прямого відношення до гри, тобто безпосередньо до футболу, а є лише її глядачами.

Футбольні хулігани – та частина футбольних вболівальників, яка відноситься до специфічної субкультури, розділяє її норми, цінності та принципи, сленг.

Як вважають футбольні хулігани, вони борються за честь клубу, за те, щоб простим вболівальникам було безпечно виїздити до іншого міста на футбол. Футбольні хулігани можуть влаштовувати бійки «стінка на стінку». Інколи «стінка» може

налічувати до тисячі осіб, а іноді й більше. В Україні цей рух набуває нечуваних обертів. Навіть у команди, яка грає не в елітному дивізіоні існує досить потужна хуліганська підтримка.

Футбольні вболівальники – відвідвідувачі футбольних стадіонів, поведінку яких можна схарактеризувати як індивідуальну, зорієнтовану на реалізацію персональної зацікавленості в спостереженні гри. Вони люди, які інколи приходять на футбольні матчі та розглядають їх відвідування як одну з альтернатив проведення свого вільного часу. Група є дуже нестабільна за своїм складом, її чисельність ситуативна. До «фанатів» відносять людей, схильних до групових форм поведінки на стадіоні та ототожнюючих себе з конкретною футбольною командою.

Профілактика виникнення феномену футбольного хуліганства передбачає первинну інформатизацію, певні клуби за інтересами (творчі), також орієнтація на сім'ю, сімейні цінності.

Стаття 296 Кримінального кодексу України визначає хуліганство як грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом, - карається штрафом до п'ятидесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років [2].

Таким чином, відвідування футбольних стадіонів в Україні стає все більш популярним. Спільнота шанувальників гри шкіряного м'яча вкрай неоднорідна за своїм соціально-демографічним складом, освітнім рівнем тощо. Проте серед них можна виділити групи молодих людей, яких об'єднує приналежність до субкультури футбольних хуліганів, агресивні прояви якої останнім часом стають дедалі більш актуальною проблемою, але цьому не наділяється необхідної уваги.

Література

1. Илле А. Футбольный фанатизм в России: фан-движение и субкультура футбольных фанатов / А. Илле http://subculture.narod.ru/texts/book2/ille.htm.

2. Кримінальний кодекс України. – К.: Велес, 2010. – 144 с.

Пиголенко Л.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ГУМАННІСТЬ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Если характер человека создается обстоятельствами, то надо, стало быть, сделать обстоятельства человечными.

К. Маркс

Сучасна українська молодь – це «інноваційний елемент», інтелектуальний, духовний резерв, який активно діє, коли суспільству потрібні зміни. Молодь може легко пристосуватися до змін. Ця здатність є однією з провідних функцій молоді в суспільстві. Але потрібно з розумінням ставитися до соціальних проблем молоді. Однією з таких проблем є криза цінностей, яку переживає сучасна молодь: низький

рівень моральних ідеалів та високий рівень агресивності, жорстокості. Молодь потребує нової ідеології та філософії, оскільки сучасна молодь пристосовується до життя «матеріально», а не «духовно».

Світова філософська та психолого-педагогічна наука сформулювала аксіологічну парадигму, в якій людина як цінність посідає провідне місце. Вона визначила базові гуманістичні цінності, їх місце та роль в духовній структурі особистості й суспільства, шляхи формування [Гордієнко А.Т. Ціннісні орієнтації. – К.: Наукова думка, 1995. – с.7]. У зв'язку з цим, перед суспільством постає завдання: формування гуманістичного світогляду, ціннісного ставлення до кожної людини та виховання толерантності в сучасної молоді.

Давньоримський імператор, філософ Марк Аврелій зазначав, що природа вклала в людину потребу турбуватися про всіх людей. Повага до людини, людської особистості та людської гідності, доброта, вияв співчуття та розуміння до людини – це і є гуманність.

Формування гуманістичних якостей молодої людини значною мірою залежить від того, чи закладені в дитинстві основи гуманної поведінки. В сім'ї закладаються основи майбутньої особистості, моральні якості (доброта, повага до людини, чуйність, любов та ін.), а також відбувається підготовка дитини до усвідомлення того, що людина – найвища цінність. Під час навчання в дошкільній установі, загальноосвітніх і професійних навчальних закладах у дитини формується авторитет батьків, духовна спорідненість людей; проявляється турбота про немічних та дітей, повага до своєї держави, дбайливе ставлення до історії свого народу.

Соціальна дійсність сучасної України, на жаль, сприяє розповсюдженню серед молоді жорстокої неправомірної конкуренції, байдужості до життя іншої людини, знищення людського в людині, тобто антигуманності. Людина поступово втрачає свою значущість. Прояв безкорисливості, допомоги, доброзичливості, великодушності, незлопам'ятності стають винятковими проявами молоді.

Сучасна молодь, аналізуючи життя попередніх поколінь, заперечує служіння суспільним ідеям, які базуються на принципі турботи про людей. Про це свідчать дані соціологічних опитувань, проведених Українським інститутом соціальних досліджень. Як свідчать результати дослідження, майже 80% опитаної молоді України вважає забезпечене, спокійне життя та власний добробут найголовнішим пріоритетом життя. Особисте «Я» стоїть понад Люди, Держава, Країна. Майже половина опитаних вважають прийнятним досягнення мети будь-яким способом, навіть за рахунок іншої людини.

За словами французького філософа Ж.Ж. Руссо: «Ознака доброго виховання – риса, що особливо приваблива і викликає симпатію, полягає не в намаганні блиснути своїми достоїнствами, а в умінні допомогти блиснути іншим, самому ж триматися скромно, не зачіпаючи їхньої гордості». Виховання повинно брати за основу кращі здобутки культури, вчити молодь розбудовувати демократичну державу, сприяти

припиненню соціальної деградації.

Процвітання нашої держави, формування демократичного суспільства залежить від молоді, її гуманності чи антигуманності, і всі дії сучасної молоді залишать певний слід в історії України, але який це буде слід: позитивний чи негативний, багато в чому залежить від ставлення держави до молоді.

Пиголенко Ю.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЗАСТОСУВАННЯ БІОЕТИКИ У ВИРІШЕННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ МОЛОДІ

Соціальна робота являє собою специфічну професійну діяльність, що спрямована на покращення якості життя клієнтів. За кваліфікованою допомогою до соціального працівника звертаються різні категорії клієнтів, незалежно від віку, статі, національності, соціального статусу, віросповідання тощо. Молодь відноситься до найбільш вразливих категорій клієнтів, тому потребує економічної, психологічної та соціальної допомоги і підтримки. Переважна більшість дослідників сходяться на думці, що молодь – це соціально-демографічна група, яка характеризується віковими межами (в Україні від 14 до 35 років) та соціальним, емоційним, психологічним становленням.

В соціальній роботі з молоддю застосовуються різні методи, технології, підходи та моделі. Незважаючи на достатньо розвинену методологічну базу, на практиці виникають чисельні професійні моральні проблеми та дилеми в роботі саме з цією категорією клієнтів. Адже важко переконати молоду, амбіційну людину, що краще оформити офіційно свої стосунки, аніж перебувати в громадянському шлюбі. Або, в тому, що правильніше жити, розвиватись, працювати у власній державі, а не намагатися виїхати за кордон.

Для вирішення чисельних проблем молоді соціальний працівник спирається як на власні погляди, принципи, переконання та досвід, так і на загальноприйняті етичні правила та цінності. На нашу думку, етичні правила повинні базуватись не тільки на моральних установках, але й на біологічних фактах. Тому, дуже важливим в соціальній роботі з молоддю є застосування біоетики. Вона пропонує ряд етичних принципів, правил, норм та цінностей, порушувати або нівелювати якими небезпечно для виживання всього людства.

Розвиток науки і техніки, кардинальні зміни в медицині призвели до загострення моральних проблем. Сьогодні, з моральної точки зору, відкритими залишаються питання транссексуальної хірургії, репродуктивних технологій, трансплантації органів, клонування, евтаназії тощо. Всі ці питання стосуються і молоді зокрема, адже в залежності від їх вирішення, буде визначено шлях подальшого розвитку суспільства в цілому.

Прийняття важливих рішень потребує застосування біоетики, яку ще називають «етикою життя». В науковій практиці існують ряд біоетичних моделей: глобальна

біоетика, біомедична етика, європейська та українська біоетика. Кожна з цих моделей пропонує ряд етичних принципів та правил. В соціальній роботі з молоддю, на нашу думку, важливим є застосування принципів автономії, гідності особистості, цілісності та вразливості. Ці принципи запропонували Я.Рендторф і П.Кемп, які вважаються засновниками європейської біоетики. Саме на цих принципах мають будуватись відносини між соціальним працівником і клієнтом. Молодь, як специфічна група клієнтів, особливо потребує застосування принципів європейської біоетики, вони мають бути покладені в основу державної нормативно-правової та законодавчої бази, як і в більшості розвинених країн світу.

Окрім наведених принципів європейської біоетики, також не менш важливими є принципи справедливості, «не нашкодь», «роби благо». Ці принципи знаходяться в основі біомедичної етики, запропонованої американськими вченими Т.Бочампом і Дж.Чайлдресом. Застосування принципів біомедичної етики в соціальній роботі з молоддю допоможе соціальним працівникам у вирішенні специфічних проблем цієї категорії клієнтів та у вирішенні власних професійних морально-етичних дилем.

Таким чином, біоетика є ефективним засобом вирішення соціальних проблем молоді. Вона дає відповіді навіть на проблемні та суперечливі питання. Біоетика пропонує ряд біоетичних принципів, правил та норм, застосування яких в соціальній роботі з молоддю є необхідною складовою ефективною діяльністю. Проте, на нашу думку, не існує біоетичної моделі, яка б цілком підходила для вирішення проблем молоді. Тому, доцільно створити модель, на основі вже існуючих, яка була б пристосована до сучасних реалій соціальної роботи з молоддю.

Раптова О.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУ В ЖИТТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

На даному етапі соціально-економічного розвитку суспільства все більшої актуальності набуває споживчий кредит, який надається населенню для задоволення різноманітних споживчих потреб. Споживчий кредит задовольняє виникаючі потреби, підвищує життєвий рівень, забезпечує соціально-економічний розвиток в цілому. Особливо важливим є споживчий кредит для сучасної молоді. Адже, даний кредит надає можливість отримати ті речі, яких без використання кредиту потрібно було б довго чекати, або ж які були б недоступні для отримання.

Необхідно відзначити, що комплексне дослідження споживчого кредиту у вітчизняній літературі в основному припадає на 70–80-ті роки, це пояснюється зростаючими обсягами надання споживчих кредитів у цей період. В наш час питаннями споживчого кредиту займаються такі науковці: В.Александров, В.М. Саутенкова, В.Т. Сусіденко, В. Гриценко та багато інших.

Так, В.М. Саутенков вважає, що кредит, який надається громадянам, носить характер споживчого, тому що є засобом задоволення споживчих потреб населення

(особистих, індивідуальних).

Споживчий кредит виступає однією з форм кредиту. Основа споживчого кредиту полягає, безпосередньо, у його цільовій спрямованості. Адже споживчий кредит походить від слів «споживач», «споживання», тобто даний кредит спрямований на особисте споживання.

Споживчий кредит має двояке соціально-економічне значення. Він сприяє вирішенню багатьох соціально-економічних питань, спрямованих на поліпшення матеріального та культурного рівня життя молоді. Позитивне значення споживчого кредитування полягає, перш за все, у більшому задоволенні потреб молоді в промислових товарах та послугах. Поліпшення житлових і побутових умов життя молоді. Молодь, яка має власне житло, має змогу придбати споживчі товари, психологічно більш стійка, вона одержує необхідні умови для створення сім'ї та виховання дітей. В економічному плані споживчий кредит прискорює оборотність коштів, зміцнює стійкість грошового обігу. Надання споживчих позик населенню підвищує їх платоспроможний попит, життєвий рівень в цілому, та прискорює реалізацію товарів широкого вжитку, послуг, сприяє створенню основних фондів.

Поряд із позитивним соціально-економічним значенням споживчого кредиту виявляється його негативний вплив на суспільство. А саме, сприяння інфляції. Надмірна заборгованість за споживчими кредитами населення. Відтік капіталу з країни в наслідок купівлі споживачами імпортних товарів за рахунок кредиту. Споживчий кредит, що видається на придбання імпортних товарів і послуг, стимулює їхнє споживання населенням, а це негативно позначається на виробниках аналогічних вітчизняних товарів. Внаслідок цього відбувається відтік капіталів за межі країни. Така ситуація особливо характерна для країн, що розвиваються. Характерно це і для України, де ні держава, ні кредитні інститути, ні торговельні підприємства не можуть запропонувати більш прийнятні умови в кредитуванні споживачів для придбання вітчизняних товарів і послуг групи споживання, ані ж імпортних.

Таким чином, споживчий кредит має перш за все соціальний характер, підвищує життєвий рівень населення, молоді, зокрема. Даний кредит дозволяє придбати товари в зручний час, навіть тоді, коли споживач немає в своєму розпорядженні необхідної суми готівкою. Але споживчий кредит має і свої недоліки. Часто кредитні покупки створюють оману багатства і в свою чергу призводять до надмірних витрат, які по мірі накопичення боргів часто виникають труднощі, щодо повернення боргу. Як правило, покупки в кредит виходять дорожчими, ніж при оплаті їх готівкою.

Редько Л.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ВАЖКОВИХОВУВАНИХ ПІДЛІТКІВ

Кожна, без вийнятку, особистість протягом усього свого життя соціалізується. Процес соціалізації – явище неминуче, об'єктивно існуюче в суспільстві. Успішне проходження соціалізації кожною особистістю дуже важливе, як для неї так і для

суспільства в цілому. Для людини важливо соціалізуватись для того, аби мати змогу жити і функціонувати в суспільстві. Для суспільства процес соціалізації виступає як своєрідний спосіб відтворення системи правил, норм, традицій, способу організації суспільного життя з покоління в покоління, а також способом розвитку суспільства.

Соціалізація є досить складний, багатосторонній, часто суперечливий процес. Природньо, що соціалізуючись кожен зіштовхується з труднощами різного характеру. Багато дослідників наголошують на тому, що сам процес соціалізації є ніщо інше як успішне вирішення гострих складних життєвих ситуацій. Соціалізуючись ми маємо відчувати підтримку і допомогу з боку суспільства, в особі спеціально створених інститутів та структур (сім'я, освіта, тощо).Та деякі люди та групи людей особливо потребують допомоги. Серед них – важковиховувані підлітки, категорія, що є об'єктом нашого дослідження.

Для того аби допомогти важковиховуваним підліткам успішно соціалізуватися ми маємо знати, що саме відрізняє дану категорію і з якими саме труднощами вони зіштовхуються в процесі соціалізації.

Для того, щоб визначити особливості соціалізації важковиховуваних підлітків, дамо визначення спочатку соціалізації та важковиховуваності.

Соціалізація – це сукупність всіх соціальних процесів, протягом всього життя індивіда, які направлені на засвоення та відтворення системи норм, цінностей, соціальних ролей, з метою повноцінного функціонування індивіда в даному суспільстві.

Процес соціалізації має такі складові:

- стихійна соціалізація: відбувається під впливом соціального середовища на індивіда залежно від існуючих соціальних реалій: культурних, економічних, політичних тощо;

- цілеспрямована, соціально контрольована соціалізація: здійснюється в рамках соціальних інститутів, які здійснюють виховний вплив та створюють умови для розвитку людини;

- самосоціалізація: процес активного пізнання зовнішньої інформації, самопізнання.

Важковиховуваність – опір особистості до виховного впливу.

Тож особлива характеристика криється в самому визначенні. В процесі соціалізації важковиховуваних підлітків недостатня, або й зовсім відсутня істотна компонента – цілеспрямована соціалізація. Так чи інакше важковиховувані підлітки соціалізуються, але оскільки цей процес неконтрольований, ми не можемо передбачити його наслідки. Підліток може засвоювати негативний, з точки зору існуючої в даному суспільстві системи норм та цінностей, досвід, що може призвести до неадекватної, девіантної поведінки в майбутньому. Ще один ризик - це недостатньо інформації в зовнішньому середовищі особистості, що може призвести до певних «пробілів» в значущих для індивіда знаннях та навичках. Наприклад, іноді дорослі жінки не вміють

бути мамами, у них недостатньо знань і навичок аби виконувати цю соціальну роль, часто ми спостерігаємо як людина не може функціонувати в жодному колективі, або зовсім не вміє навчатись і засвоювати нові знання.

Ще одною особливістю соціалізації важковиховуваних підлітків є те, що свій потенціал, творче начало, особисті ресурси вони направляють на здійснення опіру виховному впливу, часто проявляючи агресію. Дуже важливим є те, що у таких підлітків існують проблеми з особистою ціннісною системою, вона недорозвинена або викривлена. А як ми знаємо засвоєння ціннісних норм є невід'ємною частиною процесу соціалізації, а тому вбачаємо серйозну проблему в тому, що підлітки мають недосконалу ціннісну картину світу.

Отже, з огляду на зазначені особливості соціалізації важковиховуваних підлітків, особливо важливим є розробити заходи, які б дозволили ввести в індивідуальний простір підлітка позитивний соціальний досвід та сформувати у них систему цінностей та ідеалів.

Свириденко А.Д. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СОЦІОЛОГІЯ МОЛОДІ ЧИ ПСИХОЛОГІЯ МОЛОДИХ АГРЕСОРІВ

Підліткова агресія… Що це і як з цим боротись? Тисячі батьків задають собі питання, а в чому ж причина різких змін у поведінці їх дітей. Невже лише у біологічній закономірності розвитку людини в даний період? Доведено, що це не так.

На сьогоднішній день в Україні 57.3% батьків стикаються з проблемою агресивної поведінки у своїх дітей-підлітків. За останні 9 років показник поширення цієї проблеми збільшився у 1,5 рази. Отже, справа не в психофізіологічному розвитку, а в суспільстві, всередині якого дозріває новостворена особистість.

Психічна нестабільність, яка на початку призводила лише до внутрішніх проблем (непорозуміння з батьками, негаразди з однолітками і т.д) переросла в неконтрольований процес. Внутрішні проблеми стали суспільними. Це і масове бунтарство, правопорушення, алкоголізм, наркоманія, насильство. У зв`язку з цим на сучасному етапі формування стабільного суспільного комплексу пріоритетним є курс на формування самосвідомого покоління з активною життєвою позицією. Покоління, яке зможе самореалізуватись без шкоди для інших.

Соціологія як наука відокремилась від інших дисциплін відносно недавно. Соціологи палко твердять про її новаторство і всіма можливими способами відривають з її арсеналу чимало методів, емпіричних даних, підкреслюючи її самобутність. Але як не крути, соціологія напряму залежить і невпинно черпає знання з психології. І хоча є соціальна психологія, соціологія особистості, та пояснення феномену масової підліткової агресії в XXI ці науки поки не дали.

Тому, на мою думку, варто поглибитись у дане питання для початку з точки зору психології, можливо звернутись до економіки і поставити крапку в соціології.

Я вважаю, що саме методом експерименту можна досягти бажаних результатів,

оскільки опитування може дати не досить якісну інформацію.

Опитувати слід не підлітків, а їх батьків, вчителів, найближче оточення. Ще з дитячого садку варто слідкувати за проходженням етапів соціалізації кожною дитиною. Впевнена, що чимало з них випадають в житті дитини у зв`язку з особистими проблемами, які потім вона виливає в соціальній групі. Досить розбавляти навчальні колективи, беручи до них дітей, які в своєму розвитку або значно відстають, або навпаки переганяють своїх однолітків. Це призводить до міжособистісних конфліктів і гальмування подальшої соціалізації індивіда. Для таких дітей потрібні особливі умови, які дадуть змогу продовжити соціалізацію на належному рівні.

Щодо експериментальних досліджень, то з точки зору психології, дитина, яка розкрила свої здібності спокійніша і зайнята. Тому вкрай необхідно на ранніх етапах розвитку виявити задатки до тієї чи іншої діяльності за допомогою тестів, спеціальних занять.

Так, суспільство це складний механізм, частини якого безперервно взаємодіють, розвиваються, впливають один на одного. Та не таке воно все ж однорідне, як здається на перший погляд. Молодь – це шанс людства уникнути самознищення. Цілісність натури - фундамент здорового функціонування організму, під назвою суспільство.

Хуторна Н.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

У БЕЗРОБІТТЯ МОЛОДЕ ОБЛИЧЧЯ

На сьогодні проблема працевлаштування молоді є надзвичайно актуальною та гострою. Викликана багатьма чинниками вона прогнозує негативні соціально-економічні наслідки для нашої країни зокрема та світу в цілому. Соціологи констатують той факт, що третину безробітного населення складає молодь. Головними чинниками масового безробіття молоді виступають:

1) Недостатня кваліфікація молодих фахівців, або ж відсутність попиту на ринку праці стосовно цієї чи іншої професії.

2) Жорсткі вимоги роботодавців щодо працевлаштування молоді, які прагнуть отримати працівників із знанням хоча б однієї іноземної мови, досконалим володінням комп’ютера, достатнім стажем роботи.

3) Економічна криза, наслідками якої є банкрутство підприємств, скорочення обсягів виробництва та масове звільнення працівників.

4) Недостатня зацікавленість держави цією проблемою.

За даними Державної служби зайнятості щоденно безробітними стають 9-12 тис. чоловік – більшість серед них складає саме молодь. В Україні протягом 2010 року було офіційно зареєстровано 1.4 % безробітних. Минулого року в світі було офіційно зареєстровано 81 мільйон працездатних молодих людей віком від 15 до 24 років, які не змогли знайти або втратили роботу. Це вказує на те, що молодіжне безробіття продовжує зростати, хоча значних змін Міжнародна організація праці не прогнозує.

Відсутність перспективи професійного зростання, реалізації інтелектуального

капіталу призводить до відпливу людей за кордон, серед яких молодь становить 9,8%. Дані соціологічних досліджень свідчать, що приблизно кожен десятий висококваліфікований спеціаліст прагне реалізуватися за межами України. Необхідно також враховувати, що саме молодь є рушійною силою країни, а відсутність робочого місця призводить до зростання чисельності абортів, алкоголізму та наркоманії. Все це призводить до загострення криміногенної ситуації в країні. Вже відомо, що ринок праці перенасичений економістами, юристами та фінансистами, а попит на робочі спеціальності навпаки зростає. Саме тут випускники вишів вирішують проблему за допомогою знайомств, інші йдуть до центрів зайнятості, а хтось взагалі змушений перекваліфіковуватися, оскільки не зміг знайти роботу за своєю спеціальністю.

Проаналізувавши попереднє слід виділити заходи щодо запобігання безробіття молоді. Існує два різних підходи щодо скорочення та ліквідації безробіття - американський (жорсткий) і шведський (протекціоністський). Американський підхід побудований на мінімальній відповідальності держави за особу. Підхід передбачає сплачування допомоги по безробіттю не більше півроку, що спонукає громадянина шукати роботу. Ті хто не знаходить роботу за цей період переходять до групи бідних громадян, які проживають на державну допомогу. Шведський підхід передбачає застосування активних заходів, де безробітних навчають новим професіям, надають робочі місця, здійснюють інші заходи. Саме такого підходу намагається додержуватися Україна. Виходячи з сказаного можна зробити висновок, що найоптимальнішим варіантом є надання робочих місць, чого в нашій країні так не вистачає.

Вимушене безробіття може призвести до серйозних втрат, коли суспільство даремно інвестує в освіту, молодь почувається незахищеною, а злочинність невпинно зростає. Майбутнє суспільства залежить від молодих кадрів,а завдання держави полягає у допомозі їм реалізуватися у трудовому житті, давати навчальну та інформаційну базу для подальшого розвитку.

Ярошик А.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ТРУДОВІ МІГРАЦІЇ МОЛОДІ: ПОШУК СЕБЕ ЧИ ПОШУК КРАЩОГО ЖИТТЯ?

Польща, Англія, Португалія, Сполучені Штати – назви цих країн почали все частіше входити до лексикону сучасного студентства. Про що це свідчить: про глобалізаційні процеси в світі чи про кризу молодіжного світогляду? Відправною точкою моєї роботи стали результати соціологічного дослідження, яке було проведене в 2007 році Державним інститутом сім'ї та молоді. Його вибірка становила 1800 респондентів віком від 14 до 35 років. Протягом 2009-2010 років за кордоном побував кожен п'ятий і близько 30 % опитаних виїздили з метою заробітку. Продовженням даного дослідження була статистика найвідвідуваніших країн, де Росія, Італія та Іспанія посідали перші місця, а видами найпопулярніших професій були будівельник,

працівник сільського господарства та торгівлі [http://www.portalmolodi.com.ua/zt-novunu/39-nz/60-shr].

Тож саме зараз настав час проаналізувати основні фактори, котрі спонукають левову частку економічно активного населення України всю свою енергію спрямовувати на освоєння нових просторів для власної реалізації. Звертаючись до Фонду демократичної ініціативи, наштовхуюсь на таку фразу «Респонденти (молодь України, Росії та Азербайджану) називають три основні причини, що спонукають їх шукати кращих можливостей для реалізації власних потреб і інтересів: економічні, фінансові, соціально-культурні. Набагато рідше вони вказують на політичні і національні» [http://dif.org.ua/ua/press/i9u9u9u].

Щодо економічних та фінансових причин то тут все зрозуміло: «добре там, де нас немає». Цікавішими для дослідження виступають соціально – культурні аспекти трудової міграції. Поряд із загальновідомими тезами про кращу забезпеченість і стабільність за кордоном (хоча, як показує досвід, не завжди ці твердження носять правдивий характер) все частіше прослідковується думка молоді про вдосконалення своїх світоглядних орієнтирів на базі аналізу життя за кордоном. Відвідуючи різного роду форуми, безпосередньо пов’язані з темою трудових міграцій, корисним є аналіз світогляду моїх однолітків. У їх висловлюваннях основними причинами виїзду молоді для працевлаштування за кордон є знайомство зі звичаями, традиціями, менталітетом і соціальним життям тієї чи іншої країни задля формування у себе певної культурної бази, самовдосконалення, значного підвищення рівня знань у процесі трудової діяльності. Дана тенденція лише набирає обертів і її основою є усвідомлення молоддю своїх соціальних функцій та непереборне бажання покращити рівень життя на Батьківщині. У якості ще одного доказу можна привести дані вже згадуваного Фонду демократичної ініціативи. Більшість опитаних трудових мігрантів з України найдовшим терміном перебування за кордоном зазначали строк у 2 роки (10% респондентів), інша частина обирала більш короткі терміни. Це є свідченням того, що життя в Україні стає більш перспективним для студентства [http://dif.org.ua/ua/press/i9u9u9u].

Підводячи підсумок, слід поставити наголос на важливості пошуку самого себе в сучасному світі, де людина нівелюється як особистість. Студенти прагнуть самореалізуватися, підвищити кваліфікацію - це може дати їм робота за кордоном., так як сучасний стан речей в Україні, навіть зважаючи на деякі позитивні зміни у результатах соціологічних досліджень, залишає бажати кращого. І саме молодь, як рушійна сила прогресу, не може з цим змиритися і через деякий час, морально оздоровлена й освічена, повертається на Україну, заради позитивних змін усіх галузей життя на краще.

Секція №6. Соціальна робота: «Молодь як рушійна сила розвитку соціальної роботи в сучасних умовах» (Мігалуш А. О., викл., Цюркало Т. І., викл.)

Алеян А.С. (НТУУ «КПІ» ПБФ)

СОЦИАЛЬНАЯ РАБОТА В СФЕРЕ ЗАНЯТОСТИ, КАК ВОЗМОЖНОСТЬ ТРУДОУСТРОЙСТВА БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Современная социальная работа очень тесно связана с трудоустройством и поддержанием трудоспособного населения. Сегодня социальные работники не только предоставляют определенный спектр услуг неработающим гражданам, но и принимают участие в поиске работы для них и даже в некоторых организациях привлечены к набору персонала. Все это выводит социальную работу на новый уровень – уровень помощи не только безработным, порой пассивным индивидам, но и активно работающим или тем, кто готовится к реализации себя в определенной сфере, т.е. студентам.

Очень часто социальные работники занимаются и исследованиями потребностей населения, ибо только так они смогут предоставить необходимые услуги. Одним из таких исследований является опрос, проведенный для рекламной компании «АртБТЛ», целью которого было выяснить:

1. Чем интересуется нынешняя молодежь (приоритеты).
2. Как она проводит свое свободное время.
3. Что может послужить стимулом для начала поиска работы (подработки).

В итоге выяснилось, что минимум три часа тратится на компьютер (это в лучшем случае), причем у молодых людей, приехавших из других городов, проявляется инертность, они бояться, куда-либо выходить и искать возможности, предпочитают проводить время в общежитии за компьютером. Но это в основном касается тех студентов, место учебы которым выбрали родители. А таких в КПИ около 30 %.

Как и в любом обществе, среди студентов есть - «активные», это приблизительно 7-10 %, «близкие к активу» (люди которые хотят, что-то делать, но не берут на себя ответственность за организацию, то есть просто предлагают свою помощь активу), и конечно же пассивные около 30-40 %.

«Актив», и «приближенный к активу» это студенты, у которых есть потребности, они ходят в клубы, посещают концерты, занимаются саморазвитием, соответственно они нуждаются в деньгах, поэтому привлечь их к работе не является проблемой, в основном они живут за счет временного подработка. Так же это люди, которые рады получить опыт. Если это студенты, которые еще и развиваются, то они интерисуются литературой о достижении успеха, котороя основывается на советах о том, что нужно развивать в себе: дипломатичность, умение налаживать отношения и находить общий язык со всеми людьми. «Активные» — знают, что это все приходит с практикой,

поэтому для них в радость работать промоултерами (так как это и опыт и деньги), а не просто читать книги. Участие в общественной жизни университета помогает им держать темп.

Со временем «пассивные», замечают насколько успешными становятся их сверстники, и они либо начинают тоже активничать, либо злятся на себя и весь мир и еще больше уходят в себя. Нельзя сказать, что будущее только за активистами, так как можно также добиться успеха, будучи профессионалом своего дела, и при этом не принимать участие в общественной жизни. Например специалисты в области технологий, этот вид деятельности не требует постоянного общения с людьми, но, тем не менее, им тоже нужно быть активными, принимать участие в научных конференциях и т.п. Эпоха, когда в трудоустройстве помогают только связи уходит в небытие. Все больше и больше работодателей прибегают к всяким тестам, конкурсам, собеседованиям, для того чтобы увидеть полную картину о человеке, которого принимают на работу. Но если же студент был ранее вовлечен в работу с людьми как волонтер, тогда ему будет проще склонить на свою сторону работодателя. Ведь работа в социальной сфере дает возможность не только реализовать свой потенциал, но и также помогает сформироваться как личность и специалист.

Билименко Ю.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СОЦІАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА ЯК ФОРМА ПРОТИДІЇ ДЕВІАНТНІЙ ПОВЕДІНЦІ СЕРЕД МОЛОДІ

Основою взаємодії в кожному суспільстві виступають норми, - як моральні, так і правові. Саме вони допомагають регулювати відносини між членами суспільства. Порушення цих норм призводить до дисбалансу у суспільних взаємозв’язках. Тому поведінка, що виходить за межі встановлених правил, викликає неспокій, навіть, обурення, неприйняття суспільством таких моделей поведінки.

Особливою соціальною проблемою є девіантна поведінка, як система вчинків, що суперечать прийнятим нормам та правилам (наприклад, злочинність, проституція, наркоманія, токсикоманія, ігроманія, інтернет-залежність тощо), через її поширеність серед молоді та підлітків, адже така форма поведінки, що формується ще в період соціалізації, стає формою взаємодії у майбутньому. Тому, суспільство виробляє механізми протидії такій поведінці.

Однією з таких форм виступає соціальна профілактика, як комплекс дій, що спрямовані на попередження негативних проявів девіантної поведінки. Кожне суспільство формує свої принципи та методи профілактики, проте найбільш поширеним є інформаційний метод. Ось чому більшість соціальних служб орієнтовані на те, щоб поінформувати молодь з приводу наслідків певних форм девіації.

Формами інформування найчастіше виступають рекламні ролики (різноманітна соціальна реклама та листівки, які інформують про наявність центрів довіри та можливість анонімного звернення), документальні та художні фільми на соціальну

тематику, зустрічі з людьми, що позбавились девіацій (зустрічі з колишніми наркозалежними, алкозалежними, ігроманами тощо) та лекції про негативні наслідки девіантної поведінки. Проте, в основу такої профілактичної роботи покладений страх за життя і здоров'я людини та її близьких. В сьогоднішніх реаліях бажання налагодити нові комунікативні зв'язки і можливість не відрізнятися від інших своєю поведінкою беруть гору. Це призводить до того, що не дивлячись на знання стосовно «шкідливості» девіантної поведінки, соціальне оточення тисне на засвоєння та реалізацію «модних» моделей поведінки.

Соціальна профілактика повинна реалізовуватися через призму інших методів. Оскільки, основною з причин проявів девіантної поведінки серед молоді, є мода, то головним завданням суспільства є її переорієнтація, тобто зміни у тенденціях розвитку: популяризація здорового способу життя (фізкультура, туризм тощо), креативного мислення, можливість піклуватися про інших, орієнтація на хобі.

Для розвитку молодої людини мають бути забезпечені умови не лише у формі матеріальної бази, а й у формі духовної, наприклад, робота за методом «рівний - рівному», що орієнтована на неформальне спілкування, дає змогу зрозуміти істинну мотивацію у вчинках, з'ясувати деталі поведінки підопічного та найбільш цікаві для нього моменти, відверто з'ясувати, що саме не подобається, та можливість корекції певних методів взаємодії. За допомогою такого «живого» та неформального спілкування можна скорегувати ставлення молодої людини, наприклад, до способів самовираження, ставлення до власних можливостей, розвитку особистісного потенціалу, оскільки такий метод взаємодії дає можливість створити атмосферу довіри між соціальним працівником та молодою людиною. Тож, соціальна профілактика має бути зорієнтована на заохочення позитивних форм поведінки.

Таким чином, соціальна профілактика виступаючи як засіб попередження негативних проявів девіантної поведінки, має орієнтуватися не на заборону тих чи інших небезпечних дій, а на їх переорієнтацію у суспільно-позитивні форми взаємодії в соціумі, на формування здорового, як духовно, так і фізично майбутнього покоління.

Бондар В.П. (НТУУ «КПІ» ФСП)

УЧАСТЬ МОЛОДІ В ВОЛОНТЕРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Коли чуєш слово «молодість» або ж «юність» невільно асоціюєш ці два поняття з силою, швидкістю, розумом, навіть весною. Але ці асоціації давно віджили своє, на сьогодні молодь давно вже не така якою вона була раніше.

Ще за часів зародження нашої країни як демократичної держави, молодь відігравала не останнє місце в її розбудові та процвітані. Нею, навіть, зацікавилися на державному рівні, свідченням тому є розробка різноманітних стратегії молодіжної політики, програми виховання патріотичного духу та свідомості, пошук нових шляхів духовного відродження молоді. І саме духовне відродження молоді для нашої держави

є пріоритетним адже на його основі формуються основні принципи життя сучасної молоді, формуються основні світоглядні традиції, а також політичні, економічні та інші цінності.

Для самовираження молоде покоління шукає нові сфери реалізації, проте інколи вони суперечать певним моральним, нормативним засадам та поглядам українського суспільства. Слід зазначити, що під дією сучасних новітніх технологій і ЗМІ кардинально змінилися погляди молоді на саме життя, його сенс та сутність. Молодь перестала помічати проблеми інших людей і вже давно не прагне допомагати у їх вирішенні. Життя людини сучасного світу стало більш пасивним, інертним, у деяких випадках навіть бездіяльним. Але суспільству потрібні активні і дієві соціальні актори які будуть не лише шукати вигоду для себе, а й приносити користь іншим. Суспільству потрібні волонтери – активні, безкорисні люди які змогли б допомогти вразливим групам населення. Волонтерство – це саме та сфера в якій може реалізувати свій потенціал будь-яка людина.

Дуже важливо для установ, як державних, так і неурядових, які безпосередньо займаються організацією та залученням молодих людей в ряди волонтерів, правильно організовувати їх роботу, враховувуючи всі специфічні моменти, але головне зацікавити їх. Успішна ж співпраця, хороші результати тісно пов'язані з перспективами які бачить молодь в цих соціальних структурах. Саме недосконала система залучення (мотивації) та організації роботи волонтерів створює перепони на шляху до реалізації інноваційних проектів ініційованих молоддю, а що найгірше до втрати інтересу до соціальної роботи.

Успіх будь якої компанії по залученню молоді до лав соціальних добровольців залежить від того наскільки вона буде структурованою, наскільки буде використовуватися реально працюючий механізм роботи з молодими волонтерами. По – перше необхідна мотивація залучення, участі, роботи, по – друге – створення та реалізація соціально-психологічних програм, створення умов інтеграції молоді у суспільство, надання достовірних та ґрунтовних знань щодо сучасних реалій та соціальних проблем, проведення навчання, ознайомлення зі всіма сферами соціальної співпраці. Волонтерам потрібно також розвивати навички спілкування з різними прошарками в суспільстві, знайомитись з кращим досвідом роботи волонтерів нашої країни та зарубіжжя. Організація різних форм обміну досвідом між волонтерами стає актуальним питанням сьогодення.

Співпраця з волонтерами – робота з людьми, а оскільки всі люди різні отже і підходи до роботи з ними мають бути різні. Добровільна діяльність постійно реконструюється, в силу певних змін та появи нових форм, методів та підходів до роботи з різними вразливими категоріями населення. Кожного дня ми стикаємось з новими потребами і шукаємо нових шляхів виходу з них. Тому потрібно, згідно новосформованих умов, змінювати та доповнювати програми співпраці з волонтерами . Для добровільних помічників потрібно створювати максимально оптимальні умови

праці, наперед продумувати дії самих волонтерів, намагатись наближено передбачити ефективність та результативність наданих волонтерами соціально послуг.

Волонтерство йде від бажання молоді реалізовувати себе і вкладати свій час і зусилля у ті речі, які є цінними для неї. Молоді волонтери – це та частина української молоді яка є носієм необхідних для розвитку нашого суспільства ідеалів і цінностей. Адже саме в волонтерстві знаходиться вакцина від головних недуг сучасного суспільства: байдужості та пасивності.

Власюк Т.П. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

На сьогодні одними з найбільш вразливих соціальних груп є діти та молодь, адже вони не можуть як дорослі відстоювати свої права і представляти свої інтереси в різних структурах. Особливу увагу слід звернути на дітей та молодь з особливими потребами. За даними ЮНЕСКО на сьогоднішній день 600 млн. дітей-інвалідів, а Всесвітня організація охорони здоров'я стверджує, що кожна десята дитина народжується з певними порушеннями інтелектуальних або фізичних можливостей. Тільки ці дані самі по собі викликають занепокоєння. На сьогодні дуже важливо максимально наблизити життя цих людей до повноцінного, і дати змогу розвиватися, самовдосконалюватися і приймати участь у повноцінному житті суспільства.

Нажаль, наше суспільство й досі залишається не підготовленим до взаємодії з людьми з обмеженими можливостями. Непристосовані приміщення, транспорт, навчальні програми та й самі молоді люди не готові до життя та навчання серед «здорових» однолітків. Щоб забезпечити їм нормальні умови для включення в повноцінне життя суспільства, особливу увагу потрібно звертати на існуючі адаптаційні проблеми ще у ранньому віці. Адже своєчасна робота з дитиною сприяє зменшенню проблем у майбутньому, в молодому й дорослому віці. Дуже важливо щоб батьки вчасно і адекватно реагували на проблеми дитини і не лише намагалися її лікувати, а й допомагали у включенні в життєдіяльність суспільства.

Люди з обмеженими можливостями є дуже особливими особистостями, вони живуть у своєму світі, мають відчуття, бажання та свої погляди, які варто поважати, незважаючи на те, що вони відрізняються від загальносуспільних. Більшість з них дуже талановиті, але не можуть розвивати свій талант через наявність різноманітних соціальних бар'єрів. Їм потрібна допомога не лише батьків і друзів, благодійних організації, недержавних соціальних установ, а й держави.

Саме держава повинна взяти на себе розробку нових діючих программ з адаптації та інтеграції дітей та молоді з обмеженими можливостями, створити систему суспільно-економічних заходів спрямованих для покращення матеріального забезпечення спеціальних закладів, удосконалити всі установи, які займаються реабілітацією людей з обмеженими можливостями та залучити до роботи в них

кваліфікованих працівників. Ще однією важливою умовою інтеграції людей з особливими потребами в середовище однолітків є розробка програм та механізмів, спрямованих на зміну суспільної думки, знищення соціальних бар'єрів. В нашій країні дуже важливо зробити все для того щоб популяризувати ідею інтеграції дітей та молоді з обмеженими можливостями в суспільство.

Хоч в Україні й відбувається поступова гуманізація суспільства і відхід від медичної моделі догляду цих людей, процес включення не набув потрібних обертів, він ще не є ефективним, тому окрім зміни законодавчих принципів, вагомим на сьогодні є розвиток нових форм освіти, що сприяють включенню дітей з особливими потребами в середовище «здорових» однолітків. Інклюзивна, дистанційна освіта, супровід дітей та молоді в навчальних закладах соціальними працівниками, рання реабілітація і адаптація. І це ще не все, потрібна соціально-педагогічна робота не тільки з дитиною або молодою людиною, а й з її сім'єю та оточенням, розробка індивідуальних програм та методів навчання людини, що відповідали б її потенціалу та психологічним особливостям. Але найголовніше – це забезпечити використання зусиль і ресурсів суспільства та держави для задоволення всіх потреб людей з обмеженими можливостями.

Отже, як тільки суспільство визнає цю групу людей рівними всім, прийме їх, дасть змогу себе реалізовувати і розвиватися, тільки тоді можна буде сказати, що ми досягли ідеалу гуманного та справедливого суспільства.

Гавриляко К.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СТУДЕНТСЬКІ СОЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ: ОРГАНІЗАЦІЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ

Щоб зрозуміти як і чим живе студентська молодь на початку XXI століття не потрібно вірити тому, що ми читаємо в пресі чи чуємо з екранів телевізорів або радіоприймачів. А пояснюється це тим, що при детальному розгляді отриманої інформації виявляється, що це всього на всього популярні міфи-балади про молоде покоління, яке створюють та поширюють дорослі. Ці міфи тільки погіршують соціальну позицію молоді, знижують її значення в різних сферах суспільного життя. Насправді, слід врахувати те, що студентські роки співпадають з періодом самого інтенсивного розвитку особистості. Не є секретом і те, що молода людина по закінченні вузу, в основному, закінчує і свій фізичний розвиток, розвиток інтелектуальний, соціальний й психологічний. Саме в цей період, молодості, людина визначає свою життєву позицію і вибудовує ієрархію життєвих пріоритетів. Тому сьогодні, як ніколи є актуальною соціальна робота зі студентством адже молоді потрібна підтримка і допомога в пошуку і пізнані себе, самореалізації.

За специфікою потреб всіх студентів можна розподілити на різні групи:

→ *студентів-першокурсників*, які потребують допомогу в першу чергу. Саме першокурсники є не досить сміливими аби звернутися за допомогою до когось із старших;

→ *студенти-випускники* – ті, хто пройшли процес соціалізації, здобули професію, але ще не знають, що робити і як жити далі;

→ *працюючі студенти* – мають широкі можливості для адаптації в різних життєвих ситуаціях але підпадають під вплив таких чинників як: економічна нестабільність, проблеми зі здоров'ям, професійне вигорання і т.д.;

→ *непрацюючі студенти* – не підготовлені до критичних ситуацій, не рідко після впливу, можуть замкнутися в собі та не пройти процес успішної соціалізації;

→ *студенти-іноземці* – найбільш не адаптовані; саме їм найважче, бо вони, покинувши одне суспільство повинні влитися в інше.

Саме тому потрібне створення студентських соціальних служб при навчальних закладах. Основними напрямками роботи таких служб є:

• сприяння соціальній позитивній адаптації студентів - першокурсників;

• забезпечення профілактики наркотичної та алкогольної залежності. А також поширення інформації про хвороби, що передаються статевим шляхом, зокрема, ВІЛ/СНІД, а ще попередження насильства в сім'ї, торгівлі людьми та знущання над дітьми;

• регулярне впровадження інформаційно-просвітницької роботи в студмістечках в цілому, та в гуртожитках зокрема. Тобто, заклик до здорового способу життя, до волонтерства та швидке реагування на потреби чи проблеми студентів та студентських сімей;

• забезпечення соціально-правового захисту;

• пропаганда інформації, серед студентства, про соціальні установи та послуги, що вони надають;

• надання психологічної допомоги студентам.

Слід зазначити, що Профбюро і студентські ради не є заміною соціальним службам, бо вони займаються, виключно, вирішенням інших проблемних питань студентів. Тому, саме студентські соціальні служби, які вже створені при вузах або ж будуть створюватися, допомагають студентам в успішному процесі соціалізації під час навчання. Якщо, соціалізація - це процес засвоєння певної системи знань, норм та цінностей, які дозволяють людині виступати повноправним членом громади, то важко переоцінити чи, навпаки, недооцінити, таку важливу допомогу у студентському середовищі.

Зезенько Л.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ВОЛОНТЕРИ – НАШЕ МАЙБУТНЄ!

Одного разу йшов чоловік по березі моря, і побачив як маленька дівчинка старанно збирала на березі моря морські зірочки і кидала їх у море. Від здивування чоловік зупинився і запитав: -«Навіщо ти кидаєш їх у море?» - Якщо я залишу їх на березі, то сонце висушить їх, вони помруть, а я хочу щоб вони жили». Чоловік замислився, а потім, згадавши скільки миль він пройшов, сказав: «Так, дійсно, цих

зірок я бачив на березі мільйони. Але що ти можеш змінити?». Дівчинка подумала хвилинку над словами чоловіка, а потім підняла ще одну зірку і кинула в море, промовляючи: «Можливо, ви праві, але саме цій зірці я змінила життя»!

Притча

Волонтерство «живе» багато сторіч, і хоча в кожній країні це поняття має різну інтерпретацію, та все ж воно є людським феноменом, який зустрічається в усіх культурах. Можливо, ви задумаєтьсь над тим, чи справді волонтерський рух є феноменом? Думаю, назвавши його так, я не перебільшила, адже це підтверджується масштабами його розповсюдження та виходом даного виду діяльності на міжнародний рівень, про що свідчить наявність величезної кількості міжнародних волонтерських організацій.

В умовах сучасності, далеко не всі можуть присвятити себе волонтерській роботі, але все ж є люди, які відчайдушно готові допомагати, і допомагають нужденним. Кого, сьогодні, ми можемо назвати волонтером?

Волонтери – це той загін людей, які розумом і серцем розуміють та відчувають труднощі, болі, радощі і печалі інших людей. І що цікаво, самі учасники руху стверджують, що це прекрасно, коли ти вмієш допомагати іншим.

Сьогодні, в науці, є чимало трактувань поняття «волонтер»: добровільні помічники; люди, які надають безкорисно допомогу; люди, які працюють безкоштовно та ін., але все ж, ніхто не зможе описати ті почуття, які отримує волонтер допомагаючи іншим.

З давніх часів, в Україні існує традиція взаємодопомоги, але раніше це називали альтруїзмом, доброчинністю, а сьогодні – волонтерством. Та треба пам’ятати, що давно минули ті часи, коли волонтерство не потребувало спеціальної підготовки. Адже, на сьогоднішній день, основна маса потребуючих в допомозі – діти, інваліди, розумово відсталі і т.д., а тут потрібні не аби які знання.

Останні часом, волонтерство в Україні дуже розвинулось, маючи широку громадську підтримку та повагу. Волонтерський рух давно вже став пріоритетною сферою державної політики, свідченням цього є прийняття в 1985 році резолюції Генеральних зборів ООН, в якій вказано, що 5 грудня в Україні святкується Міжнародний День Волонтера. Встановлення цього свята було офіційним доказом того, що волонтерська робота цінується. Думаю, що саме такий підхід до розвитку волонтерського сектору може вплинути на формування високого статусу волонтера.

Волонтери – це майбутнє нашої держави, адже основна складова волонтерського руху в Україні – учнівська та студентська молодь. Волонтерство дає змогу зробити внесок у розв’язання соціальних проблем, спробувати свої сили, самореалізуватись. Якщо молодь вже сьогодні переймається проблемами «одного», то завтра їх буде турбувати доля всього українського народу.

Каленська О.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ІНТЕРЕСИ ТА МОТИВИ, ЩО СПОНУКАЮТЬ МОЛОДЬ ДО РОБОТИ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

На сьогоднішній день поняття «молодь» так як і ролі даної соціальної групи в житті суспільства ще й досі залишаються предметом різноманітних дискусій. Протягом історії людства, у міру розвитку суспільства і науки, місце і значення молоді змінювалося і завжди буде змінюватися.

У сучасних трактуваннях під молоддю прийнято розуміти соціально-демографічну групу, що включає виділених на основі обумовленого віковими особливостями соціального становища людей, їх місця і функцій в соціальній структурі суспільства, інтересів і цінностей. Але не вік і не особливий світогляд стає перешкодою і бар'єром на шляху до реалізації особистих можливостей молоддю тут більше значення відіграють різні об'єктивні і суб'єктивні чинники. У процесі соціалізації молодь відчуває вплив декількох відносно автономних факторів: сім'ї, освітніх установ, трудового колективу, суспільства однолітків, молодіжних та юнацьких організацій, неформальних об'єднань, засобів масової комунікації і т.д. Під впливом цих чинників і в залежності від систем виховання і моральних установок, характерних для даного суспільства, у молодих людей виробляється специфічний стиль життя.

Цікавість, активність та непереборне бажання змінювати оточуючу дійсність, покращувати життя людей, підштовхує молодь до діяльності в соціальній сфері. Початковою інстанцією часто стають лави волонтерів, перший крок в реалізації, підтримці та допомозі молодіжній перспективі. Згодом випадає можливість й створювати самостійно проекти, акції, фестивалі, а інколи й повністю присвятити себе соціальній роботі на благо соціуму.

Першим поштовхом, мотивацією до волонтерської діяльності стає внутрішнє незадоволення порядком речей та незадовільне становище різних соціальних груп в суспільстві. Саме це й підштовхує людей до активних дії в сфері надання соціальних послуг (підтримки та допомоги). Другим і не менш важливим – самоствердження, реалізація себе як особистості, можливість отримати корисний досвід та знайти собі нових друзів, однодумців, а також піднятися в очах рідних та друзів.

Соціальна сфера як частина суспільного життя, притягує молодь своєю не регламентованістю і добровільністю вибору різних форм самореалізації, демократичністю, можливістю поєднати фізичну й інтелектуальну діяльність, творчу і споглядальну, виробничу й ігрову. Для значної частини молодих людей соціальні інститути дозвілля є основними джерелами соціально-культурної інтеграції й особистісної самореалізації. Однак усі ці переваги діяльності сфери дозвілля поки ще не стали надбанням, звичним атрибутом способу життя усієї молоді.

Також слід зазначити, що молодих активістів не завжди спрямовують в соціальну сферу позитивні моменти в житті. Інколи зустрічаються молоді люди, які безпосередньо відчули на собі соціальну несправедливість, або були її свідками. Це все мотивує їх до соціального протесту і дії, прагнення змінити ситуацію на краще, а інколи

це краще перетворюється на гірше для самої ж людини. Нажаль, такої молоді все більше: незадоволеної, пригніченої, дискримінованої. Але за статистикою негаразди спонукають більше до агресивних настроїв і не обдуманих дій, аніж до здійснення дій на благо суспільства. Масла в вогонь підливає й погано розвинута соціальна політика країни, все це зовсім не стимулює молодих людей до участі у волонтерському русі.

Карпюк Ю.А., Кіхтан А.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЧОГО ПОТРЕБУЄ СЬОГОДНІ СОЦІАЛЬНА РОБОТА?

Молодь є майбутнім нашої країни, тому важливе значення має розвиток молодіжної політики. В наш час в суспільстві відбуваються модифікації у зв'язку з появою нових можливостей і потреб, значні зміни відбуваються і в сфері соціальної роботи. Але в більшості випадків розробка та втілення певних програм у життя потребують нових ресурсів – молоді. Проте, через те, що держава наділяє незначною увагою залучення молодої генерації для розвитку соціальної роботи, саме суспільство, в кінцевому результаті програє.

Комітети, Міністерства, підрозділи по роботі з молоддю – ці установи покликані регулювати суспільні відносини, вирішувати проблеми, залучати активістів до соціальної роботи, захищати різні верстви населення, в тому числі і молодь. Проте, цієї роботи суспільство не помічає та не відчуває.

Існують дві крайності. Просто спостерігати молоді за цими безчинствами та схиливши голову скласти руки. Або ж - діяти. А саме хотіти змінити становище в країні. Запозичувати та втілювати в життя досвід закордонних соціальних служб, соціальних програм, соціальних інновацій. Такі методи на макро- та мікрорівні зможуть різко підвищити рівень соціальної роботи та життя окремо взятої людини, що потребує допомоги.

На мезорівні нові думки, пропозиції, ідеї молоді можуть дати поштовх для подальшої розбудови успішного суспільства. Соціальна робота без залучення молодої сили не зможе виконувати основну функцію – покращення життєвого рівня громадянина України. Не буде відбуватися логічної заміни поколінь на робочому місці.

Суспільство потребує кваліфікованих соціальних працівників, які не тільки знають свою роботу та обов'язки, а й люблять її. Проте, на голому ентузіазмі прожити молодому спеціалісту з соціальної роботи, тим паче в скрутному економічному становищі, нереально. Оплата праці «рятівників суспільства» має бути відповідною до тих критерії, які вимагаються від соціального працівника.

Отже, щоб молодь була рушійною силою розвитку соціальної роботи в сучасних умовах, вкрай необхідно надавати якісну освіту, адекватну оплату праці соціальному працівнику, фінансування нових проектів, фондів, грантів, які зможуть вивести соціальну роботу на новий рівень. Поставити соціальну роботу як професію в ряд з престижними та затребуваними професіями в Україні.

Кучуренко Т.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНО ХРЕСТА В ПІДТРИМЦІ МОЛОДІЖНОГО РУХУ В УКРАЇНІ

З давніх-давен український народ славиться своєю добротою, милосердям та, насамперед, людьми, які готові працювати на благо суспільства, а не заради власної користі. Таких людей ми називаємо волонтерами.

Офіційною датою виникнення волонтерського руху в світі вважають 1859 рік, коли Анрі Дюнан запропонував створити Червоний Хрест – благодійну організацію, яка була покликана надавати допомогу пораненим бійцям. Головним напрямком роботи даної організації став, та й на сьогодні є захист життя людей під час збройних конфліктів, стихійного лиха, аварій та катастроф.

В Україні ж Товариство Червоного Хреста та Червоного Півмісяця було засноване 18 квітня 1918 року, а принципи, які запропонував Анрі Дюнан тут діють і донині. Під опікою даного руху знаходяться як люди похилого віку, так і молодь. Можливо саме тому турбота про молодих людей стала одним із найважливіших напрямків роботи. Представники Товариства Червоного Хреста розробили спеціальні програми спрямовані на виховання в української молоді принципу гуманності та здорового способу життя, програми залучення до лав Червоного Хреста молодих волонтерів. Також дана організація займається розробкою та впровадженням соціально-правових програм для захисту незахищеного населення, а особливо молоді (наприклад програма «Досліджуючи гуманітарне право»).

Вагому роль в роботі Товариства Червоного Хреста відіграють молоді добровольці. Саме вони приймають активну участь в програмі «Молодь Червоного Хреста проти туберкульозу і СНІДу». В рамках цієї програми проводяться семінари і лекції про ці хвороби, роздаються інформативні буклети у школах. Після проведення цих заходів волонтерський корпус, дуже часто, поповнюється новими учасниками, яким не байдужа доля людей хворих на туберкульоз, СНІД та ВІЛ.

Особливу увагу волонтери приділяють й програмі «Молодь і катастрофи». Для цього проводиться курс навчання надання першої медичної допомоги, займаються організацією рятувальних загонів. З історії відомо багато випадків, коли саме волонтери Червоно Хреста допомагали потерпілим після землетрусів, повеней, зсувів ґрунту не тільки в Україні, а й за її межами. На базі Міжнародної Чорнобильської програми волонтери товариства проводять навіть щорічне медичне обстеження у найбільш забруднених областях.

Великої поваги заслуговують волонтери служби розшуку Червоного Хреста, які допомагають людям поєднатися з родиною, знаходять загублених друзів. Допомагають волонтери й рятувати життя дітей та дорослих людей віддаючи свою кров, адже Товариство Червоного Хреста та Червоного Півмісяця є одним з ініціаторів створення громадського руху «дарувальників крові».

На сьогоднішній день, Український Червоний Хрест – найбільша та найчисельніша громадська організація в країні. Цього року вона буде відзначати своє

93-ліття. Історію даного товариства, без сумніву, можна назвати історією життєвих взлетів та падінь. Але саме завдяки безкорисливій та самовідданій роботі волонтерів, український Червоний Хрест зумів пройти цей довгий шлях.

Головне і найсуттєвіше завдання, яке ставить перед собою Червоний Хрест – це виховання гуманної молоді. Адже в наш такий важкий і тривожний час дуже важко зберігати людяність і милосердя, а особливо молоді, яка тільки формується і якій так важливо обрати правильний шлях.

Червоний Хрест – це Віра у життя,
Любов безмежна, милосердя й доброта
Спасіння він у вашому житті
І поруч з нами – назавжди!

Максименко О.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СОЦІАЛЬНА БЕЗДОГЛЯДНІСТЬ ДІТЕЙ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

За останні десять років через стрімку економічну кризу та зміну цінностей в країни збільшилася кількість бездоглядних та занедбаних дітей. Однією з вагомих причин появи даного соціального явища є трудова міграція українських громадян. Трудовий мігрант – особа, яка на невизначений термін виїжджає до іншої країни і там займається оплачуваною діяльністю. «За даними звіту Світового банку «Міграція та грошові перекази» Україна посіла п`яте місце в світі за кількістю трудових мігрантів» [1]. І вже це має занепокоїти наше суспільство.

Коли батьки дитини виїжджають за кордон вони перекладають свої обов’язки опікунів на близьких родичів або сусідів, але навряд ці люди замінять маму та тата. Діти не є достатньо свідомими, щоб належно вчитися та поводити себе за відсутності впливу батьків. Відсутність контролю над дітьми призводить до погіршення навчання у школі, численних пропусків занять, частого відвідування нічних клубів, комп`ютерних клубів, паління, вживання алкогольних напоїв та наркотичних засобів. Такі діти підпадають під вплив вуличних банд, торговців наркотиками і т.п.

Існують випадки, коли діти втрачають засоби до існування через зникнення батьків закордоном, не маючи при цьому офіційного статусу сироти або напівсироти. Вони втрачають можливість стати повноцінними членами суспільства, не бачать перспектив подальшого свого розвитку і поступово відмежовуються від оточуючих. Чим довше діти перебувають без батьківської опіки, тим менша їх мотивація до закінчення навчання та отримання певної спеціальності у майбутньому.

Отже, головними завданнями соціального працівника у процесі роботи з дітьми трудових мігрантів є:

- Допомога дитині в пошуку її життєвих перспектив, заохочення до розвитку позитивних якостей та трудових навичок. Це допоможе їм жити самостійно, вчитись у

навчальних закладах, в подальшому працевлаштуватись та самостійно заробляти на життя.

- Соціальна реінтеграція дітей, шляхом забезпечення можливості персонального розвитку та навчання;
- Відновлення нормального способу життя за допомогою різноманітних послуг реабілітаційних центрів;
- Відстоювання інтересів дітей у складних життєвих ситуаціях;
- Співпраця соціального працівника зі школами та іншими державними закладами для дітей та молоді;
- Інформування суспільства про потреби вразливих груп населення.

Ми повинні навчати дітей бути більш відповідальними за своє життя, здоров`я, освіту, майбутнє через пропозицію цікавого та корисного дозвілля та спільних заходів, через різноманітні методики праці з групами та окремими клієнтами. Діяльність соціального працівника буде ефективною лише в тому випадку, коли дитина буде розвивати необхідні соціальні якості, такі як відповідальність за власні вчинки, цілеспрямованість, толерантність, старанність та працьовитість.

Література:

1. СБ: Україна посідає п'яте місце в світі за кількістю трудових мігрантів [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://news.finance.ua/ua/~/1/0/all/2010/11/12/216586

Малетич Г.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ СІМ'Ї, ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ЯК МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Сучасний соціально економічний розвиток впливає на стан сучасної сім'ї, яка є його первинною ланкою. На даний момент в нашому суспільстві в ході економічних реформ з'являється багато негативних чинників, що призводять до появи соціальних проблем та негараздів у найбільш вразливих категорій населення, зокрема це бідність та безробіття, демографічна ситуація та соціальні ризики. До таких категорій відносяться: сім'ї, які виховують дітей, багатодітні сім'ї та ті, які втратили годувальника, сім'ї де працездатні члени сім'ї не мають стабільного доходу. Зазвичай в таких сім'ях найбільше за всіх страждають діти, їм не вистачає родинного тепла та затишку рідної оселі, вони обділені ласкою, ніжністю. Тому це призводить до того, що ці діти опиняються на вулиці, жебракують, потрапляють до спеціальних дитячих закладів. Саме на допомогу дітям та сім'ям, які опинилися у скрутному економічному та соціальному становищі, має бути спрямована державна та місцева соціальна політика влади. Держава повинна реалізувати сучасну політику у сфері створення сприятливих умов для розвитку сім'ї та кожного з її членів, виконання сім'єю своїх функцій, підвищення її життєвого рівня в суспільстві та посилення ролі сім'ї як первинного осередку суспільства.

Соціальні проблеми рухають світ, історію та думки людей. В нашому суспільстві більшість населення незадоволене рівнем життя, тому, завдяки покращенню та зміцненню соціальної політики держави, громадяни зможуть жити та функціонувати на високому рівні. В сучасному розумінні *соціальна політика* - це один із методів державного регулювання, що носить назву "держава загального добробуту". *Соціальна політика* - це сукупність певних заходів держави, які спрямовані на досягнення певних соціальних цілей, її мета полягає в забезпеченні добробуту громадян та посиленні соціальної солідарності в суспільстві.

Можна сказати, що соціальна політика, яка сьогодні проводиться в нашій країні, не є дієвою і вкрай суперечить нормам сучасного життя, адже мало уваги приділяється соціальному захисту та підтримці найбільш вразливих категорій населення. Потрібно змінити існуючу систему соціального забезпечення населення, адже вона перебуває в критичному стані, більшість членів суспільства невдоволені наявною соціальною політикою і тому держава повинна запровадити ефективний соціальний захист, який буде реагувати на потреби людей.

На даному етапі розвитку, нашій державі потрібно приділяти більше уваги проблемам сім'ї, дітей та молоді. Загалом, щоб змінити існуючу картину соціального забезпечення потрібно: покращити соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах; зміцнити соціальний патронаж багатодітних сімей; допомагати у підготовці до самостійного життя та соціальної адаптації дітей з неблагополучних сімей; здійснювати соціальний супровід дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; надавати соціальну підтримку вагітним жінкам та жінкам з новонародженими дітьми; запровадити соціально-психологічну реабілітацію та здійснювати соціальний патронаж неповнолітніх та молоді, що перебувають або звільняються з місць позбавлення волі; розробляти та поширювати соціальну рекламу в суспільстві.

Перед державою стоять першочергові дієві завдання переходу від існуючої системи соціального захисту населення до більш досконалої, тобто до такої, яка б змогла створити умови для збільшення розмірів середньої заробітної плати кожного члена суспільства, збільшити розміри прожиткового мінімуму, створити нові робочі місця, проводити зміни у сфері регулювання оплати праці, ринку праці та всієї сфери соціального забезпечення населення.

Наумець А.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ОРГАНІЗАЦІЯ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ СЕРЕД МОЛОДІ

Розвиток та організація волонтерського молодіжного руху можливе лише за умови наявності об'єктивної інформації щодо інтересів, потреб та мотивів потенційних волонтерів. Волонтери – це не лише альтруїсти, але вони працюють заради набуття певного досвіду, спеціальних знань, навичок та умінь, а також заради встановлення особистісних контактів.

Сьогодні участь у волонтерському русі пояснюється відчуттям потреби у спілкуванні з іншими, бажанням бути корисним, а для багатьох це можливість самореалізації. Добровільна діяльність може задовольняти такі інтереси молоді як: отримання освіти, знайомства, отримання нових ділових контактів. Добровільний рух дозволяє молодій людині відчути власну громадянську відповідальність та набути певний соціальний досвід, крім того участь у волонтерському русі дає можливість з часом реалізувати свої авторські соціальні проекти.

Головними мотивами участі молоді у волонтерському русі виступають наступні фактори: бажання допомогти іншим людям, знайомство з новими людьми, отримання нових знань та нових навичок у роботі; громадянські мотиви; бажання спробувати іншу діяльність; співчуття нужденним; бажання дізнатися більше інформації щодо проблем інших людей; релігійні мотиви; отримання нового досвіду та інше.

Тобто, на основі зазначених мотивів, слід зауважити, що молодь прагне отримати, в першу чергу, не фінансові вигоди, а скоріше вигоди соціального спрямування: навчання, отримання досвіду або можливість подальшого працевлаштування в організації. Саме вони створюють базову основу для довготривалого співробітництва молоді.

Як правило, молодіжний волонтерський рух організовується на базі освітніх закладів, установ молодіжної сфери (молодіжних центрів, організацій), загальних молодіжних об’єднань. Для створення волонтерської діяльності необхідно, перш за все, визначити мету, зміст на напрямок волонтерського руху. Реалізувати та планувати волонтерські програми повинен керівник руху, який здатен активно залучати волонтерів до добровільної діяльності, наприклад через інтернет, засоби масової інформації, публічні оголошення, соціальні агітації та інші засоби.

Для організації волонтерської діяльності серед молодих людей необхідно вивчати їх уявлення та погляди щодо актуальних соціальних проблем та поставити їх рішення у центр волонтерського руху. Потреба спілкування та визнання корисності у групі виступає однією із актуальних потреб молоді, що сприяє ефективності добровільної роботи волонтерів.

Молодь виступає найбільш активною соціально демографічною групою, яка становить основу розвитку волонтерського руху в нашій країні. Досвід діяльності створення добровільних груп, які існують на сьогоднішній день, показує значні позитивні зміни у розвитку волонтерської діяльності. А для більш ефективного розвитку молодіжного добровільного руху слід брати до уваги декілька умов, наприклад використання волонтерства як засобу підвищення соціального статусу молодої людини, наявність групи однодумців, які виступають ініціаторами та координаторами волонтерської діяльності, забезпечення сприятливої моральної атмосфери, престижу, створення так званої моди на волонтерський рух серед молоді та урахування специфіки мотиваційної структури даної соціальної групи по відношенню до участі у волонтерській діяльності.

Таким чином, волонтерський рух дає можливість молодій людині отримати та розвинути досвід, навички, знання у добровільній діяльності, задовольнити власні потреби у спілкуванні, відчути власну вагомість та корисність у наданні допомоги іншим людям, розвинути систему моральних принципів та норм.

Половко М.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ОМОЛОДЖЕННЯ КАДРОВОГО РЕЗЕРВУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Право громадян України на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, гарантовано Основним законом України – Конституцією України.

З метою реалізації конституційного права громадян на соціальний захист в Україні створено і забезпечено функціонування державної системи соціального обслуговування та надання соціальних послуг пенсіонерам, ветеранам війни і праці, інвалідам, одиноким непрацездатним громадянам, іншим особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують соціальної допомоги і підтримки.

Виникнення цілого спектру нових цільових груп населення, характерної рисою яких є малозабезпеченість, безробіття, бездоглядність, немічність, хвороба чи самотність, інші життєві негаразди, спричинене трансформацією економіки тао ринкових умов діяльності. Все це вимагає від держави активних дій і розробки нових напрямів розвитку щодо соціального захисту громадян з боку держави.

Також, не дивлячись на те, що існуюча державна система соціального обслуговування та соціальних послуг удосконалювалася у всіх напрямах з’явилися певні ознаки її неспроможності відповідати сучасним вимогам та потребам людей. Свідченням цьому є не тільки невдоволеність громадян діяльністю державних установ та закладів, а й зниження показників охоплення соціальними послугами різних соціальних груп на фоні зростання обсягів фінансування на ці цілі, а також зростання навантаження на соціальних працівників, що неминуче призводить до зниження якості соціальних послуг та ускладнення доступу до них.

Наявність таких тенденцій підтверджує необхідність змін не тільки окремих складових системи, а й системи в цілому, а також принципів її організації та функціонування.

Внаслідок реформування системи надання соціальних послуг змінюються підходи, методи і форми соціальної роботи. Це значно підвищує вимоги до професійного рівня тих, хто ці послуги буде надавати.

Але освітній рівень фахівців, які працюють в державних органах соціального захисту не повною мірою відповідає вимогам, не має сенсу тоді казати про нові стандарти.

Складність завдань та функцій, покладених на органи забезпечення соціального

захисту населення, зумовлює необхідність залучення молодих підготовлених кадрів, професіоналів.

З метою вирішення цих непростих питань державою вживаються певні заходи, що сприяють забезпеченню омолодження кадрового резерву.

Такими заходами є:

- моніторинг наявності вакансій та кількості осіб пенсійного і передпенсійного віку із числа працюючих в органах державної влади для визначення потреби у молодих фахівцях;
- стажування осіб віком до 28 років в органах державної влади з метою виявлення достатнього професійного рівня та ділових якостей для роботи на вакантній посаді;
- системний та цілеспрямований відбір серед молодих держслужбовців органами виконавчої влади осіб для направлення на навчання до Національної академії державного управління при Президентові України, інших вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку магістрів за спеціальностями освітньої галузі "Державне управління";
- навчання осіб, які не перебували на державній службі чи на службі в органах місцевого самоврядування у зазначених вище навчальних закладах, також є одним із напрямів залучення молоді до державної служби.

Попова І. С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНИЙ СТАРТ ДЛЯ МОЛОДІ

Без можливості реалізації свого потенціалу в певному виді професійної діяльності більшість молодих людей відчуває себе неповноцінними. Адже, озираючись довкола і оцінюючи ситуацію, яка складається в нашому суспільстві, можна з впевненістю сказати, що: лише маючи певний багаж знань, вмінь, навичок в практичній діяльності можна знайти хорошу, оплачувану роботу. Але тут виникає наступна дилема, як не маючи досвіду роботи – працевлаштуватися, адже основною вимогою роботодавців до потенційного працівника є наявність досвіду роботи. Одним з можливих виходів з даної ситуації є волонтерська діяльність.

У нашій країні до волонтерської діяльності найчастіше залучається молоде покоління, адже саме воно є найбільш вмотивованим і зацікавленим у даному виді діяльності. Молодь керується рядом мотивів, основними, з яким є: можливість самоутвердження в очах оточення, вдосконалення своїх комунікативних можливостей через спілкування, проведення вільного часу, здобуття додаткових навичок та вмінь, а також професійні мотиви, які включають в себе формальну сторону – одержання заліку, проходження практики, так і реальну – здобуття практичних навичок у безпосередньому спілкуванні з клієнтом.

Професійна складова волонтерської діяльності набуває все більшої актуальності

серед студентської молоді, тому що в майбутньому кожен хоче стати висококваліфікованим фахівцем. У свою чергу волонтерство ставить перед молодим спеціалістом ряд вимог, які можуть допомогти вдосконалити професійні вміння. Умовно можна виділити наступні соціально-психологічні компоненти, які визначають готовність до волонтерської діяльності:

1) ціннісний (регулятор поведінки). До основних цінностей належать: любов до ближнього, здатність до самопожертви, громадський обов'язок, безкорисливість, відповідальність, щирість, повага та інші.

2) мотиваційний, який включає в себе альтруїстичну та прагматичну орієнтацію. Від цього компонента залежить ефективність здійснення волонтерської діяльності і її основна спрямованість.

3) когнітивний, тобто сформовані у свідомості волонтера конструкти, які дозволяють йому сприймати себе і оточуючу дійсність.

4) емотивний (емоційно-вольова наповненість), тобто терпіння, емпатія, співчуття та ін..

5) комунікативний, завдяки якому волонтер оволодіває мистецтвом вести розмову, бути одночасно і активним слухачем, і цікавим співрозмовником.

У волонтерській діяльності поглиблюються також навички спілкування, як з професіоналами з обраної спеціальності, так і з однолітками-волонтерами, так і з різного плану державними, недержавними і громадськими організаціями.

З допомогою волонтерської діяльності можна ознайомитись з новими методиками та технологіями роботи, а також вдосконалити вже існуючі або навіть розробити нові. Саме молодь найчастіше долучається до нових, ще не розроблених проектів, в яких одночасно навчається і творчо реалізовує себе, пропонуючи нові ідеї і формулюючи нові напрямки розробок. Для студентів найважливішим є схвалення своєї діяльності оточенням, позитивна оцінка з боку колег, спеціалістів, педагогів, це сприяє їх самоствердженню не лише як професіоналів, але й як неповторних особистостей.

Молодь також має більше можливостей виїхати за кордон в якості волонтера, оскільки існує безліч закордонних програм, грантів. Завдяки ним можливе підвищення рівня знань іноземних мов, вдосконалення професійних навичок, розширення контактів та отримання нових вражень, позитивного досвіду, а в подальшому навіть і працевлаштуватися.

Таким чином, волонтерської діяльності для студентів будь-якої спеціальності може стати хорошим та позитивним орієнтиром як в особистісному становленні, так і в професійному самовизначенні.

Рибченко Я.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ МОЛОДИХ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В СУСПІЛЬСТВІ

В останній час було прийнято багато законів, направлених на посилення

соціальної підтримки людей з особливими потребами. Але їх становище все одно залишається важким. Це пов’язано з недофінансуванням прийнятих соціальних програм, а також із ставленням суспільства до даної соціальної групи. Для того, щоб вони стали повноцінними членами громади і відчували себе «своїми» у суспільстві слід не тільки писати закони, а й створити всі необхідні умови для реабілітації і соціально-економічної адаптації цих людей.

Соціально-економічна адаптація, в першу чергу, передбачає відкритість суспільства для всіх категорій населення, а отже і для людей з особливими потребами. Але Україну навряд чи можна назвати «відкритою» і безбар’єрною. У нас недостатньо розвинена інфраструктура, яка забезпечує функціонування людей з особливими потребами у соціумі. Крім того, не тільки суспільство ще не виробило механізмів взаємодії з цією групою населення, які дозволяли б їм на рівних співіснувати зі здоровими людьми, але і самі люди з особливими потребами часто замикаються в сім'ї або своєму вузькому співтоваристві. Ці обставини вказають на те, що потрібно звернути особливу увагу до проблем, з якими стикаються інваліди, визначити того, що перешкоджає їх успішній соціально-економічної адаптації.

За статистикою «кожний 20-й українець має обмежені можливості, тобто є інвалідом. Щороку в Україні вперше визнається інвалідами близько 200 тис. чоловік»[1]. Щоб довести цій групі, що вони є рівними з іншими людьми, поліпшити їх матеріальний стан, а також зробити все для того, щоб вони були впевнені у завтрашньому дні потрібно всього на всього вирішити проблему зайнятості населення.

Саме процес працевлаштування являється головною проблемою молодих людей з особливими потребами. Адже тут дана група людей стискається з рядом проблем. У першу чергу, це труднощі у відношенні МСЕК (медико-соціальна експертна комісія) до надання інвалідності. Адже, якщо молода людина хоче працювати, але має інвалідність першої групи, то скоріш за все МСЕК надасть їй другу, або навіть третю групу тільки тому, що офіційно лише третя група є робочою групою. Отже, маючи інвалідність, яка людині встановлена за станом здоров’я, працювати буде практично неможливо.

Іншою проблемою є те, що центри зайнятості можуть запропонувати лише вакансії по робітничим спеціальностям, а це, нажаль, для людей на візках є неприйнятим. Окрім того, більшість людей з інвалідністю потребують спеціальний соціальний супровід при працевлаштуванні. Держава має забезпечити людей з особливими потребами соціальним супроводом, людиною, яка буде представляти їхні інтереси під час пошуку роботи, якщо потрібно то і перед роботодавцем, а також допомогти адаптуватися на новому місці роботи.

Ще одна проблема законодавства, над якою необхідно працювати – це контроль за облаштуванням робочих місць для людей з особливими потребами. Держава виділяє достатньо коштів для того, щоб переробити робочі місця для людей з інвалідністю, але роботодавці все одно намагаються якомога менше витратити грошей за призначенням.

Отже, з цього можна прийти до висновку, що законодавці повинні реально щось зробити для вирішення проблем молодих людей з особливими потребами у суспільстві, а не просто декларувати шляхи виходу з проблеми на папері.

Література:

1) Працевлаштування інвалідів: потрібні консолідовані зусилля - Режим доступу: http://library.rehab.org.ua/ukrainian/profes/prac

Синявська Д.С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ІНТЕГРОВАНІ СОЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ ЯК ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ СІМ'Ї ТА МОЛОДІ

В сучасних умовах постійних суспільних, економічних та політичних змін вагомим є питання створення середовища в якому б людина відчувала себе захищеною, а, особливо, якщо вона молода і соціально вразлива. В такому випадку розвиток та вдосконалення системи обслуговування та надання соціальних послуг населенню стає пріоритетом номер один для держави. Адже молодь – це майбутнє кожної країни. Україна ж робить лише перші кроки на шляху до вдосконалення системи допомоги вразливим групам населення, свідченням тому є інноваційний проект «Розвиток інтегрованих соціальних служб для вразливих сімей та дітей».

Інтегровані соціальні служби за спрямованістю діяльності та внутрішньою організацією значно відрізняються від усіх соціальних служб, адже вони будуються на основі інтегрованого підходу. Сутність цього підходу полягає у гармонізованій співпраці та партнерських відносинах між певними соціальними інститутами, які надають соціальні послуги та здійснюють соціальне обслуговування. Тобто інтегрована соціальна служба – це комплекс спеціалізованих соціальних служб, які створюються відповідно до потреб громади і реалізують певні напрямки соціальної роботи. Насамперед, це спеціалізовані служби підтримки сім'ї (особливо, молодої сім'ї), служби раннього втручання, служби супроводу сімейних форм виховання, служби реінтеграції та соціалізації вихованців інтернатних закладів, служби супроводу дітей та молоді, які мають проблеми з законом. Але, що цікаво, інтегрований принцип діє не тільки на рівні співпраці соціальних служб, але і на рівні «соціальний працівник - клієнт». Клієнти в таких службах стають активними суб'єктами дій, адже приймають активну участь в вирішені своїх проблем на рівні з соціальними працівником. Цікавим є й той факт, що до співпраці і прийняття рішень в інтегрованих соціальних службах залучають навіть дітей.

Крім того, ключовою інноваційною технологією інтегрованих соціальних служб є ведення випадку – комплексної технології, що передбачає оцінку потреб сім'ї та раннє втручання. Ця технологія дозволяє перейти від ізольованої, централізованої до інтегрованої та активної моделі надання послуг. Адже послуги які надаються у ході її застосування здійснюються не однією службою, а різними організаціями.

Перевагою таких служб є так зване «єдине вікно звернень» громадян, за

допомогою якого клієнт має можливість отримати комплекс соціальних послуг без багаторазового звернення до різноманітних інстанцій. Розміщення соціальних служб «під одним дахом» спростить отримання соціальних послуг клієнтам, які завжди будуть знати, куди саме їм звернутися з тією чи іншою проблемою. Адже основним недоліком «неінтегрованих» соціальних служб є те, що клієнт стикається з проблемою відвідування багатьох служб, що є як мінімум незручно. Перевагу інтегрованої соціальної служби було доведено й на практичному рівні клієнтами в м. Бровари. Так клієнтка яка після втрати чоловіка залишилася з 5-дітьми, маючи певні проблеми отримала від служби комплексну соціальну допомогу починаючи від вирішення проблеми з алкогольною залежністю закінчуючи знаходженням місця роботи та поверненням дітей назад до матері.

Усвідомлюючи те, що державна соціальна сфера не в змозі забезпечити комплексне розв'язання існуючих проблем, інтегрована соціальна служба проголошує своїм основним принципом діяльності залучення ресурсів територіальної громади, що забезпечить успіх та результативність таких служб.

Отже, створення таких закладів в Україні значно покращить систему надання та отримання соціальних послуг, а отже й становище незахищених верств населення, серед яких вагоме місце займають діти та молодь.

Сімперович Н.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОГО ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В НІМЕЧЧИНІ ТА УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Традиції волонтерства формувалися в Україні протягом століть, базуючись на засадах милосердя і благодійності, що є невід'ємними рисами нашого народу. Проте його інтституціоналізація і перехід на якісно новий рівень спостерігається лише з набуттям нашою державою незалежності. Це необхідний і надзвичайно важливий крок, адже розвиток третього сектору, до якого саме і належать волонтерські організації, свідчить про орієнтацію держави на розбудову і трансформацію соціальної складової. Однак так як волонтерський рух організованого характеру в Україні ще й досі не набув та має деякі проблеми і недоліки, то доцільним було б звернення до досвіду інших країн, які досягли успіху у даній сфері. Прикладом може стати така країна як Німеччина. Саме тут популярним є участь у волонтерському русі свідченням тому є данні про те, що близько 34 % населення залучено до добровольчих програм і проектів. До того ж діяльність волонтерів у даній країні підтримується і заохочується урядом, який завдяки Національному добровольчому агентству активно пропагує і розвиває ідеї волонтерства.

На жаль, поки що Україна не може похвалитися такою кількістю залучених свідомих громадян до волонтерства. Проте в Україні останнім часом також чітко спостерігається підвищена зацікавленість до даної галузі з боку влади. Про велике значення волонтерського руху у нашій країні свідчить його закріплення на

законодавчому рівні у січні 2010 року. Прийняття закону України «Про волонтерську діяльність в Україні» є новою віхою у подальшому розвитку даної діяльності, адже саме тут нарешті були визначені такі терміни, як: волонтер, волонтерська діяльність, волонтерська організація, отримувачі волонтерської допомоги, основні принципи волонтерської діяльності. Проте серед громадян і досі побутують численні стереотипи стосовно волонтерства, які заважають їм приєднатися до руху.

У Німеччині, навпаки ж, діяльність волонтера є почесною і по праву вважається надзвичайною і цінною можливістю набуття життєвого досвіду, саморозвитку і самореалізації. До того ж, це шанс знайти іншу роботу, змінити місце роботи, швидко адаптовуватися до вимог ринку праці. Саме тому близько половини усіх добровольців – це безробітні, які завдяки волонтерству намагаються швидко переорієнтовуватися на ринку праці і налагодити зв'язки з потенційними роботодавцями. Цих людей не лякає той факт, що дана робота є неоплачуваною і вимагає витрат власного часу. Навпаки, вона вважається неоціненним досвідом і пропагується серед молоді і підростаючого покоління. Так, проект Добровольчого соціального року, що пропонується випускникам німецьких шкіл, дозволяє їм протягом року виконувати різноманітні дії і доручення у волонтерському секторі, що сприятливо відображається на соціалізації молодої людини, розробці власних інтересів, пошуках професійного покликання. Для українських школярів програма такого роду була б надзвичайно актуальною і корисною, адже в умовах нестабільності, що є характерною для нашого суспільства, дуже важливо розвивати у молоді почуття милосердя і доброчинності, які б не переслідували грошову винагороду, а були продиктовані потребою особистості, її прагненням безкорисливої допомоги іншим.

Розвиток волонтерського руху в Україні свідчить про те, що держава прагне надати допомогу потребуючим серед різних категорій населення. Для цього їй потрібні висококваліфіковані волонтери, які володіють необхідним рівнем свідомості, навичок, з ґрунтовною підготовкою. Саме у цьому випадку у нагоді стало б звернення до німецького досвіду, а саме запровадження вищезгаданого Добровольчого року.

Україна має надзвичайний потенціал і велику кількість ресурсів, щоб розвивати волонтерський рух. А якщо до цього додати найкращі традиції волонтерства інших розвинених країн, то це не може не вплинути найсприятливішим чином на подальший його розвиток.

Скрипчук Н.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ДО ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ

Сучасне суспільство характеризується наявністю жорстких умов конкуренції, в яких людина змушена дотримуватись ряду правил та норм взаємодії. Таке життя вимагає від індивіда постійної соціальної адаптації.

В загальному, соціальну адаптацію розуміють як пристосування людини до умов суспільства (соціального середовища загалом), формування адекватної системи

цінностей та орієнтирів з метою повноцінного функціонування в даному середовищі. Також слід зазначити, що процес адаптації не є одностороннім. Так само як індивід пристосовується до потреб оточуючого соціального середовища, так і саме суспільство пристосовується до потреб особистості, задовольняючи їх.

Таким чином, ми бачимо, що соціальна адаптація виступає невід'ємною складовою суспільного життя. Але процес адаптації у різних людей проходить по-різному. Деякі індивіди дуже легко пристосовуються до змін умов середовища, висуваючи йому при цьому свої умови у вигляді нових потреб. Інші – навпаки, дуже болісно сприймають навіть найменші соціальні зміни як в своєму особистому, так і в суспільному житті загалом.

Говорячи про особливості соціальної адаптації обдарованих молодих людей, слід зазначити, що на них соціальне середовище впливає найбільше. При сприятливих умовах і достатній підтримці обдаровані особистості набагато легше пристосовуються до пропонованих суспільством змін. В протилежному випадку, адаптація може проходити дуже важко і навіть призводити до втрати обдарованості і деградації особистості. В загальному, обдарованість визначають як своєрідний, індивідуальний потенціал задатків, завдяки яким особа може досягти більших успіхів у певному виді діяльності. Тобто, обдарована особистість завдяки рівню розвитку своїх задатків та здібностей здатна досягти більших успіхів у конкретному виді діяльності, ніж її однолітки в таких самих умовах.

Молода людина здатна швидше адаптуватись до змін соціального середовища, приймати нову систему поведінки, норми та цінності. Але молода особистість сильніше потребує визнання себе і своїх досягнень суспільством. Таким чином, можна говорити про те, що основною умовою повноцінної і гармонійної взаємодії особистості і суспільства є те, що людина повинна розвивати свої здібності до тих суспільно корисних видів діяльності, в яких вона прагне визнання, а суспільство (у вигляді соціальної групи, у яку дана особа включена) має бути здатним адекватно оцінити її вміння, можливості і досягнення.

Деструктивні наслідки боротьби за визнання здатні знищити унікальний вид діяльності, притаманний кожному індивіду і який відрізняє одну людину від іншої, що виконує таку ж саму роботу – творчість. Враховуючи шалені темпи конкуренції саме творчість дає змогу кожному бути переможцем, адже вид діяльності може бути однаковим, а завдяки творчому підходу результати у кожного будуть унікальними.

Таким чином, слід зазначити, що обдарована молодь потребує особливої ціннісної підтримки (системи заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для виникнення або збереження суб'єктних цінностей), яка б давала можливість розвивати та використовувати творчі здібності особистості для того щоб забезпечити повноцінну участь у суспільному житті та боротьбі за визнання. Така підтримка має розвивати всі види рефлексії людини (соціальної, діяльнісної, творчої) задля того, щоб особа мала змогу повноцінно розвиватись та адекватно адаптуватись до умов соціального

середовища.

Черненко А.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

АКТИВНІСТЬ МОЛОДІ У ВОЛОНТЕРСЬКИХ ПРОГРАМАХ СВІТУ

На сьогодні існує велика кількість країн які перебувають у стані кризи зумовленої дією соціальних, техногенних або природничих факторів. Війни, землетруси, цунамі, великі транспортні катастрофи все це завдає величезної шкоди людям. Не завжди країна яка постраждала повністю може допомогти своїм громадянам. Допомогу, можуть, їм надати інші країни світу, вони надсилають деякі необхідні речі, медикаменти... Одною з форм підтримки цих країн є й волонтерська діяльність. Волонтерство на сьогодні розвивається у світових масштабах, дуже активно. Основний масив всіх волонтерських програм становить молодь, вона активна, ініціативна, не прикріплена до певного місця тому легко активізується у благодійних заходах.

В результаті усвідомлення суспільством потенціалу молодого покоління та необхідності підтримки різних країн, було створено організації які залучають молодь усього світу до волонтерських рухів, програм. На раз існує велика кількість таких програм. За підтримки різних Європейських країн набирається певна кількість людей які збираються у певному таборі, так учасники проводять певну кількість часу виконуючи роботу за різними напрямками, одним з них є екологічна діяльність (піклування та прибирання навколишнього середовища). Учасників програми вчать на місці, вся робота, звичайно, не оплачується, їм надається безкоштовне житло, їх годують та організовують для них розважальну програму з різними екскурсіями та іграми. Багато молоді приймає участь в програмах, адже це дає змогу освоїти певну мову та більше дізнатися про культуру, побут іншої країни, дізнатися й про те чим є насправді волонтерства, побачити всі його барви. Отримавши нові знання в таких програмах молоде покоління зможе реалізувати їх і у своїй країни. Країни ж в яких перебувають добровольці отримують допомогу у відтворені архітектурних пам’яток, відновлені навколишнього середовища, у підтримці та піклуванні щодо різних соціально вразливих груп населення.

Існують, також, і інші напрямки волонтерської діяльності, наприклад програми які передбачають допомогу країнам Африки, які мають низький рівень життя освіти та культури. Постійні хвороби та збройні конфлікти в цих країнах потрошку зменшують населення, багато дітей залишаються сиротами а люди інвалідами. Бідні і виснажені країни не в силах надати населенню потрібний рівень допомоги саме тому дуже часто вони звертаються за допомогою до світової спільноти. Цікавим є приклад Данії в якій створено освітню програму для волонтерів з всього світу. Уряд Данії фінансує навчання по наданню гуманітарної допомоги, після цього відправляє вже навчений контингент до Африки. Загалом учасники такої програми є молодь, вони отримують професіональну підготовку соціальних працівників. Яку потім використовують у житті, та науковій діяльності.

Загалом в наш час молодь стала більш активніше приймати участь у

волонтерській діяльності, завдяки інформаційному суспільству. Люди вже краще розуміють, що в собою являє даний вид діяльності. З іншого боку, волонтерські програми почали приносити більше користі учасникам. Наше молоде покоління має вчитися надавати допомогу та підтримку незнайомим людям, просто так, не чекаючи винагороди. Дуже доцільним, насправді, є залучення молоді до надання допомоги не тільки своїй країні, а й іншим, адже це дає змогу перейняти досвід у більш розвинутих державах. В нашій країні, нажаль, не вистачає волонтерських програм співробітництва з іноземними організаціями, які б активно залучали молодь, і над цим слід задуматись не лише пересічним громадянам і спеціалістам з соціальної роботи, а й законодавцям.

Шасталов Н.Н. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РАЗВИТИЕ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ В УКРАИНЕ

Социальная работа в Украине - очень молода. Но существует множество других профессий, которые также стали известны украинцам совсем недавно. В пример можно привести такие профессии, как копирайтер, брокер, дилер, PR-менеджер, рекламист, системный аналитик и т.д. Все перечисленные профессии в начале 90-х годов были знакомы украинцам ничуть не больше, чем социальная работа. Но, к сожалению, все эти профессии более привлекательны для украинской молодёжи, нежели социальная работа.

Причины такие:

1. Низкая зарплата и в принципе сложность попасть на оплачиваемую должность в сфере социальной работы (около ¾ работников сферы социальной работы – волонтеры, работающие бесплатно. Как правило, это студенты проходящие практику, меньшая часть из них – действительно альтруисты. Безусловно, социальные службы делятся на «прибыльные/неприбыльные» и в развитых странах, основная часть социальных работников сосредоточена во втором типе. В первом же типе, кроме означенных студентов, работают люди со стабильным заработком. Но ясно, что последнюю категорию нельзя назвать решающей в этой области).

По данным сайта jooble.com.ua, средняя зарплата социального работника со стажем, занимающегося организаторской деятельностью, которая ближе к управляющей - около 4000 гривен. За эти деньги семью прокормить сложно, а чувством собственной полезности сыт не будешь.

2. Слабая информированность общества о социальной работе и её специфике. В США профессию социальный работник отнесли к тройке специальностей будущего, на ряду со специалистами в области космоса и универсальными солдатами. Об этом, например, говорится в таких уважаемых изданиях, как «Forbes».

В Великобритании, Финляндии, Нидерландах социальный работник входит в десятку самых востребованных профессий, а в Швеции, в стране с самым высоким уровнем жизни в Европе (может и в мире) – в двадцатку самых высокооплачиваемых государством профессий. В университетах Франции на протяжении последних 10 лет

количество студентов поступающих на факультеты социальной работы каждый год увеличивается на 30-40%, при чем что, характерно, самый большой скачек за этот период был именно во время кризиса 2009-2010 годов.

В ходе авторского исследования проведенного среди 30 респондентов в возрасте от 17 до 24 лет, было установлено, что думают люди о социальной работе и о профессиональных обязанностях социальных работников. Большинство опрошенных считают, что социальные работники – люди, выносящие горшки, бедные и все равно, рано или поздно собирающиеся покончить с этой деятельностью. А социальная работа – вообще понятие, окутанное туманом, лишь 8 человек смогли выразить мысли, которые можно было бы сформулировать как «работа для людей увлеченных, не актуальна для большинства из-за невозможности самореализовата и удерживающая на низкой ступени в социальной лестнице. Становится понятным, что крайне важны для молодых людей, у которых стоит вопрос о дальнейшей самореализации, подразумевающий достаточную материальную обеспеченность и возможность воплотить амбиции.

Как мы можем заметить из предшествующего материала, в Украине, в отличии от более развитых стран, сфера социальной работы не «поставлена на широкую ногу».

Для улучшения позиций социальной работы в Украине, логичным представляется создание социальной службы функционирующей на научных основаниях, имеющей академическую базу (как это сделано в странах вроде Швеции или Великобритании), предоставляющей работу по профессии выпускникам факультетов социальной работы, задачей которой было бы оказание профессиональной специализированной социальной помощи на европейском уровне. А так же (что вероятно, для отрасли в частности и для украинского общества в целом было бы крайне полезно) популяризовать социальную работу. В ряде стран с развитой системой помощи, одни из «главных игроков на арене социальной помощи», то есть самые большие организации занимающиеся в этом направлении (European Disability Forum для Бельгии, Terra Tech для Германии, St. Vinzenz-Ein Karem для Израиля, European Roma Rights Centre для Венгрии, Oxford Social Service для Великобритании) существуют на базе университетов, в которых готовятся социальные работники.

И НТУУ «КПИ» мог бы проявить инициативу. Проблема в том, что подобные решения должны приниматься не только на уровне студенческой самоорганизации. Необходима помощь руководителей ВУЗа и факультета.

Секція №7. Історія соціології: «Поняття суспільство в ретроспективі: від О.Конта до Т.Парсонса» (Крижанівська О. П., к.філос.н., доц., Клименко М. І., викладач)

Мироненко І. Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЗУМІННЯ СУСПІЛЬСТВА ОЧИМА З. ФРЕЙДА

Сутність поняття «суспільство» досліджувало чимало соціологів, кожен з яких намагався «обійти» свого попередника і висунути істинне твердження щодо цього питання. Оригінальне визначення суспільства запропонував відомий австрійський психоаналітик, представник психологічного напряму в соціології 19-20 ст. Зигмунд Фрейд. Будучи психіатром і впродовж багатьох років вивчаючи проблеми людської психіки, Фрейд чи не першим серед аналітиків 19ст розглядав суспільство через призму людської психіки.

Згідно з теорією психоаналізу Фрейда, людська психіка складається з трьох елементів: Id, Ego, Super-ego. Фрейд дослідив питання обмежувальних механізмів на людські інстинкти та потяги, стихійний вплив яких, на його думку, загрожує людській цивілізації. Енергію людських інстинктів і потягів «лібідо» Фрейд розглядав як природне джерело людської агресії, а тому значну частину своєї теорії присвячує питанню пошуку сублімованих форм, які б дозволили спрямуванню енергії лібідо у прийнятній для суспільства формі. Саме тут Фрейд розглядає суспільство як сукупність сублімованих форм по обмеженню неконтрольованих стихійних виявів прихованих бажань, потягів.

Проте, існування соціальних форм розглядаються Фрейдом з точки зору позитиву і негативу. З одного боку, обмеження та регулювання Id є необхідним, оскільки без цього людині загрожує самознищення. З іншої сторони, якщо ці інстинкти не контролювати, то людина буде ще більше схильна до неврозів та регресії. Однак, одностайним в теорії Фрейда є те, що суспільство розвивається на основі енергії лібідо, яка базується на нарцисизмі (егоїзмі). В основі суспільних форм, по Фрейду, лежать альтруїзм (любов, повага до інших). Альтруїстична любов не є домінантною у суспільстві, так як соціальне у людині, лише оманлива оболонка, «маска», яку одягає людина, щоб приховати своє істинне обличчя. Вона з легкістю руйнується . Як наслідок, виникають сутички, агресія, війни.

Дійсно, домінантами у людській сутності є не соціальне, а, власне, біологічне начало, оскільки неможливо за допомогою штучно створених умов змінити природу людини. Все одно в певний момент справжня сутність людини проявиться. Це означає, що на даному етапі є імовірність появи неврозів. Якщо соціальні норми та обмеження не впливають, то виникає внутрішній конфлікт, який з‘являється у людини внаслідок протиріч між Ego та Super-ego. Оскільки соціум – сукупність людей, то виникає небезпека колективного неврозу.

З іншої ж точки зору, внаслідок, активної соціалізації людини, відбувається підняття її до рівня еліт, розум буде регулювати пристрасті, бажання, тим самим, всі інстинкти будуть сублімовані.

Отже, суспільство за Фрейдом – це вироблення людством форм контролю та врегулювання людської деструктивності, агресії, девіантної поведінки.

Як висновок, хочеться зазначити, що Фрейд зробив великий внесок у соціологію. Таке розуміння суспільства не тільки не було відкинуто, а, навіть, було пізніше розвинуто і доповнено твердженнями інших мислителів, послідовниками Фрейда.

Порпленко Я.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ДЕМОКРАТІЯ І ПАНУВАННЯ ЕЛІТИ В УКРАЇНІ

Представники елітарної теорії виокремлюють представницьку меншість – політичну еліту як суб'єкта політичної влади. Суть політичної еліти визначають по-різному, проте всі автори погоджуються, що до неї входять особи, які здійснюють владне провідництво в суспільстві. Ще в 50-х рр. XX ст. Р. Міллс, простежуючи динаміку розвитку політичної еліти, зауважує, що тенденція цього розвитку полягає в поступовому переході важелів владного впливу від політиків-професіоналів до власників корпорацій та воєнних лідерів. В умовах неолібералізму ця проблема помітно актуалізується і ситуація в сучасній Україні, в даному випадку, не є виключенням. Склад управлінських органів характеризується різкою нестачею кваліфікованих фахівців, незалежених від приватних інтересів. При цьому місце своєрідного управлінського вакууму активно займають представники корпорацій, які поступово починають переймати на себе функції державних інституцій, попередньо, через всі можливі форми, дискредитуючи і послаблюючи їх. Тобто, в сучасних умовах неолібералізму простежується тенденція до мінімізації ролі традиційних державних інституцій та посилення контролю за всіма процесами, що відбуваються в українському соціумі і, насамперед, в економіці з боку діяльності представників великих корпорацій, які, власне, і починають уособлювати собою політичну еліту в Україні. На це звернув увагу вітчизняний професор соціології П. Кутуєв. За його визначенням суть українського неолібералізму полягає в десоціалізації суспільного відтворення та рівночасного надання переваги ринковим імперативам. Як наслідок формується більш атомізована та приватизована система, необхідним компонентом якої є перехід від держави загального добробуту до держави загальної праці. В результаті такого процесу відбувається скорочення бюджетних видатків на охорону здоров'я, освіту, соціальне забезпечення тощо. Поняття громадянин тут розглядається більше як суб'єкт ринкових відносин, ніж як учасник публічної сфери. З причин доведення системи законодавства до стану «глухого кута» стає фактично неможливим гарантування всіх громадянських прав, що спричинено безперервними зіткненнями між відокремленими місцевими інтересами еліти. Внаслідок всевладдя, що підсилюється засобами економічного тиску з боку власників корпорацій, принцип представництва стає лише формальністю, а принцип зверхності права діє лише для широких мас, де взаємозалежність між правами та обов'язками більш тяжіє до наростання останніх, що викликає загальний суспільний дискомфорт. Нехтування принципом гласності, дотримання секретності у відносинах та діяльності, дозволяє приховувати велику кількість важливої для громадськості інформації та вдало здійснювати різноманітні вигідні політичні маневри, що є веденням нечесної гри та в більшості випадків приносить збитки державі. Характерною особливістю еліти є її закритість, адже контакти з не елітарними прошарками диктуються лише необхідністю заради досягнення політичних цілей. Коли таке явище

досягає граничних масштабів, на політичну арену виходить контреліта, що відвойовує владу у колишньої еліти та встановлює власне панування. Крім того, після досягнення своїх цілей за відповідних умов вона також перетворюється на закриту групу. Такий процес можна вважати закономірністю зміни еліт, що набуває все більш вкорінених форм.

Та чи можливе в рамках таких умов функціонування суспільства на засадах демократії? Щоб відповісти на дане питання варто звернутись до Р. Міллса, який вбачає причини посилення влади еліти в інертності самого суспільства, його погодженні з існуючими правилами реальності. Щоб протистояти даному утворенню потрібна зацікавленість народної більшості у справах держави, яка б супроводжувалась організованістю, освіченістю у справах державних процесів та небайдужістю не тільки до власних, а й всенародних інтересів.

Костюкевич А. С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ СИМВОЛІВ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ (ЗА ДЖ.МІДОМ)

Соціалізація – процес набуття та засвоєння індивідом певних норм, цінностей, установок, зразків поведінки, прийнятих у суспільстві, соціальних ролей тощо, які дозволяють повноцінно функціонувати в соціумі.

Важливою складовою цього процесу є символи, як носії зашифрованих соціальних сенсів, розгортаючи та приймаючи які особистість інтегрується в соціальну тканину життя. Процес соціалізації практично неможливий без жестів, мови і комунікації, яка виникає як результат цього.

Особливу увагу жестам та символам як важливим умовам становлення особистості у своїх роботах приділяв представник символічного інтеракціонізму Дж.Мід. В основі соціальної дії, яка слугує засобом соціалізації, на його думку, лежить саме жест.

Неабияку увагу він звертав на голосові жести, бо вони «володіють такими значеннями, якими не володіють інші» [1] - зазначає Дж.Мід. Дійсно, у більшості своїй люди орієнтуються на сприйняття через аудіальний канал.

Співвідношення соціальних дій індивідів в межах соціального процесу відбувається завдяки комунікації. На ранніх стадіях людської еволюції засобом комунікації були жести. На більш пізніх етапах - значимі символи. Основним фактором співвідношення соціальних дій є сенс, що обумовлює свідому комунікацію.

За Дж.Мідом, свідома комунікація виникає тоді, коли жести стають символами, значущими для індивідів, що продукують і сприймають їх сенс. А також індивід, чуючи власну мову (продукуючи символи і сенси), прагне відгукнутись так само, як реагують інші. Зазначена ситуація робить можливим усвідомлення власних сенсів за допомогою віддзеркаленої реакції інших людей. Людина несвідомо звертається до себе так само, як звертаються до неї інші.

Взаємозв’язок символу і голосового жесту з сукупністю реакцій як індивіда, що діє, так і суб’єкту, що сприймає, перетворює голосовий жест в «значимий символ». Тобто символ несе в собі певний сенс для розуміння.

Важливим аспектом соціалізації за Дж.Мідом є мислення. Автор акцентує увагу на

тому, що свідомість узалежнена від символів, голосових жестів, що є підставою для зворотної реакції індивіда.

Не менш вагомою складовою соціалізації є поняття "самості", яке означає "здатність людини бути одночасно суб'єктом і об'єктом" [1]. Саме «самість» набувається індивідом в процесі його інтеграції у суспільство. Вона не характерна для тварин і навіть для новонароджених Homo Sapience, адже процес комунікації має соціальну природу.

Дж.Мід стверджує, що процес розвитку самості проходить дві стадії. На першій самість індивіда фіксується установками інших людей в межах специфічних соціальних дій, в які вплетена особа. На другій стадії вона констатується соціальною групою до якої належить індивід. Дж.Мід стверджує, що таким чином набуваються соціальні ролі.

Суховий Е. С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СОЦИОНИКА – ИСКУССТВО ИЛИ НАУКА?

Соционика как направление в социальной психологии актуальна в современном социальном пространстве, поскольку дает возможность более гармонично построить отношения как в трудовом коллективе, так и в семье.

Социологический дискурс дает следующее определение соционики – это теория типов информационного метаболизма. Научного статуса она на сегодняшний день не имеет. Широкая популярность и доступность концептуальной теории ставит острый вопрос об объективности соционики.

Прикладной характер направления склоняют нас считать соционику более наукой, изучающей причинно-следственные связи, чем искусством типологизировать отношения людей.

Сформированная литовским экономистом и педагогом Аушрой Аугустиновичюте наука базируется на типологии швейцарского психиатра Карла Гюстава Юнга и понятии «информационного метаболизма», введеного А.Кемпинским. Теперь подробней о каждой из составляющих.

Типы по К.Г.Юнгу: экстравертный мыслительный, экстравертный чувствующий, экстравертный ощущающий, экстравертный интуитивный, интровертный мыслительный, интровертный чувствующий, интровертный ощущающий, интровертный интуитивный.

Польский психолог А.Кемпинский употреблял словосочетание «информационный метаболизм» в несколько ином значении. Он подразумевал лишь интеллектуальный обмен. Однако Аугустинавичюте росширяет рамки, уподобляя психику человека желудку, который перерабатывает информационные сигналы внешнего мира, сохраняя некоторые из них в психике человека, создавая его внутренний мир.

Функции информационного обмена, впервые появившиеся в типологии К.Г.Юнга, были частично изменены, вернее, переименованы, появилось положение о неизменности социотипа в продолжении жизни. Также сделаны выводы о взаимодействии разных психологических типов, которые сформировались в устойчивые «интертипные отношения».

Размытость ключевого понятия соционики – «информационного метаболизма» - привела к здоровому скептицизму. Таким образом, на основе типологизации К.Г.Юнга и

теории информационного метаболизма сформировалась соционика, которая в современном научном мире трактуется как наука и как лженаука. Обратимся к более подобному рассмотрению этого положения.

Общепризнанные критерии научности: объективность, критический подход к источникам, верификация сообщений источников, безоценочность. Сегодня соционика может доказывать свое соответствие по каждому пункту.

В работах основателей направления приведено огромное количество попыток типизации людей по разным аспектам, взгляды ученых из разных областей науки, что говорит об объективности. Сейчас существует несколько соционических школ, определяющих свои акценты, теории в данной сфере – это говорит о критическом подходе к источникам.

Признанность академической наукой – явление временное. Генетика и кибернетика длительное время не принимались государственной властью СССР.

Таким образом, для обоснования научности соционики на данном этапе нужна более согласованная исследовательская работа социологов и психологов, сведение данных в единую систему, более массовые эксперименты.

Давидюк Т.В. (КНЛУ, ПА)

ПРОБЛЕМАТИЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ В МЕЖАХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ДИСКУРСУ (ЗА С.ХАНТІНГТОНОМ)

На сучасному етапі розвитку людства, актуалізуються змагальні прагнення держав щодо розвитку власного потенціалу. Зважаючи на науково-технічний прогрес XX-XXI століть, який стрімко захопив майже все населення світу, можна говорити про виникнення цивілізацій, як певного виду занепаду культури. Хоча з іншого боку, цивілізація являє собою глобальне утворення, що включає народ, з відповідною багатовіковою історією, мовою, традиціями та віруваннями. Тематика цивілізаційної проблематики піднімає питання міжцивілізаційних конфліктів, пов'язаних із зіткнення ідеалів тієї чи іншої цивілізації. Саме про таку проблему говорить у своїх працях С.Хантінгтон.

Пошук відповіді на питання: що являє собою наріжний камінь цивілізаційних конфліктів – є нашим завданням. Потрібно наголосити на двох чинниках: релігійних та культурних відмінностях між цивілізаціями.

Говорячи про відмінності між цивілізаціями, наслідуючи С.Хантінгтона, потрібно зазначити наступне: у сучасному суспільстві виділяються два типи особистості – західний і східний. Через їх відмінності може відбутися крах суспільства, вважає американський дослідник. Ці два типи особистості істотно різняться між собою. Відмінності обумовлені не стільки приналежністю до певної раси, вони стосуються, перш за все, релігійних переконань та культурних надбань представників цих типів. Західна особистість являє собою інтелектуальну людину, яка не згодна з тим, що відбувається навколо, завжди говорить «Я», відчуває потребу знайти відповідь на питання: «Хто вона», намагається змінити себе за допомогою зовнішніх чинників, якими можуть виступати література, мистецтво, наука тощо. Західна особистість забуває свої традиції та споконвічні погляди на світ.

Східна особистість розчинена у природі, завжди і всюди говорить «Ми». Для неї дуже важливим є не особисте благополуччя, а благо держави/суспільства, бо для східної людини – це велика сім'я, а сім'я – маленька держава. Для східної особистості все у цьому світі пов'язане з релігією та вищими силами. Вона вірить у сакральне, духовне, намагається вдосконалити себе зсередини – розуміючи, хто вона і для чого прийшла у цей світ. Для східної людини релігія завжди на першому місці, вона вірить у Дао – всезагальне, яке окреслює певні життєві позиції, вчить вірити у священне. Східна людина значно більше відчуває потребу у вшануванні традицій, які виховувалися з покоління в покликання.

Саме через істотні відмінності у типах західної та східної людини, які є представниками різних за характером цивілізацій і виникають соціальні конфлікти, вважає С.Хантінгтон. При зіткненні цивілізацій можуть з'явитися істотні протиріччя, позначені соціальними катаклізмами.

Бех А.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ДИХОТОМИЯ «ИНДИВИДУАЛИЗМ – КОЛЛЕКТИВИЗМ» В ИССЛЕДОВАНИИ О САМОУБИЙСТВЕ ЭМИЛЯ ДЮРКГЕЙМА

Самоубийство – намеренное лишение себя жизни…

Проблематика суицида и ее исследование предполагает многоплановость вовлеченной методологии. Одной из вариаций, в рамках которой проходит это исследование, – социологическое осмысление проблемы. Следуя Дюркгеймовсому социологизму, эта тема актуализуется в нашем современном украинском обществе, когда страна переживает смену власти, преобразования в экономике и пытается приспособится к новым реформам и нововведениям. Одним из первых, кто затронул тему суицида в социологическом ключе, стал Э.Дюркгейм. Его работа «Самоубийство», которая была написана в 1897 году, опровергала мысль о том, что лишь психически нездоровый человек может совершить самоубийство. Французский исследователь говорит, что на человека не так влияет его душевное состояние, как общество и те процессы, которые в нем происходят.

Приступая к исследованию самоубийства, Э.Дюркгейм опирается на метод социологизма, как ключевой инструмент, где одним из принципиальных моментов ярко проступает четкое «подчинение» человека обществу. В этой струе, основной задачей моего исследования является следующее – проследить, каким образом развивается дихотомия «индивидуализм – коллективизм» в исследовании Э.Дюркгейма о самоубийстве. Основоположник суицидальной теории разделяет 3 типа самоубийств:

1. Эгоистическое. Под таким самоубийством Э.Дюркгейм подразумевается ситуацию, когда человек настолько закрывается в своем внутреннем мире, что даже не замечает происходящего вокруг него. Такой человек не обращает внимания на изменения в

обществе и стране. Главная его задача – это как можно скорее освободить свою душу, заточенную в теле. Французский исследователь настаивает, что данный тип самоубийства имеет место тогда, когда социальные связи между человеком и обществом сильно ослабевают. И как возможный из результатов: их стремление к разрыву, либо разрыв. В данной теоретической ситуации, дихотомия «индивидуально – коллективное» разрешается следующим образом: ослабление коллективного – ведет к патологии на микро уровне.

2. Альтруистическое. Этот вид суицида связан непосредственно с обществом. Общество как бы «поглощает жертву» и таким образом может подавлять все желания, свободы индивида. Человек не видит своего развития вне общества. Альтруистическое самоубийство по Э.Дюркгейму предполагает чрезмерную вплетенность человека в ткань социальной жизни, что порождает противоположную, чем в предыдущем случае патологию: чрезмерную регламентации социумом индивидуальной жизни.

3. Аномическое. Индивид живет в таком обществе, в котором устоявшиеся традиции уже не функционируют, а новые еще не оформились окончательно. Э.Дюркгейм предполагает, что общество в состоянии аномии – патологично. Соответственно такого рода перекос в социальной системе, потенциально может создать условия для отклонений на микро уровне.

Эта классификация, созданная Э.Дюркгеймом, указывает на то, что на суицидальное поведение человека влияет непосредственно общество. Разделения самоубийства на типы зависит от того, каким образом взаимодействуют между собой общество и отдельно взятый индивид.

Навара А.Є. (НТУУ «КПІ» ФСП)

АНАЛІТИЧНА ЦІННІСТЬ КОНЦЕПЦІЇ ГАБІТУСУ П.БУРДЬЄ В СУЧАСНОМУ СОЦІАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ

Багатьма вченими відзначається величезний внесок П'єра Бурд’є в розуміння суспільства. Одним з базових понять його соціологічної концепції є поняття «габітусу», що дозволяє йому подолати обмеженість і поверхневість структурного підходу і зайвий психологізм феноменологічної соціології.

Габітус може трактуватися, як система диспозицій, що породжує і структурує практику агента і його уявлення. Габітус - продукт історії, який виробляє індивідуальні та колективні практики у відповідності зі схемами, породжуваними історією. Він обумовлює активний прояв минулого досвіду, який, існуючи в кожному організмі у формі схем сприйняття, думок і дії, гарантує "правильність" практик та їх сталість у часі більш надійно, ніж всі формальні правила і відкрито виражені норми. Така система схильностей в сьогоденні, що минає та спрямовується на майбутнє, шляхом відтворення одноманітно структурованих практик, внутрішній закон, через який постійно виконується не зводиться до безпосереднього примусу закон зовнішніх потреб, - є принцип наступності та регулярності. Він дозволяє агенту спонтанно орієнтуватися в соціальному просторі і реагувати більш-менш адекватно на події та ситуації.

Будучи продуктом деякого типу об'єктивної регулярності, габітус схильний

породжувати "резонні", "загальноприйняті" манери поведінки, які можливі в межах такої регулярності і які з найбільшою ймовірністю будуть позитивно санкціоновані, оскільки вони об'єктивно пристосовані до логіки, характерною для певного поля діяльності, об'єктивне майбутнє якого вони передбачають. Габітус, таким чином, "є продукт характерологічних структур певного класу умов існування, тобто: економічної і соціальної необхідності та сімейних зв'язків або, точніше, чисто сімейних проявів цієї зовнішньої необхідності. Таким чином соціальний клас - клас ідентичних або схожих умов існування і середовища - це в той же час клас біологічних індивідів, що володіють однаковим габітусом, який розуміється як система схильностей, загальних для всіх продуктів одного середовища. При тому, що однаковий досвід для всіх представників одного класу неможливий, в той же час очевидно, що представники одного класу з більшою ймовірністю по відношенню до представників іншого класу, стикаються з ситуаціями, типовими для свого класу.

Габітус, за П.Бурд'є, водночас породжує принцип, відповідно до якого об'єктивно класифікується практика, і принцип класифікації практик в уявленнях агентів. Відносини між цими двома процесами визначають тип габітусу: здатність продукувати певний вид практики, класифікувати навколишні предмети і факти, оцінювати різні практики та їх продукти, що також знаходять вираз у просторі стилів життя агентів. Зв'язок, який встановлюється в реальності між певним набором економічних і соціальних умов і характеристиками займаної агентом позиції, кристалізується в особливий тип габітусу і дозволяє зробити осмислення як практики, так і суджень.

Фортушна В.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

НАТОВП XXI СТОЛІТТЯ: ПРОГНОЗИ НА ПЕРСПЕКТИВУ

Вперше проблему натовпу почав досліджувати французький психолог та соціолог Гюстав Лебон. Вчений визначав під поняттям натовпу колективну душу, яка утворюється шляхом об'єднання людей у єдине ціле за певних обставин, носить тимчасовий характер та залежить від природи та сили збудника. Індивідуальність як така зникає, усі почуття та ідеї утворюють єдине ціле, яке керується несвідомим і дає волю тільки інстинктам. Так як натовп анонімний, він не несе відповідальності за свої дії. І в цьому вся небезпека. Він не може винести, щоб щось стало у нього на шляху, нетерпимий до будь-яких протиріч. Маси не здатні до теоретичних роздумів, вони в змозі тільки діяти. Сам по собі натовп нічого нового вигадати не може, всі ідеї йому нав'язує лідер, який створює віру. Він саме і є тим подразником, який підштовхує натовп до дії. Його головною зброєю має бути харизма, а методами впливу – ствердження, повторення та соціальне зараження. Саме ерою такого натовпу він вбачав XX століття. Як показала практика, характер натовпу мало чим змінився і в XXI столітті.

Яскравим прикладом цього явища може слугувати «Помаранчева революція» на Україні. На її прикладі можна простежити майже всі характеристики натовпу, вказані Лебоном. А саме домінування в поведінці особистості несвідомого над раціональним, що проявляється за певних несприятливих умов і тим самим об'єднує натовп з метою вирішення спільних актуальних у даний момент часу проблем. У натовпі тих подій утворилася так звана

«колективна душа», яка переймалася єдиною метою – привести до влади їх кандидата. Саме він та його прибічники стали ініціаторами, що спровокували народ до активних дій. Завдання справжнього лідера – повести за собою маси і не дати можливості зрозуміти справжнього стану речей. Що стосується методів їх впливу, то вони були саме такими, про які писав Лебон – ствердження-лозунги – лаконічні, розмиті терміни, без конкретного змісту: «…Так!», «Свобода!», «Демократія!». Отже, події на Майдані стали прикладом того, як невелика група політиків використала значні народні маси в особистих цілях.

Іншим прикладом натовпу можуть виступати події, що не так давно відбувалися в Єгипті й інших арабських державах, коли люди об'єднувалися з метою досягнення кращого життя. Навіть не зважаючи на мирні цілі об'єднання, натовп керувався не здоровим глуздом і правилами поведінки у суспільстві, а біологічними інстинктами і потягами. Це призвело не лише до спричинення матеріальної шкоди, збитків в економіці, а й до кровопролитних сутичок.

На перший погляд це можна пояснити тим, що арабські держави належать до країн, що розвиваються. Світогляд більшості обмежується релігійними віруваннями та буденними проблемами. Але так лише здається. На підтвердження можна привести той факт, що у недавньому минулому аналогічні події відбулися у Франції та Греції. Але це вже країни із зовсім іншим рівнем не лише економічного, а й культурного розвитку. Ось чому постає питання: «Що саме керує людиною, коли вона опиняється у натовпі?» Це риторичне запитання, з приводу якого науковці й дослідники не мають одностайної думки. Отже, виникнення цього стану, як випливає з нашого порівняння, не залежить ні від економічних, ні від політичних чи ще якихось інших факторів. Причину слід шукати глибше, а саме у підсвідомості людини.

Підводячи підсумок, можна констатувати, що навіть у XXI столітті люди намагаються вибороти право на краще життя методами, характерними для епохи варварства. Саме в цьому й полягає парадокс, що нині засобами досягнення демократії виступають сила, жорстокість і насилля.

Секція №8. Педагогіка: «Педагогіка на зламі тисячоліть» (Пузирьов Є. Д., к пед.н., доц.) Секція №9. Психологія: «Особистісне поставання молодого вченого» (Бреусенко-Кузнєцов О. А., к.психол.н., доц.)

Челнокова А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ ПЕДАГОГА В ГУМАНИСТИЧЕСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ СОВРЕМЕННОГО ОБЩЕСТВА

Конец XX века принято называть эрой информационной культуры, так как именно в это время происходит переход общества к формированию всемирного информационного

пространства. Главными для человека становятся умения воспринимать, анализировать, воспроизводить и продуцировать информацию, которая выступает неотъемлемой частью интеллектуального и культурного развития личности. Повышается уровень притока новых знаний, и человеку необходимо уметь адаптироваться и подстроиться под динамику общественных процессов. Образование как социальный, социализирующий институт предоставляет возможность овладения знаниями, навыками и умениями, воспитания, самообразования, самоактуализации и реализации творческого потенциала. Педагог, в данном случае, выступает в роли помощника, поводыря, который направляет обучаемого по пути освоения новых широт науки. Наблюдаемые демократические, гуманистические процессы, возникновение плюрализма и широты мышления дают основания полагать, что человечество ступило на новый этап своего развития, в котором немаловажную функцию осуществляет педагог как представитель интеллектуальной, научной среды.

Современное общество включено в систему различных культур, где осуществляется всецелое и полнейшее развитие как старшего, так и младшего поколения. Имея сегодняшние условия, человек способен познавать все больше и больше. Обучая, педагог ориентируется на многогранность существующей информации, осмысливает и преподносит ее в качестве учебного материала. В этом случае, на нем лежит огромная ответственность за подбор нужной, полезной информации и доведение ее до учащихся. К человеку выдвигаются новые требования: умение излагать собственные взгляды, анализировать, критически мыслить, творчески подходить к той или иной проблеме, находить альтернативные варианты ее решения, инициативность, самостоятельность. Педагог должен заложить эти характеристики в ученика путем ведения с ним диалога, раскрытия его личностного потенциала, преодоления неуверенности в себе, закрытости и безразличия к учебе. Молодой человек должен быть заинтересован в получении знаний, навыков и умений, которые помогут ему определиться со спецификой своей профессии, выявить в себе таланты и стремления. От преподавателя зависит, будет ли увлечен учащийся его предметом, будет ли он понятен для него, поэтому нужно обладать способностью структурировано строить занятие, использовать различные методики подачи материала, доступным образом излагать изучаемую тему, обеспечить глубинное изучение и усвоение, учитывая индивидуальные особенности каждого.

Следуя гуманистической парадигме образовательного процесса, педагог выполняет две функции – адаптивную и человекообразующую. Адаптивная заключается в помощи учащемуся приспособиться к социально-экономическим, политическим и культурным процессам в обществе, гармонично влиться в общественный уклад жизни. Вторая выполняется за счет всестороннего развития индивида, создания творческой личности, интеллектуально и духовно обогащенной, умеющей принимать важные решения, стремиться к идеальному. Главной задачей для педагога становится мотивирование учащегося на достижение позитивного результата, используя поощрение, поддерживая потребность в самоусовершенствовании, самообразовании, познавательной деятельности, стимулируя умственную и творческую активность, создание условий для гармоничного взращивания и становления личности, раскрытия в ней потенциала, обучения

самостоятельной работе, умению быстро приспосабливаться к прогрессирующему обществу и вести диалог с миром.

Современное человечество ориентировано на познание всех сфер жизнедеятельности, осознание своей причастности к созданию общественных благ и культурных ценностей, и направлено на гуманизацию общества.

Аббасова А. І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТРАНСФОРМАЦИЙ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ИДЕАЛЬНОЙ ЛИЧНОСТИ

«Все течет, все меняется…» − эта фраза Гераклита не потеряла своей актуальности лишь потому, что в совершенстве объяснила объективные законы действительности, окончательно утвердив тезис о непостоянстве вещей и протекающих процессов.

История педагогики, отображая пройденный путь развития педагогических теорий, несла в себе, по сути, историю развития всего человечества в сжатом виде. Будучи тесно связанной с философией, педагогика на ранних своих этапах была осуществлением разных теорий и парадигм воспитания идеальной и свободной личности. В донаучный период существования педагогики изменения этих теорий свидетельствовало лишь о смене философских концепций и педагогических взглядов философов или политических деятелей; она была невольно увлекаема ими по причине отсутствия своего методологического инструментария, самостоятельного предмета и объекта исследования, которые позволили бы педагогике выделиться в отдельную отрасль научного знания. Педагогические взгляды античных философов Аристотеля, Сократа, Платона, труды кафедральных школ и военных служб дали мощный толчок к зарождению и оформлению логической системы педагогической науки, однако право на существование без какой-либо излишней субъективности она получила гораздо позже.

И теперь, имея в своем распоряжении множество методов демократического обучения, будучи направляемой гуманистическими принципами, важно «удержаться на плаву» и не сделать шаг назад – в «будущее». Педагогика как наука всегда стремилась быть свободной и показывать наилучшие пути формирования и воспитания личности в том смысле этого слова, в каком оно мыслилось как идеальный представитель общества на каждом конкретном этапе истории.

Для античности этим представителем стал бы умудренный опытом и высокими размышлениями философ, в Средневековье – начитанный теолог-богослов, во времена просветителей – воспитанник, с активно развитой физической и чувственной сторонами, полученных в дар от природы, ну а в Советском Союзе – простой инженер широкого профиля,

А какую же личность призвана сформировать и воспитать современная педагогика? Что же сейчас важно и ценно для общества? Поддержка всякой новизны, веющей ветрами Европы, или же возврат к старому и проверенному методу воспитания всесторонней личности, который так старательно и самоотверженно доказывал Сухомлинским? Каким должен быть преподаватель для воспитания идеального современного студента? Какая из

парадигм образования наиболее эффективна и должна занимать почетное место среди остальных?

Ответы на эти вопросы и станут направляющими и решающими факторами, которые обозначат ход развития педагогики в современном мире. По моему мнению, педагогика должна бороться за своё первоначальное предназначение – нести в себе идеи высокого морального воспитания, поддерживать культурные и этические нормы, а не склоняться под плаху хаоса и всемирного своеволия, идя на уступки политически выгодным концепциям образования. Принимая те или иные предложения по упрощению системы получению знаний и снижению затрат усилий для её освоения, необходимо не забывать, что сложившиеся последствия будут говорить сами за себя.

Дополнения, улучшения, критического переосмысления требуют многие педагогические теории, однако меняя или принимая очередную из них, необходимо здраво анализировать последующие за ней изменения.

Всесторонне развитый человек должен быть не только пиком стремления всех педагогических парадигм, но и прежде всего наилучшим ответом на настойчивые требования объективной реальности.

Галенко О.С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМА САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ В ПЕДАГОГІЦІ

У сучасному суспільстві інтерес до проблеми особистості настільки великий, що вона стала предметом дослідження більшості суспільних наук. Серед філософів, психологів, педагогів, на рівні державної політики все частіше ведуться розмови про людиноцентризм – „практичний і світоглядний орієнтир, який повинен стати основним виміром державної політики у новітній історії України”. Але для того, щоб стати особистістю гармонійною, дієвою, повноцінною, потрібно розкрити декілька основних аспектів самоактуалізації та саморозвитку.

Особистість – не лише цілеспрямована, але й самоорганізуюча система. Об’єктом її діяльності й уваги є не лише зовнішній світ, а й вона сама, що виявляється у відчутті „Я”, в уявленні себе, в самооцінці, у програмі самовдосконалення, здатності до самоспостереження, самоаналізу, самоактуалізації, саморозвитку, саморегуляції. Особистість слід розглядати як складну систему, в якій диференціюються та інтегруються психічні властивості, що розвиваються в індивіда під впливом соціальних факторів під час його діяльності та спілкування з іншими людьми. Тому особистість можна вважати „системою систем”.

Самоактуалізація - це процес актуалізації людиною власних потенціалів та використання їх як засобів реалізації сенсу життя. Актуалізація потенціалів визначається як усвідомлення та прийняття (інтеграція до "Я"- концепції) раніше неусвідомлюваних власних можливостей та психічних змістів (думок, почуттів, моделей поведінки, властивостей, здібностей та ін. - як суб'єктивно приємних, так і суб'єктивно неприємних, як соціально схвалюваних, так і соціально не-схвалюваних). Тією мірою, якою ці змісти актуалізуються, вони стають психологічними ресурсами, доступними свідомому вольовому контролю та

використанню суб'єктом. Актуалізація потенціалів є природним процесом, проте в умовах розвитку сучасної людини він легко блокується. Найефективніше такий процес стимулюють психотерапія та психокорекційні технології групової роботи, призначені для сприяння особистісному зростанню учасників.

А.Маслоу розглядає потребу самоактуалізації як найвищий рівень розвитку потреб індивіда, досягнення якого можливе за умови задоволення потреб попередніх рівнів: задоволення вітальних потреб, потреби в безпеці, у соціальному контакті, соціальній оцінці.

Процес самоактуалізації тісно переплітається з процесом саморозвитку та життєтворчості, виступаючи часом передумовою, а часом - результатом останньої. Саморозвиток виявляє себе у творчому нададаптивному ставленні особистості до самої себе, який реалізується творенням нових можливостей як побічних продуктів перетворюючого впливу людини на свій зовнішній та внутрішній світ. У цьому контексті самоактуалізація починає діяти як механізм саморозвитку особистості таким чином:

1) У процесі самоактуалізації формується та усвідомлюється специфічна система ціннісних орієнтацій, що визначають характер змісту та засобів досягнення провідних життєвих цілей особистості і тому складають основу саморегуляції її соціальної поведінки.

2) У процесі самоактуалізації розвивається соціально-конструктивна життєва позиція, що передбачає усвідомлення необхідності творчої взаємодії з соціальним середовищем на основі прийняття особистістю відповідальності за побудову власного життя, ставлення до оточуючих як до суб'єктів життя, а не засобів досягнення власних цілей, інших цінностей самоактуалізації.

3) У процесі самоактуалізації викристалізовується компетентність особистості в часі. Вона передбачає таку єдність часової перспективи у свідомості людини, за якої минуле сприймається лише як джерело досвіду, майбутнє - лише як сфера цілепокладання, а теперішнє - як єдиний доступний активності часовий вимір.

Одним з результатів самоактуалізації є формування суб'єктивно та об'єктивно узгодженого, такого, що суб'єктивно вдовольняє певну особистість, стилю життя - індивідуально обраної системи засобів взаємодії з соціальним середовищем. Процес самоактуалізації виступає механізмом закріплення конструктивного характеру соціальної поведінки і в такий спосіб сприяє інтеграції особистості в суспільство. Процес самоактуалізації як важливий спосіб формування узгодженої часової перспективи веде до включення особистості у динамічну систему суспільства.

Таким чином, активізація усвідомлення психічних змістів та елементів життєдіяльності у процесі самоактуалізації та відповідний постійний контакт з поточним моментом часу є провідними механізмами формування інтегрованого та конструктивного стилю життя. В такий спосіб процес самоактуалізації бере участь у формуванні таких взаємопов'язаних складових життєвої компетентності особистості, як компетентність у собі, своїх потребах та їх мотиваційному оформленні, у цінностях та їхніх смислоутворювальних функціях, у цілях та напрямках їх реалізації, у часі та в побудові власного соціально-психологічного простору.

Буданова Я.Р. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ГУМАНІСТИЧНА ПАРАДИГМА У ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ ЯК СПОСІБ РОЗКРИТТЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ

Освітня система України на сьогодні є однією з найбільш проблемних сфер у державі. Оскільки метою освіти є формування моральних якостей особистості через засвоєння нею системи знань, умінь, навиків, її роль у розвитку і процвітанні нашої держави неможливо недооцінити. Зрозуміло, що недосконалість освітньої системи, її застарілість не можуть виховати покоління, здатне стати органічною частиною суспільства і працювати на його користь.

Проблема освіти в Україні на сьогодні стоїть досить гостро. Це пов'язано, в першу чергу, з обставинами, в яких зараз знаходиться наша держава. Відсутність стабільності, розбіжності між представниками різних гілок влади, часта зміна урядів – все це призвело до того, що освітня система України опинилась на «роздоріжжі» різних думок і поглядів щодо її подальшого розвитку.

По-друге, курс України на ЄС мав повести за собою цілу низку змін у різних сферах суспільного життя, зокрема й у сфері освіти. Однак, як показав досвід, всі ці реформи були половинчастими і не мали комплексного підходу до розгляду ситуації, що склалася. Так, введення Болонського процесу у вищих навчальних закладах України не стало можливістю українських спеціалістів здобути визнання за кордон, як це очікувалося, а призвело до «гібриду» двох систем: «старої радянської» і «нової європейської».

Особливо важливою на сьогодні є проблема щодо переходу від авторитарної парадигми освітньої системи, що протягом довгого часу панувала в нашій державі, до нової, гуманістичної. Прийнято вважати, що цей перехід відбувся із здобуттям Україною незалежності та скасуванням тотального панування марксизму-ленінізму у навчальних закладах. Однак навіть сьогодні, на передодні двадцятої річниці незалежності України, пережитки традиційної системи освіти, заснованої на «суб'єкт - об'єктних» відносинах є досить розповсюдженими. Сьогодні вже доведено хибність такого підходу до викладання, оскільки вчитель, демонструючи учням зміст тих чи інших положень у вигляді вже готових висновків, лишає їх можливості самостійно мислити і робити логічні висновки. Учням залишається лише фіксувати і запам'ятовувати основні положення, що, в свою чергу, призводить до їх пасивності, пригнічення творчого потенціалу.

Для гуманістичної ж парадигми характерні «партнерські» відносини між вчителем і учнем. Вона передбачає надання можливості людині розкривати нові сторони своєї особистості, реалізовувати свій творчій потенціал, вступаючи у взаємодію з іншими людьми. Задача освіти зводиться до формування вільної особистості, а серед методів переважають пошукові й творчі, покликані відповідати за духовне в людині. Тобто на перший план виходять такі поняття, як взаємоповага, турбота, відповідальність. Їх формування у навчальному процесі і стає загальною метою сучасної освітньої системи.

Таким чином, гуманістична парадигма є втіленням демократичних, гуманістичних ідей формування особистості в процесі навчання, розвитку її як творчої, ініціативної, активної людини. Зрозуміло, що створення умов для цього має бути забезпечено з боку відповідних державних органів. Однак сьогодні на шляху до цього виникають значні перешкоди. Їх

усунення і має стати пріоритетним на даному етапі.

Булах Е. А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

В современном обществе проблема образования приобретает новое значение. С развитием научно-технического прогресса и появлением информационного общества качество получаемого учениками и студентами образования ухудшается. Знания становятся главной ценностью, но в школах и университетах мы их недополучаем.

Я считаю, что качество получаемого образования в главной степени зависит от педагога. Если педагог будет показывать учащимся положительный личный пример, обучать согласно новым учебным технологиям, которые являются актуальными в современном обществе, то всем этим он будет стимулировать учеников (либо студентов) к самообучению и саморазвитию, к поискам чего-то нового в своей жизни и открытию в себе неожиданных талантов. Этим самым отдельный ученик будет прогрессивно развиваться, а все ученики, вместе взятые в будущем будут толкать к прогрессу всю общественную систему (и это все благодаря одному педагогу!). То есть одной из главных проблем образования является *недостаток квалифицированных преподавателей*[1].

Подготовкой квалифицированных преподавателей занимаются университеты. В 2005 году украинские университеты начали обучение по Болонскому процессу, который предполагает кредитно-модульную систему образования, рейтинговую оценку знаний студентов и переход к двухуровневой системе образования (бакалавр, магистр). Я положительно отношусь к Болонской системе. В идеале, все студенты равны, каждый набирает балы по своим умственным возможностям и личным характеристикам. Но здесь есть один недостаток: более наглый студент получает большее количество баллов, чем более спокойный, стеснительный, но очень умный студент, и преподаватели часто этого не замечают. Но тут можно найти положительный момент: «тихие» студенты берут образец с более активных и становятся более боевыми и начинают отстаивать собственные мнения и показывать свои знания, в результате чего занимают передовые позиции. Также достоинство Болонской системы в том, что преподаватели оценивают знания учащихся в конце каждого модуля, что облегчает студентам подготовку к экзаменам. К недостаткам данной системы относится сложность устройства на работу молодого специалиста с дипломом бакалавра, потому что работодатели считают такое образование незавершенным. Из сказанного следует вторая главная проблема образования – *сложность трудоустройства студентов*[1].

Современное образование не совсем удовлетворяет потребности рынка труда. В вузах студентам навязывают изучение предметов, которые не соответствуют их будущей профессии, либо некоторые предметы не актуальны в нашем мире. Я думаю, что нужно дать украинскому студенту самостоятельно выбирать те предметы, которые ему интересны и, по его мнению, пригодятся в будущем (как, например, в британских и американских университетах). В украинских вузах даже если студенту не интересен предмет, то он все равно должен посещать лекции и семинары, чтобы получить баллы, которые предполагает

Болонский процесс. Из этого вытекает третья проблема образования – *отсталость образовательных технологий*[1].

С развитием информационных технологий человек получил возможность самостоятельно выбирать время своего образования с помощью «дистанционного образования». Я считаю, что это не самый лучший способ обучения, так как утрачивается коммуникативный аспект.

Можно сделать вывод, что в современной системе образования существует множество проблем, которые диктует прогрессивное развитие общества. Но решением таких проблем должны заниматься не только педагоги и учащиеся, но и государственное правительство, в частности Министерство образования и науки Украины.

Литература: 1. Борис Скородумов «Проблемы современного образования и примеры их решения».

Драчук Я.І. *(НТУУ «КПІ» ФСП)*

ПСИХОЛОГІЯ МОДИ – СТАНОВЛЕННЯ ЧИ ЗНИЩЕННЯ ОСОБИСТОСТІ?

«Ти можеш мислити по-іншому, ніж твоя епоха, але ти не в праві одягатися інакше» - ця думка німецької письменниці Марії Ебнер-Ешенбах актуальна завжди, адже людина, яка кардинально не вписується в певні стандарти суспільства, одяг, образ якої не відповідає місцю, в яке вона йде та недоречний часу – може, в найлегшому випадку, викликати усмішки оточуючих, а в гіршому – просто зруйнувати людину, утворюючи навколо неї соціальний вакуум.

Не дивно, що костюм є вираженням національного характеру, соціальних установок і стереотипів. Психологія моди базується на вивченні мотивації та поведінки людей, які наслідують моду, їхніх особливостей, механізмах психологічного захисту та соціалізації.

Іммануїл Кант у своєму творі «Про смак, що відповідає моді» надає одним із перших серед філософів визначення моди – «Це закон намагання бути не менше значимими ніж інші, при чому в цьому часто нема навіть ніякої користі – але це і є мода». Наслідування без користі – це важлива властивість моди. Хоча з цим можна не згодитися, тому що мода відіграє об'єднуючу функцію.

Джордж Бернард Шоу зазначав, що мода – це епідемія, якою керують, при чому керують всі – відомі модельєри, дизайнери, журнали мод, телебачення та, в решті решт, кожен з нас, адже сказавши комплімент, щодо того чи іншого образу ми підсвідомо діємо на людину, яка ставить штамп на тому, що даний одяг викликає позитив.

Тут ми можемо прослідкувати елементи теорії Чарльза Кулі – теорії дзеркального я – ми сприймаємо себе так, як нас бачать інші і одяг відіграє важливу роль, а при знайомстві – вирішальну. Недарма ж говорять, що по одежці зустрічають.

Існує багато гендерних відмінностей в розумінні психології моди. Так чоловік, перед тим як зробити якийсь важливий крок, передусім думає: «Що я скажу?» , а жінка – «Що я вдягну?». Мода, це процес формування соціальних меж між модною та немодною частиною суспільства. В модній частині соціального простору процес зміни символічних моделей протікає дуже швидко, виступаючи елементом сучасності та престижності. В немодній – він

значно повільніший. Так відбувається диференціація на групи «ми» і «вони», «свої» та «чужі». Така роз'єднаність є важливою основою різних субкультур. Це явище і уніфікує, і розрізнює.

Мода має двозначне спрямування – з одного боку вона дає людині можливість виразити себе, але з іншого це вираження відбувається таким само шляхом, яким це роблять інші. Піддаючись модним тенденціям, кожен з нас тим чи іншим чином ототожнює себе з іншими. Людина часто не може вдягнути те, що їй подобається, адже, що скажуть люди, її не зрозуміють та засміють. Краще бути таким самим, як тисячі інших на вулиці і відчувати свою єдність з ними, не показуючи свою сутність.

Поняття «стиль» - є категорією, яка здатна виразити внутрішній світ людини в єдності її одягу, поведінки, манери триматися. Від моди це відрізняється тим, що стильні речі – не завжди є останнім трендом моди, але в створеному готовому образі, людина виглядає набагато гармонійніше, ніж та, яка натягла на себе всі останні тенденції сезону, абсолютно не хвилюючись про те, як вони дивляться в єдності. В цьому контексті можна говорити також про людей, які витрачають шалені гроші на останні новинки, при цьому безглуздо виглядаючи, бо «моду можна купити, а стиль необхідно мати». Навіть класичний одяг – це стиль, а не миттєва примха пихатої пані моди.

Феномен моди чітко ілюструє таке явище, як конформізм – соціальне прилаштування до думок, одягу групи, думка якої для вас важлива. Тут не можна сказати чи це добре, чи погано. Бо з одного боку це нас обмежує у виборі, а з іншого допомагає влитися в колектив та бути більш успішним у різних сферах життя.

Коко Шанель говорила, що мода створює гарне, що скоро стає негарним. Але на думку психологів, мода створює жахливе, негарне, яке на один сезон стає прекрасним, щоб потім знову стати жахливим. Спочатку, ми дивуємося, чинимо опір, але врешті приймаємо нове. Через чотирнадцять днів екстравагантне, а по правді кажучи, жахливе творіння стає пречудовим.

Мода створює багато стереотипів – це яскраво видно, коли людину без певного місця проживання вдягнути в хороший сучасний одяг, та просити перехожих сказати щось про неї, учасники експерименту розповідають про успішне не безбідне життя. Звичайно реакція була би іншою, якби піддослідний був у звичному для нього одязі.

Також це можна спостерігати показуючи фото людей, які вдягнуті в ту чи іншу форму – це вже накладає на людей певні характерні риси – солдат, пілот, лікар, ув'язнений – погодьтеся, зовсім різні характеристики і думки приходять в голову. Але кожна людина може примірити той чи інший образ, залишаючись собою, а от наші оцінки зміняться.

В сучасному діловому світі навіть є таке поняття як «ефект людини в сірому костюмі» середній, нічим не примітний працівник розумової праці.

Давно помічено, що людина, яка вдягнена в одному стилі з нами, відразу ж стає емоційно ближчою і зрозумілішою для нас – створюється ефект «спорідненої душі». Вже те, що людині подобаються такі ж речі як і нам створює ілюзію, ніби ми мислимо і сприймаємо світ однаково.

Тому мода є необхідним елементом будь якого суспільства і слідуючи їй в розумній

мірі, можна бути краще адаптованим в суспільстві та швидше стати успішним її членом. Однак, сліпо копіюючи моду, можна просто стати її жертвою.

Чукавіна Т.Е. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ ВИКЛАДАЧА ЯК ФАКТОР ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ «ВИКЛАДАЧ – СТУДЕНТ», ЙОГО ВЗАЄМОДІЯ З УЧБОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТІВ

У процесі учбової діяльності важливим фактором, що визначає успішність функціонування системи «викладач – студент» є професійне спілкування викладача. Завдяки використанню різноманітних методів і форм навчального спілкування, викладач має можливість здійснювати ефективний вплив на студентів, керувати операційною та мотиваційною структурами їх діяльності. Через вірно організоване педагогічне спілкування може стати особистісно-значимим предмет діяльності, що визначить структуру поведінки, у нашому випадку – учбову діяльність студентів.

Важливою формою педагогічного спілкування є лекція. Продуктивний підхід до проведення лекцій в університеті передбачає вільне спілкування студентів з викладачем. Для цього лектору необхідно мати певні вміння: гностичні (структуроване викладання матеріалу), перцептивні (загальна спостережливість, добре переключення уваги), соціально-комунікативні (контакт з аудиторією, вміння переходу на різні рівні спілкування). Важливим є також вміння реалізовувати план спілкування: відповідне використання паралінгвістичних засобів гучності, логічних наголосів, пауз та володіння організаційними навичками – включати аудиторію у безпосереднє спілкування, провокувати відповідну реакцію та інше.

Спілкування, що відповідає цим вимогам, створює добрі умови для активної діяльності студентів, забезпечує дослідницький підхід до інформації. Крім того під час занять створюється позитивний емоційний клімат, максимально використовуються особистісні характеристики кожного викладача.

Однією з умов ефективності учбового процесу є одночасність діяльності викладачів та діяльності студентів, при цьому учбові дії студентів безпосередньо або опосередковано керуються викладачем. Педагогічне спілкування викладачів повино бути спрямовано на перетворення студентів в активних суб’єктів навчання.

Педагогічне спілкування повино забезпечувати керування учбовою діяльністю студентів з боку викладача. Методи керування викладачів потрібно спрямовувати на урахування пізнавальних можливостей та формування позитивних мотивів у студентів, на засвоєння нових знань та вмінь і виховання певних якостей особистості.

Таким чином, педагогічне спілкування стає одним з факторів забезпечення реалізації навчальної, виховної та розвиваючої функцій.

Калініна О.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ ФЕНОМЕНУ “СОЦІАЛЬНЕ НАСТАНОВЛЕННЯ” У ФОРМУВАННІ СТАВЛЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДО КЕРІВНИЦТВА ОРГАНІЗАЦІЇ

Міра зацікавленості працівника працювати на користь своєї організації та наслідувати її цілі безпосередньо залежить від оцінки свого керівника та відповідного ставлення до нього.

Виступаючи соціально-психологічним феноменом, ставлення до керівника відтворює оцінку й соціальну перцепцію учасників спільної трудової діяльності.

В соціальній психології феномен "ставлення працівників до керівника" має два взаємодоповнюючих значення, а саме: встановлення наявності зв'язку та оцінка. Оцінки, які даються іншій людині, є формою вираження певного ставлення до нього.

Важливу роль на формування ставлення працівника до керівництва організації та одним з компонентів ставлення виступає настановлення. У.Томас та С.Знанецькі ввели поняття соціального настановлення в 1918-1920 рр. й визначили його як психологічний процес, що полягає в психологічному переживанні індивідом цінності соціального об'єкта, що сприймається. Це психологічне переживання базується на попередньому досвіді, обумовлює готовність людини реагувати на соціальний об'єкт, регулює ставлення й поведінку людини. Атитюд відображає емоційно-оцінну сторону відповідного соціально-психологічного ставлення особистості, що виражається в думках, почуттях й цілеспрямованій поведінці. Тому ставлення працівників до керівника можна розглядати як систему соціальних настановлень, через які працівники сприймають й оцінюють свого безпосереднього керівника. При цьому ставлення працівників до керівника пов'язано не з реальною взаємодією працівника з керівником, а з його потенційною поведінкою або настановною поведінкою, оскільки внутрішня форма взаємодії не завжди відповідає внутрішньому змісту ставлень.

О.І. Горелов виділяє наступні властивості настановлень: 1) властивість здобуття – настановлення були сформовані або здобуті людиною внаслідок власного життєвого досвіду (сімейного, службового та ін.); 2) властивість відносної стійкості (настановлення існують до тих пір, доки їх не змінили); 3) властивість варіативності (настановлення можуть змінюватися від дуже сприятливих до несприятливих); 4) властивість направленості (настановлення направлені на конкретний об'єкт, до якого людина має деякі почуття, емоції та відносно якого має певні переконання).

Настановлення обумовлюють намір поводити себе певним чином. При таких обставинах цей намір може бути реалізованим або не може. Настановлення створює психологічну основу пристосування людини до оточуючого середовища та її перетворення в залежності від її потреб.

Отже, необхідно звернути увагу на те, що на формування позитивного, негативного або амбівалентного ставлення працівників до свого керівництва впливають їх попередні настановлення, а також здобуті в процесі роботи зі своїм керівником настановлення, що обумовлюють певну поведінку працівника по відношенню до керівника.

Література:

1. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды; в 2 т. – М.: Педагогика, 1990. – Т.1. – С. 159.

2. Винославська О. В. Людські стосунки: [навчальний посібник] / О. В. Винославська,

М. П. Малигіна. – [2-е вид., перероб. і доповн.] – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 142 с.

3. Карамушка Л. М. Психологія управління: [навч. посіб.] / Карамушка Л. М. – К.: Міленіум, 2003. – 344 с.

4. Кирхлер Э., Родлер К. Мотивация в организациях//Психология труда и организационная психология; т.1-2-е изд., испр./Пер. с нем. – Х.: \Изд-во 5. Гуманитарный Центр, 2008.

Бузько Н. (Криворізький державний педагогічний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

У сучасному суспільстві орієнтація на соціальну рівність призводить до того, що у характеристиках образів чоловіка і жінки стирається зіставлення маскулінності й фемінності. Як наслідок - усвідомлення гендерних ролей сучасними підлітками відбувається в умовах не тільки дестабілізації соціального життя, але й варіативності гендерних моделей. Нечіткість вимог до гендерних ролей, які виконують підлітки, обумовлює неадекватне розуміння сутності сприйняття соціокультурних параметрів категорій «чоловіче» і «жіноче», що, у свою чергу, визначає розходження у процесі психологічної інтеріоризації чоловічих і жіночих рис.

Гендерна ідентифікація - це, власне, усвідомлення індивідом своєї статевої належності, переживання ним своєї маскулінності або фемінності та готовність виконувати визначену статеву роль. Усвідомити себе чоловіком або жінкою – означає прийняти ті соціально-психологічні якості й моделі поведінки, які суспільство приписує людям залежно від їх біологічної статі [1].

Гендерна ідентичність формується поступово, у процесі соціалізації. Вирішальним етапом є підлітковий вік, коли відбувається її остаточне формування. Механізм гендерної ідентифікації підлітка підпорядковується принципу «я-вони» - наслідувати приклад схожого на мене, завдяки якому гендерна поведінка стає одним з головних параметрів оцінки досягнення гендерної зрілості.

Психологи, досліджуючи процес формування гендерної ідентичності підлітків, визначили низку чинників, що негативно впливають на цей процес: засвоєння дисгармонійних настанов маскулінності-фемінності у родині; розрив між поколіннями у сфері професійної діяльності, що впливає, у переважній більшості, на виховання хлопчиків, зокрема, виявляється у виборі зразка ідеалу-чоловіка; формування засобами масової інформації емансипованих настанов у жінок; недоліки батьківського виховання у сфері соціально-статевого контролю за поведінкою дітей тощо [2].

За результатами пілотажного дослідження, що було проведено на базі Криворізької загальноосвітньої школи № 68 (вибірка - 60 учнів 9-х класів (з них 29 хлопців та 31 дівчат), вік досліджуваних - 14-15 років) за допомогою опитувальника С. Бем (BSPI), було з’ясовано, що у більшості опитуваних підлітків переважають риси фемінності (45%), тоді як маскулінність характерна лише для 23% опитаних, а рисами андрогінності наділені 32%. Розподіл досліджуваних за статтю дозволяє чітко визначити особливості гендерної ідентифікації у підлітковому віці та з впевненістю говорити про переорієнтацію традиційних

фемінно-маскулінних гендерних схем та андрогінні. Так, серед хлопців рисами маскулінності володіють 31%, фемінності - 31%, андрогінності - 38%. Натомість серед дівчат, чисельних тих, хто виявляє риси фемінності становить 58%, андрогінності - 38%, маскулінності - 16%.

У формуванні гендерно-рольових стереотипів підлітків вирішальну роль відіграє не сім'я, а скоріше залучення до таких агентів соціалізації, як група однолітків, засоби масової комунікації (телебачення, преса, Інтернет), що подекуди неадекватно представляють образи сучасного чоловіка і жінки, внаслідок чого відбувається змішення сформованих гендерно-рольових позицій у бік андрогінності [3].

Статево-рольова соціалізація підлітка відбувається як динамічний процес засвоєння ним гендерної культури суспільства, формуючи визначений гендерний тип особистості. Саме тому, слід звернути увагу на можливість впливу на процес формування гендерної ідентичності задля попередження проблем гендерної нерівності, пов'язаної з формування гетеросоціальності.

Література

1. Галустян Ю., Новицька В. Деякі аспекти гендерної ідентифікації та соціалізації особистості // Український соціум. - 2004. - № 1 (3). - С.7-13.

2. Городнова Н.М. Умови становлення статеворольової ідентифікації підлітків. / Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. Збірник наукових праць. – К.: КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2004. – № 2. – С. 29-40.

3. Москаленко В., Романова В. Особенности структуры гендерных образов в представлениях подростков / / Психология. Сб. научных работ НПУ им. М. Драгоманова. Вып. 14. - М.: НПУ им. Драгоманова, 2001. - С. 138 - 153.

Сєрик М. П. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ СТУДЕНТІВ

Емоційне вигорання студентів спричиняють проблеми організаційного характеру, а також особистісні характеристики. Дуже високий ризик отримати синдром емоційного вигорання мають студенти, що дуже вимогливо ставлять ся до себе, мають загострене почуття справедливості.

Як правило, до настання емоційного вигорання особа веде активний спосіб життя, багато працює, відмовляється від розваг, також спостерігається заниження самооцінки, студент постійно не задоволений результатами своєї діяльності, намагається працювати ще більше, старанніше, краще.

Симптоми емоційного вигорання спостерігаються на фізичному, емоційному, поведінковому, інтелектуальному та соціальному рівнях.

Емоційне вигорання студентів характеризується скороченням контактів з викладачами, одногрупниками, бажанням самотності, відсутністю емоційних реакцій на певні події, або ж навпаки - бурхливою реакцією. Останнім часом для студентів характерне емоційне перевантаження, тому вони стають більш закритими, заглибленими, байдужими. Запобігаючи виснаженню організму студенти зменшують кількість емоційних контактів,

виникає бар'єр у спілкуванні з оточуючими.

В студентські роки відбувається процес професійного самовизначення, що несе в собі велике емоційне навантаження. Молода людина, спостерігаючи за успіхами інших студентів, може дуже низько оцінювати власні досягнення, що не відповідає дійсності. До вигорання більш схильні студенти, що не перебувають у шлюбі, не мають стосунків з хлопцем/дівчиною, а також такі, у яких напружені відносини з сім'єю. Вони мають меншу підтримку, допомогу від близьких у складних ситуаціях.

Надмірна завантаженість не лишає часу на спілкування з рідними, друзями, заняття улюбленими справами,або, навіть, для впорядкування пріоритетів. Нестача грошей, низькі стипендії змушують студентів шукати підробіток у вільний від навчання час, робота і навчання вимагають фізичних, психологічних, емоційних сил, що дуже часто приводить до апатії, вигорання.

Студенти, що зазнали синдрому емоційного вигорання, часто потребують сторонньої допомоги, але відмовляються від неї, що може приводити до стресу, руйнівних наслідків.

Емоційне вигорання спричинене високою вимогливістю студентів до себе, надмірною завантаженістю, не здатністю виконати всі завдання, буденністю, відстороненням від інших, відсутністю інших занять, поза навчанням. На початку навчання емоційне вигорання може бути пов'язане з набуттям статусу студента та засвоєння новий соціальних ролей. У студентів старших курсів емоційному вигоранню сприяють необхідність складати державні екзамени, робота над дипломом, хвилювання, пов'язані зі вступом в магістратуру тощо. Емоційне вигорання студентів ставить під загрозу їх майбутню кар'єру.

Головним у роботі з емоційним вигоранням студента є усвідомлення ним проблеми як такої. Наступним кроком є боротьба зі стресом, розстановка особистих пріоритетів, планування часу, розвиток взаємодій, міжособистих відносин, перегляд своїх життєвих позицій. Ефективним методом є звернення за професійною допомогою.

Секція №10. Культурологія та естетика: «Київ: діалог віків та поколінь» (Покуліта І. К., к. філос.н., доц., Балакірова С. Ю., к.філос.н., доц., Ніколова Н. І., викл.)

Василенко А.Д., Панасюк О.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

МОДЕЛЬ МИРОВОГО ДЕРЕВА В НАРОДНОМ ТВОРЧЕСТВЕ (УКРАИНСКАЯ ТРАДИЦИЯ)

Мировое древо (arbor mundi, космическое древо) является универсальной моделью Вселенной. Образ Мирового древа можно встретить в таких вариантах: "древо жизни", "древо плодородия", "древо центра", "древо восхождения", "небесное древо", "шаманское древо", "мистическое древо", "древо познания". Самое древнее его изображение, которое

сохранилось в украинской традиции, это вид космического древа на ритуальных посудинах. Оно нередко встречается на керамике трипольской культуры V-III тыс. до н.э. В наше время этот символ часто используется на украинских “рушниках” и “писанках”.

Мифологическая модель мирового древа имеет две символические плоскости: вертикальную и горизонтальную. Пространство по вертикали делится на три реальности: верхний, средний и нижний миры. Верхний мир – трансцендентная реальность, небесный мир, который олицетворяет крона дерева. Это мир сил и причин, заставляющих вещи и явления реализовываться, а программы и законы – управлять этой реализацией. Средний мир – физическая реальность, земной мир, который воспринимается нашими органами чувств (его символизирует ствол дерева). Это – мир видимый, так называемый «проявленный» мир. Нижний мир – метафизическая реальность (подземный мир), мир программ и законов, которые определяют вещи и явления. Это, как и верхний, небесный, мир, – мир невидимый, духовный, потусторонний. Он же – мир предков, их невидимых душ (символом его выступали корни дерева).

Горизонтальная плоскость, с одной стороны, является временной структурой – она символизирует разнообразные отрезки времени (утро, день, вечер, ночь; весна, лето, осень, зима и др.); с другой стороны – это и пространственная структура в которой в качестве координат фиксируются север, юг, запад, восток. По сторонам или углам модели мирового дерева могли находиться соотносимые с тремя его зонами (членениями) по вертикали мифологические персонажи.

В мифологической концепции мирового древа идея структуризации макрокосма (мироздания, Универсума) на три основные зоны (верхний небесный, средний земной и нижний подземный миры) перекликается с аналогичной идеей структуризации микрокосма (человека) соответственно на три уровня: голова человека отождествляется с идеей верха (и духа), туловище – с идеей середины (и тела), а ноги – с идеей низа (и души).

Мировое дерево в украинской традиции обычно представлено образами вербы, дуба, вишни, яблони, липы. Одним из самых ярких символов является верба, которая играла важную роль в религиозных ритуалах, народных праздниках и в народном творчестве. Доказательством этого можно считать большое количество названий, которые до сих пор существуют в народной памяти: “вербний тиждень”, “вербна неділя”, “вербниця”, “не я б’ю, верба б’є” и т.д.

Таким образом, модель мирового древа в мифологических представлениях украинцев олицетворяла собой идею космологического порядка Вселенной, перехода от хаоса к порядку. Вместе с тем, мировое древо воспринималось также в качестве своеобразного звена между Вселенной (макрокосмом) и человеком (микрокосмом), являясь символическим местом их пересечения.

Волкова Д., Дорош В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ДІЯЛЬНІСТЬ МИСТЕЦЬКИХ ОБ’ЄДНАНЬ АВАНГАРДУ В КИЄВІ НА ПОЧАТКУ XX СТ. («ЛАНКА», «ФЛЯМІНГО», «НОВА ГЕНЕРАЦІЯ», «КІЛЬЦЕ»)

На початку XX століття Київ став центром розвитку українського модерністського

мистецтва. Авангардизм, що визрів на ґрунті модернізму та неопримітивізму і обіймав різні художні напрями (кубізм, футуризм, експресіонізм, сюрреалізм, абстрактне мистецтво тощо), був представлений на вітчизняних теренах багатьма яскравими митцями та об'єднаннями.

Піонером футуризму в Україні став Давид Бурлюк - поет, художник, теоретик, критик. Про себе він казав, що в його особі «Україна має найвірнішого сина». Саме Давиду Бурлюку згодом буде вдячний В. Маяковський за розкриття таланту та спасіння від голодної смерті : «Він видавав мені щодня 50 копійок, щоб я міг спокійно писати, не переймаючись грошима».

28 січня 1914 р. Маяковський, перебуваючи у Києві, відправився на «віршобійню» , що знаходилась у Другому міському театрі (вхід до сучасного стадіону «Динамо»). Програма передбачала: а) В. Маяковський – «Я! на флейтах водостічних труб»; б) Д. Бурлюк – «Я! доїтель змучених жаб»;

в) В. Каменський – «Я!Танго з коровами». Оформлення сцени обмежувалося підвішеним до стелі перевернутим роялем. Всі поети розмальовували обличчя : одна половина лиця – одним кольором фарби, інша – зовсім інакше. Таким чином, повертаючись у різні боки, вони створювали ілюзію роздвоєності особистості. Також не слід забувати про яскравий епатажний одяг.

Ця історична згадка дає можливість зрозуміти, що тогочасний Київ користувався великим успіхом серед авангардистів.

Ще одним прихильником футуризму в Україні, а саме в Києві, був Михайль Семенко, який у 1913 році видав збірку поезій «Prèlude», а 1914 — «Дерзання» і «Кверофутуризм». Цей поет був засновником таких мистецьких організацій та журналів як : «Флямінґо» (1919-21), «Аспанфут» (1921-24) у Києві, а після переїзду до Харкова журнал «Нова генерація» (1928-30). На думку В. Шейко, автора «Еволюції художніх і літературних об'єднань України», Семенко відзначився мовними і формальними експериментами й намаганням епатувати читача. Не зважаючи на пропаговану ним деструкцію форми й відкидання класичних і тогочасних літературних надбань, зокрема спадщини Шевченка, Олеся, Вороного, Філянського, поет мав чималий вплив на розвиток української модерної поезії 1920-х років, у тому числі й так званої пролетарської. Здобули відомість «поезомалярські» вправи Семенка. На жаль, 1937 року він став жертвою режиму та був розстріляний у Києві разом з іншими митцями.

У 1924 році було засновано літературну організацію «Ланка». «Ланчани» у своїй творчості пропагували ідеї супротиву ідеологічному тиску влади, намагалися зберегти творчу незалежність. До об'єднання входили: В. Підмогильний, Є. Плужник, Б. Антоненко-Давидович, Т. Осьмачка, Б. Тенета, В. Івченко, Г. Косинка, Я. Качура, Я. Савченко та ін. Дещо пізніше, в 1926 р., «Ланка» реорганізована в МАРС — «Майстерню революційного слова».

Київські художники-авангардисти О. Богомазов та О. Екстер організували об'єднання «Кільце» (1914), до якого потягнулась творча молодь. Українські кубісти одразу привернули до себе увагу енергійною багатобарвною колористикою, мелодійністю, близькістю до

таємничого. Ця організація ставила своїм завданням захист нового мистецтва і «звільнення живописних елементів від шаблонів, що сковували».

Крім вище перерахованих, існувала велика кількість інших творчих об'єднань , які діяли на Україні, зокрема в Києві. Вони справили неабияке враження та вплив на тогочасну молодь, дали поштовх до нових мистецьких експериментів.

Отже, у вітчизняній літературній та живописній сфері на початку XX століття відбулося суттєве збагачення й оновлення стилістичних напрямів, розмежування ідейно-естетичних платформ творчості та їх прихильників, що зумовило виникнення характерних об'єднань або створило передумови для їх оформлення у найближчому майбутньому.

Гапчук Я. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЗВІРИНЕЦЬКІ ПЕЧЕРИ ЯК ПАМ'ЯТКА ГЛИБОКОЇ ДАВНИНИ

Доволі таки цікава та вельми загадкова історія існування цих печер. Вони є найдревнішими та маловідомими печерами Києва, які знаходяться на території Печерського району. Припускають, що їхнє існування слід відносити до І століття нашої ери. Ця пам'ятка була засипана землею після одного з тяжких нещасть та залишалася нікому не відомою під землею впродовж 900 років, як показують нам її первісні форми. Власне, саме в цьому і полягає важливе наукове значення цієї пам'ятки. Назва місцевості, як передбачається науковцями, походить від «звіринця» - місця полювання київських князів за часів Київської Русі. Там тримали спеціально підготовлених для полювання звірів та птахів.

Звіринецькі печери унікальні. Всередині них є надзвичайне, особливе місце – це підземна церква. Археологи вважають , що вона була побудована ще в староруський період. Там є символ, який останнім часом став дуже популярним в Києві. Це Звіринецький хрест, який намальований ще за часи розквіту Русі.

Треба зауважити, що Звіринецькі печери були відкриті декілька разів. Перший приходиться на весну 1883 року – відкриття зроблене 80-літньою місцевою жителькою Феодосією Матвієнко. Вона, після почутого гулу під землею, побачила веселку, яка впала на місце обвалу в землі. Та разом з сусідом відправилася у середину печери. Вона виявилася довгою, в ній було багато людських черепів, кісток, залишків чернечих поясів, взуття, одягу та хрестів із зображенням святих. Археологи з'ясували, що в печерах відбували піст та молилися ченці. Жінка стала єдиним свідком того, в якому стані знаходилися печери. Вона побачила там близько 50 трун (там були поховані такі відомі імена ігуменів, як Леонтій, Климент, Мануїл, Маркіян та багато інших) та нарахувала 99 черепів. Окрім цього Феодосія розповіла, що впродовж тривалого часу до неї неодноразово являлися печерні покійники та просили їжу. Одного разу до неї прийшла жінка з дитиною на руках та просила, щоб та нагодувала їх. Феодосія пішла за їжею, та коли прийшла, жінки вже не було. Це тривало доти, доки вона не відбула панехіду**.** Очевидно, це є свідченням того, що печери мають певну енергетику. В одній з дореволюціонних газет, яка присвячувалась відкриттю Звіринецьких печер, невідомий автор писав: «Невозможно никакими словами передать то чувство какого-то покоя и каких-то совершенно неизведанных настроений, которые овладевают здесь, в глубине земли, в этой миниатюрной простой церкви, в полном отчуждении от всего

земного..».

У Звіринецьких печерах були знайдені три галереї-вулиці: Вівтарна, Поховальна (Невідомих поховань) та Безіменна(Недосліджені поховання). Загальна довжина ходів становить близько 150 метрів.

Вчені вважають, що загибель печер пояснюється захопленням половцями або татарами українських земель. Також є здогадки, що це сталося у часи князівських усобиць, коли жителі міста шукали спасіння в підземних просторах Звіринецьких печер. Вороги, помітивши, куди сховалися втікачі, після безрезультатного намагання знайти їх у печерах, зрештою, змушені були засипати переслідуваних. Тривалий час знаходячись у безвихідному становищі, міські жителі загинули від нестачі води, їжі, кисню та світла. Тому ця історія пояснює факт наявності їхніх кісток та речей у печерах.

Після першого відкриття Звіринця до нього з'явився великий інтерес серед місцевих жителів. Відвідувачі уносили з собою різні речі, які знаходили поруч з кістяками. Тому, на жаль, більшість печерних пам'яток було розібрано людьми.

Друге відкриття печер датують 1911 роком. Звіринець знову заповнився відвідувачами, та все ж, так, як і раніше, відвідувачі бажали щось забрати з собою. Це продовжувалося до тих пір, доки князь В.Д.Жевахов не розробив спеціальний наказ про недоторканість печер, який і поклав кінець цьому беззаконню. З тих пір історична пам'ятка вже мала упорядкований вигляд.

Як було припущено науковцями, Звіринецькі печери були відкриті на 60 років раніше, ніж Лаврські, проте мають багато відмінностей. Навіть є здогадки, що Лаврські печери будували за типажем Звіринецьких печер. Навіть виникли своєрідні змагання між печерами, та усі переваги належали Лаврським, тому що вони швидко набували більш значимого релігійного статусу.

Сьогодні ці печери приведені в повний порядок. Якщо порівнювати їх з їхнім первинним виглядом, то печери стали невпізнанні, адже багато роботи було проведено над ними реставраторами. Що станеться з ними в майбутньому? Адже, якщо подивитись у минуле, то стає очевидним, що печери постійно піддавалися руйнуванню, обвалам, спеціальним засипанням. Чому? Адже це одна з пам'яток православ'я, що дійшла до наших часів. Невже у 21-му столітті ніхто не оцінить історичну цінність цих печер? Залишається лише сподіватися, що сучасне суспільство віднесеться до цієї пам'ятки належним чином.

Герчанівський Д. (НТУУ «КПІ» ФСП)

КУБОФУТУРИЗМ ОЛЕКСАНДРА БОГОМАЗОВА

У контексті розвитку світового модерністського мистецтва значну роль відіграє творча діяльність видатного українського художника, засновника кубофутуризму Олександра Богомазова (1880 – 1930). Довгий час забутий у контексті розвитку української культури, він був наново відкритий для вітчизняного глядача лише в період "відлиги" 60-х групою молодих дослідників. Творчий шлях художника пов'язаний з Києвом, де він прожив усе життя - зокрема закінчив Київське Художнє Училище. Тут же він активно займався педагогічною діяльністю – викладав у Київській Художній Академії, займав ряд високих

посад, у тому числі першого секретаря Профспілки художників Києва. Богомазов активно співпрацював з радянською владою, брав участь в післяреволюційному громадському житті - так, його доповідь "Про реформу художньої освіти" стала програмним на з'їзді художників-педагогів в 1919 році. Окрім безпосереднього внеску у розвиток модернізму в українській культурі і активної громадської діяльності, значний і вклад Олександра Богомазова в теорію живопису. Ключовою для подальшого розвитку футуризму стала його робота "Живопис і Елементи", опублікований в 1914 році. Згідно теорії Богомазова, картина - відображення естетичних переживань художника, з'являється перед глядачем як система знаків, які він розшифровує, інтерпретує. По суті картина стає медіатором між внутрішніми переживаннями художника і зворотною їх інтерпретацією глядачем, яка, власне, і ініціюється сприйняттям картини. Так, автор зазначає «Картина, таким чином, постає начебто посередником у передачі естетичних переживань від Художника до Глядача, концентрує їх в собі, містить слово першого і відгук другого. Художник, виражаючи свою мальовничу думку через Картину, тим самим шукає найбільш близького відгуку у Глядача, який є більш менш чутливим резонатором його естетичних переживань.» [www.fine-art-collection.com/library/bogomazov/bogomazov]

Той "код", який розшифровує глядач - сума елементів об'єкту споглядання. Визнаючи точку на площині полотна первинним елементом будь-якої картини, Богомазів бачить розвиток - основний принцип футуризму - в русі від точки до лінії, від лінії - до площ, до граней, а потім - і до форми.

Ініціатором переживання художника виступає певний обє'кт, який художник спостерігає і трансформує в придатну для відображення форму. Відповідно з формою подібної трансформації Богомазів виділяє три історичні форми мистецтва, а саме мистецтво примітиву, реалізму та футуризму. Мистецтво примітиву неусвідомлено наближається до збігу об'єкту з отриманим на виході предметом мистецтва. Реалізм свідомо намагається максимально точно відобразити об'єкт. Сам футуризм - "нове мистецтво" - має осмислену розбіжність з об'єктом. Автор розумів його як поверненні до неспотвореного, синкретичного, дитячого сприйняття світу в з'єднанні з його (світу) структурним розумінням. Треба зазначити, що роботи Богомазова були високо оцінені світовою громадськістю тільки після смерті художника під час "Виставки зразкових витворів мистецтва СРСР" у Венеції і Цюріху в 30-і роки, а його живописне мистецтво і теоретична спадщина значно вплинули на подальший розвиток світової модерніської культури.

Гошук І.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

МЕЦЕНАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ РОДИНИ ТЕРЕЩЕНКІВ У КИЄВІ

Майже ніхто із майбутніх режисерів, акторів, а зараз просто студентів театрального інституту на Ярославовому Валу в Києві, не звертає увагу на орнамент (а точніше, монограму «НТ»), над входом у будинок навчального закладу. А ще важче знайти студента, який знав би, що ця монограма не що інше як ініціали славетного українського цукрозаводчика і мецената Миколи Терещенка, коштами якого і було споруджено корпус інституту.

На бульварі Тараса Шевченка, на стіні старовинного палацу, де сьогодні знаходиться музей Кобзаря, також розміщено загадковий символ цукрового буряка, який безпосередньо пов'язаний з історією роду Терещенків, адже саме цей палац був для Миколи Артемійовича резиденцією понад чверть століття.

У пореформений час центром ділової активності родини Терещенків став Київ, де Микола Артемійович, один із трьох синів козацького старшини Артемія Терещенка у 1875 р. придбав у тодішнього київського міського голови П. Демидова великий (двоповерховий з вулиці і триповерховий із двору, 47 кімнат) будинок на Бібіковому (тепер Тараса Шевченка) бульварі, неподалік Університету Св. Володимира. Згодом стіни і стелі будинку були розписані знаменитим художником академічної школи В. Котарбінським. Сюди було перевезено вже досить багату художню колекцію М. Терещенка, яку поповнювали надалі він сам, його діти й зять — Богдан Ханенко.

З переїздом до Києва ще ширше розгорнулася меценатська і благодійна діяльність Миколи Артемійовича та членів його родини. Крім численних пожертв на користь міста, він фінансував будівництво Маріїнського дитячого притулку, безплатної лікарні, Києво-Печерської гімназії, торгових шкіл. Значною мірою установи утримувалися за рахунок членів родини. Більше за всіх інших приватних осіб, а саме - 150 тисяч карбованців М. Терещенко пожертвував на будівництво Київського політехнічного інституту.

Багато комерційних і благодійних справ М.А.Терещенко вів спільно з молодшим братом Федором.Згодом Федір для ведення справ переселився до Москви, де також займався благодійництвом, входив до різноманітних рад і очолював багато благодійних комітетів.

У 1875 р. Федір переїхав у Київ, де вже міцно обжився його старший брат. Незабаром його обирають гласним міської думи, він стає одним із найактивніших і найвідоміших громадських діячів міста. Власним коштом фінансує численні благодійні заходи, зокрема будівництво й утримання Рубежівської колонії (для навчання малолітніх злочинців ремесел), нічліжного й пологового притулків.

У своєму будинку (нині Музей російського мистецтва) Федір улаштував картинну галерею, яку могли відвідувати жителі міста. Його частими гостями були І. Рєпін, І. Шишкін, І. Крамською, а також В. Васнецов і М. Нестеров, які жили в Києві, працюючи над розписом Володимирського собору. Зібрані Ф. Терещенком твори склали основу колекції Київського музею російського мистецтва.

За два дні до смерті в 1894 р. Ф. Терещенко пожертвував 25 тисяч карбованців на будівництво Міського музею (тепер Національний художній музей.

Найвідоміші у третьому поколінні дому Терещенків — сини Миколи Артемійовича, Іван і Олександр, його дочка Варвара та її чоловік Б. Ханенко, а також їхній двоюрідний брат Федір.

Серед меценатської діяльності Івана Терещенка на благо розвитку української художньої культури особливе значення мала підтримка ним рисувальної школи Миколи Мурашка — першого спеціального художнього закладу в Києві. На її облаштування й утримання (1875—1900) він витратив 150 тисяч карбованців. З 1875 по 1901 рік Микола Іванович беззмінно керував Київською рисувальною школою. Тут отримали перші ази

образотворчої грамоти такі видатні українські митці, як М.Пимоненко, С.Костенко, Г.Світлицький, О.Мурашко, П.Чирков, К.Крижицький та ін. У малювальній школі викладали талановиті українські і російські педагоги-художники, яких згуртував педагог Мурашко. Він пристрасно пропагував в Україні мистецтво передвижників, серед яких були й українські митці, обстоював принципи ідейного мистецтва, спонукав своїх численних учнів свято слідувати цим принципам.

Варвара Миколаївна, дочка Миколи Артемійовича, вийшла 1875 р. за нащадка гетьмана другої половини XVII ст., великого землевласника, підприємця, колекціонера й мецената Богдана Ханенка, який належав до найвищої аристократії Російської імперії.

Будучи блискучим знавцем світового мистецтва, Б. Ханенко купував на аукціонах Петербурга, Варшави й багатьох європейських столиць безцінні полотна, переважно західних живописців — Д. Веласкеса і Ф. Сурбарана, П. Рубенса і Ф. Гальса, Ж.-Л. Давіда й багатьох інших майстрів. 1881 р. він оселився в Києві.

Можливо, сучасні мільйонери недаремно бояться справжнього меценатства та благодійності. Бо це — перетворення нерухомості на ефемерну ”рухомість ”. І в тім є певна небезпека — з тобою й твоїми дітьми починає відбуватися щось незбагненне. Ви потроху покидаєте надійний матеріальний світ і звикаєте жити у світі, який не можна помацати або покласти в кишеню. Тільки дурень думає, що цей, інший, світ — чудовий, а перехід туди — як екскурсія. Насправді той перехід по-своєму драматичний. Прикладом є історія роду Терещенків.

Груша А.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СИМВОЛІКА АРХІТЕКТУРНИХ ФОРМ АНДРІЇВСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Тривалий час вважалося, що між добою Відродження (XV-XVI ст.) й добою Просвітництва (XVIII ст.) в духовному й художньому житті Європи проліг такий собі хаотичний час, позначений їхньою дезінтегрованістю, багатовекторністю течій і тенденцій. Позитивістська наука бачила в літературі й мистецтві XVII ст. лише сум’яття розрізнених явищ і відмовлялася шукати елементи єдності у творчості митців цієї надто рухливої доби.

Ця єдність згодом була означена терміном «бароко». Ця назва, як гадають одні дослідники, походить від португальського слова *baroca* – «перлина неправильної форми» , або як гадають інші, – від італійського найменування одного з силогізмів – *barocco* [1, 5]. Поняття змісту такого стилю, як бароко, наповнилось новим змістом у XX ст., коли саме це мистецтво виявилося ближчим для сприйняття, ніж ренесанс і класицизм, а тому поступово інтерес змістився саме на нього.

Бароко як художній стиль виявило себе не лише в мистецтві й літературі, – помітний відбиток бароко залишило й у таких напрямах як філософія, наука, педагогіка тощо. Це, вочевидь, вказує на те, що бароко – не лише стиль мистецтва, а й епоха культури.

Бароко належить особливе місце в історії європейської культури і в тому відношенні, що воно було першим всеєвропейським «великим стилем», яким не була ані готика, ані ренесанс [1, 7]. Спочатку бароко поширилося на Південь (Італія), пізніше розповсюдилося в напрямку Півночі (Англія, Нідерланди), а осередком барокової культури на Сході стала

Україна.

Прикладом українського бароко як мистецтва архітектури є Андріївська церква, яка є яскравим свідченням того, що хоча цей стиль і набув багато своєрідних національних рис, проте загальноєвропейських стильових ознак він таки не втратив. Для барочних споруд характерними є: 1) динамічність архітектурних форм, що виявляє себе у змалюванні рухомих реальностей; 2) універсальність, що проявляється як на проблемно-тематичному рівні, так і в структурі образів та композицій, що тяжіють до безкінечності; 3) контрастність – світла й тіні, радісних і похмурих тонів, масивних і тендітних форм. Крім того, бароко притаманні велика кількість позолоти, асиметрія конструкції, екстравагантність орнаменту. Всі ці риси має і Андріївська церква. Так, перебільшена пластика фасадів підкреслюється яскравим розфарбуванням: на бірюзовому тлі виділяються білі колони, пілястри, карнизи, сяють позолотою чавунні капітелі, картуші, по гранях темно-зеленої бані звиваються золочені гірлянди; високий, зухвало-яскравий червоний іконостас у три яруси – приклад яскравості кольорів, притаманної бароко. Стіни будівлі й барабани бань розчленовані по вертикалі пілястрами й колонами. Цоколь, стіни й барабани бань завершуються карнизами складного профілю, що свідчить про асиметрію конструкцій. Екстравагантність виявляється в найменших деталях: круглі вікна оздоблені ліпним орнаментом, на трикутних завершеннях фасаду розміщено чавунні картуші з монограмою імператриці Єлизавети тощо. Особливою рисою барокової архітектури є також ідея масштабності та всеохопності, що знаходить втілення в місцезнаходженні архітектурних форм. Так, Андріївська церква розташована на горі, що вивищується над усім містом. Загальний план церкви відтворює ідею трьох стадій світотворення, за символікою кольорів. Цю ідею в символічній формі відтворюють основні кольори зовнішнього простору церкви: синій, зелений, золотий. Високі сходи постаменту Андріївської церкви передають ідею духовного розвитку людини на шляху до єднання з макрокосмом.

Поєднавши у собі всі стильові ознаки бароко, Андріївська церква стала втіленням гармонії і величі мистецтва 17 ст.

Використана література:

1. Наливайко Д. С. Бароко і драма Кальдерона «Життя – це сон» // Тема: На допомогу вчителю зарубіжної літератури Київ. 2003.

Дончик Л. Ю.

”ЦВІТ ПАПОРОТІ” Е. СТАНКОВИЧА ЯК КОМПОЗИТОРСЬКИЙ ДІАЛОГ З ФОЛЬКЛОРОМ

У контексті розвитку української музичної культури творчість київського композитора Евгена Станковича репрезентує взаємодію фольклорної традиції з сучасними новаціями академічної музики. З перших своїх робіт Станкович проголошує себе як композитор великого драматичного дарування. Його вишукану композиторську техніку, детальну поліфонічну фактуру та споглядальний ліризм порівнюють зі стилем епохи барокко. На думку українських музикознавців, музика Станковича наповнена емоційною свободою, досконалою технічною майстерністю та гнучкістю форм, а повнокровна постромантична

оркестровка додає музиці теплоту та експресію. Він - композитор романтико-епічного складу, великого темпераменту, у нього нестримна, спонтанна потреба виражати себе в звуках. Одна з найсильніших рис мистецтва Станковича - виражальний звукопис. З допомогою різних способів гри на струнних інструментах у квартетній сюїті ”Пастораль” композитор начебто малює тонкий музичний пейзаж зі співом птахів, тремтінням повітря. А слухаючи тріо для альта, кларнета і фортепіано ”Квітучий сад... і яблука, що падають у воду” написане Євгеном Станковичем у манері імпресіонізму, поринаємо у мариво біло-рожевих пелюсток яблуневого саду, живе золото бджіл, немовби на кіноекрані плине час - стиглі яблука важко зриваються з дерев і падають без бризок у кришталево чисту воду.

Твір Станковича ”Цвіт папороті” відкриває у світовій культурі нову музичну сторінку, новаторський жанр – фольк-оперу. Захоплюючись виразністю народної творчості в 1978 році він відгукнувся на пропозицію французького продюсерського центру ”Алітепа” створити оперу на фольклорну тематику. Літературною основою “Цвіту папороті” стали твори М. Гоголя ”Тарас Бульба” та ”Вечір напередодні Івана Купала” а також національний фольклор, народні обряди, героїчний епос, які є музичними символами могутності духу народу, історичного архетипу України. Проект здійснювали люди з бездоганною творчою репутацією: А.Авдієвський (художній керівник Державного українського народного хору ім.Г.Вірьовки), А.Шекера (головний балетмейстер Національної опери), видатний театральний художник Є.Лисик і не менш талановитий диригент Ф.Глущенко. Твір і постановка ламали звичні стереотипи у всьому: у підході до фольклору, виконанні, сценографії, акторських костюмах. Але насамперед - у музиці. Твір був написаний для народного хору й симфонічного оркестру, що репрезентувало новаторський вектор розвитку сучасної української музики, такого в ті роки не робив ніхто.

Прем’єру в палаці “Україна” чекали як велику подію, але за кілька годин до початку спектакль був заборонений. Головною причиною називали яскраво національний характер твору. Після цієї заборони дивним чином почали зникати унікальні декорації спектаклю – мистецьке диво геніального художника Є.Лисика, аутентичні костюми, які збиралися по скринях старосельців. Можна стверджувати, що доля цієї фольк-опери є відображенням того часу.

Новітніми сучасними засобами Станкович передав духовну культуру, символіку прадавнього купальського свята, героїчну історію свого народу і, зокрема, Запорозької Січі, у цьому творі чути, як дзвенить на повний голос українська душа. І сама лише музика (навіть без слів) оспівує і оплакує долю українського народу. У фольк-опері Є.Станковича знайшли своє глибинне й емоційно достовірне музично-сценічне відбиття тодішних суспільних уявлень про Україну та її місце в світі, про вирішальні психологічні риси національного характеру, про зміст героїчного історичного минулого в сучасному “образі України” в двох головних руслах - пісенному і поліфонічному.

Музиці Станковича, як і його поглядам на мистецтво, завжди притаманна висока інтелектуальність. Не випадково його творчість порівнюють із поезією Ліни Костенко, оскільки у центрі їхніх творів - ідея Совісті як мірила сенсу життя. Фольк-опера Є.Станковича “Цвіт папороті” інтегрує в собі універсальний музичний образ України

новітньої доби, розкриває величезний етичний потенціал національної ідеї.

Зосим В.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СИМВОЛІКА «ЛАБРИСУ» ТА ОБРАЗІВ «ДРАКОНІВ» У ТРИПІЛЬСЬКІЙ КЕРАМІЦІ (ТРИПІЛЬСЬКА КУЛЬТУРА НА КИЇВЩИНІ)

Трипільська культура подає нам яскравий приклад того, що люди неолітичної доби мали сталі світоглядні орієнтири, вміли спостерігати за змінами в навколишньому середовищі, відслідковували вплив природних і навіть космічних сил на їхнє життя. Накопичуючи астрономічні знання, трипільці вміло кодували їх. Прикладом цього є зображення лабрисів та драконів на трипільському посуді.

Лабрис являє собою двосторонню сокиру з широкими, схожими на півмісяць, лезами. Одні з перших зображень лабриса відносяться до часів розквіту мінойської цивілізації на Криті (II тис. до н.е.). Науковці по-різному визначають семантику лабрисів, проте загальною є думка про те, що ці сокири відіграють культову (сакральну) роль і аж ніяк не використовувалися як зброя. Так, наприклад, археолог Марія Гімбутас вбачала в грецьких лабрисах відголоски доіндоєвропейського матриархального культу Великої богині-матері. На її думку, критські лабриси повторюють форму метелика, що символізує материнське начало.

В.М. Даниленко в своїх роботах розглядає лабрис як космічний сонячний символ. Лабрис тісно переплітається із зображенням волюто-драконів, і, як вважає Даниленко, саме це поєднання утворює композицію, в якій закодовані функції неба-сонця в уявленні тогочасних людей.

Спірально-волютовий орнамент, котрий широко застосовувався для прикрашання глиняного посуду та інших виробів з кераміки, являє собою ніщо інше, як символ фантастичного крилатого і, зазвичай, рогатого змія-дракона (звідси і назва – «волюто-дракон»). «Рогатість» цього персонажу В.М.Даниленко пояснює його зв'язком з образом букранія – небесного бика, який з плином часу, за рахунок схрещування з образами птаха та змія, видозмінювався. Зрештою, в результаті поставав образ крилатого змія з рогами.

«Рогатість» драконів з астрономічної точки зору може бути пояснена як символ прецесії рівнодень, й зокрема – прецесії сузір'я Тельця (Бика-Тельця). Суть прецесії зводиться до того, що вісь нашої планети, так би мовити, не стоїть на місці, а протягом надзвичайно тривалого часу (26 тис. років) здійснює конусоподібний оберт у 360^{o}, внаслідок чого головуючим сузір'ям опиняється кожне з 12 сузір'їв зодіаку по черзі. Це означає, що трипільці жили в «еру» Тельця, коли головуючим сузір’ям зодіаку виступало сузір’я Тельця.

Ось чому образи летючих драконів слід, очевидно, інтерпретувати як символи Сонця, що, з одного боку, обертається траєкторією екліптики, а з іншого – «входить» у зодіакальні сузір'я протягом прецесійного циклу рівнодень.

Ще однією особливістю зображення драконів є так зване «всевидюще око», яке

розміщувалося, як правило, на їхніх крилах. Якщо, з астрономічної точки зору, «рогатість» драконів пояснюється їхнім зв'язком з явищем прецесії, то семантика образу «всевидющого ока» може бути, на наш погляд, пояснюватися наступним чином: «картина» руху Сонця крізь сузір'я зодіаку для звичайної людини є недоступною, адже побачити, як Сонце «входить» у те чи інше сузір'я зодіаку неможливо, адже вдень на небі не видно зірок, а вночі, коли сяють зірки, не видно Сонця. Отже, аби спостерігати усю цю «картину», потрібно було мати справді «всевидюще око».

Таким чином, можемо припустити, що в семантику двох драконів, що летять назустріч один одному, закладено дві провідні космологічні ідеї: перший дракон символізує напрям екліптики, а другий – протилежний до нього напрям прецесії.

В.М. Даниленко звертає також увагу на те, що іноді очі на крилах драконів зображувалися різними кольорами: світлою й темною фарбами. Гіпотеза вченого полягає в тому, що темний колір – символ місяця, а світлий – сонця, а разом вся композиція символізує добову зміну сонячного й місячного дисків.

З усього вище сказаного напевне ясно одне: семантика «лабрисів» та «летючих драконів» у трипільській культурі і досі залишається загадкою. Існує безліч інтерпретацій, припущень та теорій стосовно цього питання, проте всі вони свідчать лише про одне: людина доби енеоліту мала чітко сформовані світоглядні орієнтири, які давали їй змогу не лише осягнути структуру й механізми функціонування Всесвіту, а й усвідомити своє місце в ньому.

Кіщук Т.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

МАРІЯ ОРАНТА – КРОК У ВІЧНІСТЬ

Софіївський собор – архітектурна та мистецька пам’ятка XI ст., що має величезне наукове значення, адже в усі часи собор був осередком як релігійного, так і світського життя нашого народу. Особливу цінність мають його мозаїки та фрески, що є зразками монументального мистецтва й засвідчують появу і становлення київської школи живопису, яка поступово відійшла від візантійського зразку, створивши свій («авторський») художній канон.

Усім відомо, що центральним образом, центральною мозаїкою, винесеною на чільне місце, Софії Київської є зображення Марії Оранти. Дослідженням цього мистецького шедевру займалось багато вчених-мистецтвознавців, таких як Айналов Дмитро Власович (1862 – 1939), Рєдін Єгор Кузьмич (1863 – 1908), Лазарев Віктор Микитович (1897 – 1976) – «Мозаики Софии Киевской», Левицька Варвара Гнатівна (1907-1970), Логвин Григорій Никонович (1910 – 2001) – «Софія Київська» ,«Собор Святої Софії в Києві», Нікітенко Надія Миколаївна (нар. 1944) – «Русь и Византия в монументальном комплексе Софии Киевской: Историческая проблематика» (К., 1999), «Собор Святої Софії в Києві» (К., 2000), «Свята Софія Київська: історія в мистецтві» (К., 2003), «Святая София Киевская» (К., 2008), «Собор Святой Софии в Киеве» (М., 2008) тощо. Не дивлячись на таку велику кількість досліджень цього мистецького явища, воно ще потребує детального вивчення та розкриття свого сакрального змісту. Саме тому ця тема є актуальною і сьогодні.

В головній апсиді храму Софії в Києві приковує наш погляд шестиметрова постать Марії Оранти. Саме цей образ можна вважати символом українського народу, адже автору мозаїки вдалося передати у своєму шедеврі модель світогляду українців. З давніх давен люди вірили, що покровителькою нашої землі є Богоматір, саме тому Марія зображена з піднятими догори руками і має назву «Оранта», що означає «моління». За легендою, доки Оранта буде молитися за наш народ, він буде під її захистом. Зображення обличчя Оранти є підтвердженням призначення Богоматері: автор використав ефект фокуса світла, відбитого від увігнутого дзеркала, поверхня якого не є гладкою, а тому й віддзеркалення вийшло не різким, а тихим, заспокійливим. У цьому світлі Марія Оранта зі своїм серйозним, суворим обличчям та проникливим поглядом здається справді всемогутньою, непорушною та всесильною і вселяє якийсь всесвітній спокій та віру. Художник зобразив Марію в центрі собору, закріпивши тим самим за нею семантику оберегу Батьківщини, рідного міста – Києва. Стіна, на якій міститься мозаїка, називається «нерушимою стіною», тому що лише вона пережила всі спроби руйнування впродовж десятьох століть, – ніхто з чужинців, прийшовши на землю України, не підняв руку на Оранту.

В образі Марії Оранти втілені не тільки православні мотиви, вона є поєднанням, своєрідним синтезом язичницьких та християнських уявлень нашого народу. Праобразом Оранти є міфічна богиня слов'ян Берегиня. З X століття, тобто з часу прийняття християнства на нашій території, цей образ, який ще також мав назву Рожаниці, трансформувався в образ Богородиці. Створюючи ці образи, людина вшановувала життя, природу, подвиг материнства. Певну подібність між Берегинею та Марією Орантою знаходимо і в способі їхнього зображення. Язичницьку богиню зображували на жіночих весільних вінцях з застережливо піднятими догори руками. Так само, як і Берегиня, Матір Божа вважалася в християнстві всемогутньою захисницею людства перед Богом.

Своєрідна символічність закладена і в кольорах, в яких виконана Марія Оранта, – золотистому та блакитному. Вони є характерними не лише для цієї мозаїки, в цих кольорах виконане також «Сходження Христа», та й взагалі ці кольори виступають в якості спільного смислового мотиву, що об'єднував в єдине ціле художньо-мистецький комплекс Софії Київської. Золотистий і блакитний – символічні кольори для нашого народу, адже це кольори нашого національного прапору, що також є своєрідним оберегом держави.

Образ Марії Оранти після його появи в Софіївському соборі став широко використовуватися митцями в іконописі, в розписі храмів та церков, увійшов до українського народно – прикладного мистецтва (зокрема – як символічні зображення на кролевецьких рушниках.) Щось спільне знаходимо у схематичному зображенні Марії Оранти та національному гербі – тризубі, який також здавна вважається своєрідним оберегом нашого народу.

Отже, митець, автор мозаїки «Марія Оранта» надзвичайно майстерно й талановито передав в цьому образі всі особливості світогляду українців, специфічною рисою якого є контамінація язичництва та християнства. Здається, що постать Оранти вічно дивитиметься з турботою в очі нових поколінь з висоти минулих віків.

Климова А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

„НЕОВІЗАНТИЗМ" М. БОЙЧУКА ЯК СПРОБА СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СИНТЕТИЧНОГО СТИЛЮ

Можливість відтворення мистецької діяльності Михайла Бойчука з'явилась лише після двох десятиліть з того часу як школа митця голосно заявила про себе. Неовізантизм або бойчукізм (як пізніше почали називати цей напрям в Україні) почав свій розвиток на фоні драматичних подій в історії українського народу і всього світу – початок першої світової війни. Згодом неовізантизм продовжував „боротьбу за існування" в Україні в умовах нових суспільно – політичних потрясінь кінця 1910 – 1930 рр. У зв'язку з цим бойчукізм критикувався за націоналізм, ідеологічну невідповідність і релігійність. Тому до 60-их років минулого століття у літературі зберігалось переважно негативне ставлення до цього напрямку. Лише на початку 1990-их, у незалежній Україні, формується неупереджене ставлення до вивчення цього явища, та надходження нових відомостей і фактів.

Михайло Бойчук походив із української селянської родини. Завдяки своєму художньому таланту мав можливість отримати блискучу освіту у країнах Європи. Навчання у Парижі стало переломним моментом у формуванні стилю Бойчука. Там він вивчав роботи візантійської культурної спадщини і був нею захоплений. У 1908 році він пише листа своєму меценату А. Шептицькому: „Наблизився я тут до творів штуки візантійської, почув її прадавню красу і високу культуру. Пізнав великі скарби в тім чудовім стилі з дивною простотою форм". Тут, у Парижі, він виробив основні принципи свого стилю і отримав визнання на європейському рівні, як автор нового напрямку. Сам Бойчук вважав, що в Україні його школа стане школою українського мистецтва.

Період національно-культурних змін, що охопив майже всю Європу, не обійшов і Україну. В суспільстві виникла потреба у пошуку власного сучасного національного стилю. Бойчукізм став відповіддю на цю потребу. Ще в Парижі Бойчук писав: „Ми постільки є школою візантійського відродження, оскільки наша українська культура була під її впливом". Підкреслювалась важлива риса національної художньої спадщини.

Основними естетичними принципами неовізантизму є відмова від відокремлення всіх видів творчості і застосування синтезу, а також розвиток усіх форм мистецької діяльності, що характерні національній українській традиції, у поєднанні з стародавнім мистецтвом. Принцип національної самобутності українського мистецтва Бойчук вбачав у українських іконах, мозаїках, фресках, архітектурі, різьбі, скульптурі, вирізуванню, вишиванках, гончарстві, набійках, писанках, килимах. Бойчук прагнув у своїх творіннях показати не грубу матеріальність, а духовну основу образу, тобто спосіб вираження у якому дух, ідея піднесена над матеріальним змістом і має скоріш символічний характер, глибокий підтекст.

Повернувшись в Україну у 1910 році Бойчук прагнув почати практичне втілення мистецьких принципів новоствореного напрямку. Був обраний професором Української академії мистецтв.

Учні паризької студії М. Бойчука (В. Седляр, І. Падалка, О. Павленко, О. Сахновська, Т. Бойчук, А. Іванова та ін.), стали називати себе бойчукістами і продовжували шлях до створення національного стилю, зібравшись у Києві в 1917 році. У грудні того ж року була

заснована Українська академія мистецтв, яка стала осередком художнього життя загальноукраїнського масштабу. В одній із майстерень академії бойчукісти, під очолюванням М. Бойчука, склали міцну і яскраву школу монументального живопису. Вже на той період було здійснено ряд проектів у Києві: розписи Луцьких казарм, оформлення вистав „Молодого театру" Л.Курбаса, реставрацію фресок у Софіївському соборі .

Нажаль, глибше вивчення цього явища в український культурі здійснити майже неможливо. Фрески, виконані видатним Майстром та його вихованцями у різних містах України, були замазані та потрощені. Знищено і весь творчий доробок "бойчукістів" в архітектурі (за винятком робіт, які знаходились поза межами тодішньої України).

Вивчаючи інформацію, що не так давно стала доступною для загальних мас, про роботи і естетичні принципи неовізантизму, можна зробити висновок, що навіть мала творча спадщина М. Бойчука та створена ним школа монументального живопису розкриває неповторність і оригінальність його стилю. Цей новий напрямок мав цілісний характер, об'єднуючи всі види художньої творчості, притаманні українській мистецькій традиції.

Митець поєднав звернення до національних коренів з загальною європейською тенденцією XX ст. до пошуків нових шляхів у мистецтві, протистояв занепаду і придушенню національної культури і самовизначення, відроджуючи національну самобутність української художньої культури. Питання національної самосвідомості українського народу не втрачає своєї актуальності і в наш час. У сучасних умовах все більше спостерігається тенденція до втрати зв'язку із національними традиціями і творчістю, тому переосмислення нашої культурної спадщини набуває все більшої актуальності.

Коренева А.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

БІНОКЛІ ТРИПІЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ: СЕМАНТИКА ТА ПРИЗНАЧЕННЯ (ТРИПІЛЬСЬКА КУЛЬТУРА НА КИЇВЩИНІ)

Особливе місце в культурі Кукутені-Трипілля займають так звані «трипільські біноклі», які знайшли широке розповсюдження в більшості поселень у період найвищого розвитку трипільської культури. Учені, досліджуючи біноклеподібний посуд, обмежуються лише твердженням про його ритуальне призначення, проте, як правило, символічне значення його не визначають. Гай Арсенія вважає біноклеподібні культові вироби уособленням Сварги та ідеї дуалізму Білобога та Чорнобога. Н.Д.Бурдо висуває гіпотезу, що трипільські біноклі ─ це ще й своєрідні музичні інструменти: барабани. К.К.Черниш визначає біноклі як особливі антропоморфні скульптури, дві частини яких символізують двох людей з піднятими над головами чашами. Б. О. Рибаков, досліджуючи призначення цих виробів, зазначав, що біноклеподібний бездонний посуд ─ невід'ємна частина ритуалу викликання дощу. О.В.Цвек також схиляється до думки, що ці особливі культові вироби використовувалися в ритуалі узливання землі.

Отже, за 130 років вивчення культури Трипілля науковці ще не дійшли до єдиного тлумачення значення культових біноклевидних керамічних виробів. Саме за відсутності відповідей на призначення й символіку цих незвичайних глиняних предметів проблема їх дослідження є актуальною.

Важливим є також і те, що трипільські біноклі є досить різноманітними. На нашу думку, деякі з них мають побутове призначення, адже мають денце. Цей незвичайний посуд, ймовірно, використовувався на весіллі як келих для молодят, який символізував взаємодію чоловічої та жіночої космотворчих енергій, уособлюючи, очевидно, ідею збагачення макрокосму людською самосвідомістю. І навпаки – еволюцію мікрокосму до макроструктури шляхом духовного розвитку.

Треба взяти до уваги й те, що культовий посуд без денець також дуже різниться. Безсумнівно, призначення трипільських біноклів залежало від світосприйняття трипільців. Використавши запропоновану Б.О.Рибаковим формулу (зерно + земля + дощ = врожай), можна дійти висновку, що деякі з біноклеподібних предметів використовувалися в ритуалі узливання землі. Біноклі з прямими округлими перемичками можна тлумачити як єднання Неба та Землі. Якщо припустити, що Х-подібні фігури символізують людей, то округла перемичка може тлумачитися як єднання двох рук. Власне, такі біноклі можуть символізувати двох людей, які тримаються за руки, вимолюючи дощу.

На нашу думку, можна виділити третій тип культового біноклеподібного посуду. Він дуже відрізняється від попередніх: якщо перевернути бінокль на 180°, то на місці перемички можна побачити контури очей, рота, іноді ніздрі, ─ вона нагадує людське обличчя, тобто є антропоморфною.

Трипільська культура ─ культура надзвичайно високого духовного рівня. Як землеробська культура вона могла існувати лише завдяки орієнтації населення за зоряним небом, зокрема ─ зодіаком. Проте первісний зодіак (І його етап) не відображав істинне положення Сонця в тому чи іншому сузір'ї під час його руху траєкторією екліптики. Так званий «істинний» зодіак почали визначати за небом вдень (зодіак ІІ етапу), перевертаючи «нічний» зодіак на 180° і лише тоді «бачили» невидиме ─ денний шлях Сонця крізь зодіакальні сузір'я. Саме тому трипільські біноклеподібні предмети можна вважати символами ІІ етапу зодіаку. На нашу думку, такі біноклі втілюють ідею «всевидющих очей», здатних «розгледіти» невидимі механізми руху Всесвіту. Так зване «обличчя» можна побачити лише перевертаючи «бінокль». Отже, відповідно до цього, людина осягала потаємні закони світоустрою лише тоді, коли здогадувалася перевернути «картину світу» догори дном. Саме тому випукла форма антропоморфної перемички, яка своєрідним чином утворює «рот» і «підборіддя» обличчя, не дає змогу біноклеподібному предмету зайняти стійке горизонтальне положення. Отже, такий тип біноклів має антропологічну та космічну символіку.

Наша спроба класифікувати біноклі за формами перемичок та розтлумачити їхнє призначення складає новизну нашого дослідження. Отже, існують декілька різновидів трипільських біноклів, тому неможливо всім їм приписати одне й те саме значення. Зрозуміло лише одне: біноклеподібні глиняні предмети мали сакральний зміст і

застосовувалися в певних ритуальних діях.

Лебедь О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СИМВОЛІКА МІСЯЦЯ Й СОНЦЯ В МАТЕРІАЛАХ ТРИПІЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Трипільська культура – археологічна культура часів неоліту, назва якої походить від назви села Трипілля на Київщині. Вона була відкрита чеським археологом Вікентієм Хвойкою більше ста років тому на правобережжі України. Ця подія мала велике значення для вченого світу.

Трипільська культура дає нам приклад того, як астрономічні знання, застосовані на рівні повсякденної людської життєдіяльності підтримували стан цивілізаційної стабільності і, в той же час, – виступали в якості світоглядних орієнтирів.

Символіка Місяця спонукала релігійну людину звести докупи широкі набори фактів, які не мали між собою видимого зв`язку. Врешті їх було об`єднано в єдину систему. Завдяки місячному символізму стародавні люди впорядкували безліч гетерогенних фактів. Більшість ідей циклічності, дуалізму, полярності, опозицій, конфлікту, ідей примирення та поєднання протилежностей були уточнені або відкриті завдяки місячному символізму. Саме тому Місяць був божеством, яке мало величезне значення для сакральної традиції будь-якого народу давніх часів. Фази нічного світила, які відповідали чітким ритмам, сприймалися як «народження», «смерть», «відродження» Місяця.

Знаки Місяця досить поширені на трипільському мальованому посуді. Для розписної орнаментації типові сюжети з місячним кодуванням. Символом повного Місяця, саме тої фази нічного світила, коли воно концентрує найбільшу силу, було в орнаментальних композиціях коло, переважно чорного кольору. Велика енергетика зростання була притаманна й новонародженому Місяцю. Серед різних станів Місяця саме Молодик вирізнявся енергією зростання, і тому роги – метафора Молодика – стали символом родючості. Існуючі три фази Місяця – новонароджений Місяць, повний Місяць та серп Місяця, що старіє і зникає з небосхилу – символічно відповідали трьом періодам у житті жінки: цнотлива діва, жінка шлюбного віку та стара.

Символами ритмічних змін Місяця виступали образи змії, блискавки, спіралі. Безкінечний рух «зміїних» спіралей символізує вічне оновлення, відродження, становлення. Час, який вимірюється фазами Місяця, - це природний час, який співвідноситься з біо-космічною реальністю: дощем, припливами, менструальним циклом. Трипільці вклонялися не самому Місяцю, а зосередженій у Місяці магічній силі.

Серед інших трипільських знаків-символів дослідники виділяють символ Сонця. Як і Місяць, щорічний рух Сонця також асоціювався зі зростанням та занепадом сил природи: весна уявлялась цнотливою юнкою, літо – плодоносною німфою, а зима – старою.

Коло – символ Сонця, нескінченності, вічності, довершеності, внутрішньої єдності. Оточені колом предмети, з одного боку, символізують обмеженість, з другого боку, - захист від небезпеки, яка існує в навколишньому світі. Це найдавніший оберіг наших предків, взаємодію небесного і земного, чоловічого і жіночого, що полягає в їхньому дуалізмі,

становить відомий символ Ян-Інь (коло, розділене навпіл хвилястою лінією). Біла половина (Ян) включає в себе чорну пляму, а чорна половина (Інь) – білу пляму. Ці дві плями символізують наявність у чоловічому началі жіночого, а в жіночому – чоловічого. Хвиляста лінія – символ руху і взаємопроникнення двох начал. Перед тим, як цей символ потрапив до Китаю, він широко вживався трипільцями.

Астрономічне пояснення у трипільській кераміці має традиція зображення Сонця у вигляді рівностороннього хреста, вписаного в коло. Коло виступало символом екліптики й траєкторії руху Сонця крізь зодіакальні сузір'я протягом року, а хрест, що вписувався в таке коло, утворювався за рахунок перетину ліній, що з'єднували між собою точки рівнодень і сонцестоянь. Сонце презентувало ідею триєдиної світотворчої сили як джерела життя на Землі. У такому разі вертикальна лінія хреста символізувала чоловічу, батьківську, позитивну космічну енергію, а горизонтальна – енергію жіночу, материнську, негативну. Їхній перетин свідчить про те, що вищі енергетичні сили Космосу вступили у взаємодію, породжуючи третю енергію – енергію любові, життя, землі. Отже, йшлося вже про певні стадії світотворення.

Загалом, можна твердити, що в трипільській культурі велике значення надавалось символіці Місяця та Сонця, адже стародавні люди намагалися передати своїм послідовникам закодовану в цих обрядах інформацію символічного, космологічного змісту.

Наріжна В.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СИМВОЛІКА ПРАВОСЛАВНИХ ХРАМІВ НА ПРИКЛАДІ СОФІЙСЬКОГО СОБОРУ

Софія Київська стала справжньою перлиною давньоруської архітектури.

Важливо підкреслити, що храм був збудований у візантійському стилі, який в першу чергу характеризується значною стилізацією, виразністю ліній і використанням багатих кольорів.

Безперечно, кожен витвір мистецтва має певну семантику й символіку. Адже він має щось відображати й означати… Софійський собор не є винятком: він є прикладом сакральної архітектури. Слід зазначити, що в якості зразка – першооснови для храмових споруд використовувались величезні громадські будівлі римського часу, так звані базиліки, які в Стародавньому Римі слугували за торгові або судові палати. Софійський собор у Києві, як і храм Софії в Константинополі, являє собою вдалу спробу архітектурного поєднання базилікальної конструкції з хрестово-купольною. Особливістю православного храму є наявність хрестово-купольної системи, яка приймає вигляд хреста в колі. Це своєрідний символ світового порядку, символ структурованості Всесвіту. Цікавим є і те, що римська базиліка стала основою храмової архітектури на Заході. Головне її значення полягало в тому, що вона давала можливість передати ідею храму як корабля, причому напівсферичні куполи, увінчані хрестами й символізували небесне шатро, а внутрішні стовпи з перекриттям – вітрила. Мабуть, цікавим є те, що церква закладалася в день того чи іншого свята або святого і скеровувалась туди, де сходить сонце. В цілому, "храм мислився як деякий символ організації хаосу буття силою Божого слова. Тому зрозуміло, що зовнішні

пропорції мали бути бездоганними і визначати ідею гармонії" [1,ст.95].

Якщо говорити про Софію, а саме про зовнішню її будову, то, по-перше, слід сказати, що спорудження цього храму стало поштовхом до будівництва споруд: святої Софії в Новгороді, святої Софії в Полоцьку тощо. Важливо зазначити й те, що Софія в Києві присвячена не святій на ім'я Софія, матері Віри, Надії та Любові, а Софії – Премудрості Христовій і тим самим – Матері Божій[1,ст.97]. Це справді велика, неповторна споруда, увінчана тринадцятьма куполами, оточена з трьох боків двома рядами відкритих галерей. Загальна ширина храму становить аж 54,6 м, довжина — 41,7 м, висота до зеніту центральної бані — 28,6 м. Саме ця зовнішня грандіозність та оздобленість справляє неабияке враження на кожного, хто проходить повз цей храм.

Але ще більше враження справляє внутрішній простір храму. Храм – то є книга Божої Премудрості, а Софія Київська – величезна енциклопедія, яку хочеться прочитати та зберегти як невід'ємну частину свого "Я". Живописними образами вкрито увесь внутрішній простір храму. Краса собору справляє неперевершене враження, за рахунок магії настінних зображень – фресок та мозаїк. Серед мозаїк насамперед виділяються два зображення – Оранти та Христа-Вседержителя. В центрі купола розміщується образ Христа-Вседержителя, який символізує божественне начало, міць, силу й могутність. Образ Богоматері – Оранти насичений теплом і гармонією, сімейний спокоєм і благодаттю. Композиційно Оранта створена таким чином, що складається враження, ніби вона існує, живе у просторі храму. Вона є сполучною ланкою між Богом та людьми. По сьогоднішній час мозаїки та фрески Софії стали незмінними її атрибутами.

Важливого значення у просторі споруди набув також іконопис. Саме ікони вкривають поверхню храму і є вічними представниками небесних реалій.

Гадаємо, Софійський собор – це втілення в одній споруді найсвятішого, найпрекраснішого та найдобрішого. Ця реліктова споруда пережила навали ворогів, напади, пограбування, руйнування, знищення, перебудови та відновлення. Вона стала неруйнівним символом української культури, що завжди буде випромінювати світло ідеї величної історії нашого народу.

Список літератури

1. М. Попович – Нариси історії культури України.- К., «Артек». 1999 – 728с.

Невмержицький В.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ М.КИЄВА

Для нашої країни, яка протягом довгого часу не могла здобути незалежність, а її культурна спадщина зазнавала руйнування, проблема збереження та належної охорони історико-культурних об'єктів є особливо актуальною. Культурно-історична спадщина є основним елементом розвитку історичної свідомості народу та утвердження спільних цінностей у суспільстві.

Київ є одним із найдавніших міст Європи, політичним, економічним та культурним центром України. Незважаючи на всі випробування, які довелося пережити місту протягом

його понад тисячолітньої історії, йому все ж вдалось зберегти завдяки природному ландшафту та історико-культурним об'єктам різних епох свій неповторний образ. На даний момент на державному обліку в Києві перебуває понад 3000 пам'яток культури та історії. У місті існують три заповідники національного значення – Софія Київська, Києво-Печерський заповідник та Історико-меморіальний заповідник "Биківнянські могили". Архітектурний ансамбль Софійського монастиря, навіть внесений до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Уряд ухвалює закони та видає укази для покращення стану памяток архітектури, але законодавче регулювання цієї сфери залишається недосконалим і потребує доопрацювання. Доказом цього є безкарні дії, внаслідок яких руйнуються та занепадають не лише пам'ятки місцевого, а й національного значення. В свою чергу, втрати таких об'єктів завдають непоправних змін унікальному середовищу Києва. Звичайно, було відтворено собор і дзвіницю Михайлівського Золотоверхого монастиря. Це повернуло образу Києва як давнього міста дуже багато. Проте незважаючи на усі позитивні зрушення у цьому напрямку, стан об'єктів культурно-історичної спадщини у місті Києві залишається загрозливим та потребує невідкладних дій для поліпшення ситуації.

В Управлінні охорони культурної спадщини підрахували, що в Києві найближчим часом можуть зруйнуватися як мінімум 11 архітектурних об`єктів, якщо їх вчасно не відреставрувати. Зокрема пам`ятник князеві Володимиру колись мало не втратив медальйон. Тепер існує загроза, що решта деталей і частин пам'ятника теж можуть відвалитись. Останній раз пам`ятник підлягав реставрації в 1953 році.

Минуло лише 10 років з того часу, як було встановлено Монумент Незалежності, але він теж "погано себе почуває". Монумент роз`їдають гази й вода, а це призводить до корозії металевих конструкцій. І таких випадків ще дуже багато.

Вирішення цих проблем полягає в наступному: потрібно дотримуватись зон охорони пам'ятників і ландшафтів, більше інвестувати в пам'ятники, модернізувати інженерне обладнання, яке проводить встановлення та реконструкцію культурних пам'яток. Необхідно прискорити роботу по затвердженню спеціальних актів з питань охорони культурно-історичної спадщини, а також узгодити внутрішнє законодавство України у цій галузі з підписаними і ратифікованими нею відповідними міжнародними конвенціями, договорами та угодами.

Потрібно заохочувати недержавні організації до охорони і збереження культурно-історичної спадщини, наприклад, до моніторингу пам'яток та їх стану, інформування громадськості, виконання проектів на основі бюджетного фінансування через проведення тендерів.

Максимальна увага має бути приділена збереженню містобудівної спадщини Києва. Це дасть змогу зберегти ті культурні цінності міста, які були набуті віками, його своєрідність і красу як давньої столиці держави.

Павленко В. В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СПЕЦИФІКА КІНОМИСТЕЦТВА О. ДОВЖЕНКА У КОНТЕКСТІ СТРАТЕГІЙ

СЕМІОТИКИ

В контексті культурного відродження України творчість О. Довженка набуває великого значення. Розглядаючи естетичні принципи кіномистецтва Довженка, зазначимо перспективність використання семіотики як однієї з сучасних методологічних стратегій. Увібравши в себе основні риси структурної лінгвістики, семіотика стала послідовним підходом до опису різних явищ життя людини з позицій структуралізму. Серед різноманітних концепцій, що відносяться до семіотики, найбільш перспективним щодо вивчення естетичних принципів кіномистецтва можна вважати концепцію Ю. Лотмана.

Семіотика Лотманом визначається як наукова дисципліна, що вивчає загальне в структурі й функціонуванні різних семіотичних або знакових систем, які зберігають та передають інформацію. Лотман виокремлює три основних аспекти вивчення знаку та знакової системи: синтаксис, який вивчає внутрішні властивості систем знаків безвідносно до інтерпретації, а також семантику й прагматику, які досліджують зв'язки знаків з адресатом. Тобто, семіотичний метод зосереджується на проблемі інтерпретації знаків з точки зору адресата. До того ж, Лотман зосереджує дослідницьку увагу на двох аспектах в розумінні сприйняття знаку адресатом – перцептивний та інформативний.

На думку Лотмана, світ який відтворює кіномистецтво є одночасно і самим об’єктом, і моделлю цього об’єкта і в цьому контексті виокремлюється дуальність природи кіномистецтва. Адже з одного боку кіномистецтво прагне зруйнувати наївну віру глядача в реальність кіно, з іншого – створює умовний світ чи умовний образ цієї реальності. Тому двоплановість сприйняття твору кіномистецтва приводить до того, що чим більша схожість кіно та життя, тим, одночасно, загостренішим повинно бути у глядача почуття умовності. Кожен елемент, явище, зображення на екрані є знаком, тобто має значення, несе певну інформацію, але значення це може мати багатоплановий зміст. Зазначимо, що специфіка кіномистецтва, з семіотичної точки зору, пов’язана з поняттям кадру, як основного елементу кіномови, тобто основного знаку. Лотман підкреслює, що інтерпретація художніх кінообразів, сама символічна та метафорична специфіка кіномови створює певну семіотичну ситуацію. При цьому, семіотика жесту, міміка дає можливість кардинально змінювати в процесі кіноповісті «точки зору глядача».

Застосовуючи семіотичний підхід до розгляду творчості О. Довженка, зазначимо, що символічність та метафоричність його фільму «Земля» ініціює інтерпретаційну свідомість глядача. Досить символічним є те, що фільм починається не з опису головних героїв, а з нагадування про багатства нашої землі. Зауважимо, що О. Довженко робить акцент не на подіях, а на емоціях головних героїв фільму. Могутня поема землі, людині, природі, життю розкривається через символи хвиль пшеничного поля під вітром, через образи синього неба з хмарами, першої любові. Фільм починається символічними кадрами – смертю старого діда в саду під яблунею. Це є природна смерть, яку можна порівняти з падінням перестиглих яблук на місці яких, в майбутньому, з’являться нові яблука, отже яблуневий сад є символом життєвого простору людини, всієї природи, Землі. Однак, смерть є лише моментом, тактовим перебігом ритму життя, продовженням одвічного життєвого циклу. Тому в кінці фільму ситуація прощання з героєм відбувається одночасно з народженням дитини, що

символізує продовження життя.

Отже, специфіка естетичного сприйняття кіномови пов'язана з її дуальністю, оскільки умовність кінообразів поєднується в свідомості глядача зі справжніми подіями реального життя. Таким чином, семіотичні принципи дозволяють розкрити змістовні особливості кінообразів О. Довженка.

Савенко Л.В (НТУУ «КПІ» ФСП)

ТАЄМНИЦІ КИТАЇВСЬКИХ ПЕЧЕР

Особливе місце у спадку, залишеного киянам віковою історією, займають печери, розташовані майже на всій території стародавнього Києва. Багато з них стали приводом для складання легенд на кшталт таких, що підземні тунелі тягнуться на сотні кілометрів, утворюючи щось на зразок таємних ходів, які можуть вивести за межі міста. В даній роботі ми розглянемо історію печер, що знаходяться в урочищі Китаєво, в південній частині Києва.

Досить дивною є назва території, на якій розташовані підземні ходи. Загалом існують дві теорії стосовно походження печер. Перша свідчить про те, що місцевість названа на честь князя Андрія Боголюбського на прізвисько Китай, який приблизно в XII ст. заснував тут фортецю, а згодом передав права власності на землю місцевим монахам. Правдивість цієї теорії була спростована, бо підпис Боголюбського на документах виявився підробкою. Більш достовірним джерелом інформації є легенда про існування так званої Китай-гори, що з тюркської мови перекладається як «Гора-фортеця», обмеженої ровом з водою та валом.

Новий етап у розвитку Китаївських печер – середина XVII ст., коли почалась розбудова й реконструкція Києво-Печерської лаври, якій на той час належала і територія урочища Китаєво. В цей період був сконструйований новий скит (місце, де жили монахи-відлюдники). Згодом поблизу були збудовані досить відомі в наш час церква Сергія і Троїцька.

Початок XVIII ст. пов'язаний з діяльністю монаха Досифея, який заснував печерну церкву. Досифей, отримавши відмову від архімандрита Києво-Печерської лаври стати ченцем, прямує на південь Києва, де й оселяється в власнозбудованій печері. У 1744 році келію монаха відвідує сама імператриця Єлизавета. 26 вересня 1777 року, як засвідчено в одному з документів Китаївського монастиря, знайшли мертвого Досифея в молитовній позі з запискою в руці, яка сповіщала про те, що його тіло повинно бути захоронене без омивання. Згодом було з'ясовано, що Досифей – це Дар'я Тяпкіна – дівчина, що колись, не бажаючи виходити заміж, втекла з дому, присвятивши життя Богу. Після смерті Досифеї більшість печер були засипані, тому що урядом був виданий наказ про заборону відлюдництва.

Ще одного разу підземні ходи «були виявлені у 1857році в результаті обвалу…Топографічний план цих печер вдалося відтворити послушнику Печерського монастиря І.Таранову [1,143]. Але дослідження уцілілих частин підземних ходів почалися лише на початку XX ст. на чолі з А.Ертелем. Виявлено, що основна частина тунелю займає 100 м заввишки приблизно 1,4 м і завширшки до 1м . Значна територія печер завалена внаслідок зсувів лісових порід, що становить перепони для досліджень. Стіни знаходяться в досить поганому стані, що не дозволяє проводити розкопки завалених ходів. В печерах є спеціальні заглибини для ікон, свічок і лампад, про що свідчать сліди копті на стелі над ними.

Іноді в «галереї» зустрічаються виступи-ліжка, на яких могли спати монахи. На стіні біля ліжок знайдені надписи слов'янськими літерами, зроблені гострим предметом, намальовані хрести чи «графіті» на зразок рукотворних ікон. Монахи, які жили в цих «кімнатах», ніколи не покидали темних тунелів, проводячи весь час у молитві. Сам А.Ертель вважав, що «підземні ходи були споруджені ще в глибокій давнині»[1,145], а монахи-відлюдники лише прийняли й довершили внутрішній вигляд ходів.

Після Другої Світової війни територія урочища Китаїва була зруйнована й перейменована в Китаївську пустинь. Лише в 1991 році були частково відновлені й реконструйовані монастир та підземні тунелі.

На сьогоднішній день історія печер залишає нам ще безлічі таємниць. Через зсуви на нестійкому ґрунті гористої місцевості Китаєва неможливо проводити масштабні розкопки, а тому не можна достовірно сказати, чи мали печери колись такий вигляд, як зараз, а чи вони є лише приблизною копією вікових споруд. Спеціалісти продовжують досліджувати глибини печер, в той час як простим киянам є не менш цікавим кількаметровий темний лабіринт в освітленні свічок екскурсовода.

Список літератури:

1. Толочко П.П. Древний Киев. – К.: Наукова думка, 1986.

Трофімчук А.С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

«НОВЕ МИСТЕЦТВО» О. ЕКСТЕР ЯК ДІАЛОГ ФОЛЬКЛОРУ ТА АВАНГАРДУ

Специфіка розвитку української культури початку XX століття характеризується появою модерністського мистецтва. Зявившийся в Європі абстракціонізм, кубізм та футуризм знайшли своє творче втілення і в українській культурі. Одним з художніх напрямків, який гармонійно синтезувався з українською народною традицією, став кубофутуризм, що вдало поєднав в собі два мистецькі авангардні напрями – кубізм, з його геометризмом, чіткістю та виразністю форми, і футуризм, що тяжіє до динаміки, швидкості та машин.

Головним лідером « нового мистецтва» в Україні стала Оклесандра Екстер. Будучи знайомою з такими видатними європейськими митцями як П. Пікассо, Ф. Леже та ін., О. Екстер вперше привезла знімки картин авангардних митців до Києва. Новими напрямками зацікавилися Д. Бурлюк, О. Богомазав, які разом з Екстер започаткували напрям кубофутуризму в українській та російській культурі.

Естетичні принципи кубофутуризму знайшли специфічне відображення в творчості О. Екстер. У цьому контексті важливим є те, що її живопис тісно пов'язаний з українською народною культурою. Адже, на відміну від європейських футуристів, в своїх картинах Екстер використовує широкий спектр яскравих кольорів, їхню контрастність, як особливий засіб виразності, що головним чином, притаманний традиціям українського живопису. Така широка палітра кольорів була нехарактерна монохромному європейському футуризму, який звеличував урбаністичну могутність сучасного міста, техніки та транспорту. Хоча французький футурист Леже дорікав Екстер недотриманням кольорового футуристичного

канону, проте під впливом її живопису невдовзі й сам збагатив свої картини яскравішими кольорами.

Крім того, Екстер використовує традиції українського декоративно – прикладного мистецтва, зокрема, геометричні орнаменти, що надає специфічної виразності її кубофутуристичним творам.

Картини Екстер вирізняються чіткістю та яскравістю ліній, що характерно кубізму, і одночасно прослідковується динаміка, рух та ритм, притаманні футуризму. Простір на полотнах характеризується повнотою та формою, нагадує різнокольоровий килим, своєрідне народне гаптування.

Зазначимо, що Олександа Екстер увійшла в історію української культури як митець-новатор. Як обдарована художниця, вона запропонувала новий стиль української сценографії. ЇЇ новаторство полягала в тому, що, по-перше, простір сцени має бути заповнений повністю, бути цілісним та візуально естетичним. Вона власноруч створювала декорації, заповнюючи театр яскравими композиціями і кубофутуристичними картинами. По – друге, вона стала першою в Європі, хто надала особливого значення світлу на сцені, вважаючи його важливим засобом театральної мови, ефективної художньої комунікації з публікою. До того ж Екстер експериментувала з театральними костюмами, навіть застосовувала розпис тіла акторів театру фарбами в Києві у 1916 році.

Таким чином, збагачуючи жанрово – стилістичні особливості авангардного мистецтва традиціями народної творчості, Олександра Екстер залишила помітний відбиток в розвитку української модерністської культури та зуміла внести фольклорний колорит в кубофутуризм.

Шевченко К.С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

МОВА КОЛЬОРУ ТА ОРНАМЕНТУ ТРИПІЛЬСЬКОЇ КЕРАМІКИ (ТРИПІЛЬСЬКА КУЛЬТУРА НА КИЇВЩИНІ)

Трипільська культура внесла вагомий внесок у формування та духовний розвиток європейських народів. Кераміка трипільців є однією з найкращих у світі , а керамічні вироби – безумовні шедеври мистецтва для того часу.

Майже в кожному трипільському житлі археологи знаходять від 20 до 200 високохудожніх керамічних виробів – блюдечок, глечиків та інший посуд. Якість посуду бездоганна; розфарбований він був у білий , чорний, червоний і темно-каштановий кольори.

Трипільці навчились майстерно виготовляти посуд . При його оздобленні вони використовували методику випалу та застосовували мінеральні фарби –червону вохру та білу пастозну масу. Поєднання цих барвників забезпечувало трипільському посуду тріаду кольорів : червоний, чорний , білий.

Крім фарби на керамічний посуд наносився й орнамент. На різних етапах розвитку, трипільці застосовували різні орнаменти, різні технології та різні кольори, оскільки з роками світогляд трипільців змінювався.

Керамічний посуд в трипільській культурі був розписним та не розписним. Розписний в свою чергу поділяють на : виготовлений із застосуванням одієї фарби(переважно чорної),

біохромну (коли посуд з переважанням чорної фарби обводився білою чи червоною) та поліхромний. А не розписний – це посуд для приготування їжі, який був з більш товстими стінками і колір після обпалення був від сірувато-коричневого до темно-червоного.

Розмальовуючи глечик, трипільці ділили його на три частини у відповідності до уявлень про триярусну структуру світобудови: верхній(трансцендентний) світ, середній(фізичний світ), нижній(метафізичний світ). На нижній вони нічого не зображували, адже, як вважалося, це-світ, що відійшов світ невидимих душ; на середній відтворювали орнамент з космологічною символікою, а на верхній – здебільшого символічні геометричні лінії. Орнамент, яким був розмальований посуд, був наділений сакральним сенсом:,кожен з них ніс в собі інформацію, яку трипільці намагались закодувати у знаково-символічній формі. Космологічний зміст орнаменту свідчив про наявність чітких світоглядних орієнтирів у кожного з членів суспільства, які дозволяли осягнути роль й призначення людини у Всесвіті.

Б.Рибаков відзначав стійкість та поширеність традиції нанесення трипільцями орнаменту ярусами. Він відзначає, що одноярусні зображення характерні для горщиків, мисок та кубків. На вазах, фруктівницях та грушоподібних посудинах кількість ярусів зростає до двох – чотирьох. «Безперервним бігом сонця» він називає орнамент, в якому горизонтальні стрічки та лінії утворюють ніби рамку для зображення , яка в плані нагадує ромб із загнутими кутами. Його можна витлумачити як відображення ідеї плинності часу.[1]

Найбільш відомими та дослідженими орнаментами є схематичні зображення тварин, людей, геометричні фігури(переважно трикутники в різних композиціях), піктограми, символічні знаки. Одним з найулюбленіших місць для зображення знаків на керамічному посуді була верхня частина ручок покришок, денця посудини та медальйони, включені в орнаментальні композиції. Серед трипільської культури трапляються екземпляри , де у блоках знаків Сонця і дощу знаходимо і знак Місяця. За словами В.Мищина – то «триєднання сил, трисутність космологічних сил». Так, розглядаючи величезну кількість знаків та орнаментів в трипільській кераміці, можна припустити, що частина матеріалів трипільської спільності могла відбити уявлення про глобальний катаклізм.[2] Зображення Сонця та Місяця поруч, було свідченням затемнення Сонця і пов`язаної з ним ідеї глобального катаклізму(його ознакою слугувало затемнення в день весняного рівнодення).

Трипільці часто зображували різних тварин на посуді. Наприклад, ведмідь – це одна з тварин, яка належить до місячної сфери, бо подібно до того як зникає і з'являється Місяць, залягає в сплячку і зникає, а потім з'являється аж навесні. Його зображували часто, а олень - це символ, який трапляється дуже рідко.

Отже, досліджуючи особливості трипільської кераміки, можна зробити висновок, що трипільці за допомогою мови кольору та орнаменту намагались осягнути роль і призначення людини у структурі світобудови. Мова кольору та орнаменту трипільської кераміки набули космологічного змісту.

1.Б.А. Рыбаков Язычество древних славян», М: Наука , 1981

2.М.О.Чмихов Культурологічні студії : Зб. Наук. Пр..-вип. 2. –К., - 1999

Юсин М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ФІЛОСОФІЯ СВІТЛА ТА КОЛЬОРУ У ХРАМОВОМУ МИСТЕЦТВІ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Новий зміст у храмове мистецтво Київської Русі X-XI ст. принесло християнство. В живописній тематиці мозаїк, фресок та ікон важливим був догматичний зміст, тому вся система оздоблення храму покликана була виражати божественну, трансцендентну реальність. При цьому зберігалося своєрідна національно-історична манера образності стилю: урочистість, витонченість, відсутність схематизації, скованості, в усьому – природність і гармонія.

Вищим синтезом багатоманітної художньої діяльності стародавніх митців було органічне поєднання просторової архітектури із зоровим декоративно-ужитковим мистецтвом світла та кольору.

Світло здавна застосовувалося як спосіб естетичного й емоційного впливу на психіку глядача, відтворювало філософсько-ідеологічні пріоритети епохи, спираючись на об'єктивні особливості людського інтелекту. Інтуїтивне вміння зодчих використовувати природне світло, розміщувати світлові прорізи забезпечувало ввігнутість зображень, регулювало форму. Світло водночас сприймалося як елемент архітектури, в даному випадку – відтворювало ідеї Бога-Отця.

Динамічність сприйняття в цілому забезпечувало поєднання світла з інтенсивністю кольорів розпису.

Колір був одним з найголовніших засобів художнього вираження. В кольоровій гамі з величезною силою виявляє себе глибока за своїм змістом діалектика творчості. Ставлення до певних кольорів кожен народ виробив на основі специфічних умов історико-суспільного розвитку, культурних традицій. Загальною підставою класифікації кольорів був ступінь його причетності до сакрального світу, близькість до природних явищ і стихій.

Символіка кольорів сповнюється філософсько-релігійним змістом. Кольорові ритми підпорядковуються християнській символічній традиції, яка нормативно визначає зміст кожного з кольорів. Рай звичайно уявляється в гамі золотисто-зелених та червоних тонів, а чорний вважався кольорем диявола, був символом смерті.

Основу запозиченого з Візантії колірного канону складали пурпурний, білий, жовтий і зелений. Насичений пурпур – колір світської і духовної влади, -- поєднує вічне, небесне, трансцендентне (синій, блакитний колір) із земним (червоний колір). Білий – колір вічної безмовності, носить символізм чистоти, відчуження від різнобарвного земного світу. Опозиція «біле-чорне», в значенні «життя-смерть», входить до храмового мистецтва у вигляді чіткої іконописної формули. Жовтий тлумачився як колір зради, брехні, безпутства та дурної поведінки; рудий був ознакою пекла; зелений використовувався в стінному розписі зі значенням юності, землі, матеріальності. Синій асоціювався з вічністю, вічною божественною істиною, небесною премудрістю, в цьому його «чуттєвість» і душевне зачарування. А золотому кольору надавалася надзвичайно високе символічне значення, він був символом надприродної божественної реальності, адже цей колір не зустрічається серед барв земного світу.

У живописному храмі не було єдиного джерела світла, натомість існувало як мінімум три різні опозиційні системи носіїв світла. Першою є «золота» система: золото ікон, німбів і променів. Золоті кубики смальти, розташовані на ввігнутих або штучно викривлених поверхнях, під різними кутами, набували «ніжного мальовничого мерехтіння». Нейтралізуючи реальні джерела світла, вони самі перетворювалися на ніби «магічне, ірреальне» освітлення. До того ж храмові стовпи переломлювали світло по вертикалі, що давало можливість внутрішнього споглядання, розкривало таїну духовного світла, де світ природності ніби закриває світ невидимих сутностей. Вертикальний простір уявлявся безкінечним – в цьому полягала магія світла і кольору.

Художньо-мистецька філософія храмового мистецтва була покликана підносити учасників богослужіння від долішнього світу гріховності до небесного, від матеріального – до духовного, де внутрішнє єство людини наповнювалося особливою атмосферою: людина вважалася богообраною, на неї сходила благодать, і все в храмі, в його особливому оздобленні, в мистецькому синтезі спрямоване було до неї, адже вона ставала частиною надприродного Всесвіту, власне – мікрокосмом у просторі храму як макрокосму, створеного, водночас, її вірою, фантазією і вмінням.

Секція № 11. Математика 21 століття: «Математичне та комп'ютерне моделювання соціально-економічних та екологічних процесів і систем (мультидисциплінарні дослідження)» (Бахтіна Г. П., к.фіз.-мат.н., доц.)

Костроміна А.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЕКОЛОГІЧНА КОНСТИТУЦІЯ ЗЕМЛІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНЕ ВТІЛЕННЯ

На початку XXI ст. людство зіткнулося з цілою низкою не тільки регіональних, а й глобальних екологічних проблем: утилізація відходів, зміна клімату, техногенні катастрофи. Сьогодні стало зрозумілим, що подальше поглиблення екологічної кризи може призвести до глобальної катастрофи, яка загрожує самому існуванню людства. Необхідною умовою та найбільш ефективним способом вирішення зазначених проблем є використання механізму міжнародно-правового регулювання шляхом створення та підписання Екологічної Конституції Землі. Цей загальнообов`язковий для усіх країн нормативно-правовий документ має поєднати міжнародні угоди та національне законодавство різних країн.

На наш час до основних міжнародних природоохоронних угод відносять Стокгольмську декларацію з навколишнього середовища (1972 р.); Конвенцію про

забруднення морів викиданням відходів та інших матеріалів (1972 р.); Конвенцію про заборону військового чи будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище (1977 р.); Всесвітню хартію природи (1982 р.); Конвенцію ООН з морського права (1982 р.); Декларацію Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища і розвитку (1992 р.). Нажаль, міжнародні правові документи екологічної спрямованості не є універсальними, мають необов`язковий суперечний характер і розглядаються радше як рекомендації; міжнародне економічне право належним чином не систематизоване, некодифіковане, відсутній комплексний підхід до питань екологічної сфери та екологічної безпеки.

Що стосується України, то її законодавча база, яка регулює екологічну сферу, є досить обширною. Екологічні права та обов'язки громадян закріплені на найвищому законодавчому рівні. Так у Конституції України охороняється право людини на безпечне довкілля: «Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена» (стаття 50). Крім того, існують кодекси, в яких регулюються спеціалізовані екологічні відносини (Земельний кодекс, Водний кодекс, Лісовий кодекс, Кодекс України «Про надра»); прийнято закони (Закон України «Про тваринний світ», Закон України «Про охорону атмосферного повітря», Закон України «Про охорону навколишнього природнього середовища» та ін.); ухвалено низку підзаконних нормативно-правових актів (Положення «Про державний моніторинг навколишнього природного середовища», розпорядження Президента України «Про заходи щодо організації роботи по поліпшенню екологічного стану річки Дніпро та якості питної води» та ін.) .

Вперше питання про необхідність розроблення та прийняття на рівні ООН Екологічної Конституції Землі було поставлене на міжнародній конференції в Університеті Хофстра (США, Нью-Йорк) у квітні 1992 року українською делегацією, до складу якої входили відомі вчені Ю.Туниця, Ю. Шемшученко, М. Костицький, С. Кравченко, Ф. Бурчак. Основну увагу в цій Конституції, на думку розробників, треба приділити праву людини на безпечне навколишнє середовище. Автори Екологічної Конституції Землі наполягали на тому, що це право є основою формування усіх інших екологічних прав людини, а його забезпечення є головною метою міжнародного екологічного співробітництва держав, в інтересах виживання й процвітання цивілізації у 21 столітті згідно концепції сталого розвитку людства.

Перші кроки на шляху до прийняття Екологічної Конституції Землі вже зроблено. 22 березня 2011 р. у Києві (Україна) було підписано Екологічну Конституцію Євразії. На думку учасників Євразійського Об'єднання Зелених Партій (ЕОЗП), які підписали цей документ, дотримання державами та їх громадянами Екологічної Конституції Євразії дозволить не тільки гарантувати, а й забезпечити екологічну безпеку на глобальному та регіональному рівнях.

Лавриненко Я.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПЕНСІЙНІ РЕФОРМИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СТАТИСТИКИ

В більшості країн Східної та Західної Європи та деяких країнах пострадянського простору, в тому числі, в Україні, які мають низький рівень приросту населення, на перший план виходять проблеми чисельності населення, підвищення народжуваності та його старіння.

Катастрофічне зниження рівня народжуваності призводить до збільшення процентної долі людей похилого віку, що збільшує демографічне навантаження на працездатне населення та викликає серйозні соціально-економічні, соціально-психологічні та етичні проблеми, а саме, проблеми робочої сили, збільшення змін рівня та характеру споживання; проблеми здоров'я похилих людей, необхідності введення додаткових ресурсів на медико-соціальну допомогу громадянам похилого віку тощо.

Демографічний фактор є одним з основних факторів впливу на ринки споживання та послуг (в тому числі, освітніх) та займає чільне місце серед факторів, які забезпечують стабільність системи пенсійного захисту країни, особливо в умовах демографічної кризи нашого часу. Тому особливої уваги в наш час потребує створення надійних, достовірних, повних баз даних, щодо аспектів розвитку народонаселення, які є основою аналізу демографічних тенденцій та прогнозів.

Дослідження, яке презентується в доповіді, присвячено аналізу демографічної ситуації в Україні з метою її прогнозування та впливу на реформування пенсійної системи країни з урахуванням означених проблем.

В доповіді проведена оцінка ситуації в сфері пенсійного забезпечення України та інших країн; визначені основні риси впровадження пенсійної реформи в Україні; проведений аналіз демографічної ситуації в Україні, яка характеризується як «демографічна криза», в порівнянні з демографічної картиною в країнах Європи; визначений вплив демографічного стану на пенсійне реформування. Доповідь супроводжується візуалізацією багатьох статистичних даних у вигляді графіків, діаграм, таблиць щодо означеної в доповіді тематики. Визначено, що поступове збільшення пенсійного віку з одночасним розв'язанням означених в доповіді проблем в Україні є одним з перспективних напрямків поліпшення фінансового стану пенсійної системи країни.

Павленко В. В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СТАТИСТИКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ В ГАЛУЗІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

При переході світового суспільства до інформаційного етапу розвитку, актуальною проблемою для України стає нестача кваліфікованих фахівців в інноваційних галузях науки, техніки, виробництва та управління, яким притаманне цілісне мислення та творчий підхід до будь-якої справи.

Але специфічна для України ситуація демографічної кризи, пік якої припадає на 2016-2018 роки (так звана «демографічна яма») при різкому погіршенні стану громадського здоров'я населення віком від 15 до 29 років та катастрофічному падінню рівня шкільної

підготовки молоді виводить велику кількість українських вузів практично за межу «виживання».

Виклики, пов’язані із змінами зовнішніх умов існування вищих навчальних закладів в загальноукраїнському та світовому освітніх просторах, потребують пошуку інноваційних стратегічних рішень щодо подальшого функціонування та розвитку кожного вузу та прийняття рішень шодо впровадження радикальних інституціональних перетворень.

В доповіді презентуються дослідження, присвячені аналізу статистичних даних щодо демографічної ситуації в Україні, громадського здоров’я населення віком від 15 до 29 років, яке є потенційним контингентом вищих навчальних закладів України першого (бакалавріат) та другого (магістратура) циклів навчання, післявузівської освіти та структур підвищення професійної кваліфікації. Наводяться рейтинги країн за означеними показниками та визначається місце України серед країн Західної та Східної Європи та країн пострадянського простору.

Дослідження засновані на офіційній статистиці постійного населення України (15-29 років) за віком та статтю; статистиці захворювань та смертей в порівнянні із відповідними статистичними даними інших країн. В роботі наводяться основні фактори, що впливають на подовження життя молоді. Детально розглядаються: вплив природних факторів (природні катаклізми, катастрофи, погіршення стану зовнішнього середовища тощо); особлива увага приділяється техногенним факторам, таким як Чорнобиль та його вплив на здоров’я молоді (наводиться статистика захворювань за 25 років, починаючи з 1986 року).

Увага акцентується на суб’єктивному, людському факторі, який пов'язаний перш за все, із шкідливими звичками молоді – такими як паління, алкоголізм, токсикоманія, наркоманія. Аналіз цих факторів супроводжується даними офіційних досліджень Всесвітньої організації з охорони здоров’я, за якими визначаються відповідні місця серед країн Європи та пострадянського простору.

Усе вищезазначене при наявності умов висококонкурентного освітнього середовища ставить перед вузами України, в число яких входить й НТУУ «КПІ», гостру проблему залучення до вузу абітурієнтів, студентів та слухачів із задовільним станом фізичного, психічного здоров’я та відповідною освітньою підготовкою. Доповідь супроводжується слайд-шоу, статистичними таблицями та діаграмами.

Чернюк А. В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ІНТЕРНЕТ-ЖУРНАЛ ПРО СТРАХУВАННЯ “FORINSURER.COM”: АНАЛІЗ КОНТЕНТУ

Контент-аналіз сайту в наш час може бути основою для прийняття певних управлінських рішень. Наприклад: рішення про використання інформації з даного інтернет-ресурсу (після визначення того, наскільки достовірною, актуальною та змістовною є інформація на даному інтернет-ресурсі); рішення про розміщення реклами на сайті (на основі аналізу аудиторії сайту, розміщення рекламних площ на інтернет-сторінці, співставлення вартості та потенційної ефективності реклами); рішення про співробітництво з професіоналами, які займаються розвитком, просуванням та наповненням даної інтернет-

сторінки (на основі інформації про засновників та кураторів сайту).

Слід зазначити, що в ході контент-аналізу ми можемо побачити, що існує кілька стратегій прийняття цих рішень. Розв'язання означених питань наводиться в доповіді на прикладі проведеного контент-аналізу інтернет-журналу про страхування "Forinsurer.com".

Однією з стратегій може бути прийняття рішення на основі загального огляду сайту. В дослідженні розглядається кольорова гамма сайту, її вплив на сприйняття людина, специфіка кольорів, їх символіка; констатується, що кольорова гама сайту є досить вдалою.

Визначається релевантність сайту для користувача. Аналіз сайту доводить, що він має досить зручну пошукову систему: існує стандартний пошук інформації з допомогою рядку пошуку, де відвідувач сайту може ввести тему, яка його цікавить і, натиснувши на клавішу «найти», отримати інформацію на сайті по даному запиту; пошукач має можливість обрати тему, яка його цікавить в полі «выберите интересующую тему» з 60 запропонованих (згрупованих і представлених в алфавітному порядку) тем; існує пошук інформації через вкладки, які відображаються на кожній сторінці (таких вкладок 9: новини, тендери, рейтинги, аналітика, статистика, компанії, законодавство, схеми страхування, регресні позови).

В доповіді підкреслюється, що первісний огляд сайту є поверхневим але і рішення, прийняті лише на основі такої інформації навряд чи можуть бути ефективними і дати максимально позитивний ефект.

Для професіоналів та потенційних рекламодавців, при виборі сайту, на якому вони хочуть взяти необхідну їм інформацію, розмістити свою рекламу, чи укласти угоду про співробітництво, необхідно провести більш глибинний аналіз інформації сайту.

Доповідачем проведено дослідження щодо місця сайту в пошукових системах Яндекс та Google. На основі цього аналізу можна робити припущення про число потенційних відвідувачів сайту.

Далі досліджується специфіка розміщення інформації на сайті, а саме, яким чином розміщуються рекламні площі та інформаційні блоки та яка їх вартість. Зроблено висновок, що рекламні площі на сторінках розміщені доволі професійно.

В доповіді підкреслюється необхідність критичного осмислення та фільтрування інформації, особливо іміджевої. У зв'язку з чим наводиться приклад інформації щодо кількості відвідувачів сайту та демографія аудиторії. Визначається, що зроблене дослідження доводить, що є певна розбіжність між даними про читацьку аудиторію, які представлені на сайті та реальною аудиторією сайту. Підкреслюється, що таку інформацію також необхідно враховувати при прийнятті рішень.

Дослідження щодо команди, яка займається розвитком, просуванням та наповненням інтернет-журналу про страхування "Forinsurer.com" визначає її як потужну аналітичну групу, яка займається питаннями страхової справи в Україні, а також той факт, що в Україні існує досить обмежене коло справжніх фахівців, аналітиків в сфері страхування, що виявляє проблему їх підготовки у системі вузівської та після вузівської освіти та підвищення кваліфікації.

Секція № 12. Політологія: «Україна: 20 років незалежності в контексті світового політичного процесу» (Радей А. С., викл.)

Зуб О.Л. (НТУУ «КПІ» ФЛ)

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

За роки своєї незалежності Україна зробила великі кроки в процесі свого розвитку, а особливо після розпаду СРСР, коли все будувалося фактично з нічого. Як пострадянська країна, наша держава відноситься до країн, що розвиваються. А тому в Україні присутня велика кількість проблем соціально-економічного характеру, вирішення яких передбачає особливі підходи.

Основною з проблем є те, що наша країна є країною третього світу, проблеми якої зумовлені глибоким відбитком історичного розвитку, слабкою розвиненістю та відсталістю, що відображає низький рівень розвитку виробничих сил та розвитку суспільства загалом.

Дана відсталість нашої держави знаходять прояв в зовнішньо економічних відносинах, оскільки структура нашої економіки не є логічною, ми маємо низький рівень продуктивних сил, аграрно-сировинну спеціалізацію, що обумовило зовнішньо економічну орієнтацію на індустріальні держави Заходу. Також Україна відрізняється від промислово розвинених країн соціальною структурою суспільства. В нашій країні ще не сформувалося розгалужене та міцне громадянське суспільство, громадські структури, що складалися в рамках різних цивілізацій.

З огляду на ці обставини в Україні не відбувається розвиток ефективного виробництва та відтворення валового продукту, існує злиденність та певна культурна відсталість. На даний момент в нашій державі присутня енергетична, сировинна та продовольча криза, а також погана демографічна ситуація, яка потребує негайної оптимізації.

Оскільки країна є молодою, то одразу вирішити дані проблеми соціально-економічного характеру, щоб вивести Україну на належний рівень в світі, не є можливим за такий короткий проміжок часу. На мою думку, основною проблемою, яка зупиняє розвиток країни, як економічний, так і соціальний, є погана демографічна ситуація, оскільки саме з населення країни все починається. Народ будь-якої країни є невід'ємною частиною людства, кожен народ – творець унікальних звичаїв, традицій, звичок, власного менталітету, тому цілком зрозуміло, що саме народ повинен стає основою стабільного розвитку країн, в тому числі і України.

Населення України дуже зменшилось за останні роки, присутній низький рівень народжуваності, багато спеціалістів, які могли б принести користь країні в вирішенні її

економічних проблем, їдуть з Україні, фактично ми віддаємо свої найкращі кадри на розвиток не власної держави, а інших держав, які мають певний стабільний розвиток. Робоча сила зменшується, що призводить до поганого функціонування тих галузей нашого господарства, які б могли стати її шляхом до високого рівня розвитку та викорінення відсталості.

Замість того, щоб купувати різноманітні продукти в інших держав, ми маємо значні природні ресурси для вирощення та виготовлення власних, за допомогою яких ми просто можемо подолати сировинну та продовольчу кризу, чого на даний момент просто не відбувається. Якщо ми з користю будемо використовувати наші енергетичні ресурси, ми зможемо отримувати певний прибуток в даній сфері, але якщо ми будемо мати достатню кількість кадрів, які могли б сформувати чіткий план розвитку нашої країни, опираючись не на незрозумілі програми, а базуючись на власних можливостях та ресурсах. Для цього нашій державній владі треба в першу чергу звернути увагу на належний рівень оплати праці та створення належних умов для проживання власного ж народу, що стане першим і значним кроком в подолання проблем соціально-економічного характеру нашої молодої держави.

Гибало А.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ

Сприйняття певного усталеного образу держави пов‘язане з оцінкою його політичного, економічного, культурного розвитку. Імідж – це репутація держави на світовій арені. Він є головним елементом, адже від нього залежить не тільки ставлення інших країн, а й власних громадян держави.

Після проголошення власної незалежності Україна стала рівноправним суб’єктом міжнародних відносин. Вона вже неодноразово демонструвала, що чітко може відповідати за свій статус «повнолітньої» сформованої держави. З того часу відбулося надзвичайно багато цікавого. Але головною проблемою виявилось те, що Україна так і не створила повністю позитивного іміджу. З точки зору інших держав, уявлення про неї носять суперечливий, стихійний та вкрай негативний характер.

Не можна погодитись з твердженням, що Україна не має іміджу взагалі. Він є, але який? Зі слів іноземців Україна – «маловідома і невпливова європейська держава, яка шукає своє місце в світі; молода демократична держава; країна помаранчевої революції; постадянська країна; політично нестабільна держава з нестабільною владою; Чорнобиль; відомі українці; проблеми з Росією, країна, що знаходиться під впливом Росії; негативний імідж, пов'язаний з високими інвестиційними ризиками, корупцією в органах влади». Таке сприйняття сформоване вже надто-таки давно, тому викоренити їх надзвичайно важко. Негативні оцінки нашої держави є головною перешкодою на шляху співпраці з різними країнами світу та міжнародними організаціями.

Для того, щоб створити хороше майбутнє як для держави, так і для громадян, потрібно подбати про покращення іміджу України. Забезпечення позитивного іміджу повинне стати загальнонаціональною ідеєю. Його формування – завдання непросте, тому для цього варто витратити декілька років, працюючи у потрібному напрямку.

Як засвідчує багатовіковий досвід інших країн, процес формування позитивного іміджу здійснюється, як правило, за допомогою двох головних шляхів. «Перший шлях – створення спеціалізованого органу, який забезпечив би постійне, скоординоване, оперативне поширення інформації про країну у світовому інформаційному просторі. Другий – реалізація програм більшості органів державної влади». Задля ефективності важливо задуматися і про саму владу, яка є рушійною силою, обличчям країни. Саме вона повинна створювати потужний фундамент для побудови іміджу.

Можна впевнено сказати, що Європа вже втомилася від постійних невдач України. Конкуренція весь час наростає, а наша держава посідає останні місця в відомих рейтингах. Україну вважають «невдахою». Тому особливим, передовим завданням стає те, що їй потрібно представити себе у світі не лише проблемами, а й успіхами. Певним чином, Євро-2012 може стати хорошою візиткою. Україна може показати себе дійсно європейською державою з чарівною природою, гостинним народом, високою етнокультурою. Їй надано хороший шанс створити новий позитивний імідж.

У даний час перед Україною відкриваються широкі можливості по створенню і просуванню позитивного іміджу. Для цього необхідне чітке структурування, злагоджена робота спеціалістів, узгодженість дій всіх гілок влади. Це повинне стати частиною величезної програми по розвитку України. Наслідки позитивного іміджу не тільки зможуть поліпшити положення України у світі, а й докорінно змінять внутрішнє становище держави. Вона розквітне і стане куточком раю на Землі. Все в наших руках!

Коваль М. О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ВПЛИВ СВІТОВОГО ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ НА ТРАНСФОРМУВАННЯ УКРАЇНИ В ДЕРЖАВУ ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ

Перш за все варто зазначити, які саме утворення та об’єкти є складовими для світового політичного процесу. Адже він є глобальним явищем, яке торкається практично всіх країн світу без винятку, тому для того, щоб збагнути сутність його впливу на більш вузькі та дрібні локальні процеси в кожній державі, необхідно визначити, що саме являється головним пріоритетом у творенні глобального політичного процесу, а також, на що він спрямований.

Загалом світова політика керується певними суспільними організаціями, особами, структурами, які метою своєї діяльності ставлять досягнення певних політичних цілей. Саме такі агенти впливу на політичну діяльність є визначними для всесвітнього політичного процесу. Його суб’єктами є держави світу, народи, що проживають в межах держав, а також суспільні утворення та організації . Вплив світової політики у кожній державі знаходить своє специфічне відображення. Як було вище зазначено, глобальний процес спрямовує і координує локальні політичні рухи, які мають характерні особливості в місцях свого виникнення і найбільшої централізації.

Без сумніву, в Україні такого впливу зазнав процес здобуття незалежності, адже політичні зміни такого масштабу не можуть бути непоміченими на світовій карті. Необхідно визначитись з передумовами, що зробили можливими геополітичні процеси, які в свою чергу переросли в більш масштабний рух, результатом якого і стала незалежність

української держави. Перш за все варто згадати про ослаблення партійної системи Радянського Союзу причиною якого став дисидентський рух 60-70х років, що підірвав віру в комуністичні ідеали. Комунізм поступово втрачав свої позиції, кінцевого краху він зазнав в другій половині 80-х років, саме тоді почався процес волевиявлення та самовизначення держав і народів СРСР.

З огляду на тогочасні політичні реалії, Україна поставила за мету побудувати державу за зразком західних демократичних режимів, панування демократії є однією з важливих умов для держави нового типу. Зрозуміло, що в законодавстві новоутвореної держави мали знайти своє відображення основні засади демократії. Вперше риси демократичного суспільства, на яке орієнтувалася наша держава, можна спостерегти у "Декларації про державний суверенітет України". Вище керівництво намагалося побудувати державний устрій, виходячи з потреб забезпечення прав і свобод громадян, їх соціальної рівності, а також створення сприятливих умов для розвитку держави в цілому і кожного громадянина окремо. Світовий політичний процес, який задавав орієнтир для розвитку України, став причиною для впровадження реформ в багатьох галузях суспільного життя. Найбільше реформ було здійснено в перше десятиріччя незалежності, перш за все вони стосувалися економічної сфери. Економіка вимагала змін, для того, щоб позбутися пережитків застарілої і непідходящої для демократичного устрою радянської системи, і також для того, щоб створити сприятливий фундамент для інтеграції у вітчизняну економіку держав-партнерів. Серед таких реформ варто виділити грошову (створення власної валюти), земельну (лібералізація цін на сільськогосподарському ринку) та перехід до приватної власності.

В 2000-х роках однією з найбільш помітних реформ для політичної та економічної сфери можна назвати вступ до СОТ, що дав можливість для пошуку і налагодження нових стратегічно важливих зв'язків та інтеграції України з іншими державами. Наша держава є повноправним членом ООН, але виходячи з тенденцій сучасного світового політичного процесу, який характеризується приєднанням держав до політичних об'єднань глобального масштабу, Україна також одним з векторів свого розвитку постановила вступ до таких організацій як ЄС та НАТО. Вступ до ЄС є вигідним для України, оскільки це допоможе трансформувати країну до більш якісного стану, перетворити її у державу третього тисячоліття. З остаточною впевненістю не можна сказати цього, щодо вступу до НАТО, оскільки такий крок вимагає вдосконалення апарату державного адміністрування, але це важко здійснити у швидких темпах з огляду на "чесність" та "добросовісність" деяких членів владної верхівки. Перед сучасною владою стоїть завдання не зробити ряд важливих помилок і використати попередній досвід, для того, щоб обрати найкращий шлях для подальшого розвитку держави.

Лисенко Р. В. (Інститут міжнародних відносин КНУ ім.Т. Шевченка)

УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Інтеграція до Європейського Союзу є одним з ключових напрямків зовнішньої політики України, метою якої у довгостроковій стратегічній перспективі являється

повноправне членство. В контексті розвитку відносин з ЄС в рамках переговорного процесу, щодо прийняття нової планової угоди, актуалізація питання європейської інтеграції України об'єктивно зумовлено як необхідністю результативного проведення переговорного процесу, так і самою реалізацією стратегічного курсу по всебічному входженню країни у європейський політичний, економічний і правовий простір.

Пріоритетними напрямками європейської інтеграції України є:

–адаптація національного законодавства до законодавства ЄС.

–економічна інтеграція та розвиток торгівельних відносин.

–інтеграція України в контексті зміцнення загальноєвропейської безпеки в усіх її вимірах.

–політична консолідація та зміцнення демократії:

–адаптація соціальної політики України до стандартів ЄС

–культурно-освітня і науково-технічна інтеграція

–регіональна інтеграція та галузева співпраця

–співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища

Правовою основою відносин між Україною і ЄС з 1994 року є Угода про партнерство і співробітництво, яка набула чинності 1 березня 1998 року. Розпочатий у 2007 році переговорний процес щодо укладення Угоди про асоціацію, направлений на зміну існуючого формату «партнерства та співробітництва» до «політичної асоціації», що містить крім того суттєву складову економічної інтеграції – створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ЗВТ) між Україною та ЄС на основі «чотирьох свобод». В основу політичної асоціації було покладено конвергенцію позицій України та Євросоюзу з усіх питань міжнародного миру та безпеки, забезпечення безпосередньої участі України у агенціях та програмах ЄС, а також спільність дій з метою забезпечення інтересів національної безпеки Української держави. Прийняття цієї планової угоди повинно сприяти в сфері економічного співробітництва до поступової інтеграції нашої держави до внутрішнього ринку Євросоюзу, а в політичній перспективі стати новим кроком на шляху до підписання угоди про вступ України до ЄС.

На сьогоднішній день, у питані прогресу переговорного процесу відмічається політична готовність Євросоюзу до підписання з Україною угоди про асоційоване членство. Українська сторона передбачає можливість завершення переговорного процесу у другій половині 2011 року, покладаючись на підтримку Польщі, як традиційного стратегічного партнера на шляху євроінтеграції, яка у цей час буде головувати у Європейському Союзі.

Список використаної літератури та джерел:

1. Європейська інтеграція України: політико-правові проблеми : монографія / за ред. В. П. Горбатенка. – К. : Юрид. думка, 2005. – 332 с.

2. 4-й Спільний Звіт про прогрес у переговорах щодо Угоди про Асоціацію **[**Електронний ресурс]// **Представники України при Європейському Союзі**. – 2010. – Режим доступу: http://www.ukraine-eu.mfa.gov.ua/eu/ua/publication/content/48816.htm.

Пустовіт А. С. (Інститут міжнародних відносин КНУ ім. Шевченка)

ДЕЯКІ ОЗНАКИ СУЧАСНОГО ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ УКРАЇНИ: ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Однією з актуальних проблем розбудови демократичної України є становлення її політичного режиму. В контексті стратегії розвитку України XXI-го сторіччя актуалізація становлення демократичного політичного режиму об'єктивно зумовлена як вітчизняним історичним досвідом XX віку і накопиченими дотепер суперечностями періоду незалежності, так і вимогою прискорення реалізації її унікального людського потенціалу та переваг геополітичного положення.

Для України як держави, що недавно стала на шлях демократичних перетворень, першочергове значення має питання спроможності інститутів демократії витримати випробування часом, вистояти в політичних конфліктах і кризах. Значною мірою це залежить від типу політичного режиму, що утворився в країні.

Основними ознаками сучасного політичного режиму України є:

– конституційні ознаки (виборність найважливіших органів політичної влади, юридична рівність громадян, гарантії прав меншості, багатопартійність і т.д.);

– процесуальні ознаки (транзитивність, розбудова демократичної держави і т.д.);

– режимні ознаки, тобто ознаки, що стосуються безпосередньо способів здійснення влади (електоральність, обмежена конкурентність політичного процесу, авторитарність у вирішенні деяких проблем, домінування виконавчої влади, безконсенсусний тип вирішення політичних конфліктів і т.д.).

Щодо визначення типу політичного режиму України існує велика кількість думок, але єдиним вірним шляхом у вирішенні суперечностей навколо цього питання є спроба співставити декілька типологій політичних режимів. На нашу думку, український політичний режим є однією з модифікацій неопатримоніального політичного режиму. Неопатримоніалізм – це своєрідний симбіоз деяких елементів традиційного суспільства і сучасної держави. Внаслідок цього неопатримоніальним режимам притаманна невідповідність між "зовнішнім фасадом" сучасної держави (наявність конституції, писаного права, парламентсько-партійних інституцій, системи виборів та ін.) і внутрішньою логікою її функціонування, що є цілком патримоніальною. Можна прийти до висновку, що для України характерна персоналізація влади, коли для політичної самоідентифікації мас головним є не політичні програми, а особистість політичного лідера. Іншою ознакою неопатримоніалізму в Україні є клієнталізм, або патронажні відносини, – це поширення етнічних, регіональних, сімейно-родинних та подібних зв'язків на політичну сферу. Наслідком таких відносин стає корупція.

Та не зважаючи на присутню в сучасній Україні персоналізацію політиків, наша країна на нинішньому етапі політичного розвитку йде шляхом демократичних перетворень. Це вказує, що в країні існує відповідний розподіл усіх гілок влади, а демократичний потенціал суспільства досить високий. Отже, політичний режим України ми сміливо можемо назвати демократичним.

Список використаної літератури та джерел:

1. Розова Т.В.,Довгий С.В.Партійний сегмент як чинник демократичної інституалізації

українського соціуму // Стратегічна панорама. Щоквартальний науково-практичний журнал Ради національної безпеки та оборони України.-2008.-№2.- С.249-253.

2.Рудич Ф.М. Політологія: Підручник. – К., 2005.- 477с.

Слободян В.О. (НУУ «Острозька академія»)

РОЛЬ ІНТЕРНЕТУ У СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Із розпадом Союзу Радянських Соціалістичних Республік українське суспільство перейшло на абсолютно новий рівень свого розвитку. Перебуваючи на етапі державного становлення та розвитку демократичних процесів воно увійшло, разом з усім світом, у період інформаційної революції. Цей етап передбачає не тільки стрімкий розвиток технічних інновацій, впровадження нових форм та методів комунікації, але і трансформацію самого суспільства у нове, інформаційне суспільство, що передбачає удосконалення наявних у державах соціальних, економічних та політичних структур. У даному процесі встановлення українського інформаційного суспільства основну роль відіграє використання мережі Інтернет у всіх сферах життя.

Розвиток Інтернету можна прямо співвіднести і з розвитком в країні демократії. Адже Мережа – це перша комунікативна технологія, яка дозволяє кожному, хто має до неї доступ, бути як у ролі отримувача так і відправника інформації. Адже взаємозв'язок між доступом до інтерактивних комунікацій і демократичним процесом містить не тільки статичне, але і набагато більше, змістове вираження. Звичайно, демократія як форма політичного життя передбачає одночасний розвиток можливостей діалогу і монологу, проте передбачає і щось якісно інше, а саме відкриті публічні дебати (багатостороння комунікація) – це демократичний синтез діалогових і монологових форм комунікації. Сенс багатосторонньої комунікації в тому, що кожен індивід, що одержує інформацію за допомогою того або іншого каналу, в рівній мірі здатний взяти участь в повному і ідентичному контексті суспільної дискусії, має можливість чути і бути почутим.

Розвиток Інтернет в Україні розпочався у другій половині 1990-х рр., як принципово новий спосіб комунікації, який знайшов своє застосування в науці, бізнесі, повсякденному спілкуванні і розвагах. Але швидкими темпами і за короткий проміжок часу інтернет-технології почали розвиватись і у важливій для суспільства сфері суспільних відносин – політиці, і перетворився в один з найважливіших її факторів, засіб формування громадської думки. До 2000 року створення політичного веб-сайту прийняло характер масового явища: власні веб-сайти розмістили в мережі всі політичні рухи, а Інтернет почали широко використовувати в політичних кампаніях.

Формальна присутність в Інтернет політиків, партій та рухів стала вже загальноприйнятим стандартом, і реалізувалась через створення і підтримку офіційних медіа-представництв. Залучення Інтернет як каналу політичної комунікації, на відміну від традиційних ЗМК, не має змістовних, стилістичних, форматних та інших обмежень. Інтернет надає унікальні можливості: фандрейзингу (збору коштів), політичного маркетингу, політичного дискурсу, що сприяють розвитку нових і вже сформованих, активних політичних партій, збільшенню кількості їх прихильників.

Охоплення українського суспільства Мережею на сьогоднішньому етапі розвитку має фрагментарний характер, це пов'язано з розвитком Інтернет перш за все у великих містах, які мають достатню економічну, людську і технологічну базу. Основними користувачами інтернет-середовища є молодь, що змушує політичні партії ставати активними членами соціальних сайтів, блогів з метою боротьби за виборця, а бо ж за потенційного члена партії.

Політична функція Інтернету в українському суспільстві полягає у забезпеченні постійного суспільно-політичного диспуту з можливістю електронного зворотного зв'язку в реальному часі між владою та громадянами. При цьому, можна припустити, що громадяни України будуть менш залежними від урядовців, експертів, політичних організацій, груп інтересів, асоціацій та ЗМІ у питаннях збору, організації та обміну інформацією, мобілізації політичної участі тощо. Розширення Мережі змушує українські політичні організацію, провладні структури активно залучатись до мережевої спільноти і вивчати правила нової поведінки, а також вивчати і розробляти методи впливу на електорат.

Козаченко А.О. (НУУ «Острозька академія»)

20 РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ – 20 РОКІВ АКТИВНОЇ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЕГІДОЮ ООН

З проголошенням незалежності України розпочався якісно новий етап миротворчої діяльності суверенної держави на міжнародній арені. Власне коли розглядалося питання про політичне й дипломатичне визнання України державами світу, велику роль в утвердженні місця України на міжнародній арені виконувала Організація Об'єднаних Націй. Український уряд розумів перспективи такого членства, тому всіляко сприяв зміцненню цієї співпраці та веденню активної миротворчої діяльності під егідою ООН.

Участь України в миротворчих операціях розпочалася із затвердження Верховною Радою України Постанови від 3 липня 1992 року № 2538-XII «Про участь батальйонів Збройних сил України в Миротворчих Силах ООН у зонах конфліктів на території колишньої Югославії.

Період 1996-2000 років став етапом утвердження України як миротворчої держави на світовому рівні. У 1996 році вперше кількість працівників органів внутрішніх справ, що приймали участь в ОПМ, перевищила 40 осіб. В 1997 році українські миротворці вперше відбули до Анголи. У 1999 році кількість миротворців-правоохоронців збільшилась до 100 осіб у різних країнах та місіях.

У 2000 році, як знак визнання високого професіоналізму українських поліцейських та персоналу миротворчої діяльності, Україні запропонували направити перші спеціальні миротворчі підрозділи до Косово. Кінологічний миротворчий підрозділ у Косово став єдиним у світі формуванням подібного типу і, як свідчать результати його діяльності, одним з найефективніших і найдієздатніших.

Миротворча діяльність України в рамках ООН не обмежується лише військовими аспектами. Україна широко представлена в підрозділах Цивільних поліцейських сил ООН.

54 українських цивільних службовці брали участь у складі Спеціальних міжнародних поліцейських сил ООН у Боснії і Герцеговині, Перехідної адміністрації ООН для Східної Славонії в Хорватії, Сил превентивного розгортання ООН у колишній югославській Республіці Македонія. У січні 2003 р. представники України повернулися з місій ООН у Боснії і Герцеговині та Хорватії, мандат яких завершився. Крім того, українські цивільні спостерігачі брали активну участь у спостереженні за виборами, які проводилися під егідою ООН у Південно-Африканській Республіці та Мозамбіку. Україна надавала свої авіатранспортні послуги ООН для проведення низки гуманітарних операцій на Африканському континенті. Понад 1000 українських військовослужбовців і цивільних поліцейських представляють зараз нашу державу в місіях ООН у Грузії, Демократичній Республіці Конго, Ефіопії та Еритреї, Косові (Сербія), Лівані, Сьєрра-Леоне, Східному Тиморі. За період членства України в Раді Безпеки ООН у 2000–2003 рр. Українське представництво в операціях із підтримання миру збільшилося у 25 разів. Станом на липень 2010 р. майже 370 військовослужбовців та працівників органів внутрішніх справ представляли Україну в семи миротворчих операціях ООН. Як результат, Україна сьогодні обіймає восьме місце серед усіх держав-членів ООН, чи перше серед європейських країн-контрибуторів миротворчого персоналу.

Участь України у миротворчих місіях під егідою ООН в період кінця XX – початку першого десятиліття XXI ст. забезпечила її активну присутність у світових політичних процесах і стала одним з основних напрямів ведення державної політики з питань національної безпеки. Ураховуючи значимість миротворчої діяльності у забезпеченні міжнародного миру та створенні сприятливих зовнішніх умов для розвитку і безпеки нашої держави, Україна й надалі залишатиметься активним учасником Організації Об'єднаних Націй. Разом з цим основну увагу слід приділити розширенню участі України у міжнародних миротворчих операціях як одній із найбільш результативних форм міжнародної миротворчої діяльності.

Петровська І.П.(НТУУ «КПІ» ФММ)

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СВІТУ

Провідну роль серед всіх світових ресурсів в кінці XX століття почала відігравати інформація і, як основний результат її застосування, нові технології, що дозволяє говорити про феномен так званої «нової інноваційної економіки». Це призвело до того, що темпи і якість економічного зростання держави в новому столітті залежать від політики, що здійснюється та вибраної стратегії розвитку інтелектуального потенціалу країни. Теоретичним і практичним аспектам ефективності інноваційної політики присвячені праці зарубіжних та українських вчених: Т. Брайана, Б. Санто, Б. Твісса, К. Фрімена, Й. Шумпетера, Ф. Валенти, Б. Данилишина, П.Завліна, Гальчицького, В.Геєця, В.Герасимчука, С.Ілляшенка, О. Лапко, Л. Федулової, Д. Черваньова, Ю. Яковця, Г. Ялового, С. Ямпольського та інші. Не зважаючи на цілий ряд публікацій запропонована стратегія, інструментарії та механізми розвитку державної інноваційної політики країни потребують

вдосконалення у відповідності до специфіки вітчизняних умов. Різке прискорення глобальних трансформаційних процесів позначилось значними змінами в структурі економіки країн світу. Залежно від інноваційної політики, яку провадять країни світу, вчені мають різні підходи до її класифікації. Так, на основі проведеного аналізу еволюції механізмів державного регулювання інноваційних процесів інноваційну політику розвинутих країн світу можна розподілити на три типи. Перший тип державної інноваційної політики (реалізовувався в Англії, Франції, США, Німеччині) Другий тип державної інноваційної політики (найбільш ефективно реалізовувався в Англії, Франції, США, Німеччині, Японії, колишньому СРСР). Третій тип державної інноваційної політики (реалізується у США, Німеччині, Японії). Аналіз представлено поділу за типами державної інноваційної політики розвинутих країн світу, серед яких було визначено, насамперед, такі країни, як Англія, Франція, США, Німеччина, Японія, СРСР, на нашу думку, має достатньо суперечливе ствердження щодо представленої класифікації типів ДІП. Так, в табл. 1 нами було представлено матричну структуру розташування визначених країн згідно окресленим типам ДІП.

Таблиця 1

Матрична структура розташування розвинутих країн світу за типом ДІП

Тип ДІП	**Зміст**	**Країни**						**Всього**
		Англія	**Франція**	**США**	**Німеччина**	**Японія**	**Колишній СРСР**	
I	Інноваційний процес представлено як сукупність відокремлених стадій, де пріоритетними є інструменти стимулювання, чіткий розподіл функцій інституційного регулювання	**X**	**x**	**x**	**x**			**4**
II	Розширена участь держави в інноваційному забезпеченні, державне стимулювання взаємозв'язків між інноваційними установами та промисловістю	**X**	**x**	**x**	**x**	**x**	**x**	**6**
III	Формування зв'язків міжнародного та трансграничного співробітництва			**x**	**x**	**x**		**3**
Всього		**2**	**2**	**3**	**3**	**2**	**1**	

Таким чином, лише одна країна має чітко визначений тип – це СРСР, де без сумніву, враховуючи тоталітарну систему лише держава мала можливості регулювати інноваційні процеси в країні та впроваджувати систему певного стимулювання інноваційних процесів. З іншої сторони є чотири країни, які здійснюють ДІП першого та другого типу. До них відносяться такі країни, як Англія, Франція, США та Німеччина. Також, визначено три

країни, які використовують другий та третій тип ДІП. До таких країн належать: США, Німеччина та Японія. Такі країни, як США та Німеччина взагалі використовують на практиці всі три перелічені типи ДІП. Таким чином, на основі систематизації досвіду державного регулювання інноваційною діяльністю розвинених країн світу була запропонована класифікація типів ДІП, узагальнення яких можливо представити наступним чином: регулювання ДІП базується на основі чіткого розподілу інституційних функцій; ступінь державного стимулювання пов'язана з формуванням взаємозв'язків між інноваційними установами та промисловими підприємствами; держава визначає напрями та форми стимулювання діяльності транснаціонального інноваційного середовища.

Секція № 13. Діалектична логіка: «Людина, суспільство, всесвіт – прогрес, регрес чи розвиток» (Піхорович В. Д. , ст. викладач)

Кравченко Владимир, (Факультета экологии и биотехнологии НУБиП)

СООТНОШЕНИЕ ИНДИВИДУУМА И ОБЩЕСТВА С ПОЗИЦИИ ПСИХОАНАЛИЗА

Сознательное и бессознательное - такое разделение психики в психоанализе Зигмунда Фрейда. Со временем было выделено 3 структуры психики: «Я» (сознательное), «оно» (бессознательное) и «Сверх-Я» (сверхсознательное).

Стоит отметить, что в особых антагонистических отношениях состоит бессознательное и сознательное. Наверно именно за такое объяснение смысла противоречия и были вызваны гонения на З. Фрейда. Бессознательное — особые психические силы, лежащие за пределами сознания, но управляющие поведением человека. Сознание — одна из двух частей психики, осознаваемая индивидом — определяет выбор поведения в общественной среде, однако не всецело, так как сам выбор поведения может инициироваться бессознательным. Именно такие определения нам дает словарь в объяснении этих терминов. В данной борьбе кажется совсем уж заметным явное превосходство подсознания, так как подсознание может врезаться в психику, а с помощью психики мы не можем менять наше подсознание. Антагонизм в данных отношениях проявляется как не странно в очень жесткой форме, и иногда даже он не совсем поддается логике. Наше бессознательное частично основывается на инстинктах, которые рассчитаны на то чтобы не дать организму умереть, но подсознанием также диктуется ряд наших желаний, но так как мы не в состоянии удовлетворить все наши желания, то мы, понимая это блокируем их нашим сознанием. Если посмотреть на эту ситуацию немного выше, то получается что мы в силу наших осознанных действий, которые продиктованы уже не инстинктами, а воспитанием и иными соц. нормами, которые нам диктует общество («Сверх-Я»), то есть мы должны ради общества в котором живем жертвовать частью своих желаний, и та часть которой мы жертвуем, в принципе нас и преследует.

Стоит рассмотреть глубже процесс возникновения желаний. Это очень сложный процесс, ведь от природы желания нам не заданы, они формируются в ходе развития

психики. Желаниям изначально предшествуют потребности, которые мы вынуждены удовлетворять. С развитием нашей психики, качественно изменяются наши потребности. От простой потребности, которая диктуется нашим подсознанием, у нас появляется желание, которое является не просто удовлетворением потребности, а становится между потребностью, и обдуманными действиями насчет её удовлетворения, то есть, желание есть уже возникшей потребностью в подсознании, и обретшей окончательную форму в нашем сознании.

Если отталкиваться от того суждения, что бессознательное есть ведущим звеном в цепи оно – «Я» - «Сверх-Я», то мы придем к тому выводу, что человек постоянно противостоит обществу в котором живет, так как желания и потребности этого человека будут постоянно поддаваться критике этого же общества, то есть «Сверх-Я» будет ущемлять бессознательное. Бессознательное же, как самое главное, будет наступать на сознание, в самых разных проявлениях. И получится то, что человек своими желаниями будет идти против общества, и каждый человек будет сам за себя, но против всех. Нормальное общество не может быть основано на постоянном антагонизме индивидов между собой, и против общества. Для создания нормального общества стоит выделять не бессознательное как главную часть, следует добиться гармоничного сосуществования бессознательно, сознательного и суперсознательного, только тогда человек как единица не будет противостоять обществу, а будет его эффективной частью, которая будет работать во благо общества.

Осенний И. (Факультет экологии и биотехнологии НУБиП Украины)

«ОТЧУЖДЕННЫЙ ТРУД» - КАКОВ ОН НА ПРАКТИКЕ, И КАК С НИМ БОРОТЬСЯ?

Читая эту основополагающую статью К. Маркса, мы видим «отчужденный труд» как необходимый фактор, порождающий массу заблуждений, а современного человека – «заложником» собственных усилий, ищущим счастье в безделии. Рабочий относится к продукту своего труда как к чужому предмету. Таким образом, у него нет душевного порыва трудиться, производство превращается в практическое средство жизни, и утрачивает свой жизнеутверждающий смысл. Другими словами, человек, трудясь, истощается «по всем параметрам», и вынужден все остальное планируемое время посвящать «подзарядке», заключающейся в чувственных удовольствиях. Вместо того, чтоб на работе «вырастать духовно», приобретать «эмоциональный заряд», и в свободное время воплощать его в «мыслительные поиски», человек превращает свою жизнь в «серый», однообразный цикл, направленный на выживание.

Таким является «отчуждение», если считать, что все люди невольно лишаются продуктов собственного труда. И преодолеть его, не изменивши современный способ производства, невозможно.

Но так ли обстоит реальная жизненная ситуация? Мы можем видеть, что не все жители современного общества «оторваны» от человеческой сущности. В условиях капитализма, многие из них продолжают относиться к работе как к «близкому, теплому

очагу жизни», и все время стремятся попасть в него вновь и вновь.

Дело в том, что кроме рассматриваемого Марксом материального предмета, как результата труда, существует еще практический опыт и «духовное становление» человека – обязательные составляющие истинного труда.

Проблема же в том, что будучи «придавленным» нехваткой материального, и всецело направив свое внимание на улучшение материального положения, люди склонны не замечать эти, в масштабе всей жизни, несомненно, более значительные факторы. И в мере их пренебрежения ими, развивается та «суровая отчужденность», о которой вел речь в своей статье Маркс.

На помощь должен прийти разум. Не смотря на то, что у нас регулярно отбирают материальный продукт труда, нам следует понять, насколько важны опыт и переживания как обязательный его результат, и взглянуть на производство в новом «позитивном» свете.

К сожалению, есть люди, разочаровавшиеся в духовной составляющей труда еще до того, как стали его полноправным субъектом. Они приступили к нему, видя материальное благо единым значительным его результатом. Таким образом, на производстве, они стали принадлежать не самим себе, а работодателю, подчиняясь его условиям и интересам.

Выводы:

Маркс рассматривает в этой статье только материальный аспект труда, не разъясняя, как он соотносится с другими аспектами жизни, таким образом, подавая проблему читателю неполной. Люди, находясь под угрозой материального недостатка, читая статью, видят безвыходность, а не четкую проблему, имеющую решение. Но в наших силах сформулировать эту проблему и донести ее до сознания широких масс.

Сегодня «отчужденный труд» как никогда актуален. Философия должна обратить внимание на борьбу с ним путем грамотной постановки проблемы, давая педагогам правильно подать ее людям – настоящим и будущим субъектам труда.

Усатюк О. (Факультет экологии и биотехнологии НУБиП Украины)

ФЕНОМЕН ЖАДНОСТИ В СОВРЕМЕННОЙ КУЛЬТУРЕ

Человеческая жадность проявляется в разных степенях и разными способами. Для каждого оно индивидуально, но когда провести линии связи, то можно увидеть общее во всех случаях. Человек, как личность, перестает доверять другим (может, и в большинстве случаев так и есть, - несознательно) и закрывается в себе. То есть существует некое «Я», а другое есть чуждым, враждебным. С этим нужно жить и мириться, но доверия от сего все равно не возникает. Если чуждое попытается взять (даже взаймы) что-то из твоего мира, затронуть закрытую структуру «Я», то идет незамедлительная реакция – все связи с источником вторжения обрываются посредством так званой «жадности». Расшатанное пространство внутреннего мира вновь успокаивается, но более к этому человеку не будут относиться, как к «человеку общественному». Ведь он пользуется в своей жизненной деятельности достатками «общества», но когда «оно» нуждается в его небольшой помощи, человек закрывается от него в себе из-за страха потерять частицу своего мира. В этом случае,

в некотором роде проявляется такое явление, как «вещизм» - пристрастие к вещам, жажда употреблять и накапливать. Его результатом и есть проявление жадности. Сама же жадность и вещизм не возникли сами по себе, а начали свое формирование начиная с появления частной собственности. Именно поэтому их и не наблюдалось во времена первичного быта, когда все было достоянием общества.

Избавиться от частной собственности нельзя, но можно регулировать взаимоотношения между людьми формируя правильную модель поведения и адекватного восприятия. Этот этап человек проходит в своей жизни в детстве посредством получения воспитания. Правильное воспитание дает возможность устанавливать контакты в обществе, развивает доверие к людям. Тогда такая функция, как «жадность», для сохранения внутренних границ от внешнего мира, отходит на второй план, притупляется и вскоре совсем может сойти на нет.

Зухар О. (Факультет экологии и биотехнологии НУБиП Украины)

РОЛЬ АВТОРИТЕТА В ПРОЦЕССЕ ОБОБЩЕСТВЛЕНИЯ

Авторитарным обществом правят авторитеты – человек, или группа людей, наделенных полномочиями и властью. Возможно ли полностью отказаться от авторитетов? Очень ярко ответил на этот вопрос Фридрих Энгельс в своей работе "об авторитетах".

Энгельс жил в эпоху развитой буржуазии, и наиболее авторитетными людьми в ту нелегкую эпоху были капиталисты. Условия развития техники и производства диктовали необходимость такого типа общества, но, как и у любого принципа, здесь были свои противники – антиавторитаристы, как называл их Энгельс. Он представил нам модель общества без традиционных авторитетов – без капиталистов. Дескать, буржуа внезапно исчезли, и рабочим достались их машины и орудия труда, дабы они вернулись к независимому производству. Но паровая машина – это не плуг, и чтобы она функционировала нужно множество обслуживающего персонала. И, как сказал Энгельс, "рабочие должны подчиниться более жесткому авторитету, чем любой капиталист – рабочие должны подчиниться авторитету паровой машины". И действительно, если нет главы, который регулировал бы график работы, рабочим пришлось бы составлять этот график, опираясь на режим работы машины.

То есть, хотим мы или нет, но в той или иной форме авторитет всегда присутствует.

Как и в современном Энгельсу обществе, в наше время уже невозможно вернутся к независимому от определенного способа организации производительных сил производству – машины, экономика, условия жизни со времен Маркса и Энгельса стали более сложными, более комплексными, и люди зависят друг от друга – прямо или косвенно. А для поддержки системы нужна волевая длань, которая из податливой глины общества вылепит Утопию. Или Дистопию, как повезет.

В то же время прогрессивная модель гражданского общества отвергает авторитаризм. Одна из его основ – самоуправление граждан и развитая демократия. Демократия – это удовлетворение нужд каждой стороны. Но две или три большие группы не смогут честно

поделить между собой пирог, дележка перерастет в драку, а в большой потасовке побеждает тот, кого больше. Единственный эффективный способ поделить что-то между группами - выбирать от каждой противоборствующей группы уважаемого представителя. Грамотно избранные авторитеты смогут не только поделить общий пирог для своих социальных групп, но и наиболее правильно разделить эти куски внутри своих групп.

Приходится признать, что как и жизнедеятельность организма невозможна без нервной системы, так и порядок в обществе невозможен без авторитетов. Ведь общество, по большому счету, такой же организм.

Но как же быть с «свободой личности»? Ведь авторитет требует подчинения себе и своей идеологии, даже если она идет вразрез с личными убеждениями индивида. Стоит обдуманно выбирать авторитетов. Авторитет, как уже было сказано, должен обладать мощной силой воли и знаниями. Стоит тут же выбросить из головы схему вычисления идеального авторитета – в каждой сфере жизни авторитет находится по разным параметрам. Общие у авторитетов только две вещи. Первая – это железная воля. Вторая - авторитет должен понимать своих подчиненных. Но волевые умные люди, да еще и знающие свое окружение встречаются очень нечасто. Поэтому один человек, все-таки, не в состоянии управлять даже небольшой группой. А если невозможна власть одного, то пусть власть будет коллегиальная, где каждый член коллегии хотя бы может прислушаться к чужому мнению. Особенно остро это чувствуется на государственном уровне – один человек не в состоянии править даже небольшим городком, не говоря уже о государстве. К тому же авторитеты должны оставаться правителями пожизненно. Ведь находясь на своем почетном посту они за долгие годы научатся управлять как нельзя лучше. Но избирать авторитетов нужно со всей строгостью, не простым одноразовым голосованием, но длительным анализом каждого кандидата и его действий.

Что можно сказать в заключение? Давно пора выбросить из головы связку "авторитет = диктатор", ведь важен не термин, а суть. Обществу нужны авторитеты, ведь именно авторитеты – это тот локомотив, который помогает составу общества перевалить через трудные участки развития. Истории известны только такие примеры – когда сильные и влиятельные выводили общество из застоя на новый уровень развития. Но даже авторитеты устаревают – как меняются люди, так меняются взгляды, так меняются и требования к авторитетам. Сегодняшние «авторитеты» ведут общество лишь в глубины застоя, и вновь усложнившимся реалиям повседневной жизни нужны новые личности – новые революционеры, которые помогут обществу отказаться от отмирающих убеждений ради новых достижений, ради прогресса.

Бабенко О.Ю. (НТУУ «КПІ» ФТІ)

НАУКОВИЙ ПРОГРЕС ЧИ КРИЗА КУЛЬТУРИ?

Культура постійно знаходиться у становленні і розвитку, змінює свій вигляд,

впливаючи на світ і відображаючи його у всіх проявах негативних і позитивних. Нинішня культура, використовуючи величезні досягнення науки і техніки, слугує задля благополуччя. Але за комфорт потрібно платити: надмірна гіперболізація до матеріальності призводить до кризи самої культури.

У 1949 р. вийшла книга Ж. Фурастьє "Велика надія XX століття". На думку Фурастьє, інтенсивний технічний і науковий розвиток відкривають перед людством можливість еволюції у бік створення так званого "наукового суспільства". Наука і техніка в цьому суспільстві стануть основою життєдіяльності. "Комп'ютерна утопія", запропонована Фурастьє, була оцінена як "найбільша надія XX століття". У інших своїх роботах французький автор стверджує, що задача науки полягає у тому, щоб унеможливити існування застарілої системи цінностей і поставити фундамент для нової.

Фурастьє був одним із перших, хто привернув увагу світової громадськості до сучасних проблем, які називають глобальними, у тому числі і до проблеми людини і його майбутнього в зв'язку з процесами розвитку науки і техніки.

З цього можна зробити висновок, що сучасна культура під впливом наукового прогресу також перетворює навколишнє середовище, суспільство та побут людей.

У XX сторіччі темпи культурних змін стали ще більш швидкими. Тепер протягом одного життя може чергуватися кілька культурних епох. Стрімко змінюється звичний уклад життя; іде в минуле те, що ще недавно було змістом нашого буття.

О. Тоффлер, констатуючи кризу культури, вбачає причину "футуршоку" (шоку майбутнього) тільки в прогресі: його стрімкий розвиток народжує нечувані темпи змін, і тому мільйони людей, охоплені зростаючим почуттям тривоги, не можуть адекватно пристосуватися до швидкоплинного життя. Вони не можуть орієнтуватися в навколишньому світі, втрачають здатність розумно керувати подіями, за низкою яких, здається, навіть устежити неможливо. Невмотивований страх, масові неврози, акти насильства – це лише слабкі симптоми хвороби, що спричинені шоком майбутнього. Справа не тільки в прогресі, не тільки в темпах життя, що нав'язує нам технічна цивілізація. Перетворюється соціальне і культурне буття. Людина не просто включається в загальний потік постійних прискорень, - вона «включається» в ірреальний світ, до якого не встигає звикнути, та до якого ще духовно не готова!

В останні роки людина відчуває себе безпомічною іграшкою в «залізних лещатах» науково-технічного прогресу. З цього погляду він приймає загрозливі масштаби і може вийти з-під контролю суспільства, завдаючи невиправної шкоди природі, і самій людині.

Але це ні в якому разі не означає,що суспільство має відмовитися від техніки, бо ми не можемо уявити своє подальше існування без неї: комп'ютер та Інтернет, надшвидкісний і комфортний транспорт, розгаданий геном людини, успіхи медицини. Все це не тільки поліпшило якість життя, а й збільшило його тривалість. Проте потрібно зауважити, що небезпечно, коли техніка стає незалежною від людини.

Сучасна історія підтвердила, що великі досягнення науки можуть обернутися на шкоду суспільству, призвести до виробництва засобів глобального знищення. Таке використання науки руйнує цілісність культури.

Відірваність людини від звичного, переміщення в алогічному оточенні, яке постійно змінюється, та де їй доведеться миттєво реагувати на безліч абсолютно нових для неї уявлень про час, простір, релігію, любов, побут – все це причини,які допомагають зрозуміти розгубленість, що опановує індивіда. А якщо ще й забрати у людини будь-яку надію на повернення у знайоме соціальне середовище, то розгубленість із постійного неврозу переросте в депресію. Через це психологи все частіше ставлять діагноз пацієнтам – психологічне заціпеніння. Якщо й надалі буде відбуватися різка зміна ієрархії цінностей,то важко передбачити результат,до якого це призведе.

Секція №14. Риторика та іміджелогія: «Риторика протиріч. Хвала та осуд. Змагання ораторів» (Препотенська М. П., к.філос.н, доц.)

Клепа Є.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ІНТЕРНЕТ – СКАРБНИЦЯ ПІЗНАННЯ!

Сучасне суспільство дуже динамічне, і темпи соціальних змін дуже високі. Однією з основних детермінант суспільного розвитку є технічний прогрес. Поява нових технічних засобів, технологій істотно трансформує сталі соціальні практики, породжує нові форми поведінки. Символом сучасного технічного прогресу є глобальна комп'ютерна мережа Інтернет. Прийнято вважати, що в Інтернеті активність суб'єкта може розгортатися в одному з трьох напрямів: пізнання, спілкування, гра.

Пізнання в Інтернеті не обмежується лише інформаційним пошуком, до якого так всі звикли. Безперечно це основний фактор пізнання в Інтернеті, бо це найзручніший спосіб. Якщо людині потрібно щось знайти вона обов'язково звертається до Інтернету, де завжди можна прочитати або навіть прослухати потрібну інформацію. Наприклад, як зручно користуватися відео- чи аудіо- уроками, які ти знаходиш у мережі і, не виходячи з дому, застосовуєш!

Інтернет – це не лише сховище інформації, але й новий рівень реальності сучасної людини. Якщо соціальна реальність констатується найдієвішими у ній суб'єктами, то й віртуальна реальність Інтернету багато в чому – продукт соціального пізнання, осмислення її користувачами.

Зараз дуже популярним є явище соціальних мереж Вконтакте, Facebook, Twitter. Колись все починалось з так званих чатів. Дійсно це дуже дієвий спосіб для спілкування. Користуючись e-mailom, ми досить швидко передаємо потрібну інформацію один одному. Але у соціальних мережах ми бачимо свої повідомлення миттєво, не витрачаючи зайвого часу на перехід з одного вікна в інше аби переглянути листи. Це не просто спілкування заради розваги, це обмін messageами, які нам потрібно блискавично показати чи сказати один одному. Технології не стоять на місці, тому навіть конференції можна провести on-line.

Бувають різні форс-мажорні ситуації, у яких нам в поміч може прийти саме Skype з його функцією веб-камери.

Тож, соціальне пізнання має інтерактивну природу, яка здійснюється у ході комунікації між людьми. Саме тому важливим є вивчення соціального пізнання, яке здійснюється під час спілкування між людьми у віртуальному комунікаційному середовищі Інтернету. Дослідження у цій сфері дозволять глибше зрозуміти як природу самого соціального пізнання, так і віртуального простору Інтернету. Актуальність дослідження соціального пізнання у ситуації Інтернет-спілкування визначається зростаючою роллю Інтернету як середовища соціальної взаємодії при відсутності системи норм поведінки та спілкування, пізнавальної діяльності, що склалася у цьому середовищі.

Чернишова А.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ІНТЕРНЕТ - ІНФОРМАЦІЙНА АТАКА

Днем народження інтернету, по праву, можна вважати 2 вересня 1969 року, коли в США був встановлений перший сервер під назвою ARPANET, який спочатку був створений для надійної системи передачі інформації, в разі війни СРСР з Америкою.

Із зміною протоколу NCP на TCP/IP в 1983 році термін «Інтернет» закріпився за існуючою мережею ARPANET. У 80-х роках з'явився суперник ARPANET такий як NSFNet, який швидше і «проковтнув» ARPANET. 1988 став роком, коли з'явився перший чат, завдяки якому спілкування в реальному часі стало можливим.

Зараз же інтернет «захопив» близько 1,5 млрд. чоловік, які регулярно користуються Всесвітньою павутиною. У наш час Інтернет надає масу можливостей: купити, продати, заробити гроші, виграти (програти) в казино, спілкуватися в реальному часі, знаходити будь-яку інформацію і ще безліч іншого.

«Хто володіє інформацією, той володіє світом» говорив ще Сократ, але добре, коли інформація якісна і достовірна. Більшість інформації в Інтернеті не мають авторства, виходить про якість інформації мови йти не може.

Велика частина молоді так званого «інформаційного суспільства» не може уявити своє життя без комп'ютера і Інтернету, при цьому не розуміючи, що «захаращують» мозок непотрібною і неякісною інформацією.

У 2004 році була запущена перша соціальна мережа під назвою «Facebook» для обміну інформації про майбутні зустрічі, спілкування в реальному часі, далі - для обміну фотографіями і за час існування піддалась ще багатьом удосконаленням і змінам. Була створена для спілкування в рамках Гарварду, але незабаром стала доступним для багатьох університетів США, Великобританії і багатьох країн світу. У 2006 році з'явився аналог вже існуючої мережі, його російська версія – Вконтакте, яка є більш популярною на теренах СНД. За даними соціологічних досліджень, молодь проводить 4 години на добу в соціальних мережах, офісні працівники – близько години витрачають на он-лайн спілкування, протягом робочого дня, при цьому підприємство може нести величезні матеріальні втрати.

При необхідності будь-якої інформації перш за все ми звертаємось до Всесвітньої паутини і не завжди отримуємо якісну і правдиву інформацію, і часом можемо

висловлювати думку людини, яка не спираючись на будь-яку достовірну інформацію, опублікувала її. Також, якщо при пошуку потрібної інформації в пошукових системах, на кшталт Google, ввести «Почему…» або «Как…» то найперші сторінки будуть сумлінного характеру та навряд чи це буде потрібна інформація, пов'язано це із персоналізацією інформації.

Отже, можна зробити висновок, що інформація, яку надає нам Всесвітня мережа, часто може бути неякісною, недостовірною і нести непотрібне інформаційне навантаження, хоча остаточного висновку, добре це чи погано, ми зробити не можемо.

Буданова Я.Р. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЗУСТРІЧАЮТЬ ЗА ОДЯГОМ

«Платье внушает глупцам уважение», - було сказано Вольтером більше 200 років назад. Ці його слова, на мій погляд, зовсім не втратили актуальності сьогодні, і, як це не прикро, чи не найкраще відображають цінності й ідеали сучасного світу.

«Встречают по одёжке, а провожают по уму», - мабуть, ця народна мудрість є чи не найпершою, яку всім нам довелося вивчити. Так стверджували наші батьки, бабусі й дідусі, намагаючись прищепити нам віру в панування доброти й справедливості. Однак сьогодні можна говорити про збільшення з кожним роком уваги до зовнішніх атрибутів людини, а не до її особистості в цілому.

Намагаючись розв'язати цю дилему, доцільно звернутись до історичного досвіду, включеною до якого виявилась наша країна. Часи СРСР не могли не вплинути на перетворення цієї тенденції в закономірність. Так, роки жорсткої «уравниловки» призвели до пригнічення природного прагнення людини виділятися з-поміж інших . Ідентичні речі, ідентичні думки, ідентичні особистості… Зрозуміло, що з перетворенням України на незалежну державу і оголошенням довгоочікуваної демократії, наші громадяни стали шукати будь-які засоби «вирватися» з буденності й виділитися з-поміж інших.

Зречення «уравниловки» призвело до вже явного демонстрування того, що раніше намагалися приховати. Зв'язки, статус, матеріальне становище стали вирішальними факторами у можливості виразити себе, здобути престиж і визнання. Як це не прикро, але ситуація, що склалась ще на початку 90-тих років XX століття, сьогодні не лише збереглась, а й стала ще більш масштабною.

Погляньте навколо! З чим ми стикаємось щодня? Одяг перетворився не просто в засіб самовираження, а став «візитною карткою» людини. Справа навіть не в тому, наскільки людина володіє майстерністю комбінації різних речей, почуттям стилю й іншими важливими, на мій погляд, складовими створення іміджу, а тим, якого бренду її одяг і наскільки цей бренд відомий. Складається ситуація, коли вартість речі і її престиж ототожнюються з престижем самої людини. Згадується французький фільм «Безцінний», коли мисливиця за багатіями приймає простого бармена в готелі за заможного чоловіка, побачивши у нього дорогу сигару й вишуканий напій.

Звичайно, Ви можете зауважити, що одяг людини – важлива складова, але ж лише для першого враження. І Ви будете праві. Так, одяг людини справляє найбільш значний вплив

лише на першій стадії знайомства. Але постає інше питання: наскільки сьогодні важливе це перше враження?

Звернімось до речей, що оточують нас щодня. Проходячи повз престижних магазинів, багато хто з нас не наважується зазирнути всередину, чи не так? І навіть не через брак коштів, а через небажання потрапити під «скануючий» погляд персоналу. Та ж ситуація стосується і нічних клубів для «обраних», «обраність» яких обмежується брендовим одягом і взуттям. Своє ставлення ці установи пояснюють необхідністю підтримання іміджу, орієнтованого на певну групу людей. Але чи не така сама ситуація відбувається і при працевлаштуванні? Хоча тут мова іде не просто про підтримку іміджу організації, а й про необхідність досвіду, знань у певній галузі. У цьому випадку перше враження, здавалося б, не є першочерговою умовою прийому на посаду. Однак значна кількість потенційних кандидатів відсіюється ще на стадії розгляду резюме, однією з необхідних складових якого є фотографія претендента.

Говорити про значення одягу в сучасному світі можна довго й багато. Але той факт, що його роль зростає, неможливо заперечити. Так, «по уму» все ще проводжають, але перше враження стає все більш вагомим, і перш за все для нашого повсякденного життя. Одяг сьогодні здатен значно полегшити щоденні клопоти людини. Адже швидкі темпи розвитку світу сьогодні зводять нас з великою кількістю людей, знайомство з якими не буде довготривалим. А рівень нашого IQ при першій зустрічі навряд чи хто буде перевіряти.

Галенко О.С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЗУСТРІЧАЮТЬ НЕ ЗА ОДЯГОМ!

Прислів’я «Зустрічають по одягу, проводжають по розуму» знайома всім ще з дитинства, сьогодні ж її часто інтерпретують по-новому.

Чоловік, оцінюючи жінку, дивиться у першу чергу на її зовнішність.Багато жінок мріють про те, щоб їх діти були схожими на Леонардо ді Капріо, Джонні Деппа, Бреда Піта, але це всього-навсього лише їхня зовнішня оболонка. Адже навіть із надзвичайно вродливою людиною іноді доводиться попрощатися лише через те, що вона не може підтримати розмову на найпростішу тему. То чи достатньо тільки приємної зовнішності, щоб сподобатися оточуючим?

Упевнена, що кожен зустрічав гарно одягнену людину, але потім виявлялося, що одяг – це єдине, чим вона може виділитися, і що показати оточуючим.

Адже, по суті, одягнути можна кожного, а от розуму, моральних якостей, якщо немає, то це вже, на жаль, не наверстаєш.

У психології зібрано багато фактів, які говорять про те, що «ефект краси» сильно впливає на ідентифікацію особистості лише в момент утворення першого враження про людину, який триває якихось тільки 7 секунд. Пізніше оцінка все більше визначається характером взаємодії, рівнем культури, вчинками, здібностями.

Погоджуюся з тим, що перше враження про людину дійсно складається на основі зовнішнього вигляду, але все-таки це перше, а не вирішальне враження! Не дарма говорять,

що перше враження все-таки оманливе.

Якщо людина одягнена у дорогий брендовий костюм – це питання не скільки культури та етикету, а скільки питання матеріального статку. Навіть при величезному прагненні виглядати гарно є велика кількість тих, хто банально не може цього собі дозволити. Таким чином, зовнішній образ перетворюється у примітивну меркантильну оцінку одне одного.

Ні для кого не секрет, що під впливом телебачення та інших ЗМІ формуються наші смаки, образи, тенденції поведінки. Так, модний одяг на знаменитих людях спотворює наше сприйняття прекрасного і естетичного, оскільки у такому разі ті, хто може собі дозволити одяг від відомих кутюр'є іноді бездумно переодягається у модні речі. Так проявляється «ефект ореола», що означає, що суспільство бездумно наслідує «перших».

Спростувати тезу про те, що зустрічають по одягу можна на прикладі образу Квазімодо із роману В.Гюго «Собор Паризької Богоматері», який суттєво змінюється протягом твору, стаючи більш привабливим духовно, а не ззовні.

Ось його слова: «Не гляди на лицо, девушка, а заглядывай в сердце. Сердце прекрасного юноши часто бывает уродливо, есть сердца, где любовь не живет».

Звісно, перше враження надзвичайно важливе при прийомі на роботу, оскільки позитивна оцінка значно пришвидшує і спрощує початковий відбір кандидатів. Але будь-яка компанія у першу чергу зацікавлена у кваліфікованих працівниках, тому майбутня «оцінка» людини сформується після проходження професійної співбесіди і проведення соціально-психологічного тестування. Оскільки більше 70% часу людина витрачає на спілкування, то результативність розмови, ступінь взаєморозуміння залежить не від того, як виглядає людина, а від того, наскільки грамотно побудований діалог.

Зустрічають по одягу, але проводжають по РОЗУМУ!

Демчевська Д. (НТУУ «КПІ» ФСП)

КОРИСТЬ НЛП

Що таке НЛП? Ця абревіатура знайома широким колам людей, адже досить активно інформація про тренінги та семінари з нейролінгвістичного програмування поширюється через засоби масової інформації, зокрема через Інтернет. В рекламах та оголошеннях про тренінги з НЛП робиться акцент на тому, що ця методика допоможе звичайній людині досягти успіху в будь-якій сфері життя, починаючи від особистісних взаємин і закінчуючи кар'єрним ростом. Проте, як серед науковців, які поглиблено займаються вивченням методик НЛП, так і серед людей, які безпосередньо не пов'язані з дослідженням цього питання, існує багатоманітність думок та поглядів на те, що вважається НЛП, а що ні.

Нейролінгвістичне програмування – це напрям в психотерапії, який надає можливість вивчати та змінювати поведінку людини, змінювати її погляди і таким чином лікувати травми. Із психотерапії НЛП поширилось в інші сфери, зокрема в сфери практичної діяльності людини, як методика і техніка, що допомагає досягти певного результату шляхом поліпшення і вдосконалення тих якостей людини, які є необхідними для виконання поставлених цілей. Той факт, що вплив на поведінку людини здійснюється через цілеспрямований вплив за допомогою вербальних і невербальних прийомів на її свідомість,

а також передбачає формування певної моделі поведінки і, відповідно, контроль за нею, надає привід говорити про морально-етичний аспект застосування нейро-лінгвістичного програмування. З одного боку, НЛП допомагає людині досягти своєї мети, коригуючи її особисті недоліки та усуваючи психологічні бар'єри. З іншого боку, НЛП –це інструмент, що дозволяє маніпулювати людьми, змінюючи їх поведінку. Це складне філософське питання, але на мій погляд, «плюси» все-таки переважають. Щоб в цьому переконатися, необхідно розглянути сфери людської діяльності, в яких застосовується НЛП, а також способи застосування нейролінгвістичного програмування. Насамперед, НЛП застосовується у психотерапії з метою лікування різних фобій та інших психічних розладів; у психології з метою вирішення проблем особистісного розвитку людини, проблем комунікації тощо. В медицині НЛП використовується для управління больовими відчуттями та здоров'ям. Сучасні концепції управління персоналом також базуються на прийомах НЛП. За умови правильного підходу, доцільним є використання НЛП у вихованні та освіті. Нейролінгвістичне програмування вивчає причини тієї чи іншої поведінки, причини її зміни, саме тому, з метою вирішення міжособистісних непорозумінь, НЛП є корисним у повсякденному житті, при чому в усіх його різноманітних проявах: при спілкуванні з начальством, колегами, членами родини, друзями тощо. Вище приведений перелік можна продовжити, але, попри численні переваги, НЛП часто піддається критиці за суперечливість, недоведеність та псевдонауковість. Це пов'язано з випадками шахрайства та неетичними практиками нейролінгвістичного програмування. Так, на мій погляд, НЛП, як і будь-яке інше явище, не може оцінюватися однозначно: воно має як переваги, так і недоліки. Як вже було зазначено, нейролінгвістичне програмування – це цілеспрямований вплив на поведінку особистості. Протягом свого життя людина постійно піддається впливу - як контрольованому, так і неконтрольованому. Оточуюче соціальне середовище впливає на формування особистості, тож , на мій погляд, немає нічого поганого в тому, якщо поведінка людини коригуватиметься цілеспрямовано. За допомогою нейролінгвістичного програмування людина отримує можливість позбавитися небажаних якостей, особистісно вдосконалюватися та розвиватися, адже НЛП – це саме той цілеспрямований вплив, основним завданням якого є формування позитивних якостей, необхідних для успішної діяльності особистості. Так, НЛП, як і будь- яка інша річ, може застосовуватися в корисних цілях, а може зашкодити, але це не є недоліком самої методики, це проблема моральності окремої людини чи групи людей, яка володіє технікою НЛП.

Демченко Ж. В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПУНКТУАЛЬНІСТЬ ЯК КЛЮЧ ДО УСПІХУ

«Точність – ввічливість королів». Пунктуальність у сучасному світі є не тільки позитивною рисою людини, а й необхідним елементом успішності. Саму суть слова «пунктуальність» можна пояснити через такі поняття, як точність, акуратність, неухильність дотримання штатного розкладу, обіцянок та інших писаних і неписаних правил.

Інколи п'ять хвилин можуть бути вирішальними у нашому житті, але люди часто через свою непунктуальність втрачають потрібний момент. В сучасному світі проблема пунктуальності є актуальною, оскільки в першу чергу страждає кар'єра, особисте життя,

втрачається довіра знайомих і взагалі, до непунктуальних людей оточуючі ставляться несерйозно. З цього слідує, що через нашу постійну незібраність ми не можемо добитись поставлених цілей, втрачаємо довіру і малоймовірно, що отримаємо гідну нашим умінням роботу.

Навіть якщо для тих, хто патологічно запізнюється вище, наведені аргументи є непереконливими, то ввічливо було б подумати про людей, які їх постійно чекають. Час є одним з найважливіших понять фізики. Але для людини час – це одне з найбільших скарбів, яке дано нам у обмеженій кількості і примножити його неможливо. І всі, хто розуміє його цінність, не може собі дозволити безглуздо витрачати дорогоцінні хвилини у чеканні. Людина стає роздратованою, оскільки ви не тільки себе показуєте з негативного боку, а, можливо, ставите його у незручну ситуацію.

Одним із основних правил ділового етикету є пунктуальність. Потрібно розуміти, що у людей є й інші важливі справи. Більшість запізнення сприймають як прояв неповаги і в майбутньому з таким партнером не захочуть співпрацювати. І ламається не тільки особистий імідж, а імідж всієї компанії, над яким довго і напружено працювала вся команда.

Часто в кінці дня, аналізуючи нашу діяльність, розуміємо, що багато чого ще не зроблено. І виникає бажання, щоб доба мала 25, а не 24 години. Здається, що нібито отієї годинки і не вистачає, але корінь проблеми, за часту, лежить у нашій незібраності. Пунктуальність неправильно розглядати як обмеження, навпаки - це свобода. Якщо у людини розписаний графік дня, вона виконує все вчасно і не запізнюється на зустріч, з'являється безліч плюсів. По-перше, не вислуховувати повчання друзів, колег та начальника. По-друге, ви отримуєте статус надійної людини і повагу від інших. І по-третє, і на мою думку найважливіше, це зекономлений ваш особистий час і час вашого партнера. Якщо його витрачати протягом доби по кілька хвилин, то він пройде непоміченим і без користі. Як сказав відомий ізраїльський письменник Маір Шалев: «Час – це не потік, і не обвал, і не простір, а нещадна безперервність втрачених можливостей». Привілегією пунктуальних людей є те, що вони можуть відчути розкіш часу, витративши його на розваги, відпочинок, дорогих людей, тобто на все те, на що завжди його бракує і при цьому не відчувати за спиною тягаря невиконаних справ. Хіба це не найбільша свобода, коли ти керуєш часом, а не час тобою.

Найбільш поширеною причиною неорганізованості людини є її неспроможність управляти власним часом. Пізно ліг, зрозуміло, не зміг вчасно встати, виїхав вчасно, але не передбачив можливих перепон на шляху, в результаті постраждає не тільки власна репутація, а й можливо репутація компанії, певного навчального закладу, де навчаєшся, та навіть тієї соціальної групи до якої належиш. І побороти це нездатний ніхто окрім самого винуватця, тому потрібно усвідомити проблему і мати бажання її вирішити. Як каже народна мудрість "Порятунок потопаючого - справа рук самого потопаючого".

Звичайно, запізнення це не глобальна катастрофа. І часто на це у нас є вагома причина, але головне не переконувати самого себе у що у всьому винний випадок, а не наше незібраність і безвідповідальність. Жити потрібно так як вам зручно, але не забувайте: час – це одна з найбільших цінностей. І якщо людина витрачає його на вас, віддячте їй, прийдіть

вчасно.

Зима В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

НЛП - СИСТЕМА ШАХРАЙСТВА ТА ПСЕВДОНАУКА

Останнім часом багато людей почали говорити про нейролінгвістичне програмування. Причому про це можна почути навіть від тих, хто раніше не цікавився й психологією. «НЛП допоможе зрозуміти, чого Ви хочете й досягнути поставленої мети. НЛП додасть впевненості в собі й підвищить самооцінку. НЛП допоможе в спілкуванні з людьми. НЛП зробить Вас господарем свого життя», – лунає звідусіль. Чим погано управляти всім на світі– така собі «казочка» для дорослих.

НЛП – це набір інструментів, який кожен може використовувати у своїх цілях, сам по собі він ні поганий, ні хороший, все залежить від людини, яка його використовує. Тут і знаходиться «заковичка». Чому людина, яка колись була далекою від психології раптово починає освоювати НЛП? Тут все очевидно. Вона опановує прийомами, які допомагають їй добитися від співрозмовника того, чого той сам (тобто з доброї волі) не хоче. Найчастіше це банальне нав'язування будь-якого товару чи послуги.

Для пояснення принципу дії НЛП скористаюся староіндійською метафорою про розумного й дурного брата, де розумний брат – це свідомість, а дурний – підсвідомість. Для того щоб дурний брат виніс вам цінну річ з дому (або купив щось непотрібне йому), потрібно чимось відволікти розумного брата, а потім сказати, дурному, що той повинен зробити – він все зробить, так як нічого не розуміє і просто виконує, те що наказують.

Здебільшого всі техніки НЛП працюють за принципом «відволікти свідомість і отримати прямий хід до підсвідомісті». Це, наприклад, розрив шаблону. Уявіть собі ситуацію, Ви подаєте людині руку щоб привітатися, вона ж береться за Ваше зап'ястя – від непорозуміння Ви впадаєте на кілька секунд в транс, у цей момент Вам дають різні вказівки і будьте певні – Ви їх виконаєте.

Ще один прийом – забалакування. «Я знаю, що вам потрібно, не знаю, що вам не потрібно, - але чи знаєте ви про те, що не знаєте, і чи потрібно вам незнання того, що ви знаєте?» Зрозуміли що-небудь? Поки Ви будете міркувати, Вашій підсвідомості нав'яжуть деякі вказівки.

Будь-яке розсіювання і відволікання уваги є спроба отримати доступ до Вашої підсвідомості.

Якщо Вам замість викладення ясних цілей і завдань починають говорити,- «це просто набір інструментів», то вас явно обманюють. Адже цілі є завжди, щоправда вони діляться на таємні, явні й неусвідомлювані. Виходить, якщо НЛПісти не називають явні цілі, то вони переслідують таємні або неусвідомлювані.

Ми самі програмуємо свій світ. Якщо Ви вірите в прикмети, то для Вас вони збуваються. Аналогічно і з НЛП, якщо Ви вважаєте його дієвим, то Вам досить легко

промити мізки – ось чому НЛПістам так важливо, щоб люди вірили в ефективність їхньої методики.

НЛПісти починають з переконання Вас, в тому, що Ваша психіка влаштована таким чином, як цього хотілося б їм, використовуючи принцип якоря – це внутрішній чи зовнішній стимул для людини, який пов'язаний у неї з якоюсь позитивною емоцією.

Так кому і навіщо все-таки потрібно НЛП? Що воно дає? Дуже просто: НЛП задовольняє неусвідомлену потребу багатьох людей зняти з себе відповідальність за свої дії і вчинки. Багато хто хоче, щоб їх програмували, давали певні інструкції та настанови. Тоді, що б не трапилося, вони ні в чому не винні.

Людина купується на розповідь про те, як впливати на інших людей і робити з ними все, що захочеш. Щоправда, вона не розуміє, що цим надає можливість впливати на саму себе.

Виникають запитання, чому стеля успіху НЛПістів – це продаж власних знань про те, як керувати іншими? Навіщо вони створюють собі конкурентів?

Отже, НЛП – це псевдонаука, представники якої, зробивши собі репутацію, заробляють на людях гроші.

Гордієнко Л. М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПУНКТУАЛЬНІСТЬ ЯК ОБМЕЖЕННЯ СВОБОДИ

Людина, яка вміє берегти свій час і вдало розпоряджається ним, володіє однією з найголовніших позитивних рис особистості – пунктуальністю. Їй під владу вчасно приходити на зустрічі, раціонально організовувати власний день, ефективно керувати справами як особистими так і діловими; на неї можна покластися в будь-який момент, доручити деякі справи, а головне – з пунктуальністю завжди нерозлучна відповідальність, яка є гарним показником успіху.

Проте не всі володіють цим «даром», хоча за часту прагнуть цього. Суспільство не розуміє їх, відразу прикріплює їм ярлики безладності та нестаранності, а для них це суцільна проблема, яку дуже важко, а інколи і не можливо вирішити. Всі наші проблеми зазвичай родом з дитинства. Не виключенням, як на мене, є і непунктуальність. Справа в тому, що в дитинстві ми не зважаємо на час, бо ще не знаємо його ціну, батьки не враховують цього у вихованні (хоча часто в них самих нема часу на нас), бо вважають, що все прийде з віком, тому й не отримуємо ми ніякого покарання і закладаємо в собі «зародки» невідповідальності. Звідси слідує перше запізнення на урок, яке не завжди карається, далі йдуть запізнення в університет, на роботу і т.д.

Хіба можна зрозуміти того, хто може дозволити собі запізнитися на перше побачення, першу співбесіду, першу ділову зустріч? Для багатьох це вже стане своєрідним тестом, успіх якого може зіграти вирішальну роль у житті. Адже люди, що цінують свій час, зазвичай розцінюють його як засіб для збагачення, проте не завжди духовного. Тому і можна поділити наше суспільство на два класи – клас пунктуальних та клас антипунктуальних, які носять свій неформальний антагоністичний характер.

Непунктуальність дуже часто є прийнятною рисою творчих особистостей, що живуть

в своєму власному світі, який не зрозумілий нам. Вони використовують час в своє власне задоволення, збагачують себе духовно, живуть, не зважаючи на часові рамки.

В умовах швидкого економічного розвитку та науково-технічного прогресу ми відчуваємо значну плинність часу та все частіше стаємо його заручниками. Саме з цієї позиції ми повинні враховувати його цінність. Проте за словами французького письменника Франсуа Рабле «Рахувати години - це справжнісінька втрата часу». Мабуть цим і керуються ті, хто постійно спізнюється.

Проте непунктуальність характерна не тільки творчим людям, але і тим, хто просто не може себе самоорганізувати. Це ніби вроджена вада, з якою важко боротися, але над якою потрібно працювати. Ти можеш бути інтелектуалом, непересічною творчою особистістю, успішним підприємцем, але в тож же час, постійно спізнюватись на важливі зустрічі. Така поведінка викликатиме велике обурення з боку пунктуального опонента, що відразу приліпить клеймо тобі та твоїй організації. Йому важко зрозуміти те, що ти робиш це не навмисно і, в свою чергу, караєш себе за такий проступок. Але зазвичай це не міняє справу.

Отже, ми повинні цінувати час як свободу вибору, раціонально використовувати його для себе, враховуючи власні потреби та орієнтири, але при цьому не наносити шкоди іншим!

Секція № 15. Гендерні дослідження: «Гендерний мейнстримінг як запорука розбудови рівних можливостей» (Стрєбкова Ю. В., к.філос.н., доц.)

Кучер Л.С. (НДУ імені Миколи Гоголя)

САМОАКТУАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Важливою умовою успішного становлення людини в суспільстві є розвиток соціально-психологічних засобів організації власного життя. Одним з найконструктивніших механізмів саморегуляції особистості є процес її самоактуалізації.

Самоактуалізація (від лат. actualis – дійсний, справжній) – це процес актуалізації людиною власних потенціалів та використання їх як засобів реалізації сенсу життя. Актуалізація потенціалів визначається як усвідомлення та прийняття (інтеграція до «Я» – концепції) раніше неусвідомлюваних власних можливостей та психічних змістів (думок, почуттів, моделей поведінки, властивостей, здібностей, як суб'єктивно приємних, так і суб'єктивно неприємних, як соціально схвалюваних, так і соціально несхвалюваних) [1, с.].

Проблеми зміни гендерних ролей та цінностей, самореалізації особистості в умовах глобалізації підлягають перевірці та переосмисленню. Чоловіки і жінки намагаються змінити стереотипне ставлення до себе, яке обмежує їхні можливості, не дає проявити свій творчий потенціал й уникнути психологічної травматизації через те, що їх власний стиль статевої поведінки не співпадає з вимогами оточення.

Гендерна проблематика знайшла своє відображення у дослідженнях О.Азарової, В.Арістова, Ш.Берна, С.Бема, О.В.Бойка, Д.Бразерса, Є.П.Ільїна, С.Скорнякової, Н.Шведової тощо.

Популяризація проблеми самореалізації особистості відбулася здебільшого завдяки роботам А.Маслоу, автора широко відомої теорії самоактуалізації як процесу перетворення в більш повноцінну людину, прагнення стати тим, ким можна стати, використавши весь свій творчий потенціал [2, с. 47].

За А.Маслоу, людина прагне і може досягти свого розквіту, якщо діє відповідно до своїх можливостей та домагань, індивідуального досвіду та глибинних чуттів. Радість, любов, творчість – це той потенціал, який прихований у кожному, незалежно від його статі [3, с.150]. Концепція самоактуалізації допомагає зрозуміти, чому далеко не всі чоловіки і жінки досягають рівня самоактуалізації. Цю причину А.Маслоу назвав «комплексом Іони» – страхом успіху, який перешкоджає самореалізації.

Керуючись постулатами А.Маслоу, К.Роджерса, можна констатувати той факт, що переважна більшість жінок недостатньо реалізована у професійній та громадсько-політичній діяльності, оскільки їхній вибір часто диктується зовнішніми обставинами. Лише для невеликого відсотка жінок їхня діяльність: чи то домогосподарство, чи соціальна активність є, з погляду гуманістичної психології, підґрунтям для особистісного зростання та кроком до найповнішої актуалізації «Я». Чимало жінок, зіткнувшись зі стереотипними установками щодо слабкої статі, опускають руки, стаючи рабинями обставин, начальства, чоловіка чи дітей, на відміну від людей, які за характеристиками К.Роджерса, повноцінно функціонують [4, с. 225].

Пристосовуючись до сучасних умов глобалізації, особистість повинна мати достатні внутрішні ресурси, оволодіти такими механізмами самореалізації: самопізнання, здатність до прийняття рішень у напрямку майбутнього, готовність до змін, вміння приймати альтернативні рішення, досліджувати й ефективно використовувати свої ресурси, нести відповідальність за здійснений вибір.

Серед основних проблем становлення гендерної культури в Україні слід назвати такі: формальна декларація гендерної рівності за відсутністю конкретних дій у її формуванні (частково присутня символічна активність); «замовчування» або відкрите невизнання існування гендерних проблем у суспільстві; невизнання комплексного характеру проблеми становлення гендерної культури; недостатньо розвинута стратегія формування гендерної культури у закладах освіти; поверхневий погляд при визначенні найбільш гострих гендерних питань; вузька соціальна база, розрізненість та елітарний характер жіночого руху; відсутність необхідної підтримки з боку держави.

Таким чином, гендерна рівність, так само як і права людини, є одним з головних принципів, на яких будується демократичне суспільство. Рівень розвитку демократії і статус жінки і чоловіка мають глибинний і дуже тісний зв’язок. Гендерна нерівність, «тоталітаризм свідомості», яким є визнання за норму підпорядкованих відносин викликає соціальне напруження та сприяє розвитку антидемократичних тенденцій у соціально-політичному житті країни. Тому розбудова демократії повинна спиратися на формування демократичної

гендерної культури, яка передбачатиме комплексний підхід до вирішення гендерних проблем, починаючи від освітньої сфери і закінчуючи органами влади.

Література

1. Бандура О. Самоактуалізація як механізм формування інтегрованого стилю життя особистості / О.Бандура // Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: науково-методичний збірник. – К.: Контекст, 2000. – С. 136-141.

2. Большакова А.М. Вікові та гендерні особливості показників опитувальника особистісної реалізованості / Анастасія Миколаївна Большакова // Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць К_ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України. – Випуск 10. – К., 2010.– с.43-52.

3. Говорун Т., Кікінеджі О. Стать та сексуальність: психологічний ракурс / Т.Говорун, О.Кікінеджі // Навчальний посібник . – Тернопіль: Навч.книга, 1999. – 384с.

4. Маркова О.Ю. Гендерные измерения современного общества / О.Ю.Маркова // Отчуждение человека в перспективе глобализации мира.–Выпуск І. – СПб.: Изд-во «Петрополис», 2001. – С. 100-236.

Бойко І. І. (ТНПУ ім.. В. Гнатюка)

ПЕДАГОГ І ГРОМАДСЬКА-ПРОСВІТНЯ ДІЯЧКА МАРІЯ БІЛЕЦЬКА

Марія Теофілівна Білецька – народна вчителька, організаторка шкільної справи та жіночого руху, громадсько-просвітня діячка в Галичині наприкінці ХІХ – в перші три десятиліття ХХ ст. Її ім’я стоїть в одному ряду з іменами таких відомих галичанок у вказаний період, як Наталія Кобринська і Костянтина Малицька. Остання, зокрема, так писала про М. Білецьку: «Одна з найкращих, найідейніших, найбільш діяльних громадянок – людина, що її ціле життя було одною службою своєму народові».

Народилася М. Білецька 8 квітня 1864 р. в Тернополі. Походила із знаного в Галичині шляхетського роду Білинських. Її батько був канцеляристом в управі Тернопільського округу, а дід – це довголітній парох у місті і знаний своїми добрими ділами Михайло Білинський

Вчилася Марія у вчительській семінарії у Львові Не завершивши навчання, вийшла заміж за випускника семінарії Василя Лисецького і після його висвячення опинилася з чоловіком у с. Велин, а потім – с. Торчиновичі на Старосамбірщині. Сімейне щастя, однак, було недовгим: спочатку померли двоє синочків, а згодом і чоловік. Молода жінка подолала горе, повернувшись до вчительства і віддаючи свою материнську любов чужим, сільським дітям – спочатку в народній школі с. Яричів поблизу Львова, а надалі – в с. Лука на Золочівщині. Згодом склала необхідні іспити й отримала диплом, що дало їй змогу працювати у середній школі. Посаду вчительки Марія отримала у Клепарові неподалік Львова.

Від цього часу починається активна громадська діяльність М. Білинської на ниві народної освіти. Вона входить до Руського педагогічного товариства, потім її обирають членом його виділу (правління). У 1898 р. стає одним із засновників української дівочої виділової школи ім. Т. Шевченка у Львові, що була першим навчальним закладом такого

типу в Галичині. Ще працюючи у Клепарові, впродовж року добирається на працю в цій школі як її управителька, хоч платні за це не отримувала. В школі від початку утверджувався український патріотичний дух, що сприяло вихованню в її учениць гуманізму, волелюбності, любові до рідного народу.

У 1899 р. М. Білинська виходить заміж за гімназійного професора Василя Білецького. В ньому вона зустріла люблячого чоловіка, надійну опору в житті й однодумця в громадській діяльності. Дітей у подружжя не було, тож обоє повністю віддавали себе улюбленій педагогічній справі, за висловом однією із сучасниць, «не жаліючи ні труду, ні часу».

Цього ж року українська громадськість Львова домоглася відкриття Інституту ім. Святої Ольги, в якому мешкали бідні українські дівчата, котрі навчалися в місті. Його директоркою стала М. Білецька. І хоч вона мала право на оплату, працювала безкоштовно. Варто зазначити, що безкорисливість була однією із визначальних рис цієї жінки.

Та прийшла нова біда: М. Білецька захворіла на туберкульоз, а тому в 1905 р. їй довелося полишити роботу педагога. Відтоді вона повністю займається справами навчальних закладів і жіночого руху. На цій стезі їй довелося здолати чимало труднощів з боку австрійської бюрократії та польських шовіністично налаштованих кіл.

Ще в 1893 р. М. Білецька брала діяльну участь в заснуванні у Львові «Клубу русинок». Ця організація в 1909 р. реорганізувалась у «Жіночу громаду». Очолити її було довірено М. Білецькій, котра доклала чимало зусиль, щоби український жіночий рух в Галичині набув сталих форм, розвивалися школи й інші інституції для дівчат, даючи їм фах і готуючи до життя. До речі, вона допомагала у створенні в 1896 р. «Жіночого кружка» в рідному Тернополі. Із «Жіночої громади» виріс у 1917 р. «Союз українок» – наймасовіша і найвпливовіша організація українських жінок у Галичині. М. Білецька очолювала її в 1921–1922 рр.

Разом з іншими активістками жіночого руху М. Білецька створила в 1900 р. художньо-промислову спілку «Труд», при якій була відкрита школа крою і шиття, що стала згодом чи не найфаховішим навчальним закладом такого типу, дала роботу багатьом дівчатам. При спілці був відкритий дівочий інтернат (бурса), яким керувала М. Білецька. Завдяки її участі були створені також захоронка (дитячий садок) для дітей працюючих матерів, дешева кухня для бідних студентів й інші установи, що полегшували життя незаможної української молоді.

В серпні 1914 р., коли почалася світова війна, М. Білецька разом із чоловіком виїхала в Австрію. Там працювала санітаркою у Відні, а потім трудилась у таборі для інтернованих українців в таборі у Ґмінді. Повернулась у Львів через три роки. Окрім шкільництва, займалася наданням допомоги потерпілим в час війни, працюючи в секції опіки над інвалідами Українського горожанського (громадянського) комітету. Із цієї секції в 1922 р. постало Українське товариство допомоги інвалідам; ним М. Білецька керувала в 1925–1926 р. В її біографії після закінчення Українських визвольних змагань є також членство у керівних органах Української національно-демократичної та Української трудової партій.

Володіла М. Білецька літературних талантом. Про це свідчать передусім її нечисленні

статті на шкільні теми й новелки, які зрідка друкувалися в галицьких часописах. Але найбільше про письменницький хист М. Білецької говорить її спомин «Картина з життя Івана Франка», вперше опублікований у 1937 р. Доля дарувала їй надзвичайно цікаві, неповторні і незабутні взаємини з видатним нашим генієм

Упродовж 1899–1914 рр. Марія та Василь Білецькі тісно знялися з І. Франком. Як стверджує директор Літературно-меморіального музею І. Франка у Львові Р. Горак, вони були в цей час його найкращими друзями: «До них приходив, коли було тяжко на душі, коли не ставало грошей, коли атмосфера вдома через хворобу дружини робилася нестерпною, коли потрібно було допомоги». Їм письменник у завершальний період свого життя довіряв чи не найбільше.

Відійшла М. Білецька у вічність 31 грудня 1937 р. Незадовго до смерті все своє майно і кошти заповіла на народні цілі. В останню путь провадив її великий здвиг української громади.

Коханюк А.Б.

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ЖІНОК З НЕТРАДИЦІЙНОЮ ОРІЄНТАЦІЄЮ

Частіше за все, жінок з нетрадиційною орієнтацією сприймають як неправильних жінок, що їхня доля не склалася, тобто вони не мали змоги реалізувати себе як «жінки», і таким чином намагаються зайняти чоловічі позиції та грати чоловічі ролі, заміщуючи чоловіків чоловікоподібними жінками.

На практиці, більша частина розвинених країн зіштовхувалася із проблемою сексуальних меньшинств у суспільстві і по-різному намагалася вирішити дане питання. Європа пройшла це дуже швидко, пам’ятаючи караючу практику фашистів, знищуючи «збоченців» без суду та слідства. На сьогоднішній день, у багатьох країнах Європейського союзу жінки та чоловіки з нетрадиційною орієнтацією не тільки відстояли свої права, але й займають ключові посади в урядових містах та державах (Германія, Франція, Бельгія).

Існує міф, що лесбійки – це чоловікоподібні жінки,у яких ніколи не було справжнього чоловіка. Але, ці міфи створені людьми – гомофобами. А вже закріпленими вони стали за допомогою засобів масової інформації та знаходять відгук у суспільстві, оскільки відповідають стереотипам відносно лесбійок у свідомості звичайної людини.

Жінка, котру приваблюють жінки, виглядає претендуючою на роль чоловіка в очах гетеросекситської публіки та позбавляється всіх «типово жіночих» рис. Також, кожна жінка, що не притримується традиційних правил, тобто відстоює свою думку, робить кар’єру, ставить домашні та сімейні обов’язки на другий план, займає керуючу посаду, автоматично потрапляють в розряд неправильних жінок. Адже така жінка вже не вважається жінкою у традиційному розумінні, так як вона порушила правила «підкорення» та «другого місця після чоловіка». А це вже виходить далеко за рамки сексуальної орієнтації і переходить у сферу розподілення гендерних ролей у суспільстві. Але ж жінка все одно залишається жінкою, навіть якщо вона з нетрадиційної орієнтації.

Але ж людина цінна для суспільства в першу чергу своїм вкладом в його розвиток, а це аж ніяк не залежить від сексуальної орієнтації. Адже в історії було багато відомих гомосексуальних людей, таких як письменниця Марина Цвєтаєва та Софія Парнок,

Вірджинія Вульф та Гертруда Стайн, Оскар Уайльд, Мішель Фуко та багато інших.

Лесбійками були Джона Мейнарда Кейнса, яка є однією з важливих фігур в економічній науці, Джейн Адамс, лауреат нобелівської премії 1931 року, Джудіт Батлер, одна із представниць сучасної філософської думки. Також на основі аналіза художніх творів та листування О. Забужко дійшла висновку, що у Лесі Українки та Ольги Кобилянської мали місце гомоеротичні переживання.

Жінки з нетрадиційною орієнтацією можуть займати навіть посади в церкві. Так, наприклад, у США була обрана молодшим єпископом жінка – лесбійка . Превелебна Мері Глеспул разом із своєю подругою проживають разом з 1988 року. У 1981 році вона була висвячена в священики, та прослужила каноником протягом 8 років. Із її доповіді: «Хіба Всевишній ненавидить мене? Я вірю, що Він любить мене так як і всіх дітей своїх».

Наведемо як приклад випадок, що був у військовій службі США, стосовно повернення на колишню посаду медсестри, яка була лесбійкою. Майор Маргарет Уіт почала добиватися справедливості та подала свій позов до федерального суду, що знаходиться у Вашингтоні. Та виграла його.

«Ніде не засвідчено, що поранену людину буде хвилювати сексуальна орієнтація медичного співробітника чи медсестри, що її доглядає. Адже сексуальна орієнтація не може визначити наперед місце роботи», - такими словами було прокоментовано рішення судді.

Сексуальна орієнтація не впливає на здатність людини працювати на благо суспільства. Тим паче, у випадку лесбійок, дівчата з визначеного часу починають позбавлятися ілюзій з того приводу, що в майбутньому вони будуть розраховувати лише на матеріальну підтримку чоловіка. Також, більша частина дівчат та жінок є матеріально незалежними від батьків. Тому,можна стверджувати, що лесбійки, як і інші громадяни працюють на благо суспільства та більшість із них, досягають значних успіхів у кар'єрі і сферах своєї діяльності.

Олійник Є. (Інститут журналістики КНУ ім.. Т. Шевченка)

РОЛЬ МАСОВИХ ЧОЛОВІЧИХ І ЖІНОЧИХ ЖУРНАЛІВ У ФОРМУВАННІ ҐЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧИТАЧОК І ЧИТАЧІВ

Мета дослідження – окреслення ролі масових часописів для жінок і чоловіків у формуванні ґендерної ідентичності читацької аудиторії цих журналів. Актуальність дослідження полягає в тому, що ґендерна проблематика масових жіночих і чоловічих журналів, їх роль у нав'язуванні чи ретрансляції тих чи інших моделей ґендерної ідентичності є фактично не дослідженою в українському науковому дискурсі. Питання, пов'язані з ґендерною проблематикою в медіа, досліджували такі українські вчені, як Оксамитна С. М., Чухим Н., Мельник Т. М., Сидоренко Н. М., Остапенко Н. Ф., Волобуєва А. М. та ін.

Розглянемо визначення категорій «ґендер», «ідентичність», «ґендерна ідентичність». Ґендер – це нав'язані суспільством характеристики чоловічої й жіночої поведінки, стереотипних моделей поводження, які вважаються прийнятними щодо чоловіків чи жінок у тому чи іншому суспільстві.

За Е. Еріксоном, ідентичність – це відчуття самототожності з навколишньою дійсністю,

постійності існування в часі й просторі. [2, 59]. Окрім статевої (чоловік/жінка, відповідність статевим ролям), етнічної (належність до расової, релігійної, національної, мовної спільнот), політичної (ставлення людини до влади, держави тощо), групової (перебування у членстві в певних об`єднанях, групах, організаціях), професійної (належність до певної професії, сфери діяльності) ідентичностей, виділяють також ґендерну ідентичність. Як зазначає Горностай П. П., "ґендерна ідентичність полягає в переживанні своєї відповідності ґендерним ролям, тобто сукупностям суспільних норм і стереотипів поведінки, характерних для представників певної статі (або таким, що приписуються представникам певної статі суспільно-історичною чи соціокультурною ситуацією)" [2, 132]. Авторка додає, що людина може мати чітко визначену статеву ідентичність, але водночас мати проблеми ***з*** ґендерною ідентичністю, переживати невідповідність ґендерним ролям і стереотипам, відчувати нереалізованість себе як чоловіка чи жінки, невідповідність жіночому чи чоловічому ідеалам, що, в свою чергу може провокувати психологічний дискомфорт. На думку Кіммела М., людина набуває ґендерної ідентичності шляхом соціалізації: "Наша ідентичність є фіксованою, усталеною і відтепер внутрішньо притаманною нашій особистості. Ми не можемо перестати бути чоловіком чи жінкою, так само, як і перестати бути людиною - річ неможлива" [1].

Подекуди жінки й чоловіки звертаються до жіночих і чоловічих журналів із метою пошуків тих чи інших образів ґендерної ідентичності. Жінкам і чоловікам важливо зідентифікувати себе з тими чи іншими моделями, актрисами, акторами, успішними людьми, задля підвищення статусної ролі, успішної соціалізації тощо. Укріпленню ідентифікації жінки, або чоловіка з тим чи іншим виданням сприяє й відповідна лексика. Так, приміром, у жіночих і чоловічих виданнях дуже поширеним явищем є використання займенника «ми», що маркує цілу групу жінок і чоловіків, а не конкретно взяту жінку або чоловіка. Російська дослідниця Ольга Рогінськая пише, що для жіночих журналів на загал характерне апелювання до категорії "ми", таким чином, ніби формується єдність, спільність, жінка відчуває належність до колективного жіночого "ми" [3]. Так жінки ідентифікують себе з образами представлених у журналах "інших" жінок – успішних, красивих, відомих, багатих тощо. Також, на її думку, журнали сприяють поляризації світів "жіночого" й "чоловічого": колективному "ми" в жіночому журналі протистоїть "він" («вони») – займенники, за якими стоять усі представники чоловічої статі. Створюється максимально ясна картина світу, в якій жіноче протиставляється чоловічому, чоловіча половина постає як сильна, жіноча – як слабка [3].

Більшість дослідників сходяться в тому, що в сучасних жіночих журналах превалюють образи жінок-красунь, жінок-моделей, жінок-коханок, рідше – ділових жінок, або жінок-матерів, домогосподарок. Натомість чоловічі журнали пропагують образи сильних, упевнених у собі чоловіків, успішних у кар'єрі, багатих, незалежних. Відповідно, подані в журналах образи часто сприяють навіюванню читачам і читачкам цих часописів властивим даним образам характеристик (тобто відбувається ідентифікація з поданими в журналах ґендерними образами).

Жіночі образи в жіночих журналах частіше проявляються через речі, при цьому жінка постає в ролі фотомоделі, манекену для показу речей. Отже, портрет жінки часто виступає

портретом речей. Жінка, купуючи той чи інший журнал, а разом із тим рекламовану в ньому річ, ідентифікує себе з тим чи іншим часописом. О. Рогінская зауважує, що таким чином спрацьовує принцип метонімічної ідентифікації. Рекламодавці послуговуються цим (слід зауважити, що в жіночих часописах надзвичайно багато реклами), маніпулюють гендерними стереотипами й задіюють механізми ідентифікації, рекламуючи ту чи іншу марку одягу, парфуми тощо.

Більшість науковців погоджуються, що жіночі образи об`єктивізуються в жіночих і чоловічих журналах, постають у формі сексуальних об'єктів. Явище пропагування жіночого образу як об'єкту особливо характерно для чоловічих популярних журналів. Образи жінок у чоловічих журналах переважно зображені так, аби викликати сексуальну відповідь, збудити читача. Дослідниця Баррі Гунтер наголошувала, що репрезентація жінок як сексуальних об`єктів відділяє жінок від їх власних ідентичностей, так жінки сприймаються як частини тіла, а не як цілісні особистості [4].

Бетхен Бенвел зазначає, що чоловічі журнали відображають нову гегемонію маскулінних думок, цінностей, поведінки, послідовно пропагують культ споживання [5]. Те, що Д. Курі писав про перенесення тези "що значить бути жінкою" в контекст жіночих журналів, ту ж саму думку проводить і Б. Бехвел про ідентифікацію й репрезентацію маскулінності в чоловічих журналах: "Пануючі культурні означення "що значить бути чоловіком» перемістилися в чоловічі журнали. Таке переміщення зіграло головну роль у означенні чоловічої маскулінності", - пише Б. Бенвел [5]. На його думку, журнали для чоловіків послідовно проводять сексизм, репрезентують жінок як об'єкти бажання.

Отже, можемо зробити висновок про важливу роль чоловічих і жіночих масових журналів у формуванні ґендерної ідентичності читацької аудиторії цих журналів та нав'язуванні тих чи інших моделей ґендерної поведінки в суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Марценюк Т. О. Ґендерна соціалізація як процес формування маскулінних і фемінних ознак ґендерної ідентичності [Електронний ресурс] // Національна бібілотека імені В І. Вернадського [сайт] /Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Soc/2004_32/05_martsenyuk_to.pdf (2007).

2. Основи теорії ґендеру: Навчальний посібник. – К.: "К.І.С.", 2004. – 536с.

3. Рогинская О. Глянцевое «я»: женские журналы и кризис автобиографизма [Електронний ресурс] // Русский журнал: [сайт] / Режим доступу: http://magazines.russ.ru/km/2004/1/rog14.html (2004). - Назва з екрану.

4. Barrie Gunter Media sex: what are the issues? [Електронний ресурс] // google books: [сайт] /Режим доступу: http://books.google.com.ua/books?id=FiI_11DLbPQC&printsec=frontcover&dq=Media+sex:+what+are+the+issues?+Barrie+Gunter&hl=uk&ei=V1d9TbGDNof0sgbX4ejhBw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CCoQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false

5. Benwell Bethan Masculinity and men`s lifestyle magazines [Електронний ресурс] // google books: [сайт] /Режим доступу: http://books.google.com.ua/books?id=vUt9t0KcszwC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Василенко (НТУУ «КПІ» ФСП)

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ЕТИКЕТУ

Всім відоме поняття «етикет» є настільки давнім, що встановити час його виникнення фактично неможливо. Достовірно відомо лише про походження самого слова «етикет», яке почало вживатися при дворі Людовіка XIV. Під час королівських прийомів гостям видавали картки (етикетки), на яких були написані правила поведінки, саме від їх назви походить слово «етикет».

Норми поведінки формувалися довго і не без постійного впливу традицій. Люди через віки пронесли ці звичаї і перетворили їх в етикет. В історії були доволі цікаві ситуації, пов'язані з дотриманням етикету. Наприклад іспанський король Філіп III загинув від опіків, отриманих за цікавих обставин. Монарх сидів біля каміну, в якому занадто сильно розгорілося полум'я, він не звернувся до слуг, адже серед них не було придворного, що відповідав за камін. Король не рушив з місця навіть коли полум'я почало обпалювати його обличчя. Таке сліпе дотримання правил етикету коштувало монархові життя – він загинув через кілька днів.

В історії були й інші курйозні ситуації. Взимку о дев'ятій годині королева має бути в ліжку. Якщо вона затримувалася за столом після дев'ятої на неї буквально налітали придворні дами, роздягали її та вкладали у ліжко. До того ж, її величності дружини короля не може торкатися жодна людина. Тому рятівники королеви, яка впала з коня мали швидко тікати до кордону, щоб врятувати себе від смертної кари, адже вони торкнулися королеви.

Затьмарені необмеженою владою монархи самостійно закували себе у золоті окови етикету. Кожна мить їх життя проходила за чітко встановленими правилами. Навіть коханням король не міг займатися якось інакше аніж вказано у правилах етикету. Здійснюючи подружній візит до своєї королеви король має виглядати так як йому це належить: *"На ногах тапки, на плечи накинут черный шелковый халат. В правой руке — обнаженная шпага, в левой — ночник. С левого запястья свисает на ленте бутыль, которая "служит не для питья, а совсем для иной надобности"*.

Всі ці факти збереглися завдяки записаним спогадам графині д'Онуа. До нас дійшла її єдина книга, надрукована у 1690 році, і яка стала основою для майбутніх анекдотів і переказів про курйози іспанської монархії. Сьогодні, також, існують курйозні норми етикету, що регулюють міжстатеві відносини. В основному вони регламентують поведінку чоловіка щодо жінки, а тому потребують дослідження та модернізації.

Гречин І.М. (ТНПУ ім. В. Гнатюка)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ У НІМЕЧЧИНІ

В умовах глобалізації відбуваються трансформаційні зміни, які стосуються плюралізації форм сімейного життя, демографічної кризи, зростання розлучень та неповних сімей, поширення соціального сирітства, знецінення родинних цінностей тощо, що актуалізує проблему підготовки учнівської молоді до створення сім'ї та відповідального батьківства соціальними інституціями. Майбутнє інституту сім'ї, його виховного

потенціалу значною мірою залежить від молодого покоління, його ціннісних орієнтацій, уявлень, поглядів, переконань, створення можливостей для розвитку батьківських компетенцій. У контексті зарубіжного досвіду, в тому числі Німеччини, підготовка учнівства до шлюбу, сім'ї та батьківства як невід'ємна складова загальної системи морального виховання та гаранту демографічної безпеки країни в цілому дає змогу прогресивні ідеї прокреативної підготовки учнівської молоді реалізувати у національну освітню систему.

Метою німецької системи шкільної підготовки до сімейного життя та свідомого батьківства, для якої характерна різнорівневість, є забезпечення засвоєння учнівською молоддю теоретичних знань та розвитку практичних вмінь і навичок з перинатальної педагогіки та психології. Підготовка до сімейного життя, батьківства і статеве виховання починається вже у дошкільних закладах, продовжується у початковій та середній школі. Важливу роль у підготовці до створення сім'ї відіграє взаємодія школи із сім'єю. Батьки є головними партнерами школи у підготовці учнів до сімейного життя. Німецький соціолог Мартін Р. Текстор, зазначаючи суттєву зміну позиції батьків щодо сімейної підготовки їхніх дітей, акцентує на вихованні школярів сім'єю, розробляючи комплекс методичних рекомендацій з організації батьківських семінарів і вечорів, створення консультаційних центрів для батьків із проблем сімейного виховання дітей. Зміст програмного матеріалу наділений об'єктивними можливостями у формуванні в старшокласників певних знань, умінь та якостей особистості, необхідних у майбутньому подружньому житті [2; 83].

Поряд із дошкільними та загальноосвітніми закладами у ФРН заслуговує уваги діяльність Народних університетів – суспільних вищих навчальних закладів, які сприяють самоосвіті, культурному розвитку і підвищенню професійного рівня особистості [1; 14]. Наприклад, у 2004 році народними університетами було запропоновано 27619 курсів щодо ведення домашнього господарства (наука споживання та здорове харчування, приготування їжі, научіння текстильній роботі, шиттю, в'язанню та ін.), 7388 педагогічних курсів щодо виховання дітей та 8558 курсів із перинатальної психології та педагогіки.

Велика роль у підготовці молоді належить церковним общинам. У католицькій церкві, наприклад, велика цінність надається шлюбній та сімейній пасторалі, допомозі в побудові сімейного життя молодим сім'ям та підтримці сімей під час фінансової кризи. Серед форм роботи – бесіди, розмова священника про шлюб та сім'ю, що охоплює від одно– багатоденних семінарів до систематичної роботи впродовж року. [1; 15].

Важливе місце у підготовці молоді до шлюбу, сім'ї та батьківства належить Центрам створення сім'ї, Медичним центрам при пологових будиках, Центрам соціальних служб для молоді, яких налічується біля 586 установ на всій території Німеччини.

Діяльність Центрів соціальних служб для молоді *(Jugendsozialdienstzentrum*) спрямована на навчання учнівської молоді та молодих сімей основам перинатальної педагогіки та психології, що забезпечує становлення первинного педагогічного і батьківського досвіду у підготовці молоді до виконання батьківських ролей [3; 59]. Цільовими групами консультаційних центрів є передовсім учні, молодь, неповні сім'ї, батьки-одиночки, а також сім'ї, що розлучаються та ті, хто повертається у професію у

зв’язку з особливими обставинами. Активну участь у курсах беруть дівчата, молоді матері (93%) і тільки 7% хлопців та молодих батьків. Слухачами курсів, як правило, є представники середнього прошарку та міські жителі, а також іноземці, переселенці та мігранти. Особливістю таких курсів є надання переваги інтерактивному навчанню у малих групах/гуртках з метою обговорення злободенних життєвих проблем, отримання певного обсягу умінь та навичок щодо догляду за дітьми.

Слід зазначити особливу роль груп самодопомоги *(Selbsthilfegruppe)* як інноваційної форми у підготовці молоді до створення сім’ї та батьківства, що включає різноматітні форми роботи, як от: батьківські вечори, тренінги, консультації, групи взаємодопомоги, материнські та сімейні центри, групи для батьків-одиночок, групи самодопомоги для батьків дітей з обмеженими фізичними чи розумовими можливостями, групи самодопомоги для людей з ВІЛ/СНІД- захворюваннями. Зміст курсів охоплює певні модулі: сімейне життя та виховання дітей, складні життєві ситуації у сім’ї, проблеми та навантаження молодої сім’ї, можливості вирішення сімейних проблем, поглиблення компетенції у вихованні через спілкування тощо [3; 63]. Дівчаток навчають рукоділлю, майструванню, створенню домашнього дизайну, залучають до творчо-мистецьких проектів, догляду за квітами, садом, піклуванню за дітьми у групах та ін. Школи материнства та курси будуються на добровільності, організовуються відповідно до життєвого циклу та режиму дня молодих матерів з немовлятами. Змістом даних програм є: поглиблення та розширення теоретичних знань учнів про загальні механізми дитячого розвитку, набуття практичних навичок догляду за дитиною та методів виховання, розвиток соціально-комунікативних умінь для конструктивної батьківсько-дитячої взаємодії та ін.

Групи самодопомоги діють як самостійні осередки, так і структурною одиницею при певному об’єднанні (зокрема, Федеральний союз надання допомоги неповнолітнім матерям, Об’єднання анонімних алкоголіків, Союз батьків-одиночок, Федеральний союз прийомних батьків та ін.), їх члени згуртовуються через вирішення спільних проблем, пропонують навички взаєморозуміння, надають емоційну підтримку та різноманітні поради, обмінюються досвідом їх подолання. Групи самодопомоги також планують спільне проведення вільного часу (поїздки, спільні позакласні, позашкільні розваги, уїк-енди та ін.).

У Німеччині розвинута макроінфраструктура з підготовки молоді до батьківства. Так, міські та молодіжні громадські організації діють лише як продовження шкільних курсів для випускників шкіл, студентів. Це, зокрема, організація вечорів, спільних «круглих столів» чи щотижневих семінарів на злободенні теми: «Як допомогти самотнім батькам», «Прийомні діти». Ці заняття спрямовані на задоволення щоденних сімейних потреб, сприяють само- та взаємопізнанню молодим подружжям одне одного, розвивають критичне мислення щодо становища та ставлення обох статей до розподілу обов’язків.

Отже, у Федеративній Республіці Німеччина розвинута макро- і мікроструктура соціальної роботи щодо підготовки учнівської молоді до створення сім’ї та відповідального батьківства, що включає низку інноваційних освітніх технологій, впроваджених у загальноосвітні навчальні заклади (дитсадки, школи), народні університети, церковні громади, Центри соціальних служб для молоді, Центри створення сім’ї, консультаційні

центри при пологових будиках та інші медико-соціальні служби. Партнерська взаємодія педагогічного персоналу з батьками, співпраця з медичними клініками та громадськими, молодіжними релігійними організаціями є факторами ефективної прокреативної підготовки молоді до сімейного життя та батьківства.

Список використаних джерел

Fischer-Köhler, G.: Bildungsarbeit in Kath. Familienbildungsstätten: eine Standortbestimmung. Düseldorf: Bundesarbeitsgemeinschaft Katholischer Familienbildungsstдtten 1997, Schnabel, M.: Eltern-Kind-Gruppen: Ein Modell subjektorientierten Lernens mit Eltern. Bildung, Erziehung, Betreuung 1998,3 (1), S. 13-15.

Textor, M.R. (Hg.): Elternarbeit mit neuen Akzenten. Reflexion und Praxis. Freiburg: Herder 2004, 367 s.

Schiersmann, C./Thiel, H.-U./Fuchs, K./Pfizenmaier, E.: Innovationen in Einrichtungen der Familienbildung. Eine bundesweite empirische Institutionenanalyse. Opladen: Leske + Budrich 1998, 356 s.

Дубина А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ОРІЄНТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ВІДВІДУВАЧОК СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЩОДО ВЗІРЦІВ ТІЛЕСНОСТІ

Початок XXI століття – епоха інформаційних технологій та глобальних інтеграційних процесів. Інформаційні технології застосовуються абсолютно у всіх сферах суспільного життя, що робить суспільство і кожного конкретного індивіда все більш залежним від інформації. Все частіше інформаційні технології використовуються для маніпулювання свідомістю, впливу і управлінню людьми. Комунікаційними каналами при цьому виступають всесвітня мережа Internet та інші мас-медіа, які створюють так звану «спотворену реальність», в якій пропагуються абсолютно відмінні від природних цінності та ідеали.

Поява всесвітньої мережі Internet дала змогу користувачам розширити канали комунікацій. Такі відомі соціальні мережі як Facebook, Twitter, ВКонтакте, Одноклассники, Connect, MySpace та інші сприймаються як місце проведення вільного часу, місце знайомств, пошуку друзів, родичів чи ділових партнерів. Також подібні сайти дають змогу користувачам об'єднуватися в групи за інтересами: науковими, творчими чи будь яким іншими. Групи – це так звані «клуби за інтересами», створені однією або декількома особами. Саме в таких клубах користувачі заводять нові знайомства та спілкуються з однодумцями, діляться власним досвідом, особистими переживаннями та емоціями.

Така популяризація соціальних мереж несе з собою не лише нові можливості для користувачів, а й цілий ряд загроз, що можуть негативно вплинути на життя людей. Однією з таких загроз є інформаційна війна. І саме соціальні мережі виступають каналами комунікації інформаційної війни.

Відомо, що переважну кількість користувачів соціальних мереж та й взагалі всесвітньої мережі Internet складає молодь, а саме молоді жінки та дівчата які являються активними реципієнтами інформації.

Одним із методів інформаційної війни є спотворення інформації. На думку Сребкової Ю. В. «патріархальна ідеологія для пропагування естетичних взірців жіночого тіла на сьогодні використовує не природну красу, а інформаційний продукт. Зображення жінок перенасичене програмною обробкою і має характер ідеологічного продукту, далекого від фотографій реальних жінок. За допомогою комп'ютерної графіки образ не лише позбавляється властивих жіночому тілу ознак: шкіра позбавляється волосся, родимих плям, зморщок та ознак целюліту, але й модифікується – змінюються пропорції: видовжуються ноги та шия, зменшується талія; образ гіперсексуалізується: збільшуються груди та змінюються риси обличчя. Взірці жіночої тілесності, які пропагуються засобами мас-медія, звісно, є недосяжними у реальному житті. Вони покликані, по-перше, викликати гнітюче враження особистої неповноцінності у реальних жінок, по-друге, є стимулом звернення до різного виду комерційних послуг. Нав'язування власної нікчемності робить жінку пасивним об'єктом маніпуляції. Збільшення інформаційного тиску у поєднанні зі заниженням інтелектуального рівня призводить до поступового руйнування жіночої особистості. Світосприйняття дівчат – реципієнтів інформації, що стикаються з проблемою цілеспрямованого статевотипізованого впливу, можна порівняти хіба що з викривленим світоглядом членів сектантських груп».

«Суперечливі детермінанти жіночності дівчата та молоді жінки сприймають як належне, не усвідомлюючи прихованої небезпеки, як для особистості, так і для суспільства в цілому. Взаємовиключаючі взірці та методи, що пропонуються задля їх досягнення, захоплюють жіноцтво у коло суцільних проблем, витісняючи жінок зі сфери власне людської діяльності» [Стребкова Ю.В. Ґендерна компонента сучасного українського суспільства (соціально-філософський аспект) ст.. 99-100].

Проблема анорексії є дуже актуальною в наш час, недарма цю недугу називають хворобою XXI століття.

Анорексія (від грецького ανορεξία — без апетиту) — захворювання, що характеризується критичним зниженням маси тіла, часто небезпечним для життя, втратою апетиту. Анорексія часто виникає на нервовому ґрунті (нервова анорексія, вона ж — невротична анорексія), особливо в дівчат і молодих жінок, незадоволених своїм тілом та одержимих бажанням схуднути. Анорексію часто супроводжує підвищене почуття голоду, булімія, так званий невгамовний голод, пов'язаний із застосуванням проносних і штучним викликанням блювоти [електронний ресурс http://uk.wikipedia.org]

За статистикою, приблизно 90% населення Землі не задоволено своїм зовнішнім виглядом, але далеко не всі хворіють на анорексію. Анорексія найчастіше трапляється в осіб жіночої статі і проявляється «добровільним» схудненням [електронний ресурс http://uk.wikipedia.org].

Деякі вчені вважають, що до розвитку анорексії спонукають не лише психічні розлади. Голландські вчені, дослідивши ДНК пацієнтів хворих анорексією, виявили, що в 11% хворих

присутня однакова генетична мутація, що говорить про наявність спадковості цього захворювання. А ось шотландські вчені запевняють, що на рівень ризику розвитку анорексії впливає дата народження людини. Результати показали, що у людей які народилися навесні і на початку літа (з березня по червень) - можливість захворіти анорексією на 10-15% вище. А французьким вченим вдалося встановити, що анорексія і вживання такого наркотику як екстазі, однаково впливають на центр контролю апетиту і задоволень в головному мозку. Таким чином, саме відчуття голоду може викликати залежність, схожу на наркотичну [електронний ресурс http://arhiv-statey.pp.ua].

До цих пір не можна 100% стверджувати, що виявлені причини розвитку анорексії. Найчастіше в кожному індивідуальному випадку це свій особистий набір факторів, який спонукав до розвитку хвороби. Найчастіше це декілька взаємопов'язани проблем. Це можуть бути як сімейні проблеми, так і соціальні чинники, або навіть травматична подія в житті, стресова ситуація та інше. Загальна риса всіх анорексиків - занадто занижена самооцінка, яка безповоротно веде до виникнення у людини негативного образу самого себе, особливо до спотвореного сприйняття образу свого тіла.

Ми вирішили провести власне невеличке дослідження, а саме дослідити орієнтації українських відвідувачок соціальних мереж щодо взірців тілесності. Було проаналізовано 10 груп за інтересами в популярній соціальній мережі ВКонтакте, по темі обмеження вживання їжі. Пошук груп проводився за ключовим словом «анорексія».

Мета дослідження полягала в тому аби візуально оцінити, побачити зразки тілесних моделей сучасних молодих дівчат що є користувачами соціальної мережі ВКонтакте, а саме є учасниками груп за інтересами по темі обмеження вживання їжі задля схуднення.

Фото дівчат обиралося з альбомів груп випадковим чином. Було відібрано 10 фотокарток дівчат. Головним критерієм було наявність інформації під фото (вік, ріст, вага, бажана вага) та збереження приватності. У 10 дівчат, фото яких обралося, виявився дефіцит маси тіла, а сама маса тіла – критично низькою.

З отриманої інформації можна зробити висновок, що явище обмеження вживання їжі задля схуднення (анорексія) досить поширене. Відсутня норма тілесної моделі; вона не відповідає нормативним параметрам за формулою Брока і в деяких випадках є критичною. А соціальні мережі виступають знаряддям пропаганди «спотворених взірців» жіночого тіла та маніпуляції свідомостю молодих жінок та дівчат.

Самолига О.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ У ФОРМУВАННІ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ КЕРІВНИКА

Гендерні перетворення все більше набувають пріоритетного напряму та стають невід'ємною частиною державної політики тому, що проблеми рівних можливостей та реалізації своїх прав чоловіками і жінками сьогодні є дуже актуальними. Основною проблемою гендерної рівності в Україні є її декларативний характер та формальність прав жінок.

Жінки України традиційно становлять більшу частину трудових ресурсів, наприклад,

у 2009 р. жіноча економічна активність дорівнювала 58,1% [2], але якщо поглянути на гендерний розподіл керівних посад, то ситуація значно відрізняється.

Особливої актуальності гендерна нерівність набирає у вищому управлінні як державою так і приватними структурами. Яскравим прикладом є Верховна Рада, де кількість жінок-депутатів станом на 1 квітня 2010 р. складала 7,5% [1]. Чим нижчий рівень управління, тим краща ситуація у гендерному відношенні: серед депутатів обласних рад 12% жінок, депутатів районних рад – 23% [1].

Впродовж тривалого періоду Україна намагається здійснити національні перетворення, враховуючи світовий досвід розбудови демократичних структур та інститутів. У системі гендерних перетворень важливе місце належить міжнародному праву, щодо якого прослідковуються різні погляди. Найрозповсюдженішою є дуалістична позиція, прихильники якої стверджують, що немає чіткої переваги міжнародного права над національним. Вони вважають, що міжнародне і національне право повинні функціонувати паралельно, взаємодіючи. Прихильники міжнародного права схиляються до того, що норми та принципи гендерного права повинні бути винятково міжнародними. Водночас прихильники національного права аргументують першочерговість національної норми, а все інше лише доповнює.

Міжнародні законодавчі документи є значним мобілізаційним чинником для України, який сприяє прискоренню гендерних перетворень та широкому баченню гендерної проблематики, має під собою грунт великої практики, узагальнень і є прикладом вирішення питань рівноправ'я.

Особливість міжнародного законодавства полягає в тому, що воно має державну основу, що формується шляхом досягнення угод між державами, кожна з яких, ратифікуючи документ юридично, зобов'язана виконувати його. Згідно з міжнародними стандартами утвердження гендерного паритету передбачає прийняття гендерного законодавства, впровадження міжнародних гендерних стандартів тощо.

На Всесвітньому самміті Тисячоліття (2000 р.) затверджено комплекс цілей у Декларації Тисячоліття ООН, зокрема сприяння рівності статей, розширенню прав і можливостей жінок. У Декларації вказано на глобальність гендерного підходу та визначено низку фундаментальних цінностей: свободи, рівності, солідарності, терпимості, збереження природи, загальних зобов'язань. Відповідно до Цілей розвитку тисячоліття, Україна до 2015 р. повинна забезпечити гендерне співвідношення (на рівні не менше 30 – 70 % тієї чи іншої статі) серед:

- депутатів Верховної Ради України;
- депутатів районних і обласних органів влади;
- депутатів сільських, селищних і міських органів влади;
- членів Кабінету Міністрів України;
- державних службовців (I і II категорій посад) [3].

Загалом закони України не містять дискримінаційних норм і обмежень, які стосуються участі жінок у політичній чи громадській діяльності. Зважаючи на те, що законодавчі напрацювання у сфері гендерної політики є, це не означає, що в Україні вирішені всі

гендерні проблеми, які й дотепер є серйозними. Для того, щоб подолати гендерний вакуум у структурі органів влади необхідно розробити механізм щодо реального забезпечення рівних прав і можливостей. Враховуючи неможливість на сучасному етапі впровадити принцип рівноправності між чоловіками і жінками за допомогою діючих механізмів, або які ще не відпрацьовані, держава повинна на деякий час взяти на себе здійснення певного протекціонізму щодо забезпечення гендерної рівності тієї соціальної статі, яка перебуває у дискримінаційному становищі.

Отже, важливою передумовою гендерних змін є нормативно-правова база, оскільки саме вона офіційно закріплює у суспільстві та свідомості людей певні норми поведінки, спрямовані на повагу до прав жінок і чоловіків. Позаяк закони, з однієї сторони, відображають традиційні суспільні погляди, а з іншого – визначають та формують їх. Тому необхідні нові гендерні закони, які б не тільки висвітлювали реальні зміни у суспільстві, а й самі продукували їх. Для цього необхідно сформувати відповідну правову систему, яка базувалася б на гуманістичних і демократичних ідеях, принципах міжнародного права.

Список використаних джерел

1. Гендерна арифметика влади [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.pdp.org.ua/images/stories/materials/arifmetika_ukr_1-04-2010.pdf

2. Економічна активність населення України 2009: Стат.збірник. / Державний комітет статистики України: № 09/2-23/167 від 20.07.2010р.

3. Україна. Цілі розвитку тисячоліття. — К.: Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України, 2003. — 24 с.

Сєрик М. П. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЗМІНА ІДЕНТИЧНОСТІ В ВІРТУАЛЬНОМУ СВІТІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Останнім часом мережа Інтернет набула великої популярності. Вона стала засобом не лише професійної та наукової діяльності, а й джерелом опосередкованої комунікації. Досліджуючи віртуальний простір, В. Нестеров та О. Нестерова вводять поняття «розчинення тілесності», коли електронний текст і людина, що його створила ототожнюються.

Раніше спілкування в Інтернеті вважалося неповноцінним, тому що здійснювалося лише за допомогою вербальних способів, та сьогодні з винайденням пристроїв, що дозволяють передавати звук та зображення, такий спосіб комунікації стає все більш популярним.

Анонімність, віртуальність, перспектива здійснення комунікацій часто є наслідком порушення самовизначення, гендерної ідентичності. У деяких користувачів Інтернету можна спостерігати зміну світогляду, у них виникають проблеми зі спілкуванням у реальному світі, вони можуть не відділяти реального світу від віртуального.

Утворюється віртуальна ідентичність, це зумовлено тим, що людина з якоїсь причини не задоволена власною ідентичністю або намагається приміряти на себе роль іншої статі і здобути те, чого не може мати в реальному житті. А. Жичкіна та Є. Белінська зазначають, що зміна статі в віртуальному житті є способом експерименту з ідентичністю.

У віртуальному житті змінюють стать не лише гомосексуалісти та трансвестити, це також роблять чоловіки та жінки з традиційною орієнтацією, щоб вивчити відносини між статями, контролювати інших, здобути новий досвід.

Деякі особи змінюють гендерну складову в віртуальній ідентичності, тому що їх власна ідентичність не відображає всю багатоманітність «Я» людини в реальному житті. Або ж конструюють собі «Я» ідеальне, в якому чоловік може бачити себе жінкою, а жінка – сприймати себе за чоловіка. Для того, щоб змінити стать в віртуальному світі, людина повинна усвідомити себе як виконавця певних соціальних ролей. Але в дійсності ці ролі вона не бажає виконувати, або деякі їй не до вподоби і тому створюється віртуальна особа протилежної статі, або ж така, що не має статевої приналежності. Якщо людина реалізується в реальному спілкуванні, то, як правило, віртуальне спілкування має не компенсаторний характер, а слугує лише доповненням до реального спілкування.

Часто зміна статі в віртуальній мережі нагадує гру. Людина прагне до нетипової поведінки, при цьому відчуваючи себе в безпеці, завдяки анонімності. Тут має місце творча самопрезентація особистості.

Таким чином, в сучасному світі спілкування в мережі Інтернет є новим рівнем комунікації. У віртуальному просторі людина не представлена фізично, що не гарантує достовірність гендерної ідентичності, а також зменшує моральну відповідальність. Інформація, що надається користувачем, як правило, орієнтована на зовнішню оцінку. Недоліком, у даній ситуації, є неможливість сенсорного досвіду. Гендерна складова є елементом віртуальної самопрезентації . Її відмінність від гендерної складової в реальному світі полягає в нестійкості та нестабільності.

Рубан О. В. (Сумський національний аграрний університет)

ГЕНДЕРНО-ПАРИТЕТНІ ВІДНОСИНИ – КРОК ДО СУСПІЛЬСТВА РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Сучасна людина має широкі світоглядні перспективи, вона включена в широке коло спілкування, здатна розуміти «інші» цінності та має велику здатність до емпатії (емпатія – це здатність до співчуття у всьому емоційному спектрі, це здатність перебороти рамки своєї життєвої ситуації, а також перебороти ті рамки, що обмежують поведінку людини в традиційному суспільстві). Засоби масової інформації (включаючи фільми різних країн) роблять більш відкритими для нас інші культурні світи та формують у людини на сучасному етапі здатність до розуміння інших культур. Сучасним людям властива відкритість як передумова більшої здатності до емпатії.

Цивілізоване суспільство на сучасному етапі відчуває потребу в творчому навчанні, підвищенні культурного та наукового рівня життя. Наше повсякденне життя направляє нас до пізнання та навчання.

Сучасний тип особистості виник не в результаті планування, але в контексті соціальних умов, що змінюються, і культурних контактів, що розширюються. Цей тип створюється не штучними засобами, а є результатом змін у системі освіти, а також результатом широких соціальних процесів, що включають великі взаємодії та контакти у світовому масштабі.

Істотну роль у цьому процесі відіграє актуалізація гендерних досліджень, а саме вивчення світоглядного аспекту традиційних і новітніх ролей чоловіка та жінки в сучасному українському суспільстві, їх трансформацію та перспективи розвитку.

Дослідження процесу трансформації гендерних ролей, пов'язаних із цим світоглядних змін, знайомство та популяризація результатів дослідження, сприяє формуванню гендерно свідомої особистості, яка надає пріоритет паритетним ідеям при прояві різних форм активності, сприяє позитивним змінам, що в свою чергу передбачає реконструкцію сталих світоглядних стереотипів, створює умови для формування особистості демократичного громадянського суспільства.

Актуалізація гендерних досліджень в Україні обумовлена змінами останніх десятиріч у всіх сферах буття людини. Українське суспільство знаходиться в перехідному періоді, що передбачає можливість змін наших культурно обумовлених обмежень у рольовій поведінці таким чином, щоб хлопчики та дівчатка, чоловіки та жінки були вільними у можливості вираження того спектру індивідуальних особливостей, які мають від природи [1]. Провідним фактором у цій сфері є зміна світоглядних аспектів у напрямку паритетності, а важливу роль у цьому процесі повинні відіграти заклади освіти, особливо вища школа. Неврахування в повній мірі питань гендерної проблематики у вищих навчальних закладах заважає сучасній молоді реалізувати потенційні можливості статево рольової поведінки. У той же час вища освіта могла та повинна стати своєрідним центром розвитку гендерно-свідомої особистості, як приклад, діяльність Сумського міського гендерного центру, який очолює Луценко Олена Анатоліївна [2], ведеться дослідницько – пошукова робота, в яку активно залучені студенти – майбутні вихователі, вчителі, викладачі, практичні психологи; проводяться семінари, конференції.

Патріархальна система на сучасному етапі має негативний вплив на особистісний розвиток як чоловіка, так і жінки, наприклад, на індивідуальному рівні виконання стереотипної гендерної ролі, яка суперечить індивідуальним особливостям особистості, відбивається на психічному і фізичному здоров'ї, на загальній задоволеності життям, родиною, роботою, як наслідок - актуалізація проблеми девіацій у статево – рольовій сфері [3].

На рівні міжособистісних відносин роль, що пропонується чоловікові – сильного, стриманого у своїх емоціях, переможця у всьому, як правило, небезпечно для здоров'я, про це свідчить статистика тривалості життя та кількості серцево-судинних захворювань чоловіків, призводить до частого непорозуміння з оточуючими, чоловік виглядає черствою людиною, а іноді, таким і стає. Патріархальні відносини в родині, при невідповідності гендерної ролі з індивідуальними особливостями жінки, спричиняє те, що заміжні жінки страждають значно більшим числом фізичних і психічних хвороб, ніж самотні жінки. Цей феномен виявляється й у такому явищі, як самогубство. Кількість самогубств вища серед заміжніх жінок і самотніх чоловіків, ніж серед самотніх жінок і одружених чоловіків [4]. На соціальному рівні гендерні стереотипи, що зберігаються та відповідають минулим умовам життя, заважають ефективному включенню, наприклад жінок у сферу виробництва, науку, економічне та політичне управління суспільством.

Сучасні гендерні дослідження виявляють певні тенденції змін світоглядних уявлень щодо гендерно-рольових стереотипів не тільки у багатьох жінок, а й у чоловіків у напрямку паритетних відносин. Визначення чоловічих ролей відбувалося та відбувається поряд із змінами ролей жінок як поза родиною, так і сімейних. Ці паралельні рольові трансформації можна уявити у вигляді гендерного балансу між сімейними (господарськими, батьківськими) та позасімейними (трудовими, кар'єрними) ролями чоловіків і жінок. Останні десятиріччя жінки проявляють особливу активність щодо балансування відносин у напрямку паритетності, з урахуванням особистісних особливостей незалежно від статі [5].

Можемо зробити висновок про необхідність популяризації гендерної проблематики, а саме усвідомлення необхідності реалізації гендерно – паритетних відносин у всіх сферах буття, наприклад, шляхом викладання гендерних курсів у навчальних закладах, як результат - підготовка гендерно свідомих, обізнаних спеціалістів із різних галузей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рубан О.В. Рольова ситуація в сучасному українському суспільстві // Політологічні, соціологічні та психологічні виміри перехідного суспільства: як зробити реформи успішними. Збірник матеріалів Третьої Міжнародної наукової конференції. Том 2.—Суми, 2006.- С. 81-82.

2. Бут Л.О., Луценко О.А. Гендерна освіта в вузі: В 2-х ч. Ч.1: Спецкурси: Навчально-методичний посібник для викладачів соціально-гуманітарних дисциплін та студентів вищих навчальних закладів. – Суми: СумДПУ, 2001. – 106 с. Булатова Л.О. Гендерна освіта в вузі. В 2-х ч. Ч.2: Гендерна педагогіка: Навчально-методичний посібник для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів, - Суми: СумДПУ, 2001. – 68с.

3. Горностай П., Гендерні ролі та гендерно – рольові конфлікти, С.5 – 22/ П.ГОрностай// Гендерні студії: освітні перспективи (навчально-методичні матеріали). – К.: ПЦ «Фоліант», 2003. – 80 с.

4. Бега М.І, Вплив гендерних стереотипів на чоловічі та жіночі ролі в сучасній сім'ї / М.І. Бега // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченко. Філософія, Політологія. – 2008. - № 89-90. – С. 6 – 9.

4. Рубан О.В. Гендерні ролі в Україні: зміна світоглядних стереотипів та вища освіта // Матеріали Четвертої міжнародної науково - практичної конференції «Жінка в науці та освіті: минуле, сучасність, майбутнє», присвяченої 130-річчю вищої освіти жінок в Україні, Україна, Київ, 6-8 листопада 2008 р.

Санталова А.В. Николайчук В.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

К ВОПРОСУ О ПОЛИГАМИИ

Все мы в разной степени знакомы с понятием «гарем». Это слово вызывает сильные ассоциации со странами Востока, мусульманской верой и ее традициями, горячими песками и кочующими караванами, властными мужчинами и их загадочными женщинами, с величием и покорностью. И даже не смотря на то, что феномен восточного гарема был покрыт пеленой таинственности, сегодня мы можем свободно узнать об особенностях этого института женского семейного рабства. Хотя, чрезмерная любовь к женщинам – удел не

только Востока.

Гаремы представляли собой огромные по строению и территории здания, имели роскошный вид. Количество проживавших наложниц иногда измерялось тысячами; в их женском обществе существовала своя структура и статусная иерархия. Жили далеко не беззаботно, но в определенном достатке, хотя нередко бывали избитыми и униженными. Но даже при всем том, что их существование было призвано «ублажать мужчину», внимание которого было для них праздничным событием, специфика восточного гарема не сводится к нашим впечатлениям от восточных легенд[1].

В свое время Европа очаровывалась восточными традициями и нравами. На Востоке эталоном роскоши и почета всегда было количество женщин. Так, как мужчина не мог взять больше жен и наложниц, чем прокормить, количество его женщин свидетельствовало о его достатке. Широко известный в те времена царь Соломон, гарем которого состоял из тысячи жен и наложниц, быстро привлек к себе внимание тогдашней Европы своим женолюбием. Правители Древнего Рима и Греции тоже начали создавать себе комнаты разврата, приглашая туда фавориток и… фаворитов. Последние пользовались даже большим успехом, поскольку в древности женщину не считали полноценным человеком, ее презирали, а иногда и брезговали заниматься с ней любовью.

В средние века, невзирая на то, что половые связи оставались все так же неразборчивыми, а публичные дома были обычным местом времяпрепровождения, социальное положение женщины уже немного изменилось. Многие короли (например, Карл Великий, Генрих VIII, Людовик XIV, Людовик XV) хотели иметь свой круг любовниц, большинство из которых были достаточно хитрыми женщинами. Поэтому они имели свое влияние на короля, могли манипулировать им вплоть до того, что король мог объявить войну, инициатором которой была придворная дама. Однако, следует заметить, что не все фаворитки и не во все времена имели политический вес. Тот же Генрих VIII после того, как провел секуляризацию церквей и монастырей, приказал отрубить головы своим шести женам.

Тем не менее, любовницы были у многих монархов во все времена. И Киевская Русь также не была исключением. Например, князь Владимир был настолько любвеобилен, что количество его наложниц в разных городах было примерно таким же, как у царя Соломона. Русский царь Иван Грозный тоже был большим сладострастником. Количество женщин, за которыми он приударял, измерялось тысячами. И хотя институт гарема на Руси не был официально признанным явлением, все же он существовал и охватывал значительную часть женского населения[2].

И, напоследок, хотелось бы сказать о полиандрии – редком виде полигамии. Это явление представляет собой многомужество. Такой семейный уклад встречался, в первую очередь, в Тибете (где особенно характерна братская полиандрия – наличие у одной жены

[1] Клуг Дж. История гарема в культурах народов мира: пер. с англ. Соколова И.С. – Смоленск: Русич, 2004. – 336 с. (стр.40-47)

[2] Особенности полигамии на Киевской Руси и в Европе описаны в книге Р Шапи Казиев Повседневная жизнь восточного гарема (Живая история: Повседневная жизнь человечества). М.: Молодая гвардия, 2006 – 288 с.

нескольких мужей, связанных братскими узами: родными или двоюродными), Непале, Индии, Южной Америке и еще некоторых монгольских странах. Но это все на уровне формальностей. А если присмотреться к нашему демократическому обществу, то становится очевидно, что и у нас, и в Европе, и особенно в США женщина стала более свободной и может окружить себя таким количеством мужчин, сколько пожелает. Но так ли это хорошо и заманчиво, как кажется на первый взгляд?

Некоторые ученые считают, что при современном кризисе семьи вопрос полигамии приобретает все большую актуальность в обществе. Если на сегодняшний день нетрадиционная сексуальная ориентация становится нормой, если институт семьи ослабевает, если все чаще люди вступают в беспорядочные половые связи и все небрежней относятся к близким людям, то разве можно сказать, что все это приведет человечество к чему-то хорошему? Естественно, не все традиции хороши, но семья является основой общества и за нее стоит бороться. И речь идет о семье с социальным равенством мужчины и женщины, а не чьим-то превосходством; где отношения мамы и папы – партнерство, а не доминирование. Только с такой семьей, на наш взгляд, можно построить здоровое и развитое общество. Во всяком случае, в нашей стране.

Демченко Ю. В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЦИНИЗМ В ОТНОШЕНИЯХ МЕЖДУ МУЖЧИНОЙ И ЖЕНЩИНОЙ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Кирпичиком, на котором должно строиться общество, является, с точки зрения этики, общечеловеческих ценностей, которые сложились на протяжении многих веков, начиная от разложения родового строя и первобытного общества, моногамная семья.

Таким образом, в следствии смены способа производства историческим прорывом в общечеловеческих отношениях стали моногамные отношения. Но при этом основой такой семьи стали связи подчинения женщины мужчине: он – глава, «управляющий», она – подчиненная, главной целью в жизни которой являлось деторождение. Вспомним хотя бы работу Аристотеля «Политика»: «… природа побуждает мужчину и женщину соединяться в целях продолжения потомства». Правда, сейчас это утверждение звучит цинично?! Но для той эпохи описанные выше отношения между мужчиной и женщиной являлись нормой. Можно сделать вывод о том, что каждой исторической эпохе присущи определенные нравственные традиции, которым с течением времени свойственно меняться.

Еще сравнительно недавно общество стояло на позициях того, что семья – это результат прежде всего такого общечеловеческого чувства, как любовь. Это стало возможным с развитием демократического общества, ведь любовь – это свобода: во-первых, свобода выбирать объект любви, во-вторых, свобода как равенство сторон в отношениях (и полов, в том числе). Но буржуазная эпоха, которая собственно и сделала возможным понятие «относительной» свободы как общества в целом, так и гендеров (вовлечение женщины в процесс общественного производства), не уничтожила того идеологического базиса понятия «семьи», который построил патриархат. Мужчина – добытчик, женщина – потребитель. Явно чувствуется влияние товарно-денежных отношений. Любовь должна

выходить за пределы их рамок, это, повторяюсь, свобода от экономических и других интересов. Любовь – интерес прежде всего видеть в человеке равноценную «личность», духовные качества. Энгельс подтверждает данный тезис научной работой "Происхождение семьи, частной собственности и государства": "поколение мужчин, которым никогда в жизни не придется покупать женщину за деньги или за другие социальные средства власти, и поколение женщин, которым никогда не придется отдаваться мужчине из каких-либо других побуждений, кроме подлинной любви или отказываться от близости с любимым мужчиной из-за боязни экономических последствий".

Мы видим разрушение построенного нашим же обществом идеала взаимоотношений мужчины и женщины. Мы брошены в экономическую крайность, слишком зависимы от капиталистического образа жизни. Кто имеет деньги, средства производства, богатство, тот имеет право управлять другими, почитается другими. Развиваем дальше логическую цепочку: наблюдаем ли мы в современном обществе равенство полов на рынке труда? Ответ очевиден, он отрицателен. Женщины ущемляются, когда речь идет о трудоустройстве и, как следствие, профессиональной реализации. Вот обобщающая статистика социального исследования в результате анализа российского рынка труда:

- на линейных позициях в большинстве отраслей присутствует больше женщин, чем мужчин;

- на средних позициях соотношение полов примерно одинаковое;

- ***руководящие позиции*** С-уровня (CEO, CFO и прочие Chiefs) в преобладающем большинстве ***занимают мужчины*** [Чирикова А.Е. Женщина и мужчина как топ-менеджеры российских компаний // Социологические исследования. 2003. №1]. Ментальная схожесть, похожие социально-экономические и культурные представления российского общества дают основания утверждать и о такой же гендерной ситуации в Украине.

Читаем в определении термина «цинизм» следущее: «…подвержение сомнению личных и профессиональных мотивов других людей». *Такими людьми* зачастую оказываются женщины…

Интересное замечание приводит Пихорович В. Д. в своей статье «Эволюция любви»: «В системе товарно-денежных отношений любовь, даже если она и возникает и приводит к созданию семьи, достаточно быстро редуцируется к своей противоположности, которой является *эгоизм*».

Хотелось бы описать, как в современных взаимоотношениях полов проявляется эгоизм, который в обязательном порядке превращается в исследуемое здесь явление цинизма. По моему мнению, можно выстроить такую абстрактную цепь: умение добывать достаточно средств для существования – переоценка собственных внутренних качеств (способность к лидерству, достижению цели, управленческие качества) – эгоизм – принцип «ты мне, я тебе» – невозможность построить качественные отношения на основе общественно определенного и необходимого чувства любви – частая смена объектов взаимоотношений, т. е. партнеров и концентрация в основном на физиологическом аспекте любви. Думаю, всем знакомо выражение «менять мужчин/ женщин как перчатки», «одноразовые отношения» и т. п. Далее имеет место общее социальное разочарование от

деструкции представлений об «истинных», моногамных взаимоотношениях между мужчиной и женщиной. Но это лишь замкнутый круг: мы разочаровываемся, но при этом ничего не меняем.

Изменения должны произойти во всех сферах общественной жизни, начиная от экономики и заканчивая СМИ, культурой, образованием нашего поколения, только тогда они будут эффективными.

Секція №16. Правова система: «Правова Україна очима майбутніх фахівців» (Чепульченко Т. О., к.ю.н., доц.)

Апончик Т. М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРАВОСВІДОМІСТЬ ЛЮДИНИ ЯК ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ

Правосвідомість, система права та право реалізація - сукупно пов’язані складові правової системи кожної держави.

Як одна зі складових правової системи, правосвідомість являє собою форму свідомості суспільства, що включає в себе комплекс поглядів та уявлень, почуттів та емоцій, ідей та теорій, які характеризують відношення суспільства в цілому і всіх його складових до всього комплексу предметів правового регулювання.

Суспільну правосвідомість формує сукупність поглядів кожного окремого індивіда. Шлях вдосконалення правосвідомості українського суспільства слід починати з викорінення правового нігілізму людини ще на самому початку формування її як особистості. Такі соціальні інститути як сім’я і школа повинні надати правовій психології одну з провідних ролей в становленні кожного суб’єкта, наділеного правосвідомістю, для осмисленого життя як громадянина сучасної правової держави. Слід на державному рівні організувати систему пільгового сприяння функціонуванню навчальних закладів, де правова освіта є профілюючою.

Процес впливу правосвідомості на правотворчість і правореалізацію завжди зворотній. Правосвідомість є ідейним джерелом права, а якість нормативно-правої бази є одним із найдієвіших спеціальних засобів зведення до мінімуму правового нігілізму.

Адміністрації кожного колективу слід неабияку увагу приділяти роботі над професійною правосвідомістю його членів. Таке виховання працівників завдяки систематизованому цілеспрямованому впливу, покращує розвиток особистості, з метою підготування її не лише до виробничої, а й до суспільної та культурної діяльності.

Над поліпшенням системи вчасної та доступної подачі правової інформації до громадян, повинні працювати спеціально створені для цього інститути в усіх наявних органах влади. Доцільно було б чітко виділити цю функцію в контексті адміністративної

реформи. Влада повинна слідкувати за тим, щоб засоби масової інформації виділяли необхідний обсяг для проведення правової агітації, як однієї із форм право-виховної роботи.

Для сприяння подоланню недовіри людей до правоохоронних органів нагально необхідною є систематична робота з усіма працівниками даної сфери професійної діяльності з метою підвищення їх професійної культури. Зміцнення надійності права,за допомогою покращення ефективності захисту прав і вільна можливість кожного знати про них, збільшує вигідність додержання закону.

Міцна правова система, створена під впливом високого рівня правосвідомості, є запорукою правомірної поведінки населення.

Бакал Я. С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

МОРАЛЬ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ

Мораль, як і моральні принципи, мають загальне значення, охоплюють всіх людей, їх взаємостосунки, закріплюють основи культури, що створювалися в тривалому процесі історичного розвитку суспільства. Мораль залежить від розуму людського буття, сутнісних потреб людини, але визначається рівнем суспільної та індивідуальної свідомості. Разом з іншими формами регулювання поведінки людей в суспільстві та державі мораль служить узгодженню діяльності безлічі індивідів, перетворення її в сукупну масову діяльність, що підлягає певним соціальним законам.

Зв'язок моралі з життям суспільства та держави глибше за все виявляється в процесі аналізу особистостей її функціонування. Але, перш ніж виділяти функції моралі, необхідно замислитися над питанням: для чого вона, власне, функціонує? Найбільш вагомою метою функціонування моралі є підтримка цілісності людського суспільства та, одночасно, самооцінки особистості в цьому суспільстві.

Функції моралі - шляхи, способи виявлення і прояви її ролі в житті суспільства. Звідси виникає й інше: мораль, будучи явищем достатньо складним, виконує не одну, а ряд функцій. Досліджуючи питання про функції моралі, виділяють регулятивну, виховну, пізнавальну, ціннісно-орієнтаційну, гносеологічну, комунікативну та деякі інші її функції.

Важливо з'ясувати, що мораль регулює відношення і поведінку людей, через це схвалення і осуд, що поступає як ззовні, від громадської думки, так і зсередини самої морально розвинутої особи. Тим самим, головна функція моралі – регулятивна.

Мораль регулює поведінку, як окремої особи, так і суспільства в цілому. Суть в тому, що не одні люди контролюють життя інших, а кожний сам будує свою позицію, орієнтуючись на моральні цінності.

Друга найважливіша функція моралі – виховна. Мораль завжди бере участь в підготовці нового покоління до майбутньої соціальної діяльності, що є істотним моментом у формуванні свідомості.

Третя функція моралі тісно пов'язана з попередніми – комунікативна. Мораль не зводиться до етикету, але часто вона зливається з ними в нерозривну єдність, справді створюючи способи комунікації в повсякденному житті. Комунікативна функція моралі не вичерпується етикетом. Орієнтація на добро в спілкуванні виливається в дотриманні

принципу прихильності по відношенню до будь-якого партнера.

Важливе значення має така функція моралі як ціннісно-орієнтаційна.

Мораль знаходить себе не тільки як повсякденний регулятор відносин між людьми, але і як сила, що виконує важливу стратегічну задачу в становленні і розвитку особи. Комплекс моральних уявлень, що «поселився» в душі і серці людини визначає, чи буде людина в цілому прагнути йти шляхом добра або шляхом зла.

Неважко помітити, що перераховані вище функції моралі взаємоперехрещуються: регулятивна функція включає оцінно-імперативну, частково комунікаційну (упорядкувавши спілкування людей); виховна функція містить в собі частково оцінно-імперативну і т.д., а функції регуляції поведінки здійснюється не тільки за допомогою вимог моралі, але і норм права, адміністративних встановлень, технічних правил і т.д.

В свою чергу мораль, що залежить від економічного ладу суспільства, національної приналежності, соціального класу, рівня життя, освіти і ряду інших ознак має назву суспільна мораль.

Про суспільну мораль Р.Г. Апресян говорить як про поняття, що являє собою новий інструмент для пізнання етичних явищ, специфіка яких виявилася в новітню епоху.

Можна сказати, що мораль у власному значенні цього поняття ще знаходиться у процесі становлення. Її велич як суспільного явища, коли її історичні зв'язки з релігією будуть забуті, коли вона стане повсюдним і визначаючим законом між людських відносин – ще попереду. І в цьому немає нічого бентежного. Більш того, це говорить про надзвичайну складність і тривалість становлення в людині власне людського, про грандіозність і невимірну глибину історичного процесу.

Безкоровайний Б.Р. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ДО ПИТАННЯ ПРО ФЕДЕРАТИВНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА КРИМУ

З моменту проголошення незалежності України політиками та громадськими діячами виголошується ідея федерації України та Криму. Надмірна централізація державної влади в руках центральних органів може призвести до зосередження влади в одних руках і до появи в Україні формальної демократії. Вважаємо, це питання стає особливо актуальним на фоні останніх військово-політичних конфліктів в арабському світі.

По-перше, з історичної точки зору українці як народ не мають жодних прав вважати себе корінним населенням Криму. Справжніми корінними жителями півострова є кримські татари, які утворили тут свою державу Кримське ханство ще в 1441 році, а як народ сформувалися навіть раніше, ніж українці. Саме тому Центральна Рада та інші керівні органи УНР і Української держави не висували територіальних претензій до Криму і не бачили його в складі України. Нагадаю, що гетьман Павло Скоропадський, який першим взяв курс на включення Криму, пропонував зробити це на федеративних засадах.

По-друге, прихильники унітарності в основі своєї теорії мають те, що Україна є мононаціональною державою, бо більше 75 відсотків населення українці, а всі мононаціональні держави унітарні. Безперечно так воно і є, але на території таких держав проживає лише один корінний народ. В нас крім українців корінним народом є кримські

татари. Тобто навіть виходячи з того, що на території України проживає два корінних народи, ми вже не можемо говорити про унітарну державу.

По-третє, Кримську АРСР в 1954 році було скоріше не включено, а подаровано УРСР з нагоди святкування 300-річчя «возз'єднання» України та Росії Микитою Хрущовим, який певний час працював в Україні і мав їй чим завдячувати. А фактично українське господарство мало витягти Крим до загальносоюзного рівня. Рішення Президії Верховної Ради СРСР 1954 р. з питання приєднання Криму до України повністю відповідало як юридично-правовим нормам, що діяли тоді, так і географічним та економічним факторам, які об'єднували Україну та Крим протягом довгого часу, але аж ніяк не культурним чи історичним. Приєднання Криму мало на меті перш за все меркантильні, а не історико-культурні інтереси.

По-четверте, і, на нашу думку, найголовніше – кримські татари, як і будь яка інша нація, мають право на самовизначення, що означає:

1. Вільний вибір нацією державного устрою аж до відокремлення і формування своєї самостійної держави, що передбачає свободу вибирати інститути і символи державності.

2. Самостійність у розв'язанні економічних та інших питань свого розвитку, якщо нація перебуває в добровільному об'єднанні з іншими націями в одну державу.

Якщо ж Україна як держава не погоджується з цілком справедливими вимогами кримських татар на створення своєї держави, то це можна розцінювати як грубе порушення в першу чергу Резолюції ООН «Право народів і націй на самовизначення» (1952р.) і ще ряду документів міжнародного права, які регулюють права нації.

За словами Мішеля де Монтеня, «найкращий державний устрій для будь-якого народу той, який зберіг його цілісність». Вважаємо, що сучасний унітарний державний устрій не відповідає історичному минулому України. Нам варто переглянути теперішній територіальний устрій, щоб уникнути прикрих невдач і прорахунків в майбутньому.

Ще двадцять років тому прийшла пора будувати новітню Україну, хоч замість нововведень політики просто скопіювали радянську систему відносин між Києвом та Сімферополем. Якщо ця перебудова не була почата тоді, варто почати її зараз, пам'ятаючи, що етнічні українці складають більшість населення на всій державній території, за винятком Автономної Республіки Крим.

Вареник Я.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК СПОСІБ ПРАВОВОГО ВПЛИВУ НА СВІДОМІСТЬ ОСОБИ

Значення правових способів впливу на поведінку індивідів зростає разом з розвитком держави та ускладненням самих суспільних відносин. Дана робота направлена на послідовне розкриття значення саме правового регулювання на волю, а зокрема, свідомість та поведінку окремого індивіда.

Для систематичного розгляду роботи слід одразу зазначити похідний характер правового регулювання. Дане поняття входить в зміст більш широкого поняття «правовий вплив».

Вплив – це система дій, яка головною метою має змінити об'єкт впливу, досягти необхідного результату. Правове регулювання завжди означає правовий вплив, але правовий вплив не завжди означає свідоме нормування суспільних відносин. В цьому значенні регулювання – лише одна із форм впливу права на соціальні зв'язки, яке охоплює далеко не всі інші його форми. До того ж правовий вплив динамічніше, ніж регулювання, оскільки може впливати на суспільні відносини не тільки безпосередньо вмішуючись в них, але і через правові ідеї, орієнтири, здійснюючи не співпадаючий за часом з нормою права вплив на суспільне життя, а отже, і будь-який вплив набагато раніше починає змінювати свідомість людини, ніж це робить конкретна правова норма. Таким чином в процесі правового впливу правова норма може бути відсутньою, вона може існувати в своєму праобразі – правовій ідеї, котра може і не трансформуватись в правову норму. В результаті впливу не обов'язково виникає впорядкованість, відбуваються лише зміни, котрі можуть призвести навіть до зруйнування об'єкта. Регулювання повинно бути направлене на досягнення поставлених цілей, раніше визначеного результату, поки що існуючого у вигляді абстрактної моделі. А чим це пояснюється? Правовий вплив відноситься до числа соціальних феноменів, котрим властива соціальна суб'єктивність, яка і виражається в свідомому відношенні, як до цілі, так і до вибору способів і методів, тривалості, ступеня інтенсивності - впливу. Саме свідомий, раціональний початок визначає початок вольовий, тобто динамічність, силу і активність впливу. Тому початок будь-якої форми правового впливу повинен бути раціональний, свідомий. Саме тому, що вплив правом можливий лише в тій мірі, в якій діяння людей підконтрольні їх свідомості. Дуже важливо усвідомити, що саме діяння, а не люди як такі, мають значення для закону, а відповідно для регулювання і впливу. Правове регулювання представляє собою організоване впорядкування, інституційний вплив на поведінку та діяльність соціальних суб'єктів та їх відносин юридичними засобами з метою досягти необхідний розвитку суспільства результат. Ціль таких можливих впливів диктує необхідність форм та засобів – заборони, дозволи та зобов'язання, але у всіх випадках регулятивний вплив адресовано особі, яким би не було її соціальне положення, яким статусом вона б не обладала.

Отже, правове регулювання як спосіб правового впливу на свідомість особи – це найбільш необхідна, відповідно до сучасної організованості суспільства, форма впливу права на свідомість, волю та поведінку особи лише тільки в тій мірі, в якій воно може сприйматися самою людиною. Поза свідомістю людини будь-яке право неможливо, оскільки воно вже не виступає засобом регулювання тих вчинків та їх результатів, які здійснює чи не здійснює індивід. Значення регулювання для суспільства сьогодні є необхідною свідомою стійкістю до тих змін, які продиктовані розвитком суспільства як об'єктивного середовища існування індивіда.

Ковалівська С. М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ В СИСТЕМІ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ

"Найбільш вільною державою можна вважати таку, де люди мають усі людські та громадські права, які тільки є у світі…"

Захист прав дітей, забезпечення їх повноцінного розвитку – проблема національного значення, яка повинна розглядатися і в різних контекстах: історичному, соціологічному, культурологічному, демографічному, педагогічному і, безумовно, - юридичному. Мова йде про закріплення певними законами та іншими нормативно-правовими актами чітко визначених правил, норм, стандартів і вимог щодо організації життєдіяльності дитини.

Інтереси охорони прав неповнолітніх і молоді, забезпечення найефективнішого сприяння їхньому благополуччю та розвитку робить актуальним завдання створення в Україні системи ювенальної юстиції.

Ювенальна юстиція безпосередньо займається проблемами прав дитини в Україні, дитячою злочинністю, торгівлею дітьми, дітьми-сиротами тощо. Сьогодні надзвичайно гостро стоїть питання, пов'язане з помітним зростанням та молодшанням підліткової злочинності. Це підтверджується такими статистичними даними: щорічно в обліках кримінально-виконавчої інспекції Державної кримінально-виконавчої служби України проходять понад 11тис. засуджених неповнолітніх. Понад 4% із них повторно стають на злочинний шлях, 43% підлітків засуджені за крадіжки, майже кожен третій – за розбій або пограбування, 12% - за умисне вбивство або нанесення тяжких тілесних ушкоджень. Згідно вікової характеристики 5% засуджених мають вік 14-15 років, 62% - 16-17 років, 33% - 18 років і старше.

Незважаючи на парадоксальність, ювенальна юстиція направлена на гуманне ставлення до підлітків. Завдання системи ювенальної юстиції – не стільки покарати, скільки запобігти подальшій криміналізації кожного підлітка, спрямувавши його поведінку і розвиток на правильний шлях.

Основні принципи ювенальної юстиції перед усім закріплюють: повагу до кожного підлітка як особистості; спеціальну підготовку суддів щодо справ неповнолітніх; наявність системи спеціалізованих допоміжних служб; надання переваги заходам виховного характеру, впливу.

Зрозуміло, що створення системи ювенальної юстиції в Україні – справа досить клопітка і довготривала. Для цього, крім волі державних органів, потрібно вирішити складні питання фінансового, організаційного та кадрового характеру. Виходячи з цього можна запропонувати такі методи подолання злочинності неповнолітніх:

- створення спеціалізованих «дитячих» судів у справах неповнолітніх та створення соціальних служб при судах;
- створення відповідної нормативно-правової бази (ЗУ «Про ювенальну юстицію») та вивчення міжнародного досвіду;
- створення відповідних профілактичних закладів.

Як відомо, злочинцями не народжуються, ними стають. Тому, можливо, перш ніж шукати винних, варто заглянути і проаналізувати те середовище, в якому знаходяться наші діти: сім'ї, школи, соціальні умови та люди, які їх оточують. А ювенальна юстиція виступає гідним прикладом для попередження профілактики та безпосередньо боротьби з підлітковою злочинністю. Може вона і не гарантує великих і раптових змін, але створить

необхідні передумови для того, щоб розпочати роботу вкрай важливу для нашої держави.

Ковтун Є.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ МОЛОДІ

Сучасний період вимагає високого рівня правового виховання молодого покоління. Саме від рівня правосвідомості молоді залежить майбутнє управління суспільством і державою. Основи правосвідомості як фундамент формування особи повинні закладатися ще в дитинстві, тому що основні принципи права пов'язані з етичними категоріями добра і зла, чесності і справедливості, з тим, що можна і що не можна робити.

Проте свідомість сучасної української молоді не випадково зараз характеризується як «розколота». Кризові явища політичного, економічного та соціального характеру суттєво впливають на правосвідомість молоді, зумовлюючи різні види її деформації. Науковець Ю. Калиновський справедливо вважає, що деформації правосвідомості являють собою викривлення форми та змісту правових настанов, навичок та звичок на інституційному та неінституційному рівнях, що відображається перш за все у діяльності та дискурсивних практиках суб'єктів правовідносин, а також у засобах вирішення конфліктних ситуацій, стереотипізованих серед широких верств населення.

Розрізняють кілька видів деформацій правосвідомості: правовий нігілізм, правовий ідеалізм (романтизм), правовий інфантилізм, правовий дилетантизм, правова демагогія. Українській молоді певною мірою притаманний правовий інфантилізм, який характеризується слабкістю правових знань при твердій впевненості особи у їх належному рівні. Із ним межує правовий дилетантизм, тобто в цілому легковажне ставлення до права за наявності поверхневих, безсистемних правових знань. Найбільш небезпечним видом деформації правової свідомості молоді є правовий нігілізм, який проявляється у байдужому, зневажливому або негативно-заперечувальному ставленні до права, закону і правового порядку. Правовий нігілізм взагалі вважається характерною рисою правової свідомості українців, його коріння — у нешанобливому ставленні до права, яке століттями служило інтересам держави, а не суспільства та особи. Правовий нігілізм у молоді може переростати у більш небезпечні форми: спочатку виробляються антиправові настанови і стереотипи, з'являється почуття вседозволеності, яке у кінцевому результаті підштовхує до вчинення правопорушень. Такий різновид деформації правової свідомості, який характеризується наявністю у носіїв наміру на здійснення правопорушень, називається переродженням правосвідомості. Аналіз сучасних тенденцій злочинності молоді виявляє, що молоді люди все частіше скоюють злочини, які раніше вчиняли тільки дорослі. Злочинність молоді набуває все більш організованого, групового характеру. Останнім часом виникають тенденції до автономізації злочинності молоді як наслідок прагнення до незалежного способу життя (особливо в матеріальному плані).

Такі видатні фахівці в сфері права як В. Тацій, О. Тодика, Ю. Тодика, Є. Федик та інші спостерігають також негативну тенденцію криміналізації правосвідомості, під якою розуміють поширення антисуспільних поглядів, уявлень і настанов, які частково виправдовують ті чи інші злочинні дії, культивування цінностей і норм кримінального

середовища, перенесення у масову культуру і повсякденний побут субкультури пенітенціарних установ. Розвитку таких поглядів та установок серед молоді сприяє романтизація злочинного світу в кінематографі, у художній літературі та інших сферах мистецької діяльності. Певною мірою впливають засоби масової інформації, які висвітлюють силу криміналітету, його зв'язки з представниками політичної еліти і силових структур, корумпованість органів влади тощо.

Важлива роль у протидії різним видам деформації правосвідомості молоді традиційно відводиться підвищенню рівня правової культури молодих людей, формуванню у них позитивного ставлення до права та довіри до закону.

Таким чином, правове самовизначення молоді – одна з важливих проблем, що є на сьогоднішній день.

Куракіна О.С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРАВОВА КУЛЬТУРА МОЛОДІ

Поняття «культура» містить у собі рівень матеріального й духовного розвитку людства, всі важливі досягнення правового життя народу. Саме право є надбанням духовної культури суспільства. Правова культура розкриває роль тих правових ідеалів та цінностей, що існують в житті суспільства, реальних здобутків держави у сфері захищеності прав і свобод людини. Особливість цього виду культури полягає у тому, що вона являє собою якісний інструмент забезпечення порядку в суспільстві, що дозволяє людині повноцінно захищати свої інтереси і права у разі їх порушення, забезпечити цивілізоване життя людини у відповідності із законодавством, сприяти розбудові демократичної держави.

Якщо розглядати поняття правової культури щодо окремої особи, то правову культуру можна визначити як ступінь і характер прогресивно-правового розвитку особи, які забезпечують її правомірну діяльність. Правова культура особи містить важливі знання законодавства та переконаність у соціальній корисності законів і підзаконних актів та обов’язкове уміння користуватись правовим інструментарієм у практичній діяльності. Характеризуючи сучасну політико-правову дійсність, не можна уникнути неприємного висновку щодо недостатності рівня правової свідомості та правової культури молоді. Формування у молоді громадянських цінностей – одна з найактуальніших проблем педагогічної науки та навчально-виховної практики. Її актуальність зумовлена різними чинниками. Один з них вбачається в тому, що 1996 року Україна була проголошена правовою державою, проте на таке звання дійсно може претендувати лише та держава, у якій повноцінно забезпечено верховенство права в усіх сферах суспільного життя. Тому для нашої сучасної молоді законослухняність має бути тим моральним принципом, на якому базуються їхня громадянська позиція і особистісна поведінка, адже правова держава є немислимою без правової культури, без розвинутої правосвідомості.

Без сумнівів, молодь нашої держави повинна мати дійсно високий рівень правової культури, бути обізнаною у законодавстві, обов’язково знати свої права і обов’язки, а також механізм їх забезпечення. Адже слід пам’ятати, що незабаром наші студенти прямо чи опосередковано впливатимуть на процес державотворення в Україні, і саме від їхнього

вибору значною мірою залежатиме, чи бути Україні дійсно демократичною, правовою державою. Отже, слід розуміти, що як школярам, так і студентам, незалежно від спеціалізації їхнього факультету, повинен обов'язково викладатись курс правознавства, і чим ефективніше це відбуватиметься, тим позитивнішими звісно ж будуть наслідки.

Для підвищення правосвідомості й правової культури громадян спрямована „Програма правової освіти населення України", яка затверджена Кабінетом Міністрів України 29 травня 1995 року. На жаль, заходи щодо практичної роботи з реалізації цієї програми не дали відчутних результатів. Також важливість даної проблеми враховувалась при розробці концепції щодо підвищення правової культури учасників виборчого процесу та референдумів в Україні, ухвалена Указом Президента України від 8 грудня 2000 року. Цією концепцією передбачено створення державою тих умов, що є необхідними для набуття громадянами знань із законодавства про вибори і референдуми та навичок їхнього застосування під час здобуття освіти, а також у процесі самоосвіти. Важливу роль у цьому процесі повинні відігравати вищі навчальні заклади, забезпечуючи викладання курсу правознавства, що належить до обов'язкових навчальних дисциплін.

Давно відомий вислів "Наша молодь – наше майбутнє" вже став тривіальним, але на сьогодні його навряд чи можна спростувати. Тому завдання викладача полягає не тільки у підвищенні рівня правових знань студентства, але й у регулярному діагностуванні стану його правової культури, характеру ставлення студентів до сучасної правової дійсності. А вже на рівні державного апарату в процесі правотворчої та правозахисної діяльності також ефективно було б враховувати думку української молоді, оскільки чистота і гострота сприйняття реалій правового життя, що притаманні молодому поколінню, здатні сприяти створенню в Україні атмосфери різкої суспільної нетерпимості до правопорушень, загальному оздоровленню національного правового середовища.

Морозюк Н.Г. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СИЛЬНА АДВОКАТУРА – ЗАПОРУКА ПОБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Без створення гарантій для захисту прав людини, без забезпечення механізму функціонування такого демократичного інституту як адвокатура побудова правової держави є неможлива.

Адвокатура є важливим інструментом дійсної демократії. Адже за своєю природою вона є громадською, самостійною організацією професійних юристів, яка виконує важливу суспільну функцію - захист прав і законних інтересів громадян та організацій. Громадський характер адвокатури проявляється у тому, що, надаючи будь-яку юридичну допомогу, адвокат відстоює справедливість, порушене право, а це є невід'ємним елементом та першоосновою суспільного устрою. Адвокатура як елемент політичної системи виконує функцію особливої державної ваги, захищає права та законні інтереси громадян, а тому її діяльность має державний характер.

Адвокатура існує вже більше двох з половиною тисяч років, вона виникла ще за греко-римської цивілізації, одночасно з появою судової процедури. Вже сам факт такого тривалого існування інституту адвокатури свідчить про його необхідність для нормального життя

суспільства. Рядові члени суспільства потребували кваліфікованої допомоги професіоналів, оскільки без такої допомоги були частково або повністю позбавлені можливості захищати себе, свої права та інтереси в конфліктах з іншими особами чи державою. Оскільки така діяльність правознавців-професіоналів була необхідна в протистоянні з державою, то і утворився цей інститут як такий, що непідвладний державі. Такою була і є роль інституту адвокатури.

Таким чином, положення адвокатури завжди служило ознакою стану справ в суспільстві, ступені його демократичності. Через адвокатуру як інститут громадянського суспільства правова держава забезпечує своїм громадянам можливість реально відчувати їх права і свободи.

Крім того, серед інших в правовій українській державі громадянам гарантується ще й право на юридичну допомогу, реалізація якого в більшості своїй і здійснюється адвокатурою. Правова держава повинна забезпечити пріоритет прав і свобод людини, незалежність суду як головного механізму гарантій прав і свобод.

Призначення адвокатури - правоохоронна діяльність, захист прав і законних інтересів громадян і організацій. Держава, що визначає себе як правова, повинна бути зацікавлена в тому, щоб адвокатура була високопрофесійним інститутом. Вона повинна забезпечувати незалежність адвокатури і доступність юридичної допомоги; сприяти здійсненню заходів щодо підвищення кваліфікації адвокатів, приймати заходи щодо захисту адвокатів від необґрунтованих обмежень їх професійної діяльності. Україна як правова держава зобов'язана гарантувати своїм громадянам право на доступну, якісну і дієву правову допомогу.

Адвокатура в демократичному суспільстві - це важливий правозахисний інститут, від стану якого великою мірою залежить рівень захищеності прав людини. Вагомість завдань і функцій, покладених на адвокатуру, вимагає, щоб вона була міцною, незалежною, високопрофесійною.

Адвокатура має займати гідне місце у правоохоронній системі саме як правозахисний орган, оскільки, сильна адвокатура є запорукою побудови правової держави.

Притуляк З.Л. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ ЯК ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

У незалежній Україні створені конституційно-правові засади функціонування правової держави, її основні механізми: закладені основи парламентаризму, реалізовано принцип поділу влади, створені Конституційний Суд, Вища рада юстиції. Тим самим сформовані основні структурні елементи правової держави, що створило умови для цивілізованого функціонування влади, для відмови від силового вирішення спорів між окремими гілками влади. Розпочалася реформа судової влади з тим, щоб досягти незалежності суду, перетворити його з каральної системи на ефективний засіб вирішення спорів;відбулись зрушення в оцінці прав і свобод людини. Проте певні ознаки правового характеру української держави мають формальний характер, а побудувати правову державу лише за формальними ознаками неможливо.

Фундаментом, передумовою правової держави є формування громадянського суспільства, тобто суспільства, в якому був би забезпечений вільний і всебічний розвиток кожної особистості, в якому б функціонували демократичні громадські інститути, що забезпечують свободу слова та інформації, гарантують силою громадської думки і суспільною мораллю вільні вибори, наявність легальної опозиції і багатопартійність, які унеможливлюють узурпацію влади. Традиції демократії в Україні ще досить слабкі. Показовим є те, що на теоретичному рівні чимало питань функціонування демократичних інститутів докладно розроблені, але справа з їх втіленням у життя значно відстає.

Суспільство в цілому дуже криміналізоване, що перешкоджає формуванню стійкої суспільної моралі, прагненню і надалі йти шляхом розвитку демократії. Побудова правової держави тісно пов'язана зі зміцненням демократичних традицій функціонування державної влади. Ці традиції лише формуються і досягнення стабільності у здійсненні влади є досить довготривалим процесом. З часом традиції вільних виборів, демократичного політичного режиму, свободи преси, формування поваги до прав і свобод громадян з боку держави та її посадових осіб, безсумнівно, сформуються. І слід сподіватись, що саме вони стануть чи не найбільшою запорукою правової держави.

Побудова правової держави значною мірою залежить від рівня соціально-економічного розвитку країни, накопичення матеріальних благ, що дозволить здійснювати ефективну соціально-економічну політику, забезпечити соціально-економічні права громадян, надати правовій державі соціального характеру. Адже не випадково поняття «правова держава» в багатьох країнах є невід'ємним від поняття «соціальна держава». Однак загострення соціально-економічної кризи в Україні стримує ефективне здійснення соціально-економічної політики. Населення розчароване нездатністю держави забезпечити соціальні гарантії, достатній життєвий рівень для особи та її сім'ї, проголошені Конституцією України. Це негативно впливає на підтримку населенням державної політики, актів законодавства, що приймаються парламентом, позначається на легітимності самої влади. Знижується рівень законослухняності громадян, поваги до закону. Традиції демократії і правової держави в Україні ще не досить міцні, але є підстави сподіватись, що Україна не зверне з обраного шляху ,а буде цілеспрямовано , усвідомлено і прогнозовано розвиватися.

Пряміцин В. Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЛІЦІЇ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ, СВОБОД І ОБОВ'ЯЗКІВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Законом України «Про міліцію» одним із головних завдань встановлено захист прав, свобод та інтересів людини і громадянина. Дане завдання знаходиться на першому місці в діяльності будь-якого державного органу в демократичній правовій державі.

Цікавість до міліції як органу забезпечення прав і свобод людини полягає в тому, що саме органи внутрішніх справ забезпечують нашу безпеку, надійність в державі та в завтрашньому дні, захищають суспільство від злочинних посягань.

Але іноді саме міліція вчиняє дані протизаконні посягання, будь-то перевищення

повноважень чи просто невиправдана жорстокість. Омбудсман України, міжнародні організації, ЗМІ все більше звертають увагу суспільства до порушень прав і свобод людини працівниками органів внутрішніх справ.

Однією з найбільших проблем залишається фабрикування кримінальних справ, підтасовка доказів, незаконні способи отримання свідчень від обвинувачених (за допомогою погроз, психологічного та фізичного примусу).

Конституція України пріоритетним завданням держави та її органів поставила захист та забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Це дало поштовх прийняттю багатьох нормативно-правових актів в даній сфері: Закони України «Про звернення громадян», «Про демократичний громадський контроль над військовою організацією та правоохоронними органами держави», «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», Постанову ВРУ «Про дотримання правоохоронними органами України конституційних гарантій і законності в забезпеченні прав і свобод людини».

Не зважаючи на це, на даний час в Україні ще досить слабко пропрацьований порядок забезпечення та захисту прав людини від посягань зі сторони державних органів. Про що можна говорити, якщо розслідування по питанню випадків насильства в міліції здійснює міліція, але інші підрозділи. Звідки чекати об'єктивності та неупередженості? А випадки смертей та насильства в міліції все частішають. За даними українських правозахисників в минулому році у закладах МВС померло більше 50 українців, у 2009 – 23. Згідно соціологічних досліджень в 2010 році жертвами насильства стали близько 800 тис. українців. Також великою проблемою являється незаконне притягнення до кримінальної відповідальності.

Можливо, моя робота підведе вас до думки про шкідливість міліції та потреби знищення її як явища?! Але це не так! Як говорить народний лозунг «Наша міліція нас береже!». І це щира правда! Без діяльності органів внутрішніх справ в нашій країні – зчиниться хаос, стрімко зросте рівень злочинності, стане неможливим життя законослухняних громадян. Органи міліції потрібно реформувати, і в першу чергу потрібно реформувати саме працівників: підвищувати рівень правового виховання та культури, виховувати в них гуманізм та повагу до людської честі та гідності.

Насамперед, потрібно реформувати систему правоохоронних органів, встановити дієвий громадський контроль органів держави в сфері здійснення правосуддя. Було б добре створити національний, незалежний від держави, орган розслідування і розгляду справ щодо порушення правоохоронними органами прав та свобод людини і громадянина.

Стельникович Ю.І. (ВМУРоЛ «Україна»)

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Наприкінці XX століття Україна стала на шлях демократичного реформування суспільства і держави. Фундаментальні соціально-політичні реформи, перехід до ринкових відносин в економіці, створення демократичних інститутів сприяли зростанню громадської активності українців та змінили характер розвитку громадянського суспільства в Україні.

Серед усіх прав і свобод особливе місце займає право громадян на об'єднання. В Україні порядок створення і засади діяльності об'єднань громадян регулюються Конституцією України та Законом України "Про об'єднання громадян". Згідно з цим законом, одним з видів об'єднання громадян є громадська організація, яка створюється для задоволення та захисту інтересів певного кола однодумців.

Стаття 36 Конституції України закріплює право громадян України на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації для здійснення й захисту своїх прав і свобод і задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів.

Право на об’єднання громадян займає особливе місце серед інших прав та свобод громадян. В Україні порядок створення і засади діяльності об'єднань регулюються Конституцією та Законом України "Про об'єднання громадян".

Діяльність об'єднань громадян носить найрізноманітніший характер. Її може бути спрямовано на участь у розробленні державної політики, розвиток науки, культури, відродження духовних цінностей, розв'язання конкретних соціальних проблем окремих категорій і груп громадян, здійснення благодійної діяльності тощо.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про об’єднання громадян» об'єднанням громадян є добровільне громадське формування, створене на основі єдності інтересів для спільної реалізації громадянами своїх прав і свобод.

Відповідно до ст. 3 цього Закону: «Громадською організацією є об'єднання громадян для задоволення та захисту своїх законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів».

Дещо інше визначення громадської організації наведено в Проекті Закону України «Про громадські організації»: «громадська організація є добровільним об’єднанням громадян та юридичних осіб для здійснення і захисту прав і свобод, задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів». Тобто дане визначення є більш ширшим та таким, що відповідає вимогам часу ніж визначення дане у Законі України «Про об’єднання громадян» Так, для захисту своїх законних прав та інтересів можуть об’єднуватися не тільки громадяни, а й юридичні особи.

Функції громадських організацій також виконують юридичні клініки. Юридична клініка – це самостійний інститут, який передбачає поєднання процесу практичної підготовки студентів і надання безкоштовної правової допомоги соціально незахищеними категоріям населення. Юридичні клініки, як правило, створюються при ВНЗ, діють відповідно до законодавства та статутних документів. Так, до юридичної клініки за захистом своїх прав та інтересів можуть звернутися: пенсіонери, безробітні, люди, які працюють, але не отримують зарплати, студенти, молоді пари, прості люди, в яких немає достатньо коштів для оплати гонорару адвоката тощо. Тобто юридична клініка виконує соціальну функцію – захист прав та інтересів населення.

З огляду на викладений матеріал доцільно було б на рівні закону закріпити поняття «громадська організація», яке було б не тотожне поняттю «об’єднання громадян», а також законодавчо врегулювати діяльність юридичних клінік створених при юридичних вищих навчальних закладах.

Талда М. А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ФАКТИЧНИЙ НАРОДНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ЯК ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОЇ ПРАВОЗДАТНОСТІ: ДЕКЛАРАЦІЇ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Першоджерелом влади в демократичних державах є народ. Тому, в основі державного суверенітету лежить народний суверенітет. Це значить, що в умовах демократії державний та народний суверенітет є тотожними поняттями. Метою держави є фактичне втілення юридичних понять у життя.

Юридичні основи українського суверенітету – це норми національного та міжнародного законодавства. Як відомо, основами законодавства нашої держави є Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990р. та Конституція України (КУ) від 28 червня 1996р.

Прийняття Декларації про державний суверенітет України визначало проголошення суверенітету України як «верховенства, самостійності, повноти та неподільності влади республіки в межах її території, незалежності та рівноправності у зовнішніх відносинах». Цей документ є базовим для нової Конституції, законів України і визначив позиції Республіки при укладанні міжнародних договорів, але на жаль більшість його визначальних положень в умовах сьогодення виявились лише декларативними.

Зрозуміло, що проголошення незалежності України в серпні 1991 року створило умови для радикальних демократичних перетворень у суспільстві та державі, а прийняття чинної Конституції України мало б розпочати такі зміни. Однак заснована на основних принципах декларації, КУ де в чому їй суперечить.

Найбільш резонансною і суперечливою проблемою постає проголошений в Декларації «намір України в майбутньому стати нейтральною і позаблоковою державою та оголошення без'ядерного статусу». Зокрема, у дев'ятому розділі зазначеного документу урочисто проголошувалося про намір України «стати в майбутньому постійно нейтральною державою, яка не бере участі у військових блоках...». Однак, КУ не містить норм, що регулюють це питання, а як відомо, що не заборонено законом, те дозволяється. Таким чином, КУ суперечить своїй попередній основі. На це питання існує дві точки зору: перша з них має в основі 18 статтю КУ, де зазначено, що зовнішньополітична діяльність України має спрямовуватись «на забезпечення її національних інтересів». І якщо Верховна Рада визначила, що членство України в НАТО «створюватиме необхідні зовнішні гарантії її національної безпеки», то це не може не відповідати національним інтересам України. Друга точка зору полягає в суперечності документів, тобто КУ не відповідає своїй основі – Декларації про державний суверенітет і тому це питання потрібно вирішувати лише спираючись на декларацію. На наш погляд, таке доленосне рішення, як входження України до НАТО, слід розглядати українському народові на Всеукраїнському референдумі, а не вирішувати його долю суб'єктивним рішенням керівництва держави.

Варто також зауважити, що держава є демократичною настільки, наскільки її законодавство відповідає правам людини. Як відомо, основні права людини закріплені в конституціях, однак механізм їх реалізації у чинній КУ відсутній.

Шостий розділ Декларації «Економічна самостійність» передбачає «виключне право

народу на володіння та використання природних ресурсів країни». Але фактично за часів незалежності України, більшість надр нашої держави вже знаходиться у приватному володінні представників олігархічного клану. Фінансова та кредитна системи підконтрольні зовнішнім фінансовим інститутам. Приналежність «національних, культурних та історичних цінностей на території України», що визначається восьмим розділом, також стоїть під серйозним питанням.

Вирішення однієї з глобальних проблем сучасності пропонує сьомий розділ Декларації: «Екологічна безпека», на жаль, не достатньо ефективно. Неякісна питна вода, ГМО, вакцинація, що суперечить закону – чи є це справжнє і дійове піклування про «генофонд народу»?

Як бачимо, навіть поверхневий аналіз одного з визначальних документів, на якому базується суверенітет України, призводить до цілком логічного висновку – чи дійсно наша держава існує в умовах реального суверенітету?

Ткаченко Ю.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Із здобуттям Україною незалежності одним із найважливіших завдань стало реформування системи правоохоронних органів. Але, потрібно зазначити, що цей процес є складним, оскільки для його реалізації необхідно використати цілий комплекс методів та засобів у короткий термін.

Нині в українському суспільстві склалося враження, що система правоохоронних органів діє як механізм репресій і тиску держави, а не виступає захисником порушених прав юридичних осіб і громадян. Щоб не ускладнювати процес реформування потрібно змінити враження громадян щодо правоохоронних органів.

Для реформування системи правоохоронних органів потрібно з’ясувати основні проблеми, які постають сьогодні, детально їх дослідити та проаналізувати.

Однією з головних проблем діяльності правоохоронних органів є нехтування працівниками основних моральних засад суспільства та недостатній рівень правової культури.

В нашій країні недостатнє фінансове, матеріальне та технічне забезпечення системи правоохоронних органів. Ця проблема є дуже важливою, адже вона є причиною багатьох інших: корупція, низький рівень професійності працівників, що призводить до неефективної діяльності. На нашу думку, саме через низький рівень заробітної платні у більшості випадків серед правоохоронців поширюється корупція та здійснюються посадові злочини. Також наслідком цього є те, що кваліфіковані робітники не мають зацікавленості у тому, щоб йти працювати до правоохоронних органів, а надають перевагу приватним структурам із значно вищою заробітною платнею та кращими умовами праці.

Не менш важливою причиною малої ефективності роботи правоохоронних органів є недостатній кваліфікаційний рівень працівників даної сфери. Позитивну роль в даній ситуації відіграла світова фінансова криза, оскільки велика кількість комерційних структур

переживала недостатнє фінансування, виходом з ситуації було скорочення працівників правоохоронних органів.

Ще однією важливою проблемою, що заважає правоохоронним органам вести свою діяльність на високому рівні, захищати права та інтереси громадян, є недосконала нормативно-правова база у даній сфері. Отже, одним із перших кроків у вирішенні цього питання має бути створення нових законодавчих актів.

На нашу думку, щоб вирішити дану проблему, необхідно ознайомитись із досвідом у даній сфері країн Європейського Союзу та правильно адаптувати його під потреби та ментальність українського суспільства. Також потрібно здійснювати координацію діяльності правоохоронних органів та інших органів, які протидіють злочинності.

Холявко О.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМА КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Корупція є одною із найважливіших проблем в Україні. І ми маємо знайти шляхи для її подолання тому, що це є значною загрозою для нормального функціонування держави та подальшого її розвитку. За останні роки корупція набула значних масштабів в Україні. Вона є однією з найактуальніших проблем в соціумі, що впливає на всі сфери життя суспільства та найгостріше проявляється в економічній та соціальній сфері. Її можна охарактеризувати, як антисоціальне явище, яке впливає на всю державу в цілому.

Корупція як антисоціальне явище, глибоко досліджується в роботах Мельника М.І. «Корупція: сутність, поняття, заходи протидії» та «Корупція – корозія влади». Виконавча влада має перш за все, прийняти відповідні нормативно-правові акти, які би врегулювали відносини боротьби з корупцією та впорядкували діючі акти в державі. Можна дійти до висновку, що із збільшенням соціальних благ, збільшуються і способи їх неправомірного використання. Одним із найважливіших кроків для боротьби із корупцією в нашій державі стало прийняття Закону України «Про боротьбу з корупцією». Аналізуючи цей закон, можна стверджувати, що він не визначає поняття корупційних діянь та самого поняття суб'єкта корупції. Та ще одним недоліком закону є те, що він не дає повного переліку осіб, що належать до державних службовців та осіб, що уповноважені виконувати функції держави. Це загалом негативно впливає на стан боротьби з корупцією в Україні. Проблемою є також те, що особа, яка вчиняє те чи інше правопорушення, чітко розуміючи протиправність дій, все ж здійснює їх, не боячись покарання, встановленого законом. Законодавцям потрібно переглянути зміст передбачених покарань за правопорушення такого плану та закріпити нові. Можливо, такий крок став би внеском у вирішення цієї проблеми.

У Кримінальному кодексі України взагалі не передбачено таке поняття як корупція. Хоча внести це поняття в кодекс неможливо тому, що під «корупцією» ми розуміємо сукупність певних дій, а стаття передбачає покарання за вчинення конкретних дій. Тому важливим заходом, для вдосконалення боротьби з цим антисоціальним явищем стало би чітке охарактеризування дій, під якими ми розуміємо це поняття та встановлення за них певних покарань. Для здійснення заходів, пов'язаних із подоланням корупції та запобігання її виникненню, необхідно чітко дослідити масштаби цього явища та її розповсюдження у

сферах суспільного життя. В основу дослідження мають залучатися дані офіційної статистики, а також результати соціального опитування. Відомим є факт про те, що Україна здобула собі на міжнародному рівні репутацію корумпованої держави. Рівень доброчесності є надто низьким, про що свідчать результати багатьох досліджень міжнародними установами. Міжнародні організації дослідили, що індекс сприйняття корупції в Україні становив у 2005 році 2,6%, у 2004 - 2,2,% у 2003 - 2,3%, а у 2002 році - 2,4%. За методом цього дослідження, до держав з високим рівнем корумпованості належать ті, в яких значення індексу менше ніж 3. До найпоширеніших корупційних діянь відносять хабарництво.

За даними статистики протягом останніх трьох років правоохоронними органами щороку реєструється близько 3 тисяч фактів хабарництва. В той же час, у 2005 році за хабарництво притягнуто до відповідальності лише 398 осіб. Закон України «Про боротьбу з корупцією» визначає дві основних групи суб'єктів корупційних правопорушень - це державні службовці та депутати Верховної Ради України, рад усіх рівнів, голови рад відповідних рівнів та посадові особи місцевого самоврядування.

Отже, проблема не лише в тому, що корупція існує в нашій державі, а й у тому, що вона є зручною для більшості людей і насамперед тісно пов'язана з політикою держави. Також, прикрим є факт, що часто під цим діянням в Україні розуміють лише її перший рівень, і боротьба з нею – це лише боротьба з дрібними чиновниками нашої держави, яких затримали на гарячому «героїчні українські спецслужби».

Шандурський Б.В. (НТУУ "КПІ " ФСП)

ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПОВАГУ ДО ЇЇ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ ТА ОСОБИСТОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ДЕРЖАВІ

Кожна держава, яка вважає себе демократичною, повинна гарантувати основні права людини і громадянина. Серед таких прав є такі, як право людини на повагу до її честі, гідності та особистої недоторканності.

В Конституції України, а саме в статті 3 зазначено: " Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю", тобто їх дотримання є обов'язковою умовою існування демократичної держави. Із цього випливає: демократична держава — держава в якій влада належить народу, повинна спочатку унормувати дії своїх суб'єктів, забезпечити стандарти порядку, неможливості порушення дій одними суб'єктами над іншими. З контексту статті видно, що на сьогодні в Україні існує людино-центристський підхід — держава для людини, тобто всі нормативно-правові акти які встановлюються в державі мають бути спрямовані на забезпечення та реалізацію об'єктивних можливостей всіма особам, що проживають на її території.

Щодо права людини до її гідності, то в статті 1 Загальної декларації прав людини сказано: " Все люди рождаются свободными и равными в своем достоинстве и правах. " Це положення дає змогу усвідомити людині свою волю, те що кожна особа важлива в державі, а саме в демократичній. ЇЇ гідність повинна бути недоторканою. Але, крім цього, дає зрозуміти існування громадського обов'язку, порушення якого несе певну відповідальність

особи що це вчинила.

Стаття 29 Конституції України: “Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність.” Це право не може бути відчуженим, але в певних випадках передбачається його обмеження. Так, наприклад, коли особа здійснює певні правопорушення, то компетентні органи мають право здійснювати діяльність пов’язану з такими обмеженнями.

Але постає суперечність, що у вище зазначених статтях все так чітко сказано про непорушність прав людини, про захист їх державою (органами державної влади), а насправді органи які повинні захищати ці права порушують їх. Ще одна проблема виникає в реалізації зазначених прав, у нас в країні чудова нормативна база, але не має досконалого механізму її забезпечення .

Можна зробити висновок, що на нормативному рівні в Україні закріплено принципи захисту гідності особи, які передбачені міжнародними пактами. Але ці принципи і права не розкриті національним законодавством України, не має розроблених законодавчих концепцій забезпечення цих прав. Дуже часто допускається порушення даних прав, насамперед державними і правоохоронними органами. Тому потрібне більш детальне дослідження і розкриття цих питань в законодавстві та науковій практиці.

Тараненко М.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Об’єктивна сторона масових заворушень становить науковий і практичний інтерес не лише в контексті з’ясування суті злочинних діянь, а й в необхідності вдосконалення їх детального опису, щоб кримінально-правова охорона громадського порядку від масових заворушень була чіткою та належною. Дослідимо зовнішні прояви злочину, передбаченого ст. 294 КК України.

Об’єктивна сторона масових заворушень (ст. 294 КК України) передбачає дві форми злочинних дій: по-перше, організацію масових заворушень, які призвели до насильства над особою, погромів, підпалів, знищення майна, захоплення будівель або споруд, насильницького виселення громадян, опору представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя, а по-друге, активна участь у зазначених вище діях.

Організація масових заворушень є найбільш небезпечною формою даного злочину. Під нею розуміють діяльність, по-перше, спрямовану на добір і підготовку відповідних осіб для участі в масових заворушеннях, об’єднання натовпу, а по-друге, керівництво діями, що спрямовані на збудження у людей негативного ставлення до чинної влади, існуючого в державі правопорядку і громадської безпеки та на підбурювання натовпу до вчинення насильства над громадянами, погромів, підпалів, знищення майна, озброєного опору представникам влади, захоплення будівель, насильницького виселення громадян.

Менш небезпечним, в порівнянні з діями організаторів, є активна участь у масових заворушеннях**.** Вона передбачає безпосереднє вчинення дій, в яких виражаються масові заворушення вичерпний перелік яких наведено в диспозицій ч. 1 ст. 294, а також чітке

виконання вказівок організаторів і залучення до цього інших осіб. Варто зазначити, що одне лише перебування у натовпі під час масових заворушень ще не говорить про активну участь тієї чи іншої особи у масових заворушеннях.

Зазначений злочин вважається закінченим з моменту початку масових заворушень – вчинення конкретних актів насильства, погромів тощо.

Масові заворушення є складним злочином, який містить в собі багато дій. Кожна з них може утворити об'єктивну сторону самостійного злочину, якщо була б скоєна ізольовано і не була внутрішньо взаємопов'язана з іншими діями. У результаті проведеного дослідження було встановлено, що в ході масових заворушень може скоюватися більше 20 видів злочинів, які є результатом різної спрямованості протисуспільної діяльності їх організаторів та учасників. В ході масових заворушеннях можуть мати місце погроми, умисне знищення майна, надання збройного опору представникам влади. Якщо роз'єднати ці сукупні дії, то із зовнішнього боку може здатися, що вони утворюють ряд самостійних простих складів злочинів: умисне знищення майна, опір представникам влади, нанесення шкоди їх здоров'ю. Однак, як слушно зазначає С.В. Дьяков, насправді всі вони тісно пов'язані між собою як зовнішньою, так і внутрішньою єдністю, та усвідомлюються винними як єдине злочинне діяння і в силу цього утворюють об'єктивну сторону одного складного злочину - масових заворушень.

Література:

1. Дьяков С.В., Игнатьев А.А., Карпушин М.П. Ответственность за государственность, за государственные преступления. – М. 1988.
2. Каиржанов К. Уголовное право РСФСР (общая часть). Ответственность за государственность, за государственные преступления. – М. 1988.
3. Науково-практичний коментар кримінального кодексу України. 5-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника М.І. Хавронюка. – К,: Атіка, 2010

Гайнутдінова Ю. І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЧИ МОЖНА ПЕРЕМОГТИ БАНК?

Можливо, з серед правників моя тема вже давно не актуальна, але для боржників вона залишається болючою і досить суттєвою. Я хочу все таки дійти висновку чи може суд визнати валютний кредитний договір недійсним.

В кінці 2007 року на початку 2008 року відбувався кредитний бум. Банки охоче надавали валютні кредити іноді навіть не перевіряючи матеріальне становище поручителів. Але вже в кінці 2008 року валютні кредити стали неабияким тягарем. Тоді ж деякі юристи активно відстоювали позицію визнання валютного кредиту недійсним. Теоретично підстави в законі для цього є: ст. 99 Конституцій України, ст. 3 Декрету КМУ «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», ст. 35 Закону «Про НБУ», ст. 3 Закону «Про платіжні системи і переказ грошей в Україні», ст.524, 533 ЦКУ згідно з якими гривня — єдиний законний платіжний засіб на території України. Банки не могли видавати кредити у доларах США, але видавали. Ще одним із варіантів визнання кредитного договору недійсним або його розірвання могло бути розірвання кредитного договору (вибачаюсь за

тавтологію) у зв'язку з істотною зміною обставин, якими сторони керувалися при укладенні договору (наприклад, зростання курсу валюти). Підстава для цього стаття 652 ЦК України :в разі істотної зміни обставин, якими сторони керувалися при укладенні договору, договір може бути змінений або розірваний за угодою сторін, якщо інше не встановлене договором або не витікає з істоти зобов'язання. Зміна обставин є істотною, якщо вони змінилися настільки, що, якби сторони могли це передбачати, вони не уклали б договір або уклали б його на інших умовах. Такою істотною обставиною можна вважати світову фінансову кризу. Її наявність та глобальність загально визнана міжнародною спільнотою й не потребує додаткового доказу. Вплив світової кризи на економіку держави та фінансове становище підприємств на території України також визнана Урядом України та підтверджена прийняттям пакету антикризового законодавства, в тому числі і законів, спрямованих на підтримку банківської системи.

Проте на практиці суди не охоче йдуть на визнання договору недійсним. Слід згадати гучну справу між «ВТБ Банком» і донецьким ТОВ «Централь», в результаті чого місцеві господарський і апеляційний суди визнавали недійсними кредитні договори на підставі того що кредит був виданий в доларах США. Проте Вищий господарський суд, а потім його рішення підтвердили судді палати Верховного суду, визнав правоту банка. До того ж в Узагальненні судової практики розгляду цивільних справ, які виникають з кредитних правовідносин (2009 – 2010 роки) від 7 жовтня 2010 року чітко видно «Зростання курсу долара США – валюти кредиту, за загальним правилом, саме по собі не є підставою для розірвання кредитного договору, оскільки у позичальника існувала можливість передбачити в момент укладення договору зміни курсу гривні у відношенні до долара США» (6). Також в цьому документі прямо сказано, що «відсутність у банку і позичальника індивідуальних ліцензій на валютні операції не є підставою для визнання недійсними кредитних договорів, укладених у валюті». (6)

Проте слід пам’ятати що практика ВСУ це ще не закон, а лише практика.

Отже, перемогти банк теоретично можливо, а практично не реально. За забовязаннями все одно прийдеться заплатити. І такий висновок випливає не тільки з правових відносин. Одна порада – укладайте мирову угоду з банком і з усіма. Перемагайте по життю.

Література

1. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

2. Декрет КМУ «Про систему валютного регулювання і валютного контролю»

3. Закон України «Про НБУ»

4. Закон України «Про платіжні системи і переказ грошей в Україні»

5. Цивільний кодекс України

6. ВСУ Судова палата у цивільних справах Узагальнення судової практики розгляду цивільних справ, які виникають з кредитних правовідносин (2009 – 2010 роки) від 7 жовтня 2010 року

Секція № 17. Право: «Захист прав молоді за трудовим законодавством» (Кузнєцова Л. О., к.ю.н., доц., Цирфа Г.О., к.і.н., доц.)

Качуровський С. В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЦІНА ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В "КОНВЕРТАХ" ДЛЯ ДОБРОБУТУ УКРАЇНЦІВ

Сьогодні кожному відомо, що значний відсоток заробітних плат в Україні знаходиться в "тіні". Немало працівників вважають, що вигідніше отримувати більшу зарплатню в "конверті", ніж набагато меншу, але легально. Це вигідніше й роботодавцеві, адже він оминає обтяжливі процедури офіційного оформлення та оподаткування. Наразі загальне навантаження на фонд оплати праці становить близько 56,6%: 3,6% виплачує найманий працівник, 38% — роботодавець, до того ж із зарплати працівника відраховується 15-відсотковий податок на прибуток. [2]. Статистика стверджує,що близько 40% підприємців не спроможні на такі значні витрати, їхня діяльність перестане бути вигідною й вони збанкрутують.

Держава намагається безуспішно боротися з цим неприємним явищем, проте переконання необов'язковості сплати податків закоренилося в нас ще здавна, адже мало хто вірить у справедливість розподілення бюджетних коштів. Загроза позбавлення соціальних гарантій лякає небагатьох, – наприклад, молодь переконана, що зможе самостійно накопичити достатню суму коштів до виходу на пенсію.

Новий Податковий кодекс передбачає ряд нововведень, котрі вселяють надію, зокрема зниження ПДВ до 17%, податку на прибуток підприємств до 17% і податку на дивіденди до 5%, зменшення кількості місцевих податків і зборів, а також спрощення бухгалтерії за рахунок сплати всіх внесків в один фонд — Пенсійний, замість окремих нарахувань на кожен із фондів соціального страхування.[2]

Нещодавно Кабінет Міністрів України оприлюднив план заходів щодо боротьби з тіньовими зарплатами. Ним передбачена відповідальність за порушення у сфері трудових відносин. Незважаючи на те, що пропонують ввести тільки адміністративну відповідальність, штрафи все ж значні – за ухилення від офіційного оформлення працівника – 2 тис. неоподаткованих мінімумів – 34 тис. грн. за кожну найману особу.[3] Щодо перевірок підприємств, то планується розподілити останні за трьома групами: підприємства з високим рівнем ризику, де ймовірність порушення законодавства найвища і де працюють понад 200 осіб, перевірятимуть щорічно; з середнім, – 50-200 працівників, – один раз на два роки; всі інші належатимуть до низького рівня ризику й перевірятимуться один раз на три роки.

Жорсткі урядові ініціативи відразу ж були розкритиковані роботодавцями, адже це ставить їх у досить невигідне становище, позбавляючи значної частини прибутків.

Таким чином, ми бачимо намагання влади вивести заробітну плату з тіні. Але чи вирішиться при цьому проблема "конвертів"? Адже той, хто звик до тіньових прибутків, не бажатиме й далі від них відмовлятись. Будуть з'являтися нові, більш вишукані шляхи

обходження закону. Очевидно, що страждатимуть лише найменш захищені верстви населення: пересічні українці, а саме – наймані працівники, повністю залежні від зарплати й роботодавця.

Література:

1. Податковий кодекс України.
2. «Ціна конвертів», – Поскудневська В., – «Дзеркало тижня. Україна», № 4, – 04.02.2011 р.
3. «Чи витрусить влада зарплати з конвертів», – Главацька Ю., – УНІАН (economics.unian.net), – 06.04.2011 р.

Удовенко Є. І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ ПРОЕКТУ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ

У кінці 2010р. ВРУ у першому читанні прийняла проект нового Трудового кодексу, який повинен замінити діючий Кодекс законів про працю (КЗпП).У цьому проекті є суттєві зміни щодо діючого Кодексу законів по декількох напрямах.

Прийом на роботу:

- вводиться випробувальний термін для інвалідів та молодих спеціалістів вузів (зараз цієї норми немає);
- не передбачений випробувальний термін для вагітних та обраних на посаду переможців конкурсного відбору на заміщення вакантної посади.

Робочий час:

- передбачена можливість роботи вдома і гнучкий графік робочого часу на розсуд робітника протягом дня (але за місяць він зобов'язаний відпрацювати норму із розрахунку 8 годин вдень помножити на кількість робочих днів);
- вводиться обмеження робочого часу – не більше 12 годин на день (зараз таке обмеження не передбачене). Можна буде більше працювати тільки при умові письмової згоди робітника і, якщо він частину часу перебуває в режимі очікування (наприклад, чекає поки застигне бетон), і при цьому має можливість відпочивати протягом зміни. Працювати можна буде не більше 48 годин на тиждень, але в загальному робочий час за місяць не може перевищувати норму (знову ж таки із розрахунку 8 годин за 1 робочий день). За працю понад норму, як і зараз, робітник має право на додатковий відпочинок або оплата праці у подвійному розмірі (по бажанню робітника);
- Працівники зможуть страйкувати у встановленому законом порядку (зараз - ні). Виключення становлять міліціонери, військові, судді, працівники СБУ та прокуратури, а також інші, якщо це загрожує безпеці держави (наприклад, лікарі під час епідемії).

Час відпочинку і відпустка:

- вводиться не менше 30 хвилин перерви на обід (зараз мінімальний час не регламентується, а існує тільки максимальний – 2 години);

- роботодавець отримує право надати працівнику додаткову відпустку з частковою або повною оплатою за добросовісну довготривалу працю, виконання державних та громадських обов'язків;

- відпустка без збереження заробітної плати може бути продовжена за згодою сторін до трьох місяців (зараз до двох тижнів).

Оплата праці:

- за працю вночі тариф буде вище не менше ніж на 30% (зараз на 20%);

- якщо робочий день поділений на частини – то погодинна і (або), тарифна оплата буде на 20% вище;

- якщо буде знайдений брак не по вині працівника (наприклад, прихований дефект матеріалу) – то працю оплатять повністю (зараз тільки 2/3).

Звільнення:

До діючих причин звільнення додається:

- грубе порушення правил техніки безпеки, якщо це призвело або могло призвести до нещасних випадків (у тому числі й на транспорті).

- за крадіжку (навіть дрібну), втрату довіри і розтрату (у загальному стосується керівників підрозділів і вище, і матеріально-відповідальних осіб).

- розголошення державної або комерційної таємниці (у тому числі – озвучив розмір своєї заробітної плати або доходи на підприємстві), але при умові, якщо працівник давав підписку про нерозголошення.

- неможливість виконувати роботу по стану здоров'я (наприклад, повар або продавець захворів туберкульозом).

- недостатня кваліфікація, що підтверджується результатами атестації та іншими доказами (наприклад, токар постійно робить брак виготовленого продукту).

- втрата права на управління автомобілем або іншого дозволу, необхідного для виконання роботи (управляти краном, готувати їжу, стояти за прилавком). При цьому робітнику зобов'язані спочатку запропонувати перекваліфікуватися (наприклад, із водія у автослюсаря). Він також має право доказати рівень колишньої кваліфікації і свою невинуватість.

- ухилення від медогляду або профілактичних щеплень, якщо вони передбачені (для медперсоналу, лікарів, поварів).

Вводиться заборона роботодавцю вимагати звільнення по особистому бажанню шляхом погроз, насильства, обману, але механізм контролю не передбачений.

Забороняється звільнювати у зв'язку з досягненням пенсійного віку (зараз про це в КЗпП не сказано).

Проект Трудового кодексу має як і плюси, так і мінуси. Він все-таки зменшує захищеність працівників перед роботодавцем, в ньому переважають права роботодавців. Тому є необхідність переглянути деякі норми на користь робітників.

Кіт О. С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ В УКРАЇНІ

Люди з фізичними вадами, а це кожен вісімнадцятий українець, є частиною нашого суспільства, і отже, мають право на визнання. Соціальна держава повинна допомагати і сприяти працездатним інвалідам заробляти собі на гідне життя. Але в суспільстві існують стереотипи, щодо інвалідів, інколи навіть упереджене ставлення до них. Вивченню проблем працевлаштування інвалідів присвятили свої праці значна кількість українських науковці, зокрема: О.Дуюнова, Я.Боровська, А.Горбачик, О.Симончук, О.Ярошенко.

В Україні проблема трудової зайнятості осіб з обмеженими можливостями набуває особливого значення з огляду на збільшення чисельності інвалідів, які бажають працювати. Кількість інвалідів працездатного віку наразі перевищує 1,5 млн. осіб. Забезпечення прав інвалідів на працевлаштування та оплачувану роботу, в тому числі з умовою виконання роботи вдома, або започаткування власної справи, здійснюється шляхом їх безпосереднього звернення до підприємств, установ, організацій, державної служби зайнятості, управління праці та соціального захисту населення.

Проте при працевлаштуванні цієї категорії населення виникають певні труднощі. Відсутній механізм заохочення роботодавця до працевлаштування інвалідів. Часто керівники підприємств готові сплатити, передбачений законодавством штраф, аніж працевлаштувати інваліда. Не враховується і те, що на законодавчому рівні існують податкові пільги для підприємств, які запрошують до себе на роботу інвалідів. Тільки 56% роботодавців, зареєстрованих у Фонді соціального захисту інвалідів, дотримуються законодавчо встановленого нормативу їх працевлаштування.

Існує невпевненість інвалідів у собі, у процесі пошуку роботи. Оскільки сам процес потребує спілкування з роботодавцями, звернення до багатьох джерел інформації, швидкої оцінки умов запропонованого робочого місця. На жаль, зі зниженням рівня фізичних можливостей втрачається ще й кваліфікація або її рівень не відповідає потребам ринку праці, що суттєво зменшує шанс знайти роботу. Найчастіше інвалідам простіше отримувати пенсію чи допомогу по безробіттю, ніж доводити, що можна бути не тільки утриманцем держави, але й приносити користь суспільству й заробляти власною працею.

Інвалідам важко подолати психологічні бар'єри, пов'язані із заниженою оцінкою своїх здібностей. А існуючі центри адаптації інвалідів не можуть задовольнити всіх, хто потребує такої допомоги.

Проблемним є і те, що у структурі зайнятості інвалідів переважає некваліфікована праця, оскільки у цих людей обмежені можливості в отримані достатнього рівня освіти, професійної підготовки, підвищення кваліфікації. Наразі створена недостатня кількість спеціалізованих та надомних робочих місць для працевлаштування інвалідів.

Враховуючи вищезазначені проблеми, можна активізувати шляхи подолання безробіття серед інвалідів. З цією метою необхідно запроваджувати заходи державного регулювання, спрямовані на економічне стимулювання роботодавців щодо працевлаштування інвалідів, створювати для них необхідні умови і стимули, а не карати їх штрафами. Роботодавці повинні звернути особливу увагу на організаційні проблеми, пов'язані зі зміною робочих функцій, зміною графіка роботи, проблем взаємовідносин з колегами та допомогти інвалідам подолати психологічні бар'єри: почуття неповноцінності

та невпевненості, страх знаходитися в колективі.

Центри зайнятості повинні урізноманітнити форми соціальних послуг: доступність інформації про підприємства та організації, перелік рекомендованих професій і навчальних закладів відповідно до програм реабілітації інвалідів. Збільшити конкурентоспроможність інвалідів на ринку праці можливо шляхом застосування професійної підготовки, перепідготовки або ж підвищення кваліфікації.

Необхідно створювати спеціалізовані робочі місця за рахунок коштів Фонду соціального захисту інвалідів та забезпечувати належне фінансуватися таких програм, а також розширювати можливості працевлаштування інвалідів за рахунок їх власної підприємницької діяльності.

Тільки систематичне проведення роботи з надання допомоги інвалідам у їхньому працевлаштуванні може дати бажані результати та можливість цим людям бути корисними та найповніше реалізувати свої можливості й задовольнити власні потреби.

ДіненкоМ. І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРАЦЯ НЕПОВНОЛІТНІХ

На сьогоднішній день особи, які бажають зайнятися трудовою діяльністю в Україні, повинні бути не молодше 16 років. За згодою одного із батьків або особи, що його замінює, можуть, як виняток, прийматися на роботу особи, які досягли 15 років [2, ст. 188].

У ст.32 Конвенції ООН про Права дитини стверджується, що держави - сторони визначають права дитини на захист від економічної експлуатації та від виконання будь - якої роботи, яка може являтися небезпечною для здоров'я, бути перешкодою в одержані нею освіти чи завдавати шкоди її здоров'ю, фізичному, розумовому, духовному, моральному та соціальному розвитку [1, ст. 32]. Таким чином, підприємства, установи, організації, які приймають на роботу неповнолітніх, повинні дотримуватися законодавства і не зловживати працею неповнолітніх.

Основні види дитячої праці:

1. Робота на вулицях при різних погодних умовах, найчастіше – у несприятливому соціальному середовищі (вулична торгівля, миття автомобілів);

2. Робота у промисловості, яка не відповідає розумовим та іншим здібностям неповнолітньої дитини та заважають її розвитку;

3. Робота у сімейному бізнесі;

4. Виснажлива праця у домашньому сільському господарстві. [3, с.127]

Варто зазначити, що тільки в недостатньо розвинених країнах працюють близько 250 мільйонів дітей, із них близько120 мільйонів працюють повний робочий день [3, с.9]. Наприклад, в Азії залучено до праці найбільшу чисельність неповнолітніх (61% або 153 млн. дітей). Африка виступає на другому місці (32% або 8 млн. дітей), Латинська Америка посідає третє місце (7% або 17,5 млн. дітей). Що стосується індустріально розвинених країн, праця неповнолітніх там теж використовується. Велика кількість працює в Італії та Великобританії [5, с. 23]. В українському суспільстві є характерним використання праці неповнолітніх. З 11 тисяч дітей віком до 15 років, які проживають на території нашої держави, до економічної діяльності залучено 4 тисячі дітей, 46% з них працюють у

сільському господарстві, 19% - у сфері послуг, 26% - у торгівлі. [5, с. 28]

Дослідниками проблем і пропозицій праці неповнолітніх є такі, як: Дехтеренко В.П., Слюсаренко О.Г., Василенко П.М., Падалко О.С. Вони виступали за те, що неповнолітні можуть працювати, але неповний робочий день і тільки у вільний від навчання час. Ця робота не повинна зашкодити розумовим здібностям, фізичним і психічним властивостям неповнолітніх [4, с.197]. На думку авторів, треба створити ряд органів, які проводитимуть молодіжну політику, систематизувати статистичні дані. Повинна існувати соціальна допомога підліткам, яка полягає в розкриті творчого потенціалу неповнолітніх, і тим самим викоренити вживання алкоголю, правопорушень, шахрайства, а також створення додаткових робочих місць в недержавному секторі [4, с.221-223].

Таким чином, ми вважаємо, що неповнолітня дитина може працювати, а саме: чи то для допомоги своїй сім'ї, чи то для затвердження себе у навколишньому середовищі. Це допоможе їй в майбутньому, бо це дуже необхідний досвід. Але ні в якому разі не кидати через це навчання, не ставити роботу понад усе. У наш час отримати освіту дуже важливо, тому підліток не повинен перевантажувати себе тяжкою фізичною працею, яка може зашкодити здоров'ю, розумовим та фізичним здібностям.

Список використаної літератури:

1. Конвенція ООН Про права дитини Видана в Україні за підтримки Представництва ЮНІСЕФ в Україні – ст.32;

2. Кодекс Законів про Працю України - ст. 188;

3. Боротьба проти використання праці дітей: Пер. з англ. Заг. ред. укр. вид. – О.В. Петращук - К: Унів. вид. – "Пульсарі" 2002 р. – с.148

4. Педагогічно – правова профілактика правопорушень серед учнівської молоді / Науково – методичних статей. Київ 1997 р., І.Д. Звєрєва, О.В. Кудрявцева "Правові проблеми працевлаштування неповнолітніх в Україні". с.253

5. Праця дітей: проблеми та дії у відповідь. Матеріали для семінарів – Пер. з англ. Заг. ред. укр. вид О.В. Петращук – К.: Унів. вид – во "Пульсарі" 2002. – с.132

Кашпур В. М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

НАДУРОЧНІ РОБОТИ У ТРУДОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ: ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

В сучасному трудовому законодавстві існує ряд питань, які потребують досконалого вивчення та врегулювання. Одним з них є проблема надурочних робіт.

Надурочними вважаються роботи, які перевищують тривалість встановленого робочого дня. Інакше кажучи, надурочна – це така робота, яка була виконана з перевищенням тривалості робочого дня, або встановленої графіком робочої зміни чи робочого тижня. Така робота, як правило, виконується за розпорядженням власника або уповноваженого ним органу. Але, характеризуючи це поняття, слід зауважити, що робота, яка виконується понад встановлену тривалість робочого часу, але за власною ініціативою працівника, не вважається надурочною. Це є значною проблемою, адже на практиці часто трапляється так, що власник «примушує працівника працювати за власною ініціативою».

Законодавство України встановлює вичерпний перелік випадків, коли можуть застосовуватись надурочні роботи. Зокрема, це можливо при проведенні робіт, необхідних для захисту країни, для запобігання громадського або стихійного лиха, виробничої аварії; при проведенні робіт з водо, газопостачання, опалення, освітлення; при необхідності виконання вантажно-розвантажувальних робіт з метою недопущення або усунення простою рухомого складу або скупчення вантажів в пунктах відправки та призначення.

Як свідчить практика, власники часто залучають своїх працівників до надурочних робіт, але останні через незнання законодавства, чи з якихось інших причин не реагують на це правопорушення. Це питання в певному сенсі залишається тіньовим для працівників, а багато з них навіть не розуміють, що працюють надурочно. Це доволі вигідно для власників, адже праця в надурочний час має оплачуватись в подвійному розмірі.

Порівнюючи Україну з іншими державами, слід зазначити, що на заході правове регулювання надурочних робіт є більш гнучким і ефективним. Надурочні роботи, як правило, носять добровільний характер. У деяких країнах встановлено, що надурочні роботи обов'язкові, якщо інше не обумовлено у колективному договорі. Є держави, де тривалість надурочних робіт не обмежується для всіх працівників (США, Данія). Надурочні роботи компенсуються підвищеною оплатою, але в деяких країнах (Франція, Італія, ФРН) законом встановлено, що за певними умовами надурочні роботи можуть бути компенсовані відгулом.

Таким чином, законодавство про працю має встановлювати такий режим праці, в якому не залишаться поза увагою питання фізичного й розумового навантаження та умов праці. Це є дуже важливим, адже погані умови праці досить негативно відбиваються на її продуктивності та ефективності виробництва. Перевантажуючи працівників, підприємство тим самим знижує конкурентоспроможність та рентабельність, собівартість і якість продукції, що призводить до зменшення прибутку. Отже, роботодавці повинні більше уваги приділяти питанню встановлення надурочних робіт, а тим самим перевантаженню працівників.

Педик Н.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ СЕРЕД МОЛОДІ

Актуальною для нинішнього етапу розвитку ринку праці в Україні є проблема працевлаштування молоді. Безробіття віддаленим ефектом реагує на економічну кризу. За даними Міжнародної організації праці останнім часом кількість безробітних у світі серед молоді стрімко зросла. Експерти відзначають, що молодь має утричі більшу вірогідність стати безробітним, ніж доросла частина населення.

Випускникам ВНЗ важко працевлаштуватися на роботу, яка б відповідала отриманій професії або спеціальності. Роботодавці, зазвичай, віддають перевагу працівникам, які мають стаж роботи в певній галузі. Причиною, через яку роботодавці незацікавлені у працевлаштуванні випускників, є те, що молоді спеціалісти в недостатній мірі володіють практичними вміннями і навичками роботи в умовах конкретного робочого місця.

Гордість будь-якої розвиненої держави є молоді фахівці. Нині вони не мають

відповідної соціальної захищеності.

Безробіття серед молодого населення веде до бідності молодих сімей (як наслідок - збільшення розлучень, зниження демографічного росту населення). Відсутність місць роботи спонукає молодь на виїзд за кордон (як наслідок - еміграція молодих спеціалістів до більш розвинених країн). Не слід забувати і того, що безробіття серед молоді веде до посилення криміногенної обстановки в країні (як наслідок - збільшується кількість економічних злочинів, розквітає алкоголізм, наркоманія, збільшується смертність).

В Україні для подолання проблеми безробіття молоді необхідно вжити ряд таких заходів:

- Перебудувати освітню діяльність вищих навчальних закладів. Щоб випускники навчальних закладів після закінчення навчання мали роботу, необхідно завчасно забронювати необхідну кількість робочих місць на підприємствах, в установах і організаціях. Випускники ВНЗ повинні буди впевнені в попиті своїх знань на ринку праці;
- Питання зайнятості молодих спеціалістів мають вирішуватись на більш якісному як регіональному рівні, так і на районних, містах області;
- Додаткове фінансування державних програм та заходів в напрямку зайнятості;
- Проведення реформи, яка б допомогла зменшити вплив кризи на соціальний сектор, тим самим допомогти молоді реалізувати себе на ринку праці.

Перелік заходів щодо запобігання зниженню рівня безробіття молоді не обмежується наведеним, існує багато можливостей для пошуку шляхів виходу із ситуації, що склалася. Та ефективність ми відчуємо тоді, коли всі об’єднаються і в комплексі підійдуть до вирішення проблеми у сфері працевлаштування молоді в Україні.

Соловйова Є.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЗАХОДИ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ УМОВ У ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Майже кожного випускника ВНЗ турбує питання майбутнього працевлаштування. Дехто із студентів останніх курсів вже безпосередньо починають займатися пошуками роботи за спеціальністю. І це, в свою чергу, не завжди легко. Молоді спеціалісти після закінчення ВНЗ зустрічаються із великим спектром проблем на ринку праці, із гарантіями, які законодавчо закріплені, але на жаль, на практиці не реалізовуються.

Особливо це стосується ст. 197 Кодексу законів про працю України про надання молоді першого робочого місця, що взагалі далеко не є в реальному житті. У зв’язку з чим молоді спеціалісти відчувають себе не захищеними, їм важко адаптуватися до нових умов суспільного життя. А роботодавцю це «на руку»: безкоштовне стажування, відмова в офіційному працевлаштуванні, низька заробітна плата, ненормований робочий графік та ін. Це також стосується так званих «посередницьких фірм», які обіцяють «золоті гори» у працевлаштуванні, беруть гроші за реєстрацію, а взамін - нічого. Я сама це відчула на собі, заплативши певну суму за реєстрацію у одній із таких фірм, отримавши безліч адрес, де я проходила співбесіди, в результаті чого я нікуди не влаштувалися за спеціальністю. Дуже прикро, що молодий трудовий потенціал, майбутній прогрес нашої держави проходить

тернистий шлях у працевлаштуванні за фахом.

Для ліквідації даної проблеми необхідно створювати та реалізовувати проекти, спрямовані на покращення ситуації працевлаштування молодих спеціалістів за спеціальністю, а також розвивати та удосконалювати освітні заходи, які будуть покликані в забезпеченні майбутнього працевлаштування кожного випускника ВНЗ. Потрібно створювати своєрідні студентські сектори з питань працевлаштування у кожному ВНЗ України. Як відомо, перші кроки до створення такого заходу відбулися у грудні 2010 року в одному із університетів м. Тернополя. І це буде спрямовувати як розвиток молодіжної ініціативи, так і залучення студентів чи вже випускників ВНЗ до роботи молодіжних трудових заходів. Також університетам необхідно укладати договори з підприємствами, установами, організаціями будь-якої форми власності з приводу працевлаштуванні молоді. А державі потрібно заохочувати такі підприємства, надавати «стимул» для того, щоб вони брали собі на роботу молодих спеціалістів. Це може бути у вигляді своєрідних пільг в оподаткуванні таких підприємств, інших внесків тощо. Одним із важливих кроків до удосконалення процесу працевлаштування молодих спеціалістів було б створення з боку держави умов для успішного створення та функціонування різноманітних молодіжних чи громадських організацій з питань працевлаштування випускників ВНЗ у тій чи іншій сфері суспільства. Це б дозволило прискорити процес працевлаштування по відповідним спеціальностям.

Молоді спеціалісти – це успішне майбутнє нашої держави, масштабний трудовий потенціал, люди, які сповнені натхненням і робочим настроєм у тій чи іншій сфері суспільства. Вони активні, комунікабельні, сповнені інноваційними відкриттями, які прагнуть реалізувати. А для цього потрібно вживати всіх заходів як з боку держави, так і з боку інших для усунення перешкод до шляху успішного працевлаштування кожного молодого спеціаліста. І тоді український ринок праці досягне високих результатів. А це, в свою чергу, є рівнем нашої країни на ринку праці серед інших держав!

Подгорнова М. М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ ПОШУКУ ПЕРШОГО РОБОЧОГО МІСЦЯ

Сьогодні проблема працевлаштування молоді є надзвичайно актуальною. За даними Державної служби зайнятості станом на 2010 рік в Україні кількість безробітної молоді, що стоїть на обліку, складала близько 169 тисяч осіб. Не дивлячись на те, що це питання регулюється Конституцією України, Кодексом законів про працю України, Законами України „Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні", „Про зайнятість населення", „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття", у Державному бюджеті України на відповідний рік, іншими нормативно-правовими актами. Потреба у молодих спеціалістах, на яких раніше було зроблено замовлення, вже втрачає свою актуальність. Тому що роботодавці прагнуть лише висококваліфікованих, з досвідом роботи молодих професіоналів.

Найбільший відсоток становить безробітня молодь віком до 24 років, тобто випускники ВНЗ. Роботодавці вимагають обов'язковий досвід роботи, який неможливо отримати під час

навчання. Адже сьогоднішня система навчання у ВНЗ вимагає набрання відповідної кількості балів, які ставляться не лише за роботу на практичних заняттях, але й за присутність на всіх лекційних та семінарських заняттях. Таким чином виникає питання – як отримати повну вищу освіту (з достатнім багажем знань) та вже по закінченню навчання мати досвід роботи по спеціальності?

Молоді фахівці – це майбутнє нашої країни! Коли випускник ВНЗ знаходить роботу, то часто вона є низькооплачуваною та умови праці не завжди відповідають стандартам (фактично – це довший за тривалістю робочий тиждень, відсутність більшості соціальних гарантій, а юридично до наявних трудових документів претензій немає). Часто умовою для прийняття на роботу є підписання трудового договору на мінімальний строк (як правило, до шести місяців), що не є плюсом для розвитку такого співробітника. А такий спеціаліст є активним, амбітним, проте його ставлять в рамки, що є зручним для роботодавця.

Також важливим моментом у цій проблемі є те, що сьогодні найбільш розвиненим регіоном України є Київщина. Саме в Києві знаходиться найбільший осередок ВНЗ 3-4 рівня акредитації. Після закінчення університету випускники вже не хочуть повертатись додому, де і можна було б знайти роботу, але заробітня плата там значно менша, та й перспективи професійного росту не такі високі. Тому й існує дефіцит робочих місць саме у великих містах.

Варто зазначити, що випускникам шкіл – майбутнім молодим спеціалістам, важко визначити, які професії будуть актульними на ринку праці через 5 років, адже прогнозувати це важко. Тому й виходить, що попит не дорівнює пропозиції. А безробіття молоді призводить до зниження рівня життя, їх негативної поведінки, міграції до інших країн.

Заявлену проблему важко вирішити, оскільки вона залежить від державної політики, стану економіки, рівня освіти та кожного з нас. Навіть наявність дотацій з боку держави роботодавцеві не покращують ситуації, що склалася.

Підсумовуючи вищесказане, та беручи до уваги реалії часу, молодий спеціаліст, не дивлячись на існуючі проблеми, повинен сам розуміти коли він хоче починати працювати, де, ким, за яку плату, де знайти роботодавця і отримати бажану посаду.

Томіна О.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН МОЛОДІ

Дана тема є дуже актуальною через те, що проблеми трудових відносин завжди існували, існують і надалі будуть існувати. Я обрала саме цю тему, для того, щоб дослідити трудові відносини між роботодавцем і працівником (молоддю), а саме такі моменти як: - в яких умовах працює сучасна молодь; - проблема встановлення випробування при прийнятті на роботу молодих спеціалістів; - проблема офіційного працевлаштування сучасної молоді; - низькість оплати праці молодих спеціалістів.

Більшість сучасної молоді, влаштовуючись на роботу вперше, не знають про те, що вони користуються спеціальним комплексом прав, певними гарантіями і деякі роботодавці, звичайно ж, це використовують на свою користь. Більшість керівників підприємств розглядають питання щодо безпечності умов праці не як основні, а як другорядні.

Наприклад, на деяких роботах молоді повинні видаватися безоплатно спеціальний одяг, спеціальне взуття. Але деякі роботодавці цієї вимоги не дотримуються (працівники купують спеціальний одяг за власні кошти). Також існує така проблема як незабезпечення працівників (молоді) необхідним робочим інвентарем для роботи. Наприклад, в компанії працюють 7 осіб і лише в наявності 2 комп'ютери, які використовуються по черзі. Але при цьому роботодавець вимагає виконання роботи якісно та своєчасно, але ж це не завжди можливо.

Існує також така проблема як встановлення випробування при прийнятті на роботу молодих спеціалістів. В наші часи роботодавці майже завжди встановлюють випробування при прийнятті на роботу молодих спеціалістів, при цьому порушуючи норму про заборону встановлення такого випробування та ще й без оплати праці більша частина з них, а це ще є одним порушенням, оскільки в період випробування на працівників поширюється законодавство про працю. Такий підхід для роботодавця є дуже вигідним, оскільки більша частина сучасної молоді є необізнаною в цьому питанні, і тому погоджується на всі умови, запропоновані роботодавцем з надією успішно витримати випробування. Але власника можуть не задовольнити результати їхнього випробування і він візьме знову молодого спеціаліста, таким чином зменшивши свої витрати.

На нашу думку, актуальної проблемою сьогодення є також небажання багатьох роботодавців офіційно працевлаштовувати молодь. Через те, що виникає необхідність сплати податків та інших загальнообов'язкових платежів, а це є вкрай невигідно власнику підприємства. І тому більшість сучасних молодих спеціалістів працюють без офіційного оформлення на роботі, а це вже є порушенням їхніх прав. Враховуючи те, що більшість сучасної молоді, йдучи працевлаштовуватись, не завжди мають необхідний рівень знань для того, щоб зайняти певну посаду та не мають досвіду в роботі. І саме через це отримують низьку заробітну плату. Адже більша частина державних чи приватних підприємств, установ, організацій при прийомі на роботу сучасної молоді становлять таку обов'язкову вимогу, як наявність досвіду роботи в певній галузі. Але ж це, на мою думку не правильно, оскільки де молоді спеціалісти можуть набути досвід роботи, якщо вони навчались протягом, наприклад 5 років? Також, враховуючи такий фактор, що молодого спеціаліста ще треба навчити своїй справі, а на це треба витрати багато часу, сили та енергії, тому роботодавець не зацікавлений у прийнятті на роботу сучасної молоді. Молоді спеціалісти погоджуються навіть на низькооплачувану роботу.

Виходячи з того, що молодь – це майбутнє держави, тому вирішення вищезазначеної проблеми багато в чому залежить саме від держави, від самого керівництва підприємства і звичайно ж від нас, молоді. Шляхами вирішення цієї проблеми, на мою думку, є: проведення державними органами суворішого контролю за дотриманням чинного законодавства про охорону праці, такого контролю, щоб керівники підприємств ставилися не безвідповідально до своїх професійних обов'язків; удосконалення розвитку нормативно-правової бази в зазначеній сфері; не встановлення керівниками підприємств такої обов'язкової вимоги при прийомі на роботу як досвід робити, (щоб кожен молодий спеціаліст зміг працевлаштуватись відразу після закінчення ВНЗ).

Хоменко В. В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Проблематика реалізації трудового потенціалу нашої молоді виражається через такі чинники: відсутність досвіду роботи, професійних навичок, недостатній кваліфікований рівень освіти. Відомо, що на ринку праці європейських країн, склалася доволі складна ситуація через постійне залучення дешевої робочої сили мігрантів та критичність регулювання можливості праці повноправних громадян. Тому проблематика цього питання актуальна в багатьох країнах. При не вирішенні цієї проблеми збільшується безробіття, падає рівень життя населення, зростає злочинність, відбувається трудова міграція, зневіра в можливості власного працевлаштування. Нестача робочих місць, як це пояснюють роботодавці, чи недостатній рівень освіти і навичок потенційних робітників сприяють розвитку цій проблемі.

Розглядаючи таку проблему більш детально і вникнувши в статистичні показники по безробіттю зовнішньої міграції населення, починаєш розуміти і досліджувати причини розвитку такого питання. Науковці виділяють теорію «виштовхування і притягання», в якій є чинники, котрі притягують і немов запрошують на роботу в іншу країну, а також чинники, що виштовхують з рідної країни. Одними з таких є економічні, політичні, екологічні, культурні і соціальні чинники. На нашу думку, в Україні переважають політичні, економічні та соціальні фактори.

Сама проблематика працевлаштування та зайнятості молоді досліджується вченими, економістами, соціологами, але повного вирішення чомусь досить ми не відчуваємо. Причиною безробіття молоді вважають великий темп світових глобалізаційних тенденцій, які і є таким яскравим каталізатором критичної ситуації на ринку праці та послаблення державного контролю за працевлаштуванням.

Статистика показує невтішні результати, близько половини безробітних - молоді люди до 30 років. Рівень безробіття є набагато вищим ніж між іншими віковими категоріями. Щороку, ВНЗ випускають велику кількість молодих спеціалістів, але на ринку праці відбувається такий конкурс, що приблизно на одне місце менеджера претендує вісім-дев'ять чоловік, а на місце юриста приблизно десять. Та й не дивлячись на отримані дипломи випускників та рівень акредитації ВНЗ, дуже важко знайти хорошого фахівця. Сумним є те, що професія, яку отримав випускник ВНЗ, не має попиту на ринку праці і з цим просто неможливо миритися. Тому було б доцільним прогнозувати, які професії необхідні і без яких неможливо обійтися в майбутньому.

Наша молодь потребує реальної допомоги, підтримки, забезпечення місцем роботи до відповідності до рівня освіти, адже саме молодь – майбутнє України! Для вирішення цієї проблеми, владні структури повинні зрозуміти всю небезпеку ситуації.

Проблема працевлаштування молоді регулюються відповідно до положень законів України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», а також «Про зайнятість населення», але варто звернути увагу на те, що закони не кажуть як вийти з безробітної маси.

Наша країна потребує ефективного механізму, який би в свою чергу зміг стабілізувати та заохочувати працевлаштування молоді . Доцільним буде розвиток співробітництва з молодіжними організаціями та підтримка і налагодження діалогу молодих спеціалістів з державою.

Також однією з проблем є великий соціальний ризик, який виникає через брак підтримки з боку держави тієї молоді, яка намагається займатися підприємством. Близько 32% офіційно незареєстрованої діяльності, вторинної діяльності як чиєїсь робочої сили. Потім це виражається у недостатньо набраних роках стажу для гідної пенсії. Варто приділити значну увагу цій проблемі і вжити радикальні міри на зразок створення Молодіжної біржі праці, проведення прогнозування, створення спеціальних програм та стажування випускників ВНЗ на останніх роках навчання.

Секція №18. Правові засади державного адміністрування: «Роль молодого покоління в розбудові української державності» (Бежевець А. М., ст. викл., Трофименко І. В., ст. викл.)

Герасименко Р.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

На сьогоднішній день актуальним є питання альтернативних засобів вирішення спорів, тобто відновного законодавства. До таких методів відносимо також і медіацію. Фактично медіація – це посередництво, процес вирішення спору шляхом переговорів між двома сторонами із залученням третьої незалежної сторони (медіатора). Завданням медіатора є допомога у досягненні консенсусу без нав'язування власних варіантів вирішення конфлікту.

Програми примирення потерпілих і правопорушників виникли наприкінці 70-х років у США. На початку 80-х років в Європі цю програму ініціювала Великобританія. На сьогодні програми примирення закріплені на рівні національних законодавств в Норвегії, Фінляндії, Австрії, Німеччині та Франції. В Україні також існує певний фундамент для розвитку цього інституту, зокрема в галузі кримінального права. Так ст. 46 Кримінального кодексу України та ст. 8 Кримінально-процесуального кодексу України передбачають порядок та підстави звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.

Хотілося б звернути увагу на найголовнішу перевагу даного способу вирішення спорів – рішення приймається сторонами, а медіатор не має права пропонувати свої варіанти поведінки. Мета цієї умови полягає в тому, щоб знайти саме той варіант вирішення конфлікту, який міг би задовольнити інтереси кожної сторони.

Медіатор не може брати участь у медіації спорів, в яких він має особисту або фінансову заінтересованість, є посадовою особою, яка розглядає або розглядала цей конфлікт, а також за інших обставин, які ставлять під сумнів неупередженість медіатора.

Крім цього, перевагами медіації є: менша затрата часу і коштів сторін, врегулювання

суспільних відносин самими суб'єктами цих відносин мирним шляхом, можливість збереження ділових стосунків або інших відносин між сторонами, що є малоймовірним у випадку судового вирішення справи. Найголовнішим пріоритетом є задоволення інтересів обох сторін, а не захист кожної позиції через факти та докази, як це відбувається в судовому процесі.

Наслідками популяризації медіації є: розвантаження судової системи та зменшення кількості позовних заяв до судів, задоволення інтересів обох сторін призведе до поширення саме мирних способів вирішення спору, підвищення рівня інвестицій в економіку України, підвищення якості вирішення спорів.

Окремо хотілося б виділити значення медіації у сімейних правовідносинах. Відомо безліч випадків, коли дитина страждає від проблем в сім'ї і звинувачує себе в тому, що її батьки розлучаються. Тому першочерговою метою сімейної медіації є побудова взаємовідносин між батьками в інтересах дитини. Відомі випадки, коли медіатор під час переговорів тримає перед батьками фотографію їхньої дитини, тим самим зосереджуючи увагу на пріоритеті інтересів дитини.

21 лютого 2011 року у Верховній Раді зареєстровано проект Закону «Про медіацію». Відповідно до цього законопроекту медіація визначається як процедура позасудового вирішення конфліктів (спорів) їх сторонами на засадах добровільності, самовизначення і рівності сторін, конфіденційності, незалежності та неупередженості із залученням медіатора, що спрямована на самостійне досягнення сторонами рішень щодо позасудового врегулювання конфлікту (спору) в порядку, передбаченому Законом.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок про доречність розвитку медіації в Україні, оскільки інститут примирення здатен врахувати істотні моменти, на які не звертається уваги в судовому процесі.

Дубняк М.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРИВАТИЗАЦІЯ. РЕПРИВАТИЗАЦІЯ. НАЦІОНАЛІЗАЦІЯ.

Після розпаду СРСР Україна залишилась із найбагатшим промисловим комплексом заводів, фабрик і колгоспів, яким нікому стало ефективно управляти. Прийнявши курс на перетворення економіки з командної в ринкову, влада розпочала оздоровлення економіки шляхом продажу своїх національних багатств і джерел незалежного функціонування у приватні руки.

Цей процес отримав назву приватизація, тобто відчуження державної власності на користь фізичних та юридичних осіб відповідно до законодавства.

Слід зазначити, що зношеність станків та іншого устаткування становила 60%, на сході було втрачено значну кількість ринків збуту — колишніх республік СРСР, Росія закрила кордон шляхом виставлення високих експортних тарифів, на західних ринках — товари неконкурентноздатні через їх низьку якість, відсталість виробничих технологій, високу енергомісткість. Залишився великий військово-промисловий комплекс, у якого не було можливості випуску готової продукції.

Щоб скинути з бюджету багаж неконкурентних підприємств, їх вирішено було

продати, поки було що продавати. Мета цієї діяльності була благородною — підвищити економічну ефективність, зробити значний крок до розвитку ринкової економіки, сформулювати прошарок приватного підприємництва.

Але відсталість законів від реалій життя призвели до розкрадання надрентабельних підприємств. Основною умовою продажу було підвищення виробництва на приватизованих підприємствах, проте статистика свідчить, що вона не тільки не втрималася на попередньому рівні - обсяги виробництва знизилися!

Проте повернути назад у державну власність продане майно, з правової точки зору, є дуже непростою проблемою. На законодавчому рівні немає навіть терміну «реприватизація», та після гучної справи «Криворіжсталі» стає зрозуміло, що її механізм передбачений. Спеціального закону про «реприватизацію» немає, у Верховній Раді «захлинулися» наступні законопроекти: у червні 2002 року «Про реприватизацію майна в Україні» та проект від 25 лютого 2003 року «Про повернення приватизованого майна у державну і комунальну власність», внесений Кабміном. Найперспективніший проект – «Про порядок вилучення об'єктів права приватної власності у власність держави і власність територіальної громади» взагалі був проігнорований законодавцями. Тому, що олігархи у ВР сформулювали свої лобістські групи, які незацікавлені в тому, щоб розкрадене ними майно було повернуто.

З практики слідує, що реприватизація — процес зворотній до приватизації — вилучити раніше приватизоване майно з метою його подальшого перепродажу. Відомі випадки, коли держава вилучила приватну власність, та подальшого її продажу не відбулось. Націоналізація здійснювалась переважно під час виходу з економічних криз, задля порятунку економіки. Її не слід ототожнювати з тотальним одержавленням, коли вона проходить в законодавчих рамках.

Приватизація в своєму нормальному прояві сприяє розвитку конкурентного ринку та виробленню якісної продукції, нормальному функціонуванню економіки з білими податками до бюджету за рахунок ефективного приватного управління. Реприватизація по-українськи здійснюється з метою відчуження та продажу надрентабельних стратегічних підприємств від одних багатіїв до інших. Не можна тут ігнорувати і політичний характер реприватизації та партійну приналежність власників підприємств та тих, хто хоче стати новим власником реприватизованого підприємства. Націоналізація виступає як глобальна «палочка-виручалочка» для витягування з економічної кризи підприємства, цілі галузі господарства, та свою державу в цілому.

Дудіна Н. Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ТА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ЩО МІСТЯТЬ ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Як свідчить історія, митний контроль в Україні залежав від її митної політики. Найважливішим напрямком роботи митних установ є боротьба з незаконним переміщенням товарів через кордон. Держави здійснюють контроль і впливають у такий спосіб на формування відносин у суспільстві, при цьому характер контролю й заходи, які його

супроводжують, свідчать і про характер державної влади, і про її спрямованість, відповідність проголошеним принципам розвитку [1]. Сьогодні у системі законодавства щодо охорони об'єктів інтелектуальної власності виникає низка проблем.

По-перше, правовідносини, що виникають в даній сфері, регулюються різними нормативно-правовими актами, які суперечать один одному, а саме це Конституція України, книга четверта Цивільного кодексу, Кримінальний кодекс, розділи II, III, X Митного кодексу та понад 10 спеціальних законів та 100 підзаконних актів [2].

По-друге, це стосується самого механізму митного контролю. Дієвий механізм контролю здійснюється відповідно до Митного кодексу України та постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження порядку реєстрації та переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності" від 28 квітня 2001 року. Контроль здійснюється за заявою правонаступника при умові, що товар зареєстрований у Реєстрі ДМСУ [3]. У митному праві виділяється безпосередній та формальний митний контроль. При безпосередньому здійснюється детальна перевірка на наявність порушень прав, а при формальному – перевіряють, чи дотримані умови переміщення цих предметів. Нажаль, митні органи здійснюють лише формальний контроль без перевірки наявності об'єкта права інтелектуальної власності, що дає можливість продажу контрафактної продукції за кордоном.

По-третє, як бути з покриттям збитків, якщо товар не пройшов митне оформлення та контроль, а також як врегулювати спір, який виник між імпортером та правонаступником. Якщо виявлено, що товар є контрафактним, то оформлення призупиняється на 15 днів та здійснюється експертиза товару. Якщо контрафактність доведена, то товар вилучається. Спір може бути врегульований мирним шляхом чи в судовому порядку. Покриття ж збитків імпортера та митниці покладається правонаступника та вираховується з грошової застави, що попередньо вноситься на рахунок ДМСУ [3].

З вищевикладеного випливає, що захист об'єктів права інтелектуальної власності покладається на власника товару або правонаступника, або на них спільно.

Отже, можна зробити висновок, що в Україні система захисту об'єктів права інтелектуальної власності при переміщенні через митний кордон потребує змін в законодавстві. А саме, ми вважаємо, що відповідати повинні не тільки правонаступник, власник товару, а також митні органи, які здійснювали митне оформлення без належного огляду товару. Необхідно зробити висновок експерта єдиним документом, який підтверджує контрафактність товару. В Митний кодекс внести норму, яка закріплювала б охорону таких об'єктів як винаходи, корисні моделі і ноу-хау. Проте навіть такі зміни не вирішать усіх проблем, оскільки завжди буде існувати недобросовісна конкуренція, люди зневажливо ставляться до охорони прав інтелектуальної власності купуючи, виготовляючи, використовуючи контрафактну продукцію, діючи за правилом «навіщо платити більше». Отже, починати потрібно з правосвідомості.

Література:

1. Чорний В. Б. Україна і митна справа: історичний нарис. – К.: КВІЦ, 2000.

2. Тропіна О.М. Правові аспекти визначення кола товарів, що містять об’єкти інтелектуальної власності, у митному законодавстві. // Право України. - 2003. - № 1. - С. 8 інтелектуальної власності 6 –90.

3. Постанова КМУ "Про затвердження порядку реєстрації та переміщення через митний кордон України товарів, що містять об'єкти інтелектуальної власності" від 28 квітня 2001 року.

Гоцалюк М.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЕТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ КЛОНУВАННЯ

Підставно вважати, що жодне із наукових досягнень минулого століття не викликало таких суперечностей, як клонування. Можливість клонувати людей, тобто створювати подібних собі, породила дві світові позиції щодо такої новації: тих, хто «за», і тих, хто «проти».

Клонування – це спосіб розмноження статевороздільних істот (людей, тварин), за допомогою якого безстатево отримують новий організм, що є генетично ідентичним до організму, який бажають клонувати.

На сьогодні повідомлення про експерименти, які спрямовані на клонування людини, лякають та шокують громадськість. Дехто не вірить у можливість появи клона сьогодні, проте більшість переконана у тому, що в недалекому майбутньому клонування стане звичайним явищем. Є думка, що клонування надасть в перспективі можливість лікування усіх хвороб людини за допомогою заміщення пошкоджених клітин новими, біологічно вирощеними. Тобто з клітини конкретної людини, за її бажанням, вчені зможуть виростити реальну біологічну копію, якій нададуть необхідні умови для життя. І в разі негайної потреби (невиліковної хвороби чи втрати будь-яких внутрішніх органів чи частин тіла) така людина буде мати свій "необхідний комплект" запасних біологічних складників.

З етичного погляду процедура клонування за своїм біологічним характером не настільки небезпечна та дивна, як здається на перший погляд. Людей залякують народженням нових гітлерів, сталінів чи ленінів. Однак це неможливо, оскільки ці діячі зростали та формувалися в певних обставинах та умовах, а клонування має на меті дублювати лише фізичний фактор, а не людський.

На сьогодні питання дозволу чи заборони клонування стосується насамперед проблеми статусу людей, вирощених методом репродуктивного клонування. Для врегулювання цього питання були розроблені різноманітні європейські міжнародні акти, такі як: Хартія Європейського Союзу про основні права, Загальна Декларація ООН з геному людини та її прав, Протокол про заборону клонування людини до Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину. Що стосується України, то 14 грудня 2004 року Верховна Рада прийняла закон «Про заборону репродуктивного клонування людини». Стаття 1 наголошує на тому, що в Україні забороняється репродуктивне клонування людини, і дія цього закону не поширюється на клонування інших організмів.

Отже, з проаналізованого варто суб’єктивно виділити деякі аргументи «за» і «проти», які охарактеризують явище клонування в сучасному інноваційному світі. Аргументи «за»:

1. Клонування в майбутньому надасть можливість хворим, немічним людям з фізичними вадами відновити або замінити ушкоджені частини тіла, отримавши необхідну людську матеріальну субстанцію від створеного клона.

2. Клонування стане шансом для подружніх пар, що страждають безпліддям, народити дітей шляхом імплантування в організм жінки клонованого ембріона.

Аргументи «проти»:

1. Клонування порушує людську гідність, особистість, неповторність. Тіло людини є унікальним в своєму роді. А клон – це завжди та копія, яка заміщує властивість фізичної індивідуальності.

2. Клонування прирівнює людське життя до рівня біологічної субстанції, фізіологічного матеріалу.

3. Клонування внесе зміни не тільки в медицину чи в біологію, а й в суспільство. З метою створення генетично кращих та ідеальних людей людська раса буде заміщена копіями, підробками, замінниками, які ніколи не стануть справжніми людьми.

Цей перелік позицій не є вичерпним. І вони сформувалися чи будуть формуватись в залежності від того, наскільки ми опануємо ще зовсім недосконале явище клонування, і які результати воно принесе нам в недалекому майбутньому.

Грекович Д.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРАВО НА ТРИ БУКВИ

Чи не щодня ми стикаємося з так званими нецензурними словами або, українською мовою, - лайками. Можу заприсягтися, що кожен з нас і сам вживає їх майже кожного дня. Спробуйте згадати як ви випускаєте пару, коли випадково вдаряєтесь або щось валиться з рук. Скільки ж “гарних” слів лунає з ваших вуст. Буває, в компанії гарно час проводите і, щоб самовиразитися, потрібно ж щось таке ляпнути.

Згідно із ст. 173 КУпАП, під дрібним хуліганством розуміють нецензурну лайку в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян. Такі дії тягнуть за собою накладення штрафу від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин, або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.

І це лише матеріальні збитки. Якщо ж говорити про моральні, то тут треба подумати про своє Я. Я – українець, Я – патріот. Якщо ти сміливо можеш так сказати, то бережи свою мову. Не дарма українська мова займає друге місце в світі за милозвучністю після італійської. Сучасна українська література не обходиться без ненормативної лексики. У книгах Сергія Жадана, Любка Дереша, а особливо Ірени Карпи зустрічаються лайливі слова, які надають смислового емоційного забарвлення і, здається, по-іншому ніяк не можна тут висловитися. Виріжуть матюки, і книга може втратити свій читацький попит.

Нецензурна лексика відображає соціальну нерівність: адміністративну, економічну, політичну тощо. Тобто в загальному – це свідчення суспільної безграмотності.

У ст. 34 Конституції України зазначено, що кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Не всі трактують це положення правильно. Щодо мене, то свобода слова – це не лише здатність виголошувати все, що думаєш і вважаєш за потрібне, а це й відповідальність за слова, які говориш.

В Україні наявні випадки покарання водіїв маршрутних таксі за нецензурні вислови. Багато хто з нас був свідком їхнього лихослів'я, за це їх карають виправними роботами або ж звільненням. На мою думку, це хороший початок виховання суспільства та боротьби з нецензурщиною. Низький рівень освіченості громадян нашої держави є фундаментом для беззаконня і корупції.

Хоч і ненормативна лексика явище негативне, але все ж воно має свою історію. В кожного народу нецензурщина базується на своїх факторах. У французів та німців акцентується увага на неохайності та нечистоплотності, у американців і росіян все зводиться до сексуального характеру, а особливо до статевих органів. Якщо ж говорити про українців, то тут лихослів'я пов'язане з дефекацією, але в історії української літератури найчастіше зустрічаються різного роду прокльони, щось на кшталт такого:

А добра б тобі не було…, а щоб в тебе пір'я в роті поросло…, трясця твоїй матері…(трясця — це лихоманка, хворобливий стан, коли людину періодично кидає то в жар, то в холод), ти нечиста сило…, а щоб швидкою Настею тут тебе зносило, а щоби нижче пояса зціпило за пупа…, тощо.

У XXI столітті українські автори починають видавати словники українських нецензурних слів. З одного боку, це щось нове і в дечому потрібне, адже не кожен зможе трактувати незрозумілі "погані" слова із творів класичної української літератури, історичних знахідок тощо. Але якщо дивитися з другого боку, то це словник, а значить частина української мови, і тоді такі слова закарбуються в свідомості кожного українця. Будуть страждати парти в аудиторіях університетів, ліфти, стіни під'їздів, а там і словниковий запас маленьких українців, звідти – молоде покоління, українська культура, національна свідомість.

Викорінити лайки з лексикону суспільства – завдання неможливе, але приглушити можна і треба. Цензура з цим бореться. Потрібно почати з себе, щоб потім не червоніти перед людьми, коли власна дитина скаже щось, що аж вуха пов'януть.

Вміння гарно говорити цінувалось і цінується зараз. Будучи хорошим оратором, зможеш уникнути не одну неприємну ситуацію, а можливо виграєш судову справу.

Слів поганих нема. Є люди, котрі не вміють красиво говорити.

Коваленко К. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЯВИЩЕ ДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНІ

Молодь є найпрогресивнішою частиною суспільства у всі часи. Саме від її поглядів, дій і соціальних позицій залежить те, як країна житиме в майбутньому. Як правило, молодь є найбільш толерантною частиною суспільства. Згідно досліджень, саме молоді люди найменш схильні до ксенофобії. Проте не все так райдужно, як здається. Сьогодні сутички між представниками різних верств суспільства може не такі явні, але присутні в нашому

житті.

Дискримінацією є будь-яка відмінність, виключення, обмеження або перевага, що заперечує або зменшує рівне здійснення прав. Не важливо яка, не важливо з яких причин, але будь-якого роду дискримінація обмежує людину, особу, громадянина в правах, які гарантуються національними і міжнародними нормами.

Наше законодавство захищає людину від дискримінації за будь-якими ознаками. Ст. 24 Конституції України чітко зазначає, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. І не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. Однак, майже всі вказані види дискримінації мають місце в нашій державі поруч, кожного дня.

Почнемо, звичайно, з дискримінації расової, адже це - чи не найгостріша її форма, яка, зазвичай, викликає найбільший резонанс в суспільстві. Згідно з даними МВС за останні чотири роки в Україні зареєстровано 27 злочинів на ґрунті расової нетерпимості. Так, безумовно, цифра не є величезною, особливо на фоні загальної кількості скоєних злочинів, але навіть така цифра свідчить про те, що таке явище як расова дискримінація існує в Україні. Крім того, ми ніколи не дізнаємося скільки різноманітного роду конфліктів на ґрунті расової нетерпимості залишилися незареєстрованими. Психологи стверджують, що тенденція до поширення расистських поглядів підвищується в часи економічних, соціальних та іншого роду криз.

Іншим красномовним прикладом є те, що часто громадян затримують лише тому, що вони мають «підозрілий вигляд». Звичайно, правоохоронні органи повинні перешкоджати вчиненню злочинів, і мають законні підстави перевіряти документи, що посвідчують особу, проте такі затримання є часто безпідставними, що створює незручності для людини. Чи не є це дискримінацією за зовнішнім виглядом?

Хрестоматійним прикладом є дискримінація жінок щодо працевлаштування. Жінці, як правило, важче влаштуватися на роботу. В оголошеннях про працевлаштування часто прямо вказується, що на конкретну роботу потребують саме чоловіків, хоча жінка могла б так само справлятися з нею і тому немає ніяких підстав виставляти саме такі умови прийому. Згідно досліджень – середній заробіток жінок по відношенню до чоловіків при однакових здібностях, професійних навичках і кваліфікації на 20% нижче.

І, врешті, про мовну дискримінацію. Події, що нині відбуваються в Україні, а саме закриття українських шкіл в східних областях – є просто обурливими. Забороняти вивчати українську мову, звісно, ніхто не збирається, але ж, справді, не можна наївно вважати, що дитина, яка навчається в іншомовному середовищі, де рідна мова – лише один предмет, який викладається двічі чи тричі на тиждень, стане її знавцем? Такі дії щодо нашої мови провокують наслідки, що можуть бути просто катастрофічними – в Україні виросте покоління, що не знатиме своєї рідної мови, мови країни, яку вони називають своєю батьківщиною! Виходить, як каже закон, що дискримінації в нашій країні немає, хоча, як виявляється, нею просякнута вся наша держава.

Саме тому, звертаючи увагу на вищесказане, однією з основних цілей діяльності

молодих українців має бути ліквідація всіх видів дискримінації. Ми маємо докласти максимум зусиль проти поширення цього явища і вжити наступних заходів. По-перше вдосконалювати правову систему з цих питань. По-друге, система цінностей і поваги до інших у людини складається з дитинства, а тому важливим є питання виховання наступного покоління в дусі поваги до прав та свобод інших людей.

Ми, молодь, студенти – є майбутнє України. Те, що ми робимо, як ми думаємо, бачимо світ – все це вже зараз складає наше майбутнє. І якщо ми будемо разом діяти проти дискримінації задля вирішення цих питань, то така діяльність буде сприяти поліпшенню життя в нашій державі, а саме до цього і прямує молоде покоління - до кращого життя в майбутньому.

Кравець І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

АТОМНАЯ ЭНЕРГЕТИКА: ЗА И ПРОТИВ

Какое влияние выбросов атомных электростанций на окружающую среду? Можно ли обойтись без атомной энергии? Возможно, лучше использовать альтернативные источники энергии? Насколько безопасен «мирный атом»? Над этими вопросами спорят ученые во всем мире. Но особую актуальность эта проблема приобрела в свете последних событий, произошедших в Японии - аварии на АЭС "Фукусима", которая заставила содрогнуться все мировое сообщество и всерьез пересмотреть свои взгляды на атомную энергетику. Заставило это и Украину *скорректировать свою энергетическую стратегию. В Украине планируется сокращать планы по строительству АЭС, будут реконструироваться старые, больше внимания будет уделяться безопасности функционирования станций.*

В обществе активно обсуждается вопрос: а нужны ли нам АЭС, может перейти на более безопасные для людей источники энергии*? На самом деле не так всё просто.* На данный момент мировых запасов природных ресурсов по самым оптимистическим прогнозам хватит ещё на несколько десятилетий – до 50 лет для нефти, 70 лет для газа, и до 400 лет для угля, надеясь на еще неразведанные месторождения. А ведь потребности людей в электроэнергии растут все быстрее. У АЭС существует много плюсов: во-первых, отсутствуют выбросы в атмосферу продуктов сгорания (с этой точки зрения АЭС может рассматриваться как экологически чистая). Во-вторых низкая себестоимость выработанной электроэнергии.

Украине не хватает других безопасных источников энергии. Ядерная энергия составляет более 50 процентов производства энергии. Наши АЭС рассчитаны на сейсмические условия, существующие в Украине, даже с запасом — землетрясения до 7 баллов, а реакторные установки — до 8 баллов, тогда как максимально возможное землетрясение в стране может быть магнитудой 6 баллов.

Но не все так безоблачно, у АЭС есть и свои минусы. Самой главной проблемой является утилизация отходов. Радиоактивные отходы недостаточно просто захоронить глубоко в земле. Их нужно хранить в специальных контейнерах под постоянным контролем специалистов, пока радиоактивные вещества не разложатся на безопасные. Время разложения составляет от десятков тысяч до миллионов лет.

В Украине нет места для окончательного захоронения отходов, поэтому их хранят во «временных» хранилищах, которые рассчитаны примерно на 50 лет. Эксплуатация АЭС сопровождается не только опасностью радиационного загрязнения, но и другими видами воздействия на окружающую среду. Основным является тепловое воздействие. Оно в полтора-два раза выше, чем от тепловых электростанций. Существует также опасность облучения людей и угроза ядерных аварий. Последствия облучения могут вызвать лучевую болезнь, она проявляется очень быстро от нескольких минут до суток. Под действием радиации изменяется состав крови: снижается количество лейкоцитов и тромбоцитов. Сильное излучение приводит к гибели человека.

Но пока нет в мире такого источника энергии, который бы не имел своих недостатков. Например, ветровая энергия - это большая экологическая нагрузка: происходит эрозия почвы, птицы гибнут над электродвигателями, к тому же ветровая энергия не в состоянии обеспечить потребности современной экономики. Рек для выработки гидроэнергии мало, уголь глубоко.

Если говорить об угрозе АЭС для людей и о риске, которому они себя подвергают, то стоит вспомнить о статистике дорожно-транспортных происшествий. В мире в результате ДТП ежегодно погибают 1,2 миллиона человек, а 50 миллионов получают травмы. Но ведь это не мешает автомобилистам садиться за руль. Потому, что мы прекрасно понимаем, что автомобиль и другие средства передвижения являются незаменимыми в нашей жизни.

Так и ядерная энергетика – на данный момент является незаменимой и одним из самых перспективных путей удовлетворения энергетических потребностей человечества. Для безопасности людей необходимо обеспечить безопасное функционирование АЭС: для этого следует больше средств выделять на их модернизацию, решить проблему с утилизацией отходов. Очень жаль, что не существует абсолютно безопасного и дешевого источника энергии, но ведь прогресс не стоит на месте.

Кузнєцова О. М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР ТА ШЛЮБНИЙ КОНТРАКТ

Серед способів збереження приватної власності кожного з подружжя в світовій юридичній практиці є шлюбний контракт. У вітчизняному законодавстві використовується поняття «шлюбний договір», але в суспільстві це поняття ототожнюють з поняттям «шлюбний контракт». Через юридичну необізнаність громадяни не розуміють, що шлюбний договір все-таки відрізняється від шлюбного контракту. Розглянемо обидва ці поняття та визначимо, в чому ж їх різниця.

Поняття шлюбного договору існує дуже давно. В національному законодавстві воно з’явилося в 1992 році паралельно з внесенням доповнень до Кодексу про шлюб та сім’ю статтею 271. Сьогодні зміст, умови дійсності, правила укладання шлюбного договору, можливість внесення змін до нього визначені главою 10 Сімейного кодексу України, який набув чинності 1 січня 2004 року. Проте поняття шлюбного договору в кодексі так і не визначене. Його можна виокремити з поняття договору із зауваженням на вимоги до укладення шлюбу. Отже, шлюбний договір – це домовленість двох сторін (подружжя),

спрямована на встановлення майнових прав та обов'язків, що виникають при укладенні шлюбу та у разі його розірвання. Акцент у даному визначенні ставиться на те, що шлюбний договір регулює саме майнові відносини подружжя.

В деяких аспектах шлюбний контракт та шлюбний договір дійсно схожі. Особливість шлюбного контракту полягає в тому, що він регулює не лише майнові відносини, але також може містити положення й про особисті відносини немайнового характеру. Наприклад, скільки дітей може бути у подружжя чи як часто може приїжджати в гості теща та інші цікаві моменти подружнього життя. Ця особливість і різнить ці два поняття.

На практиці, на жаль, навіть, не всі юристи знають, що відрізняє шлюбний договір від шлюбного контракту. Що ж тоді казати про пересічних громадян? А проблема в тому, що звичне для наших людей поняття «шлюбний договір» не закріплене в законодавчих актах України. І саме визначення поняття, виокремлення пунктів, які можна включати до складу договору, та інші, більш конкретні, питання укладання шлюбного договору в нормативно-правових актах допоможе як юристам, так і простим громадянам зрозуміти з якою метою він укладається, що в ньому передбачається і як вберегти себе за його допомогою від шлюбних шахраїв та аферистів.

Мосійчук А.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ РЕФОРМІ

Якщо ми хочемо серйозних змін в Україні, необхідно змінити існуючу адміністративну систему.

Восени 2010 року керівництво нашої держави заявило про початок проведення адміністративної реформи. Її чекали у нас давно. Є очевидною невідповідність існуючої системи тенденціям розвитку сучасного суспільства. Теперішня система є надто громіздкою та закостенілою. Заявлені заходи по реформуванню мають складатися з трьох елементів. Перший (його вже провели у грудні 2010 року) – це скорочення апарату Кабінету Міністрів та зменшення кількості заступників міністрів до трьох. Другий етап – скорочення чиновників на місцях, усунення дублюючих структур, має завершитись до літа. Третім етапом буде адміністративно-територіальна реформа, її проведення відкладається на два-три роки, після подолання глибокого дефіциту Пенсійного фонду та Держбюджету через необхідність залучення значних коштів на проведення цих дороговартісних заходів.

Заявлені дії призведуть до скорочення близько 40% чиновників.

Проте, на нашу думку, реформу необхідно провести значно глибше і не обмежуватись простим скороченням роздутого штату. У першу чергу необхідно повністю переглянути принципи управління громіздкою системою, що збереглася ще з радянських часів та за роки незалежності ставала лише більш складною та неповороткою. До адміністративної реформи в Кабінеті Міністрів було 175 керівників вищої ланки. По міркам Європи це дуже багато. Наприклад, у Франції чиновників такого рівня лише 40. І вони цілком успішно керують країною, в якій проживає на 19 мільйонів більше громадян, а витратна частина Держбюджету в 14 разів перевищує українську.

Сучасне адміністративне управління є неможливим без новітніх технологій, а також

потребує перегляду кадрової політики. Головне, що посади в Кабміні займають не професіонали, а політичні союзники. Штат потрібно формувати на конкурсній основі. Завдяки цьому більшість професіоналів зможуть залишитися на своїх місцях навіть при зміні влади. По такому принципу живуть більшість процвітаючих країн. Теперішні чиновники зручно почувають себе і при існуючій системі та не мають бажання до змін. Тому, я вважаю, під час реформи необхідно зробити ставку на молоде покоління, адже воно тримає руку на пульсі новітніх інноваційних технологій. Показовим у цьому випадку є приклад Сінгапуру, керівництво якого відправляє молодих спеціалістів до провідних вузів світу у сфері державного управління. На мою думку, необхідно перейняти цей досвід та направляти найбільш здібних молодих управлінців до найуспішніших у цьому питанні країн та світових університетів.

Хто ж, як не молоде покоління, здатне найбільш повно опанувати провідні тенденції у галузі державного управління та принести таку необхідну користь нашій державі.

Поліщук О.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЗА КРОК ДО ШТАМПУ В ПАСПОРТІ

Громадянський, пробний, не зареєстрований, фактичний – безліч назв шлюбних відносин чоловіка і жінки, не оформлених в установленому законом порядку. Доцільніше використовувати термін фактичний шлюб, адже на законодавчому рівні саме це поняття фігурує в нормативно-правових актах.

В Сімейному кодексі (далі СК) не міститься поняття фактичного шлюбу. Проте, деякі аспекти регулювання цього явища знаходимо у ст. 74 СК: якщо жінка та чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, майно, набуте ними за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними; і в ч. 2 ст. 21 СК проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без шлюбу не є підставою для виникнення у них прав та обов'язків подружжя.

Отже, на сучасному етапі для визнання відносин між чоловіком і жінкою фактичним шлюбом потрібно дотримання наступних умов: по-перше, спільне проживання, по-друге, ведення спільного господарства і, по-третє, відсутність реєстрації своїх відносин в органах РАЦСу.

Взагалі явище фактичного шлюбу є поширеним на сучасному етапі розвитку суспільства, що пов’язано з певними психологічними і юридичними аспектами. Тут виникає найбільше протиріч, адже багато в чому фактичний шлюб – це усний договір чоловіка і жінки щодо спільного проживання і ведення спільного господарства. Тому виникають питання щодо ситуацій, коли громадяни, перебуваючи у шлюбі, вступають у фактичні шлюбні відносини, а держава не може застосувати відповідні заходи захисту певних прав через неможливість обчислення строків позовної давності, тобто через невизначеність і не точність початку існування такого шлюбу (конкретної дати). Крім того, наявність зареєстрованого шлюбу стоїть на заваді усиновленню особами однієї і тієї ж дитини, згідно ч. 4 ст. 211 СК.

Щодо майнових відносин, то згідно ст. 60 СК майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності. Що ж до фактичного шлюбу, то ст. 74 СК встановлює, що якщо жінка й чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою, майно, набуте ними за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними. Як зазначалося вище, проблеми застосування цієї норми можуть виникнути в ситуації, коли особа перебуває і в цивільному, і в фактичному шлюбі, причому, якщо в майбутньому така особа після розірвання зареєстрованого шлюбу укладе новий шлюб, що часто відбувається при народженні спільної дитини, то згідно п.1 ч. 1 ст. 57 СК майно, яке було набуте ними за час спільного проживання, але до реєстрації шлюбу, не є спільним майном подружжя.

Коли має місце розірвання фактичного шлюбу, і мирних шляхів вирішення майнових питань не знайшлося, починається найважче, бо в суді доведеться довести, що майно є спільним. А для цього необхідно довести не сам факт перебування у фактичних шлюбних відносинах, а факт придбання даного конкретного майна за кошти або внаслідок трудової участі обох фактичних чоловіка й дружини. А на практиці це не завжди вдається.

Отже, фактичний шлюб, з огляду на законодавче регулювання, значно програє зареєстрованому шлюбу, позбавляє відповідальності, не надає практично ніяких гарантій вашому майбутньому, його легалізація досить складна, проте, якщо ви вважаєте, що штамп в паспорті - це як ножем по серцю, а після маршу Мендельсона вмирає любов - то це ваш вибір.

Сокольвак Ю.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

1 червня 2010 року Парламент України прийняв Закон № 2297-VI «Про захист персональних даних» (далі – Закон), який регулює правовідносини, пов’язані із захистом персональних даних у процесі їх обробки. Закон набрав чинності з 1 січня 2011 року і вніс істотні корективи в процеси, пов’язані зі зберіганням, передачею і процесом обробки інформації, яка містить персональні дані.

Закон вже суттєво критикують в різних бізнесових середовищах. Офіційно Закон має за мету гармонізувати законодавство України і Європейського союзу про захист інформації. Права людини, включно з правами на приватність, завжди були темою напруженої дискусії в країнах Європи. Закон встановлює, що здійснюватиметься захист персональних даних, але, як показує практика, особа, яка дійсно бажає отримати персональну інформацію про іншу особу, зазвичай має можливість це зробити.

Крім того, положення Закону не відповідають вимогам Конвенції № 108 Ради Європи «Про захист осіб у зв’язку з автоматизованою обробкою даних» та Рекомендаціям Комітету Міністрів Ради Європи та іншим стандартам Європейського союзу. Закон передбачає, що персональні дані – це будь-яка інформація, яка ідентифікує людину. Це означає, що відповідно до змісту цього Закону, навіть список телефонних номерів вимагає попередньої згоди на використання цієї інформації.

На відміну від Закону України, європейські стандарти розділяють персональні дані на дані загального характеру (ім'я, дата та місце народження, громадянство і т.д.) і вразливі дані (здоров'я, релігійні погляди, ідентифікаційний код, фото, запис голосу, заробітна плата і т.д.). Можливо українські законодавці мали на меті захистити новим Законом «вразливі дані». Проте це не підкріплюється текстом Закону.

Інший сумнівний момент Закону – це ставлення до журналістики. Хоча перша стаття закону встановлює, що він не стосується журналістики в процесі створення персональних даних, а по суті виявляється, що Закон стосується журналістики в процесі використання журналістом інформації про особу, яка не включена в базу даних. Це означає, що використання будь-якої особистої інформації, що не входить до бази даних, може наражати журналіста на кримінальну відповідальність, яка передбачена статтею 182 Кримінального кодексу України (порушення недоторканості приватного життя). Закон матиме своїм наслідком створення нового контролюючого органу (з питань захисту персональних даних), який буде наділений повноваженнями щодо прийняття обов'язкових норм і контролю за обігом і використанням персональних даних.

Як і варто було очікувати, український банківський сектор не надто задоволений новим Законом. Асоціація банків України вимагала від Президента України накласти вето на новий Закон на тих підставах, що буде неможливим отримати письмову згоду від кожної особи щодо кожного пункту персональних даних, які потрібні для договору позики або подібних договорів. Крім того, відповідно до нового Закону особа має право вимагати, щоб її персональна інформація була змінена або видалена з будь-якої бази даних. Це не дасть можливості банкам здійснювати процес запису інформації про клієнтів або використання такої інформації, коли буде необхідно.

Асоціація також зазначала, що подібні положення в законодавстві Росії унеможливлюють оброблення персональних даних злісних неплатників за позиками або передавання даних колекторським фірмам, що майже блокує банківську діяльність. Тому, базуючись на досвіді Росії, Асоціація вимагала від Президента адаптувати новий Закон до реалій сьогодення. Однак Президент України підписав Закон, і він набрав чинності.

На цьому етапі лишається безліч питань стосовно справжніх причин прийняття Закону, а також порядку його виконання. На даний момент ми можемо лише чекати на майбутні розгортання подій довкола Закону і спостерігати за процесом його реалізації на практиці.

Співак І.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

Міжнародні правоінтеграційні процеси та інтенсифікація нормотворчої діяльності, що є характерною для сучасної України, загострюють проблему юри дико-технічної досконалості нормативно-правових актів, зокрема митно-правових. Послідовне і правильне використання нормотворчої техніки значною мірою впливає на ефективність законодавства, його правильне розуміння, а також законне й обґрунтоване застосування нормативно-правових актів. Нажаль, нехтування вимогами нормотворчої техніки призвели до негативних наслідків – значна кількість чинних митно-правових актів в Україні є

неякісними, що значною мірою пов’язано із невдалим визначенням понять, неточним вживанням термінів.

Під юридичним терміном слід розуміти слово (словосполучення), що уніфіковано вживається у сфері правових відносин, є найменуванням дефінованого юридичного поняття і відрізняється суворою однозначністю, семантичною визначеністю та функціональною стійкістю.

Оскільки юридичні терміни становлять базис мови законодавчих актів, то від їхньої точності й однозначності залежить ясність і логічність тексту цих актів. А, отже, системність і несуперечливість митного законодавства ґрунтується на системності, несуперечливості використовуваної в ньому термінології. Відсутність визначень, невдале визначення або неточне вживання термінів, їх суперечливість призводять до можливості подвійного тлумачення непорозумінь в юридичній практиці та допущенні помилок, є певним фактором стримування ефективного реформування в митній сфері.

З огляду на зазначене, звернемо увагу на окремі недоліки чинного Митного кодексу України.

Так, ст. 4 Митного кодексу України не містить визначення поняття «митне регулювання», а подає лише перелік принципів, на основі яких воно здійснюється.

Передбачивши в ст. 42 Митного кодексу України, що митний орган має право самостійно визначати форму та обсяг митного контролю, законодавцем залишено невизначеність щодо «обсягу митного контролю».

Стаття 1 Митного кодексу України не містить визначення поняття «переміщення товарів через митний кордон України», хоча в цьому словосполученні вміщується основа всього митно-понятійного апарату.

Не міститься в ст.1 Митного кодексу України (на відміну від Митного кодексу РФ та Митного кодексу Республіки Казахстан) і визначення поняття «товари, що знаходяться під митним контролем».

Відсутнє в Митному кодексі України й визначення «трансшипменту» (трансшипмент – це умова коносамента, згідно з яким морський перевізник може в будь-який час і з будь-якої причини вивантажити з судна вантаж або його частину, складувати його на березі, перевантажити на інше судно, залишаючись при цьому відповідальним за виконання договору перед власником вантажу), хоча останнім часом в світовій практиці значного поширення набув транзит вантажів із використанням контейнерів та морського транспорту.

Крім того, було б також доцільним дати в Митному кодексі України (як і в Митному кодексі ЄС, Митному кодексі Республіки Казахстан та Митному кодексі Митного союзу РФ, Республіки Білорусь та Республіки Казахстан) визначення поняття термінів-професіоналізмів «митні формальності», «випуск товарів», «митне очищення» та деяких інших.

Щербаков М.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

БОЛОНСЬКА СИСТЕМА В УКРАЇНІ

Однією з найважливіших складових успішної розбудови нашої держави молодим

поколінням є освіта. Слід розглянути таке різнобічне питання, як Болонська система – що вона являє собою і чи є сенс її використання в Україні.

Дати визначення поняттю «Болонський процес» непросто. Є офіційне визначення і звучить воно наступним чином: «Болонський процес — процес структурного реформування національних систем вищої освіти країн Європи, зміни освітніх програм і потрібних інституційних перетворень у вищих навчальних закладах Європи», проте воно не розкриває поняття повною мірою.

Учасниками Болонського процесу і декларації «Зона європейської вищої освіти» є майже 50 країн, серед яких є і Україна (з 2005 року).

Основні ознаки Болонського процесу:

1) затвердження єдиної системи наукових ступенів;

2) затвердження рейтингової системи оцінювання студентів (ECTS);

3) сприяння гнучкій співпраці між країнами Європи в галузі освіти та мобільності навчального процесу.

На сьогоднішній день серед студентів та викладачів в Україні нема єдиної думки щодо необхідності Болонської системи. Проблема не лише в наявних недоліках даної системи, а й у тому, що наша держава ще не готова до різких перетворень у галузі освіти. Серед основних аргументів проти Болонської системи можна виділити наступні:

- в Україні зараз налічується понад 900 ВНЗ, що значно перевищує європейські показники;
- часткова автоматизація навчального процесу, яка не дає студенту різнобічно проявити свої здібності;
- низький рівень автономії ВНЗ;
- є думка, що оцінювання студентів за системою ECTS є необ’єктивною. Оцінка далеко не завжди справедливо показує рівень знань студента.

Автор цього дослідження не проти Болонського процесу. Безперечно, без нього неможливо обійтись, оскільки на нього перейшла вся Європа (за деякими винятками), і, якщо Україна залишиться осторонь, то це лише негативно відобразиться на її статусі як освітньої і наукової держави. Треба звикати до цього нововведення поступово.

Є варіант (хоча його важко застосувати на практиці) на шляху до переходу на нову систему оцінювання створювати окремі групи студентів, які бажають навчатися за болонською або за нашою традиційною системою.

Також можливе певне комбінування двох систем. Хоча пропозицій тут замало, оскільки дане питання має вирішуватись на законодавчому рівні.

На завершення можу зазначити декілька аргументів в підтримку Болонської системи:

1) якщо бали нараховуються чесно, то це теоретично може подолати корупцію в ВНЗ та проблеми взаємовідносин між викладачем і студентом;

2) зручніші умови для складання академрізниці (при переході студента в інший ВНЗ);

3) при Болонській системі, яка «змушує» регулярно готуватися до семінарських та практичних занять, легше підготуватись до іспиту, тому що це стимулює вчити й повторювати матеріал протягом семестру, а не в останню ніч.

Сподіваюся, що Україна разом з усіма іншими державами знайде та розробить найоптимальніший підхід для розвитку освіти та науки з урахуванням міжнародних стандартів та власного досвіду.

Трофименко Я.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРАВОСВІДОМІСТЬ МОЛОДІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Свідомість людини, відображає потреби суспільного розвитку і є передумовою та регулятором поведінки людини. Саме свідомість надає цілеспрямованого характеру людській діяльності. Правосвідомість є специфічною формою суспільної свідомості. Правосвідомість впливає на процес державотворення, на реалізацію права. Правосвідомість, що містить у собі усвідомлення ролі і значення права в суспільстві, значною мірою впливає на формування правової держави та створення цивілізованого правопорядку в країні.

У демократичній правовій державі стрижнем правосвідомості є визнання принципу верховенства права, життя і здоров'я, честі та гідності, недоторканності і безпеки людини як найвищої соціальної цінності.

Кожний наступний етап розбудови правової демократичної держави залежить від правосвідомості суспільства, зокрема молоді. Але сьогодні вона зазнає деградації, про що говорить високий показник правопорушень. Правопорушення є головним фактором, який гальмує розвиток правової демократичної держави і несе загрозу для суспільства. Саме воно і є підтвердженням низького рівня правосвідомості нашої молоді.

Високий показник правопорушень серед молоді зумовлений низкою заходів психічного впливу. Як відомо, головним засобом впливу на психіку молоді є засоби масової інформації. Практика показує, що більшість молодих правопорушників скоювали правопорушення не маючи теоретичних знань з основ правознавства та не розуміючи форми своєї відповідальності.Так, молодь не розуміє, які дії є правомірними, а які неправомірними. Також вчинення серед молоді правопорушення залежить не тільки від низького рівня її правосвідомості. Вагомими є заходи психічного впливу навколишнього середовища: сім'я, студентська група, друзі і д т. Якби молодь могла усвідомити свою відповідальність перед державою, то, мабуть, ні про які правопорушення не могло б бути мови і ніякий психічний вплив із боку засобів масової інформації не виступав би в ролі ініціатора.

Проблема правосвідомості молодих людей полягає в недбалості. Через її низький рівень вона не може звернутися до суду і довести свою невинність, бо легшее позбутися проблем шляхом корупції та хабарництва. Наприклад: коли молоду особу на транспортному засобі зупиняють працівники Державної автоінспекції, маючи низький рівень правосвідомості, вона не може визначити чи правомірні її дії, чи неправомірні, і прагне уникнути покарання даючи хабара. Якби ця молода особа мала достатній рівень правосвідомості, то вона уміла б легко визначати, які саме її дії – правомірні чи

неправомірні, і могла належним чином довести свою правоту. Таких прикладів можна навести дуже багато.

Молодь повинна усвідомлювати, що саме через низький рівень правосвідомості вона не може самостійно вирішувати свої проблеми на підставі чинного законодавства. Причина цього полягає у нерозумінні головного: саме від рівня її знань і залежатиме її майбутнє.

Отже, правосвідомість молоді сьогодні виступає основним чинником розбудови правової демократичної держави. Від рівня правосвідомості нинішнього покоління залежить майбутнє нашої держави. Тому, з одного боку держава повинна частіше інформувати молодь про напрямки регулювання суспільних відносин, про її права і обов'язки, а з іншого – молодь має прикласти якомога більше зусиль для поліпшення свого виховання, вивчення юридичних доктрин, основ держави та права.

Шевчук Ю.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У РОЗБУДОВІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Україна як самостійна держава існує ось уже майже двадцять років і на сьогоднішній день гостро стоїть питання про залучення молоді до політичної діяльності. Це пояснюється тим, що державна політика потребує нових ідей.

Оцінюючи життя в сучасних умовах, варто зазначити, що для молоді сьогодні в Україні існує безліч перешкод. Це і дороге навчання, і відсутність нормального відпочинку, оскільки також дорого, і взагалі життя в сьогоднішній Україні досить дороге для молодого покоління.

Майже кожен студент сьогодні замислюється над питанням, а чи потрібен він своїй країні, чи є у нього можливість реалізувати себе…

Для вирішення цих та подібних питання молодому поколінню варто почати захищати свої права, слідкувати та аналізувати прийнятність урядових рішень.

Молодь не може планувати своє життя, оскільки ситуація в країні досить нестабільна. Сьогодні для планування свого майбутнього молоде покоління має орієнтуватися на ринкові відносини, які існують в Україні, що у свою чергу сприяє зростанню ролі правової системи.

Більшість людей сьогодні не усвідомлюють своїх прав та не помічають, що на їх права претендують. Таким чином, однією із задач має бути забезпечення правової освіти, допомога в реалізації гарантованих Конституцією України прав і свобод громадянина.

В зв'язку з останніми змінами в політичній системі значна кількість молодіжних організацій зникли. Це у свою чергу значним чином вплинуло на політичну активність молоді. Молодь починає втрачати можливість приймати участь у вирішенні соціальних проблем, втрачає відчуття відповідальності та належності до тих чи інших товариств. Тобто суспільство позбувається потенційно активних своїх громадян.

Першим кроком до вирішення згаданих проблем молоді має бути створення об'єднання різноманітних молодіжних структур, які б могли представляти інтереси молоді і суспільно-політичному житті суспільства, залучати її до розбудови української державності, відстоювати свою позицію відносно молодіжних проблем та захисту власних прав, передбачених Конституцією України.

Завдання з поліпшення соціальних умов сьогодні державою не виконуються або виконуються неналежним чином. Це пояснюється браком ресурсів: як матеріальних, так і людських. Хоча якщо використати частину існуючого і не залученого до справ потенціалу, то можна вирішити ряд існуючих проблем.

Ще однією з проблем є пасивність молоді відносно політичної діяльності держави. Причинами такої пасивності є розчарування в політичній діяльності, невпевненість в можливості впливати на суспільно-політичні процеси, наявність величезної кількості політичної інформації викликає перенасичення нею, і останнє це – відсутність єдиної молодіжної політики.

На основі зазначеного можна зробити висновок, що сьогодні молоде покоління потребує високого рівня правового виховання. Майбутнє становище щодо управління суспільством та державою залежить від правової свідомості молоді.

Отже, державні органи та суспільство загалом повинні приділяти більше уваги проблемам щодо участі молодого покоління у розбудові громадянського суспільства в Україні, а також сприяти вихованню молоді, яка б усвідомлювала свої політичні, громадянські права та обов’язки, бачили б себе носіями суверенітету, джерелом влади, свідомими суб’єктами політичної діяльності, людьми, відповідальними за майбутнє України.

Харік М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ В'ЄТНАМСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ПРИКЛАД ЗБЕРЕЖЕННЯ І РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОСТІ

Морально-ціннісні орієнтації поведінки молодих в'єтнамців невід'ємним чином накладають відбиток на розуміння цінності державності. Портрет особи сучасної молоді В'єтнаму проявляється у двох її феноменологічних сутностях - як унікальність особи і як соціальна одиниця. Навряд чи українську молодь можна охарактеризувати подібними словосполученнями.

А все тому що в'єтнамці виходять з усвідомлення себе як невід'ємної частини нації, а українська молодь - виходить у своєму розвитку з пріоритету "Я - індивідуальність", а тільки після - "Я - частина нації". У свідомості українського народу (особливо це стосується української бездіяльної молоді) "осіла" думка про те, що у власній державі українець не є соціальною одиницею, яка впливає на розвиток країни. Доросле покоління вважає, що від них нічого не залежить, при цьому обов'язковим є висловлювати незадоволення діями уряду і самим урядом як таким. Ці показові "симптоми" лише плід причини найважливішого "пропуску" нашої нації, а саме: відсутності ціннісних орієнтацій у свідомості дорослої частини нації, особливо у свідомості молодого покоління. Адже по своїй суті, розвиток державності залежить не лише від влади, яка безпосередньо бере участь в процесі розвитку державності, великий вклад власною участю може внести в неї саме молодь.

В'єтнам - східна країна, яка є типовим прикладом згуртованої нації з власною традиційною ідеологією, яка полягає в традиційній ціннісній орієнтації. Сучасна в'єтнамська молодь чітко усвідомлює традиції у власних ціннісних орієнтаціях. Важливим

є те, що для молоді В'єтнаму поняття "громадське визнання", "ідентичність - бути невиділеним" - чужі, на противагу цьому сьогодні відбувається переорієнтація молоді на цінності, що затверджують індивідуальність. Але при цьому в'єтнамська молодь не відкидає традиційні цінності: "гуманізм", "вітчизна", "свобода", попри те, що "стабільність як замкнутість на традиціях", "ощадливість" - ці цінності на сьогодні можна надати як що йдуть з традиційної культури. Але при цьому в'єтнамська молодь не відкидає традиційні цінності: "гуманізм", "вітчизна", "свобода", попри те, що "стабільність як замкнутість на традиціях", "ощадливість" - ці цінності на сьогодні можна надати як що йдуть з традиційної культури. Те, що сучасна в'єтнамська молодь високо оцінює цінності, що затверджують індивідуальність : "самостійність", "самодисципліна", "сміливість у відстоюванні своїх позицій", "свобода - незалежність в судженнях і вчинках", говорить лише про зрушення ментальності, що міняється, у бік затвердження індивідуальності, а не про знедоленість державності. Адже нова тенденція не виключає традиційні орієнтації на колективізм. Це є ключовим показником вірного напрямку розвитку в'єтнамської молоді в сучасних реаліях і відбувається це без "розбалансування" молоді як невід'ємної частини народу, власної нації.

Усвідомлення важливості політичного статусу молоді, ідеології і державних традицій повинно йти, якщо не із сталих традицій в цілому, тоді в обов'язковому порядку із загальних актуальних ціннісних орієнтацій, моральних норм. Зовсім не йдеться про дотримання "традиціоналізму" в поглядах на процес розвитку державності, йдеться про усвідомленість розуміння необхідності молоді і її обов'язкову участь в розвитку власної держави, країни. Приклад цієї усвідомленості українська молодь може запозичити саме у в'єтнамської молоді.

Секція №19. Правосуддя: «Захист прав людини в умовах судової реформи» (Солончук І. В., ст. викл.)

Пуга Я.Г. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ СУДОВОЇ ВЛАДИ В РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ

Коли справедливість зникає, тоді не залишається нічого,
що могло б надати цінності людського життя… (І. Кант)

Ст. 1 Конституції зазначає, що Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною та правовою державою. Важливим етапом утвердження України як сучасної демократичної держави необхідним є становлення та вдосконалення функціонування властивих для демократії не лише інститутів народовладдя, а й інших інститутів та принципів, серед яких важлива роль належить принципу незалежного правосуддя та нерозривно пов’язаній з ним діяльності судової влади.

Поняття судової влади у своїх роботах розглядали такі вчені як Дж. Локк, І. Кант, Т. Гоббс, Ш. Монтеск’є, де судова влада визначалася як засіб вирішення соціальних конфліктів, який покликаний врегульовувати відносини в громадянському суспільстві. На

сьогоднішній день автором ідеї судової діяльності як самостійної гілки державної влади, юридична наука визнає Ш. Л. Монтеск'є.

На сучасному етапі питання дослідження ролі судової влади в забезпеченні демократизму української держави залишається актуальним. Так судова діяльність та здійснюваний нею судовий захист прав та свобод людини і громадянина є головною ознакою конституційної демократії.

Відомо, що демократія є не лише певним типом організації публічної влади в суспільстві, а й такою системою, що забезпечує та гарантує права і свободи людини і громадянина, перетворюючи особистість на головну соціальну цінність, що спрямовує діяльність держави. З цього приводу Б. Футей зазначає, що суди є "найнадійнішим бастіоном захисту прав людини, запобігання будь–яким зловживанням владою з боку законодавчої та виконавчої влади" [1; с.127].

У ст. 2 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" наголошується на тому, що суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Тому саме на суд особливу відповідальність за правильне застосування законів, а також становлення законності в державі покладає суспільство. Головним обов'язком держави є дотримання, визнання та захист прав людини і громадянина, що може бути реалізований, насамперед, через діяльність судової влади.

Таким чином, судова діяльність постає одним із найважливіших суб'єктів, який у процесі здійснення правосуддя виступає гарантом верховенства права, пріоритету прав і свобод людини та громадянина, головних принципів демократії.

Література:

1. Футей Б. Становлення правової держави України 1991 – 2001 рр. – К., 2001. – с.127

Морєва К.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СУДДІВСЬКА ЕТИКА:ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Суддівська етика – це сукупність норм, правил поведінки суддів - носіїв судової влади і членів суддівського співтовариства. Вона аналізує суддівський механізм моралі та її сторін- природу моральності в діяльності суддів, природу моральних стосунків і моральної свідомості суддів.

Засновник суддівської етики є Анатолій Федорович Коні. Він сподівався, що центр тяжіння вчення про судочинство буде перенесено з судового процесу на етичну і суспільно-правову діяльність судді у всіх її проявах.

Високий статус судді, важливе виконування державної функції, виняткові професійні вимоги - все це створює різносторонність суддівської етики, яка диктує правила поведінки судді як на службі, так і поза нею.

Професія судді є одній з найбільш складних юридичних професій. У його діяльності реалізується значна кількість спеціальних якостей і навиків особи, які, визначають його

творчий потенціал і індивідуальний стиль діяльності. Тому головною в суддівській етиці є особа судді. Висловлюючи свою думку в акті судової влади, суддя не повинен допускати сумніву, коливання тут теж недоречні.

Професійне дилетантство легко може перейти в аморальність, а аморальність може спричинити постанову неправосудного судового акту.

Перебуваючи на службі, суддя повинен думати не лише про виконання службового, але і етичного обов’язку, який зобов'язує суддю відноситись поважливо до людської гідності, бути справедливим не лише по відношенню до тих,що стоять перед судом, але і до представників народу в особі присяжних та народних засідателів.

Суддя повинен завжди пам'ятати, що присутні постійно вивчають і оцінюють кожен його жест, погляд, слова. Їм цікавий стан здоров'я і зовнішній вигляд судді. Тому він має бути урівноваженим, спокійним, витриманим, терплячим. Саме це характеризуватиме суддю як неупередженого, об'єктивного, приділяючого всю свою увагу конкретній справі і здатного розібратися в будь-якій складній ситуації.

Слід зазначити, що у якій би обстановці не проходило судове засідання - в спеціально оформленому залі судового засідання Будинку Правосуддя або в пристосованому для розгляду судових справ приміщенні - судді бажано бути одягненим в суддівську мантію.

Безумовно, підвищення ефективності дисциплінарної відповідальності і посилення покарання не може розглядатися основним, а тим більше єдиним способом зміцнення в суддівському корпусі правового і етичного порядку. На нашу думку, тут необхідний комплекс заходів, що включає аспекти як правового, так і організаційного характеру. І перш за все, на нашу думку, треба повною мірою реалізувати одну з важливих функцій судової влади – функцію внутрішнього контролю.

Використана література:

1.Кодекс професійної етики суддів. "Вісник Верховного Суду України", N 5, вересень - жовтень, 2002 р.

2. Гребеньков Г. В., Фіолевський Д. П. Юридична етика: Навч. пос. - К: Алерта, 2004.

3. Лозовой В.О. Етика.Підручник.Київ.2004;

4. Савельева Т.А. Судебная власть в гражданском процессе. Саратов. 2006.

Осовітня Л. (НТУУ «КПІ» ФСП)

НАВЧАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК СУДДІВ: ПРАВО ЧИ ОБОВ’ЯЗОК?

Насамперед варто звернутися до Конституції України, яка в ст.1 проголошує Україну демократичною, соціальною, правовою державою. Потім, як наслідок, випливає інше судження, а саме, утвердження верховенства права і функціонування правової держави можливі в результаті втілення їх ознак, однієї із яких є всебічна реалізація принципу верховенства справедливого суду. Тобто, можемо зробити висновок, що саме на суддів покладається досягнення даної ознаки.

Щодо актуальності обраної теми, то вона полягає у тому, що на сьогодні одним із головних питань є повернення довіри народу до судової влади. Тому необхідно наголосити

на проблемі питання фахової підготовки суддів, про що давно тривають дискусії. І це не дивно, адже професійність судді безпосередньо має великий вплив на якість судових рішень і стан правосуддя в нашій державі.

Проблема теми була предметом круглих столів, інтерв'ю з питань судової реформи. Зокрема, дане питання піднімали такі науковці як І. Самсін, Л. Скоромоха, М. Пепік, І. Войтюк та ін.

Яскравим прикладом, що підкреслює необхідність професіоналізму суддів є вислів Франсуа Фепелона: «Судді, які купили судові місця, в першу чергу, продаватимуть правосуддя».[1;74] І тут варто звернути увагу на те, що до первинної підготовки майбутніх суддів причетні навчальні заклади, підпорядковані Міністерству освіти, а це відповідно до Висновку Венеціанської Комісії суперечить європейським стандартам. Взагалі підготовка суддів незалежними навчальними закладами зумовлює інтелектуальну незалежність. У судді має виховуватись принцип верховенства права, верховенства справедливості, законності. Суддя має вміти аналізувати та оцінювати. Суддя має постійно навчатися, і завдання держави забезпечити йому таку можливість. В Україні в цьому сенсі останнім часом досягнуто певного прогресу, хоча проблемою залишається належне фінансування судової влади.

Наступне, на чому доцільно зупинитись, це законодавче закріплення механізму, за яким кандидат має пройти тест на визначення його інтелектуального рівня, а також психологічний та психофізіологічний тести, що дасть можливість захистити як самого кандидата від непосильної за психоемоційними та психофізіологічними параметрами для нього діяльності, так і суспільства від негативних наслідків його професійної невідповідності.

Лише зараз, враховуючи послідовні зміни у законодавстві, можна зробити висновок, що навчання та професійний розвиток суддів є одночасно і право, і обов'язок. Суддя, при здійсненні правосуддя, несе відповідальність за винесене ним рішення. Адже некомпетентність при застосуванні норм права (наприклад, необізнаність із змінами у законодавстві) може мати наслідком неправосудне рішення.

Таким чином, у правовій державі потрібно забезпечити функціонування високопрофесійного суддівського корпусу, що стане запорукою міцної та незалежної судової гілки влади, яка б гарантувала дотримання в державі припису верховенства права.

Климчук А.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СУДОУСТРІЙ ТА СТАТУС СУДДІВ»

7 липня Верховна Рада України, не дочекавшись Висновку Венеціанської комісії та Дирекції з технічного співробітництва Генеральної Дирекції з прав людини та правових питань Ради Європи, у другому читанні прийняла Закон № 2453-VI „Про судоустрій і статус суддів", що і поклав початок судовій реформі в Україні. Новий Закон містить як позитивні, так і негативні моменти, на які нам, як майбутнім фахівцям і слід звернути увагу. У роботі

звернена увага на такі питання: підготовка суддів, добір кандидатів на посаду професійного судді, дисциплінарна відповідальність і звільнення з посади.

Закон передбачає проходження кандидатами на посаду судді обов'язкової спеціальної підготовки. На нашу думку ідея варта уваги, оскільки має на меті сформувати в особи професійні навички для подальшої роботи у суді. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді включає теоретичну підготовку судді у спеціалізованому юридичному вищому навчальному закладі IV рівня акредитації та практичну підготовку в Національній школі суддів України [1]. Що таке Національна школа суддів – зрозуміло, адже її статус у Законі чітко визначено. Необхідно відзначити, що в цілому дана установа відповідає встановленим європейським стандартам. Що стосується інституту (факультету) підготовки професійних суддів при вищому навчальному закладі IV рівня акредитації, то виникає низка питань. Вочевидь, це складова закладу, що підпорядковується Міністерству освіти та науки України. Відповідно до європейських стандартів установа подібного типу не повинна залежати від виконавчої влади. В нашому випадку – Міністерству освіти та науки.

Керуючись Конституцією України, слід вказати на той факт, що Президент не наділений повноваженням утворювати інститути чи факультети. Позиція Конституційного Суду України полягає в наступному: конституційні повноваження Президента не можуть бути розширені. Сьогодні в Україні діють Інститут підготовки професійних суддів при Одеській національній юридичній академії та факультет у складі Національної юридичної академії ім. Ярослава Мудрого. Та жоден з них не створено Президентом! Отже, в сучасних умовах підготовка суддів має здійснюватися лише Національною школою суддів, та ні в якому разі не закладами Міністерства освіти та науки.

Згідно зі змінами до Закону запроваджується централізований конкурс, що стосується призначення на посаду судді вперше. Він проводитиметься Вищою кваліфікаційною комісією суддів України перед направленням для проходження спеціальної підготовки, а після її завершення – для надання рекомендації щодо кандидатури на посаду судді до Вищої ради юстиції. Право на зайняття посад визначатиметься саме за рейтингом, що складається на основі результатів кваліфікаційного іспиту. Цікавим є той факт, що конкурс проводитиметься „за участю спеціалізованих навчальних закладів"[1]. Однак, це суперечить принципу, що стосується дискфаліфікації тих, хто навчає, з процесу оцінювання, оскільки не виключеною є можливість виникнення суб'єктивних чинників.

В Законі вперше чітко перераховано підстави для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження. Цікавим є той факт, що деякі підстави для звільнення судді з посади у зв'язку з порушенням присяги за діючим сьогодні Законом „Про Вищу раду юстиції" (у редакції від 13 травня 2010 р.) повністю охоплюють (а інколи є ширшими), ніж підстави для притягнення до дисциплінарної відповідальності, що сформульовані у Законі „Про судоустрій і статус суддів". Отже, за деякі дрібні проступки можливим є звільнення, а за більш серйозні – догана.

Із вище сказаного можна зробити наступний висновок: Закон, прийнятий Верховною Радою України, вимагає подальшого доповнення та удосконалення, деякі його норм мають досить серйозні прогалини, неточності, а окремі з них дадуть позитивні результати лише з

роками.

Література:

1. Закон № 2453-VI „Про судоустрій і статус суддів" від 07.07.2010 р.
2. Лист Голови Верховного Суду України до Президента Уряїни від 12.07.2010 р.
3. СПІЛЬНИЙ ВИСНОВОК щодо Закону України «Про судоустрій і статус суддів» підготовлений Венеціанською комісією та Дирекцією з технічного співробітництва Генеральної Дирекції з прав людини та правових питань Ради Європи.

Войтович Л. В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку суспільства інтелектуальна власність є найціннішим багатством держави. Україна, після здобуття незалежності, почала активне співробітництво в даній сфері з іншими державами і розвиток цього правового інституту став одним з найбільш пріоритетних завдань на шляху її інтеграції до європейського співтовариства.

Проте, хоча держава і почала приділяти більше уваги регулюванню відносин в сфері права інтелектуальної власності, воно ще не здійснюється на належному рівні. Права інтелектуальної власності часто порушуються і виникає необхідність їх захисту. Однак, для того, щоб їх захистити, необхідна наявність дієвих та ефективних механізмів правового захисту. Права інтелектуальної власності можуть захищатися в юрисдикційному та неюрисдикційному порядку. Найдієвішою формою захисту цих прав, на нашу думку, є юрисдикційна форма, а особливо судовий захист. Але при здійсненні судового захисту прав інтелектуальної власності особи може виникнути ряд проблем.

По-перше, справи про порушення прав інтелектуальної власності можуть бути підвідомчі судам різних інстанцій і часто виникають питання щодо віднесення спору до юрисдикції того чи іншого суду. Так, якщо сторонами у справі є фізичні особи, то вона буде розглядатися місцевим загальним судом. Якщо сторонами або однією із сторін спору є юридична особа, то він буде вирішуватись господарським судом. Якщо ж однією із сторін справи є орган виконавчої влади, що здійснює охорону інтелектуальної власності, то вона буде розглядатися адміністративним судом.

Для того, щоб таких проблем не виникало, потрібно, на нашу думку, створити в системі судів загальної юрисдикції спеціалізований суд з питань інтелектуальної власності.

По-друге, існує проблема неоднакового застосування судами різних інстанцій законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності. Верховний Суд України, з метою вирішення даної проблеми, аналізує судову практику та надає судам рекомендації щодо правильного застосування законодавства.

По-третє, нормативно-правова база суттєво відстає від розвитку суспільних відносин в галузі інтелектуального права. Для вирішення цієї проблеми потрібно постійно вдосконалювати і приводити у відповідність українське законодавстводо відносин в сфері захисту прав інтелектуальної власності.

Четвертою проблемою, що постає при здійсненні судового захисту права

інтелектуальної власності, є недостатня обізнаність суддів в цих питаннях.

Значна частина справ в даній галузі вирішується господарськими судами, так як більшість таких спорів виникає між суб'єктами підприємницької діяльності.

З метою забезпечення господарських судів кваліфікованими фахівцями в Вищому господарському суді було створено Судову палату з розгляду справ у господарських спорах, пов'язаних із захистом прав на об'єктиінтелектуальної власності. Відповідні палати створені в апеляційних господарських судах. В місцевих господарських судах створюються колегії суддів,що розглядають справи щодо захисту прав інтелектуальної власності, або такі спори вирішуються суддями, що мають фахову підготовку з інтелектуального права.

Для того, щоб суди були забезпечені кваліфікованими фахівцями, судді господарських судів навчаються в Інституті інтелектуальної власності і права. Але на даний час його закінчують не всі представники вітчизняної Феміди і рівень їх підготовки в галузі інтелектуального права є невисоким.

Отже, хоча Україна здійснила ряд заходів щодо створення дієвого механізму судового захисту прав інтелектуальної власності, зараз є ряд проблемних питань в цій сфері, які потребують швидкого вирішення.

Тартачник Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРИСЯГА СУДДІ – СКЛАДОВА ЙОГО ПРАВОВОГО СТАТУСУ

Для визначення правового статусу судді як особи, яка наділена виключним правом здійснювати правосуддя і встановлювати істину, особливе значення має присяга. Її складання являється юридичним моментом, коли особа офіційно набуває статусу судді й допускається до судової діяльності. Дотримання присяги – це обов'язок судді, а її недотримання може слугувати підставою для звільнення судді з посади.

Присяга (клятва, божба, клятвена обіцянка) – первинне значення «доторкання до предмета клятви (до землі тощо)» [3, с. 126]. Темін «присяга» використовувався ще за часів звичаєвого права. Спочатку присяга мала релігійний характер, супроводжувалася ритуальними діями, а в її основі лежав страх особи перед силою, яка може відплатити за порушення цієї присяги.

Як і більшість юридичних термінів «присяга» не має єдиного трактування. Існують різні точки зору щодо цього питання. Так, сучасні дослідники вважають, присяга є ритуалом морально стримуючого характеру стосовно осіб, що її складають[4, с. 271–272]. Одні визначають присягу як офіційну урочисту обіцянку дотримуватися певних зобов'язань, зокрема на підтвердження правдивості свідчень, вірності тій чи іншій справі, діяти відповідно до Конституції тощо [5, с. 376]. А інші стверджують, що присяга – це клятва на вірність Конституції та служінню народу, котру в обов'язковому порядку дає посадова особа, яка вступає на високу державну посаду [6, с. 90]. З цього різномаїття випливає цілком логічне питання: присяга є просто урочистою обіцянкою дотримуватися певних обов'язків чи все-таки це конкретне зобов'язання, певний акт, який здатен породжувати юридичні факти? Відповідь дає Конституція, де зазначається, що присяга – це саме обов'язок, який бере на себе особа, яка покликана здійснювати судочинство, встановлювати справедливість

та істину, а не обіцянка.

Присяга має важливе правове значення, адже вона являється заключним етапом офіційного і остаточного набуття статусу судді, його допуску до здійснення судочинства. Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року, особа призначена на посаду судді вперше в урочистій обстановці перед Президентом України складає присягу. Зміст присяги закріплений в статті 55 Закону "Я, (ім'я та прізвище), вступаючи на посаду судді, урочисто присягаю об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно та справедливо здійснювати правосуддя, підкоряючись лише закону та керуючись принципом верховенства права, чесно і сумлінно виконувати обов'язки судді, дотримуватися морально-етичних принципів поведінки судді, не вчиняти дій, що порочать звання судді та принижують авторитет судової влади"[1].

В порівнянні з присягою попередніх років, які була закріплена в ст. 10 Закону «Про статус суддів» [2], нова присяга є більш конкретизованою і формалізованою, хоча і має певні недоліки. Законом не визначені дії, які свідчили б про порушення суддею присяги, зазначено лише, що факт порушення має бути встановлений Вищою кваліфікаційною комісією суддів України або Вищою радою юстиції. При цьому в Законі вказано, що порушення суддею присяги є підставою його звільнення з посади. У тексті присяги містяться вимоги про дотримання суддею морально-етичних принципів поведінки, проте їх зміст у законі зовсім не розкрито.

Отже, таке явище як присяга глибоко сягає корінням у історію. Присяга судді - невід'ємний ключовий компонент його правового статусу. Присяга - чинник, який перетворює особу в суддю. Без прийняття присяги особа не має права здійснювати правосуддя, а рішення прийняті нею є незаконними. Актуальним завданням на сьогоднішній день є переосмислення значення присяги щодо дотримання суддею Конституції України та виконання своїх повноважень, а також щодо дотримання морально-етичних вимог, які є для судді не просто бажаними, а й обов'язковими.

Використана література:

1. Про судоустрій і статус суддів. Закон України від 7 липня 2010 р. № 2453-VI // Офіційний вісник України. – 2010 р. – № 55/1. – Ст. 1900.

2. Про статус суддів: Закон України від 15 грудня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 8. – Ст. 56.

3. Преображенский А.Г. Этимологический словарь русского языка: В 2 т. –Т. 2. – М, 1959.9.

4. Проблемы теории государства и права: учеб. пособ. – М., 1999.

5. Малая энциклопедия конституционного права / М.В. Баглай, В.А. Туманов.– М. : Бек, 1998.

6. Право і влада в афоризмах і висловах // Право України. – 1996. – № 7. – С.90.

Коваленко К.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ОСОБЛИВОСТІ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СУДІ З ПРАВ ЛЮДИНИ

З прийняттям 23 лютого 2006 р. Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» в нашій державі змінилося право регулювання захисту прав людини. Цей Закон регулює правовідносини, що виникають у зв'язку з обов'язком держави виконати рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України; з необхідністю усунення причин порушення Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і протоколів до неї; з впровадженням в українське судочинство та адміністративну практику європейських стандартів прав людини; зі створенням передумов для зменшення кількості заяв до Європейського суду з прав людини проти України [2].

Захисту прав людини в Європейському суді з прав людини сьогодні присвячена достатня кількість наукових праць, зокрема роботи Бережної І., Сенюта І.

Для кожної демократичної держави, в тому числі Україні, виконання заходів, спрямованих на забезпечення прав і свобод людини і громадянина є одним із головних завдань. В Україні ще не вжито всіх можливих заходів для запровадження саме цього стандарту, про що свідчить надзвичайно велика кількість звернень громадян України до Європейського суду з прав людини. Нині близько 11 тис. заяв подано проти України до Європейського суду з прав людини. За кількістю звернень наша держава посідає шосте місце після Росії, Польщі, Румунії, Франції та Туреччини та [3]. Станом на 1 січня 2011р. Європейський суд з прав людини виніс 7185 рішень щодо України. У 604 випадках Європейським судом з прав людини констатовано порушення Україною «Право на справедливий суд». Цей вид правопорушень є найбільш численним, що відображає серйозність даної системної проблеми в нашій державі.

Саме тому, в Конституції України 1996р. закріплено, що кожна особа має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом свої прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна [ст. 55 КУ].

Проаналізувавши практику діяльності Європейського суду з прав людини ми встановили, що переважна кількість українців звертаються до Європейського суду з заявами про тривале невиконання рішень українських судів – в цьому випадку переважно йде мова про невиплату заробітної плати в бюджетних установах, а також інших гарантованих законом соціальних виплат; затягування слідства або судового розгляду. Під час розгляду справ, Європейським судом з прав людини вже не одноразово було констатовано порушення Україною статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

На наш погляд першопричиною того, що українці дедалі частіше звертаються до Європейського суду з прав людини, є зокрема, існуюча неефективність та забюрократизованість вітчизняної судової системи, яка, на разі почала зазнавати суттєвого реформування. Судова практика Європейського суду з прав людини завжди була найбільш об’єктивним критерієм оцінки правової та судової системи держави. Тому велика кількість рішень Євросуду проти України є надзвичайно важливим сигналом для нашої держави.

Список літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.;

2. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» 23 лютого 2006 року N 3477-IV;

3. Інтернет ресурс: http://www.minjust.gov.ua/0/ 1957;

4. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 7 липня 2010 р. N 2453-VI ;

Тинна Д. С. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СУДОВИЙ ПРЕЦЕДЕНТ В УКРАЇНІ

Тривалий період часу між науковцями існує дискусія щодо того, чи є судова практика джерелом права. Одні стверджують так, інші - ні, а в той же час, судді, приймаючи рішення у складних справах, звертаються до роз'яснення або раніше прийнятих рішень судів вищих інстанцій. Хоча сучасне законодавство не передбачає обов'язковості для суддів врахування судової практики при вирішені справ. Отже, це є явним доводом того, що судовий прецедент як джерело права «де – факто» в Україні використовується.

До того ж ні в кого вже не викликає сумніву, що рішення Конституційного Суду України має прецедентний характер. Варто лише пригадати рішення по зверненню громадянина Солдатова щодо офіційного тлумачення положень ст. 59 Конституції України, ст. 44 Кримінально - процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення, яким було змінено положення Кримінально – процесуального кодексу щодо можливості участі у кримінальній справі як захисника не тільки адвоката, а й фахівця у галузі права.

Також, ще одним кроком щодо визнання судового прецеденту в Україні було прийняття 23 лютого 2006 року закону України №3477-VI «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини». Відповідно до цього закону українські суди мають враховувати при вирішені справ прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

При вирішенні питання судового прецеденту в Україні, звичайно, необхідно звернути увагу на постанови Пленуму Верховного Суду України, однак є одне «але». Відповідно до нового закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року Верховний Суд України був позбавлений повноважень давати роз'яснення судам загальної юрисдикції з питань застосування законодавства, та визнавати нечинними відповідні роз'яснення вищих спеціалізованих судів України. При цьому повноваження Пленуму Вищого спеціалізованого суду були залишенні у попередній редакції. Але так як відповідно частини 2 статті 125 Конституції України Верховний Суд України є найвищим судовим органом у системі суддів загальної юрисдикції. А з прийняттям цього закону його роль стала фактично номінальною, що на нашу думку є неправильним, навіть Європейська комісія за декларацію через право (Венеціанська комісія) дала рекомендації щодо повернення прав і повноважень Верховному Суду України.

У зв'язку з цим у Верховній Раді України пройшов перше читання і готується до другого законопроект Дмитра Притики № 7447 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення роботи Верховного Суду України». Цей законопроект передбачає повернення Пленуму Верховного Суду України роль найвищого практикуму по

застосуванні законодавства. Верховний Суд України за результатами перегляду рішень судів касаційної інстанції по конкретним справам має право узагальнювати судову практику і представляти роз'яснення рекомендаційного характеру з питань застосування спеціалізованими судами законодавства при вирішені справ. А також Пленум Верховного Суду України може вносити зміни в роз'яснення Пленумів Вищих спеціалізованих судів. У зв'язку з цим передбачається внесення змін до ст. 360^2 ЦПК, ст. 241 КАС, ст. 111^{23} ГПК, ст. 400^{20} КПК. Ці зміни визначають, що ВСУ переглядатиме справи з підстав неоднакового застосування законодавства судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального і процесуального права. А відповідно до діючого закону Верховний Суд України самостійно не розглядає справи, а повністю або частково скасовує рішення суду і направляє його на новий розгляд.

Отже, можемо зробити висновок, що даний законопроект практично надає можливість Верховному Суду України приймати судові прецеденти. Що обумовлено фактично тим, що Верховний Суд України завжди приймав остаточне слово, а зараз кожний Пленум Вищих спеціалізованих судів здійснює роз'яснення законодавства і узагальнення судової практики на свій лад. Це призводить до виникнення суперечностей при регулюванні подібних або взаємопов'язаних правовідносин, що, в свою чергу може створювати різноманітні проблеми на практиці.

Багато вчених стверджують, що існування судового прецеденту в романо - германській правовій системі не буде ефективним, але як свідчить досвід таких країн як Франція, ФРН, Нідерланди, де судовий прецедент активно застосовується, він є доволі дієвим. На нашу думку, застосування судового прецеденту надає можливість активної боротьби із корупцією, усуненням прогалин і неточностей у законодавстві.

Список використаної літератури:

1. Рішення Конституційного Суду України № 13-рп,/2000 від 16 листопада 2000р.;
2. Законопроект № 7447 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення роботи Верховного Суду України»;
3. Бондаренко – Зелінська Надія «Судовий прецедент як джерело права в світлі закону України «Про судоустрій і статус суддів»;
4. Б. М. Пошва «Судовий прецедент: проблеми запровадження в Україні».

Русскова В.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ДОЦІЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ СУДУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ

Протягом останніх років в Україні триває дискусія щодо запровадження суду присяжних. Зокрема, дане питання детально досліджував такий український юрист, як С. Москаленко. Отже, не дивлячись на те, що цей інститут вже давно визначений на папері, а саме у ч.1 ст. 127 Конституції України та ст.63 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» від 7.07.2010 р., правознавці й досі не знайшли однозначної відповіді на це питання. Відомо, що суди присяжних успішно функціонують в багатьох країнах Західної Європи та США. Тому при створенні даного інституту в Україні варто орієнтуватись саме на досвід

наших західних сусідів. Аналізуючи правові системи цих країн, можна виділити багато позитивних моментів: забезпечення демократичності та змагальності у судовому процесі, збільшення ролі захисника у ньому тощо. Проте реальне запровадження суду присяжних в Україні залежить від багатьох чинників, таких як його належне фінансування, фахова підготовка осіб-претендентів, а також моральної свідомості, менталітету нації в цілому.

Сама ідея створення інституту суду присяжних в Україні в сучасних умовах містить як позитивні, так і негативні аспекти. Важливість та необхідність суду присяжних обумовлена перш за все тим, що суд присяжних є ознакою громадянського суспільства. Народ при цьому стає більш правосвідомим та активним, і функція здійснення правосуддя не покладається лише на вузький склад суду. Зростає роль інституту прокуратури і адвокатури, змагальність стає дійсним принципом правосуддя, а не лише гарантією, закріпленою Законом. Врешті-решт, суд присяжних є формою здійснення громадського контролю, і, до того ж, іноді справа потребує погляду «неозброєним оком».

Проте існує ряд причин, які ставлять під сумнів доцільність запровадження суду присяжних в нашій державі. *По-перше*, таке запровадження виявиться значним навантаженням для держави. А враховуючи те, що зараз суди й без того фінансуються недостатньо, то належна діяльність суду присяжних ставиться під величезний сумнів. *По-друге,* при введенні даного інституту малоймовірним є зменшення корупції в державі, оскільки немає гарантій, що до складу суду присяжних потрапить абсолютно чесна людина. Завжди знайдеться більш впливова людина, здатна чинити тиск на інших. А беручи до уваги те, що присяжні обиратимуться на певний строк, то вони легше піддаватимуться такому впливу. *По-третє,* складні юридичні справи не можуть вирішуватись особами без належної освіти та фахової підготовки. Адже як у непростих процесах може вирішувати справу особа, не знайома із юридичною термінологією та елементарними правовими знаннями? Це можна розцінювати як відкинення важливості розгляду справи кваліфіковано та на професійній основі. *По-четверте,* Україна може виявитись не готовою до діяльності суду присяжних. На Заході рівень правової свідомості та культури є вищим у порівнянні із нашим. Громадяни там прагнуть залучення до здійснення правосуддя виключно із почуття громадянського обов'язку і керуючись справедливістю та іншими моральними принципами, у дусі яких вони були виховані. Ця відмінність обумовлена, перш за все, менталітетом та певними історичними чинниками. І, *по-п'яте,* не виключено, що присяжні в суді можуть відігравати лише номінальну роль.

Таким чином, й досі важко однозначно визначити, чи потрібен Україні суд присяжних, чи ні. Однак, загалом цей інститут надає можливість створити необхідні умови для подальшого втілення ідей правової держави у сфері правосуддя, гарантувати справедливість, захист прав і свобод людини та зміцнити довіру до суду. Законодавцю слід пам'ятати, що при правильній організації судової влади та діяльності суду присяжних зокрема, можна досягти чимало бажаних результатів. І в такому разі усі перелічені вище недоліки не становитимуть жодної загрози для справедливого здійснення правосуддя в нашій державі.

Секція №20. Адміністративний менеджмент: Креативний потенціал адміністративного менеджменту Соціоінженерний підхід в управлінні освітніми процесами (Коваль О. А., к.філос.н., доц., Петрова С. О., викл.)

Баглайчук О.Г. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ИНТЕГРАЦИЯ ТВОРЧЕСТВА В ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Для выхода нашей страны на новый уровень экономического и социального развития необходимо формирование новой национальной технической элиты, способной наряду со знаниями, умениями, навыками привнести в дело свой талант. Ведь творческая мысль, как выход познавательной деятельности за пределы заданной ситуации, позволяет понять, как происходит решение данной проблемы за пределами ранее установленной границы. Поэтому в нашей стране актуальным является реализация одного из основополагающих принципов современного образования – принципа личностного подхода, который предполагает максимальное развитие творческого потенциала людей.

Подходы к решению проблемы имплементации в образование гуманистической идеи развития личности заложены в работах таких современных ученых как: Ш. Амонашвили, Г.О. Бал, Р.А. Беланова, М. Берулава, И.Д. Бех, С.У. Гончаренко, С.И. Дичковского, И.А. Зязюна, Новиков Б.В. др.

По мнению автора, развитие творческого потенциала человека ведет к формированию гармонично развитой личности, что неразрывно связано с подлинным профессионализмом. Однако творческие идеи не возникают на пустом месте, без предварительного сознательного обдумывания проблемы. Факты свидетельствуют, что, прежде чем снизойдет вдохновение, человек должен продемонстрировать высокую заинтересованность в решении конкретной проблемы, в поисках конкретного ответа. Действительно, творчество – это процесс поиска оригинального решения какой-либо проблемы. Процесс этот может быть как индивидуальным, так и коллективным; как планируемым, так и спонтанным; как поэтапным, так и монолитным.

Рассматривая творчество как необходимый атрибут человеческой деятельности, необходимо выделить, прежде всего, основные черты личности, отличающейся способностью к творчеству: способность не просто анализировать ситуацию, но и предугадать ее развитие; способность последовательно и настойчиво выполнять поставленную задачу и доводить её решение до конца; обязательная черта творческой личности – трудолюбие и работоспособность; наличие у человека воображения и фантазии и повышенной эмоциональности; развитая интуиция; честолюбие, то есть потребность выделиться среди окружающих, продемонстрировать им своё превосходство в определённой сфере деятельности.

Мы считаем, что необходимо использовать определенные технологии, помогающие развитию творческого мышления в процессе получения технического образования. Прежде всего необходимо использоать методики формирования навыков быстро и правильно оценивать сложившуюся ситуацию; прививать навыки самостоятельного планирования и принятия решений, прогнозирования возможных результатов. Учебные программы должны включать в себя обучение системному подходу к рассматриваемой ситуации, то есть умению анализировать исследуемый объект в рамках той систем, в которой он функционирует, и рассматривать взаимодействие всех ее элементов. Также, необходимо внедрение следующих учебных технологий: расширение номенклатуры дисциплин гуманитарного модуля с акцентом на техническое образование; обеспечение взаимопроникновения гуманитарного знания и негуманитарных дисциплин; обогащение технических дисциплин знаниями по истории развития науки, которые раскрывают борьбу научных идей, зависимость социально-экономического и научно-технического прогресса от личных, моральных качеств человека, его творческих способностей.

Довгошея А.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

КРИЗА СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯК ПЕРЕДУМОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ

Все частіше у засобах масової інформації та періодичних публікаціях науковців можна почути про різноманітні кризові стани основних сфер сучасного українського суспільства. Науковці Інституту соціології НАН України висловлюють думку про перебування нашого суспільства у стані перманентної кризи [Криза в Україні: зони ураження. Погляд соціологів]. Серед криз, що переживало українське суспільство, можна назвати не тільки такі, що постійно присутні в інформаційному просторі (політичну, економічну, демографічну, екологічну), а й кризи менш помітні, проте не менш руйнівні для суспільства. Йдеться про стрімку зміну (при чому зміну далеко не на краще) соціальної, моральної, духовної, ціннісної сфер українського суспільства. Не є винятком й криза системи освіти, що особливо загостилась в останні роки. Серед основних причин – розрив між системою освіти та умовами життя суспільства, що швидко змінювались під впливом інформаційно-комп’ютерної революції.

У XXI столітті людство вступило у постіндустріальну епоху, що ознаменувалась високими темпами змін у всіх сферах суспільства. Освіта перестала бути лише засобом забезпечення професійної підготовки кадрів, передачею знань, умінь та навичок. Тепер вона має формувати творчу особистість, здатну швидко діяти в умовах, що постійно змінюються, навчити молодь критично мислити та прогнозувати майбутній стан розвитку.

На сьогодні у політичному дискурсі лунає наболіла проблема реформування вищої освіти та входження до європейського освітньо-наукового простору шляхом прийняття відповідних стандартів. Сама по собі потреба у реформуванні системи вищої освіти є справді необхідною. Проте не слід забувати, що готовність до реформування має пройти достатньо тривалий шлях підготовки, в тому числі й поступово визріти у моделях життєвого шляху, кар’єрних стратегій та самого ставлення до освіти в учнівської та студентської молоді

України. Без врахування цих факторів, що можуть сприяти еволюційній зміні інституту освіти, реформування носитиме ознаки бюрократичного виконання чергового «циркуляру» (та відповідні наслідки). За рівнем розвитку, як технологічного, так і розвитку громадянської свідомості наша держава відстає від Заходу на 60 років. Копіювання Болонської системи не допоможе, коли за фактом соціально-економічна ситуація та щільно пов'язані із нею рівень технологізації та інформатизації науково-освітнього процесу лишатиметься на аутсайдерських позиціях.

Паралельною з вищезазначеними процесами невирішеною лишається задача узгодження єдиної державної політики щодо освіти. Одночасне поєднання державного контролю над освітньою сферою без надання більш широкої автономії університетам та побудування відкритої системи освіти, орієнтованої на потреби сучасного суспільства, навряд чи є можливим. Так само важко очікувати абсолютної віддачі від професорсько-викладацького складу, що отримує мізерну заробітну плату і фактично приречений на втрачання якості своїх курсів за рахунок збільшення їх кількості. Зайняття наукою викладачами вузів за умов їх повсякденної зайнятості також вдається маловірогідним. Більшість сучасних вузів фактично позбавлені самої можливості підтримання наукової роботи.

Після розпаду СРСР наша держава не в змозі контролювати та фінансувати всю систему освіти, і не слід витрачати час на побудову такого апарату. Те, що потрібно зробити – це чітко визначити і забезпечити ті функції, за які має відповідати держава, а решту повноважень сконцентрувати у руках тих, хто хоче і має можливість щось змінити та поліпшити. Необхідно не просто реформувати законодавчу базу, а й домогтись її дотримання у повсякденних практиках роботи вищих навчальних закладів. Реформі освіти має передувати зміна ціннісних пріоритетів молоді та роботодавців у всіх сферах зайнятості. У процесі ухвалення рішень мають бути враховані не тільки пріоритети економіки, а й думки всіх груп інтересів.

Варто усвідомити, що збільшення кількості осіб з вищою освітою не є кінцевим результатом для держави та нації (і це можна бачити по показниках України у світовому рейтингу по рівню ВВП на душу населення або рівню корупції тощо). Диплом державного зразка – єдиний затребуваний продукт нинішньої системи освіти. Дійсний Закон України «Про вищу освіту» як і його законопроект, що розробляється МОН, забезпечують доступ до вищої освіти для всіх, проте якісної освіти навряд чи можна очікувати.

Єфімова О.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ ЯК ФАКТОР ВИХОДУ З СИСТЕМНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Управлінська еліта — це певна частина суспільства, що керує здійсненням соціально-економічних процесів, працює в певних організаціях. Оскільки весь народ та всі працюючі в організаціях не можуть бути керівниками,тому вони висувають для цього гідних представників: від здібностей, вмінь, ділових та особистісних якостей, від чого і залежить якість управління, а, зрештою, успіхи в економічній, культурній та політичній галузях. [1]

Особливу увагу слід звернути на формування саме управлінської еліти. Йдеться про великий корпус управлінців на усіх ієрархічних рівнях управління, які здатні організувати таку діяльність у масштабах конкретної організації, на певній території, в усьому суспільстві.

В сучасній Україні, особливістю управлінської еліти, є її певна відчуженість від інтересів людей. Ціла низка недоліків наших співвітчизників, в свою чергу,також серйозно ускладнює організацію управління в нашій країні. Така ситуація потребує особливої уваги не лише до формування якостей керівних кадрів, а й створення адекватної теорії управління і формування нової управлінської культури в організаціях. [2]

Управлінська культура повинна базуватися на механізмі демократичного менеджменту, здатного крок за кроком долати правовий нігілізм, прагнення легко заробити гроші, не реалістичність цільових установок, а відтак і моральна безвідповідальність, саме, коли керівники (особливо державних структур) не відповідають за результати своєї діяльності. Це суттєво гальмує висування найбільш гідних представників ціннісної еліти на керівні посади. [2, 3]

Причини нинішньої політичної, економічної і моральної кризи у нашому суспільстві криються у некомпетентності державних органів і осіб, що посідають місця на вершині управлінської піраміди. Вони не мають чітко окресленої, зрозумілої мети суспільного розвитку та засобів їх реалізації. Наша управлінська еліта виявилася непідготовленою до здійснення радикальних перетворень або позбавленою бажання їх здійснювати,а відтак деструктивні тенденції в управлінні залишаються. Сьогодні Україна потребує насамперед приведення професійно-інтелектуального і морального рівнів менеджерів у відповідність із сучасними потребами і вимогами до управління суспільством. Це є необхідним в умовах подальшого підйому, переходу на більш високий ступінь соціально-економічного розвитку, до політичної та правової систем із більш складними, багатовимірними структурами. [2]

На даний час в Україні тільки розпочинається процес якісного оновлення управлінської еліти – через поповнення більш підготовленими кадрами. Відбувається насичення новими якостями їх психології і моралі: гуманізмом, патріотизмом, високими духовними і моральними принципами та нормами, професіоналізмом, громадянською позицією. Проте, варто зазначити, що характерною рисою сучасної української еліти є не тільки глибокі ідеологічні розбіжності між різними її владними рівнями, але й наявність істотних професійних розходжень, що шкодить консолідації суспільства, вирішенню завдань управлінської праці [2, 3].

Список використаних джерел

Дмитренко Г.А., Ріктор Т.. Стратегія формування управлінської еліти в Україні у сучасних умовах // Персонал № 6 (2007)

Мельничук Т.І. та Карапка Г.П. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «нової економіки» // Соціум. Наука. Культура, Економіка [Електронний ресурс http://intkonf.org].

Цвєтков В.В., Горбатенко В.П. Демократія — Управління — Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства: Монографія. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. — 248 с.

Кругляк А. Б. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ МЕДІАРЕКЛАМОЮ

У контексті реформування українського суспільства, особливої дослідницької уваги потребує проблема розробки й запровадження сучасних технологій управління, у тому числі в сфері медіареклами. Адже за умов інформаційного суспільства особливого значення набуває управлінська діяльність у галузі медіакультури.

Розробка ефективної управлінської технології має на увазі аналітичну роботу за наступними напрямами. Спочатку необхідно проаналізувати тенденції, визначити цілі і створити засоби для їх реалізації на підставі умов сучасного ринку, а також передбачити шляху розвитку компанії в майбутньому. Це робиться заради задоволення потреб споживача на ринку і, як результат, збільшення, або ті, що збалансували прибули компанії.

Зазначимо, що при розробці рекламної стратегії існує група ключових завдань, до яких відносяться встановлення цілей і визначення цільової аудиторії, конкурентних переваг, позицій товару, створення і підтримка корпоративного іміджу і індивідуальних відмінностей торговой марки. Визначення специфіки медіареклами пов’язане з певною комунікацією між організацією і цільовою аудиторією. У цьому контексті медіареклама прагне створити, змінити або зміцнити стосунки, які примушують споживачів випробувати новий товар купувати його знову або перейти на споживання іншої марки товару.

Треба зазначити, що медіареклама є складовою медіакультури, яка визначається сучасними науковцями як сукупність інформаційно-комунікаційних засобів і знакових систем, що функціонують у суспільстві, елементів культури комунікації, пошуку, збирання, виробництва і передачі інформації, а також культури її сприймання соціальними групами та соціумом у цілому. На особистісному рівні медіа-культура репрезентує здатність людини ефективно взаємодіяти з масмедіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі. Російський дослідник Возчиков В. А. зазначає, що медіа культура — це «… є суть домінуюча культура інформаційного суспільства, що має способом буття діяльність традиційних і електронних засобів масової інформації, що відтворюють соціокультурну картину світу за допомогою словесних звукових і візуальних образів». [Возчиов В. А. Філософія освіти та медіакультури інформаційного суспільства, СПб: изд-во СПбГПУ, 2004. с 21] Автор підкреслює, що медіакультура є культурою-універсумом, оскільки онтологічно вкорінена в життя людини і репрезентує багатоманіття масової народної і елітарної культур і їхніх модифікацій. Медіакультура може бути розглянена в контексті соціального функціонування як знакова система, певний «код», за допомогою якого передається інформація про навколишній світ. У цьому контексті медіареклама доносить споживачу інформацію у звичній формі, використовуючи певні методи та правила. Це формує потрібний образ та спонукає до певних висновків або дій.

Таким чином, медіареклама пов’язана з певним рівнем передачі інформації і культуру її сприйняття. Вона може виступати і системою рівнів розвитку особистості, здатної читати,

аналізувати, оцінювати медіатекст, займатися медіатворчеством, що є частиною процесу створення сучасної медіареклами. Ця специфіка медіареклами зумовляє необхідність розробки адекватних управлінських стратегій.

Курченко Ю. М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

РОЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ

Досвід роботи організацій переконливо свідчить, що результати діяльності підприємства, насамперед, залежать від якості роботи з трудовим потенціалом персоналу. Кадровий потенціал, його знання, уміння та розвиток – основний ресурс у конкурентоспроможній боротьбі в сучасних умовах. Головний ключ до прогресу у розвитку організації в інформаційну епоху – активація інтелектуального потенціалу кадрів.

Корпоративна культура може суттєво впливати на трудову поведінку, мотивацію, здатність до розвитку, збагачення чи деградацію трудового потенціалу. Вона відтворює ставлення організації до власних робітників, до якості продуктів та послуг, які вона надає, до ділових стосунків з іншими організаціями та до зовнішніх споживачів. Це відображається у комплексі традицій, правил, стилів керівництва та поведінки, символіки, що можливо постійно удосконалювати та доповнювати. Також слід зазначити, що при формуванні, в рамках корпоративної культури, певних цінностей, мети, моделей взаємозв'язків, можна планувати або відроджувати бажану поведінку людей.

Вплив корпоративної культури на діяльність персоналу, і, як наслідок, на діяльність і результативність організації – досить тонка матерія. Проте, саме її існування, а також, співпраця з основними цінностями і цілями організації, значною мірою збільшують ринкову ціну останньої. Культура впливає на настрій працівників, характер їх взаємовідносин, на ставлення їх до цілей компанії та прагнення дотримуватись її основних цінностей, на мотивацію діяльності персоналу. Безумовно, такими параметрами досить важко управляти та вимірювати їхній вплив, тому що це, насамперед, стосується роботи з психологічним станом групи та індивіда.

Більшість теоретиків та практиків менеджменту вважають, що свідомо побудована, позитивна корпоративна культура ефективно впливає на персонал організації. Вона надає працівникам відчуття єдності, підвищує працездатність завдяки усвідомленню значення внеску кожного у спільну справу, сприяє реалізації власних умінь та знань, а також призводить до стабілізації всієї соціальної системи.

Розвинена корпоративна культура дозволяє працівникам організації не боятися суттєвих змін та незгод на зовнішніх ринках, тому що дієва корпоративна культура характеризується обізнаністю її працівників щодо напрямку руху організації, її стратегічного розвитку, усвідомленням власних функції в організації та їх цінності, високим рівнем лояльності до власної організації. Саме тому працівники організації з розвиненою корпоративною культурою здатні підтримати її на будь-яких етапах діяльності. Впевненість у подальших діях надає відчуття захищеності, знищує хаос і непевність у часи нестабільної ситуації на ринку. Проте, це не повинно заважати культурі рухатися уперед; якщо того вимагає організаційна діяльність, деякі елементи культури повинні змінюватися згідно з

новими вимогами стратегії та цілей підприємства.

Ще більше переваг менеджмент організації отримує при використанні спільних організаційних цінностей, що реалізуються в управлінні персоналом. Культивування та використання спільних цінностей в кадровій політиці сприяє об'єднанню всіх категорій працівників на основі прихильності стратегії, правилам та нормам компанії, оптимізації використання людських ресурсів, а також надає важливу перевагу у боротьбі з конкурентами. Однак відсутність контролю та участі всіх членів організації у формуванні та розвитку корпоративної культури призводить до формування нездорового психологічного клімату, знищення мотивації творчої праці. Крім того, відсутність уваги до корпоративної культури позбавляє керівника одного з найпотужніших управлінських ресурсів.

Корпоративна культура являє собою складний феномен, формування та зміна якого є досить довготривалим процесом і потребує великих зусиль як керівництва організації так і усього колективу. Критична роль при цьому належить керівництву організації, яке з одного боку, ближче всіх знаходиться до зовнішнього середовища та найбільш гостро відчуває його зміни, з іншого боку, формує місію, стратегію та цілі організації.

Розуміння необхідності розвитку корпоративних відносин в компанії та управління ними є невід'ємною складовою цивілізованого підприємництва в сучасній практиці.

Ноголь Л.А. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ДОБІР ПЕРСОНАЛУ УПРАВЛІННЯ ЯК СКЛАДОВА АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Розвиток атомної енергетики в Україні, введення в експлуатацію нових енергоблоків, а також перспективні плани її розвитку висувають підвищенні вимоги до безпечної експлуатації атомних електростанцій. В жодній галузі народного господарства помилки в управлінні і збої в роботі не мають таких негативних наслідків і не обходяться так дорого, як в атомній енергетиці. Професійна діяльність персоналу атомних електростанцій характеризується високою відповідальністю, ймовірність виникнення нештатної ситуації, постійною готовністю до ліквідації аварійної ситуації та підвищеним нервово-психічним навантаженням. Не кожен оператор і не кожен керівник здатний витримати такі умови діяльності та ефективно працювати в нештатній ситуації. Отже, специфіка роботи висуває підвищенні вимоги до працівників атомної електростанції. Тому крім хороших професійних знань персонал має володіти відповідними професійно важливими особистісними якостями.

В період соціальної та економічної трансформації українського суспільства все більшого значення набуває фігура керівника, здатного повноцінно задіяти людські ресурси і підвищити ефективність роботи атомної електростанції. Підвищення значення ролі керівника гостро ставить питання добору претендентів на керівні посади. Актуальність проблеми підбору персоналу для атомних електростанцій особливо загострилась після техногенних катастроф в Чорнобилі та на Фукусімі в Японії. Тому зараз все більше уваги приділяється розробці методик для оцінки надійності людини-оператора и керівника-оператора.

Традиційно при доборі керівників-операторів в якості критеріїв придатності розглядають показники ефективності, надійності та безпечної роботи на попередній посаді. Тут на передній план виступає оцінка професійних знань та вмінь, а на другий – оцінка особистісних якостей. За даного підходу не завжди можна адекватно визначити професійно важливі особистісні якості. Працівник, який успішно виконував свої посадові обов'язки на попередній посаді не завжди може бути ефективним в ролі керівника-оператора. Тому, щоб не виникало подібних помилок необхідно проводити професійний психологічний добір керівників, який дозволив би зробити прогноз успішності їх професійної діяльності.

Для здійснення психологічного професійного добору необхідно визначити критерії професійно важливих якостей. З цією метою проводиться психологічний аналіз діяльності керівників щодо визначення вимог, які висуває діяльність до психофізіологічних и психологічних характеристик особистості.

Наступним етапом забезпечення психологічного професійного добору є вибір адекватних методів оцінки професійно важливих якостей. Для оцінки професійно важливих якостей основним є метод тестів. Однак одночасно з ним необхідно використовувати методи спостереження, бесіди та експертної оцінки.

Таким чином, критерії добору керівників-операторів - високий рівень розвитку уваги, довготривалої та оперативної пам'яті, аналітичного та технічного мислення, просторової уяви, стресостійкість, сумлінне ставлення до роботи, дисциплінованість, розвинуті лідерські якості, організаційні здібності (вміння згуртувати колектив навколо виробничих задач), комунікативна компетентність, соціальний інтелект, вміння брати на себе відповідальність в критичних ситуаціях, мотивація на забезпечення безпечної роботи атомної електростанції.

Зазначимо, що успішність професійної діяльності керівника залежить не стільки від наявності професійно важливих якостей, скільки від їх співвідношення. Недостатній рівень розвитку деяких особистісних якостей може бути скомпенсований співвідношенням інших позитивних якостей.

Отже, науково обґрунтований психологічний добір на керівні посади знижує ризик помилки та забезпечує безпечну і надійну роботу атомних електростанцій.

Островська І.Є. (НТУУ «КПІ» ФСП)

НОВИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ПРОФСПІЛКАМИ

Як відомо організацією треба управляти. І чим краще налагоджені зовнішні і внутрішні процеси управління, тим краще ця організація позиціонується на ринку. Організація, зайнявши на ринку певну позицію, всіма силами намагається її втримати, завоювати міцну репутацію і престиж. Професійні спілки нашої держави це теж суспільні організації, які надають певні соціальні послуги. Але, на думку автора, на сьогоднішній день ці організації знаходяться в управлінській кризі. Профспілки є, але управління ними ведеться за старою радянською схемою, яка не виправдовує себе в нових конкурентних ринкових відносинах. Однією з передумов соціального партнерства, а відтак забезпечення соціальної злагоди в суспільстві, вкрай необхідного для сталого економічного розвитку країни, є наявність

сильних і незалежних профспілок.

Наймані працівники вступають в профспілки з різних причин. Одні вважають, що це допоможе їм у вирішенні питань з оплатою праці, запобіганням можливого скорочення, а також зможе захистити їх від судових дій з боку роботодавця. Деякі просто вірять у профспілковий рух, або вступають в профспілку, оскільки це роблять всі, так прийнято, або (що є найбільш розповсюдженим) оскільки на даному підприємстві існує неофіційна угода про обов'язкове членство в профспілці. Така ситуація збереглася з часів Радянського Союзу. На сьогоднішній день профспілки втрачають важелі впливу на характер відносин в галузі та втрачають своїх членів. Основною причиною цього процесу є недовіра громадськості до діяльності профспілок, залежність профспілок від влади та роботодавця, непрозора та незрозуміла схема використання внесків членів організації. На думку автора у профспілок є шанс повернути довіру, при умові зміни підходу до управління. Необхідно проводити планомірну та свідому роботу по зміні свого соціального іміджу.

По-перше, щоб профспілкова організація була дієва, необхідно, щоб її очолював компетентний голова. Він повинен бути не тільки менеджером, а й фахівцем з психології, права, економіки та ін. Але ще нема в Україні такого вищого навчального закладу, який би випускав спеціалістів, у яких би в дипломах зазначалось, що він є голова профспілкової організації. Голова профкому це виборна посада, на яку обирають, зазвичай, людину, яка раніше займалася професійною діяльністю не пов’язаною з профспілковою роботою. Необхідно, щоб у голови профспілки був профспілковий актив високопрофесійних управлінців. Але сьогодні наші профспілки не мають таких кадрів.

По-друге, профспілка повинна навчитися в конкурентному середовищі «продавати» свої послуги, тому що члени профспілки хочуть бачити, куди і нащо йдуть їх внески. Настав час використовувати засоби public relations, а саме проводити рекламні компанії, писати інформацію про профспілки в виданнях, які мають попит. Необхідно, щоб громадськість чула про поточну діяльність та про досягнення профспілок. Наприклад, переваги для працівників, яких добилася профспілка в порівнянні із законодавством або роботодавцем: заробітна платня, умови праці, компенсації, матеріальна допомога, оздоровлення, медичне страхування тощо. Все, що робить профспілка для поліпшення охорони праці, оплати праці, оздоровлення працівників і їх сімей, їх медичного забезпечення. Необхідно надавати вчасну інформацію про те, де можна придбати профспілкову пресу, робити посилання на профспілкові сайти та ін.

По-третє, профспілки повинні як найшвидше усвідомити необхідність формування громадської думки на свою користь, яка потрібна їм для отримання підтримки їх програм з боку працівників і влади, залучення нових членів до своїх рядів, отримання нових джерел фінансування. Необхідно постійно підкреслювати, що за час існування в нових ринкових відносинах вони набули достатнього досвіду роботи і стали професіоналами у своїй справі.

Отрошенко А.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

УПРАВЛІННЯ І ТВОРЧІСТЬ

Глобальність та динамізм розвитку всіх соціально-економічних процесів нашого

суспільства, нездатність сучасної людини, яка сама є частиною означеного процесу, передбачити всі можливі зміни, призводить до того, що організації не встигають вчасно змінювати свої структури, стають нездатними адаптуватися до нових зовнішніх та внутрішніх умов. Адже ефективність управління прямо залежить від відповідності сучасним соціально-економічним умовам, стану зовнішнього та внутрішнього середовища. Тому перед сучасними молодими управлінцями постає завдання розробки та впровадження якісно нових моделей управління, стилів та методів, які реагували б на виклик часу та одночасно забезпечували б ті умови життя та праці, які гарантують реалізацію творчого потенціалу людини.

Чимало науковців пов'язує управління з мистецтвом, з вищим проявом людської творчості, але такі концепції, нажаль, не часто застосовуються в практиці відчизнянного управління. В сучасній теорії управління все частіше підіймається питання про активізацію інноваційної діяльності, оптимізацію управлінських функцій; загальновизнаною є необхідність актуалізації творчого потенціалу суспільства, проте чи дійсно створюються умови, які потрібні людині, щоб творити ?

Люди творчі – це, в першу чергу, люди вільні і головне для них – це їхня спроможність творити, тому вони шукають таке місце, де могли б не просто працювати, а й жити, жити своєю працею.«Люди, які живуть своєю творчістю, шукають оточення і умови життя, в яких ця творчість може найефективніше розвиватися». [Річард Флоріда "Виникнення творчого класу і як він змінює роботу, відпочинок, спілкування і повсякденне життя". — Бейсик Букс, 2002, 404 с.].

Творчість потребує підтримки від соціального та культурного оточення індивіда, ну і, звичайно, сприятливої економічної ситуації. Творчий процес не можна назвати просто індивідуальним процесом, адже він не може існувати у повному обсязі без підтримки суспільства. Тому він вимагає нової форми організації праці. Творчість, безперечно, є соціальним процесом, тому що там, де є специфічне соціальне оточення – вона розквітає. Соціальне середовище, що сприятиме творчості, повинно бути одночасно як стабільним, щоб людина мала можливість планувати та продовжувати свою творчу активність, так і різноманітним, щоб вона могла черпати з нього натхнення для всебічного розвитку та створення чогось нового. Суспільство, яке сприяє цьому – виграє економічно, а яке не сприяє – програє.

Творче планування, як одна з функцій управління, базується на індивідуальному творчому розумінні, стратегічному аналізі та прогнозуванні розвитку організації. При цьому мета – це, звичайно, досягнення бажаного результату і одночасно реалізація власної мрії, що знищує всі стереотипи та шаблони нашої буденності.

Також процес творчого управління завжди повинен ураховувати творчі можливості кожного з учасників творчого колективу і тому розподіл повноважень, завдань має здійснюватися відповідно до творчих навичок, вмінь та бажань людини. А отже, на виході ми отримуємо не просто виконання поставлених керівництвом завдань, а задоволення працівника від самого процесу і відповідно його більш якісу роботу.

Нажаль, в нашому суспільстві ми, частіше ніж це потрібно, стикаємось з зайвими

обмеженнями, нав'язуванням, стереотипами – це все демотивує творчу особистість і значно обмежує її дії. Тому люди або змушені підкоритись цим обмеженням (що повністю знищує їх творчу активність), або просто «шукають щастя» в іншому місці, де їм дозволять вільно творити та нададуть необхідні для цього умови.

Трохи більше свободи дій – саме те, чого потребує сучасна людина, адже творчість народжується зі свободи, тому що лише вільна людина може творити. Майбутні управлінці, повинні розуміти, що досягти успіху (як професійного, так і особистого) можливо лише враховуючи той факт, що їх оточують не манекени, не машини, які будуть сліпо виконувати вказівки, а особистості, які також мають бажання та власну думку. Всі ми люди творчі, а, отже, і до управлінської роботи також необхідно підходити творчо.

Література

1. Річард Флоріда "Виникнення творчого класу і як він змінює роботу, відпочинок, спілкування і повсякденне життя". — Бейсик Букс, 2002, 404 с.

Панченко Г.Ю. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ В УКРАЇНІ

Сучасний стан справ у галузі житлово-комунального господарства показує, що альтернативи підвищенню цін і тарифів на енергоносії й відповідно вартості послуг ЖКГ немає. Така необхідність може бути адекватно сприйнятою й визнана суспільством лише за умови одночасного суттєвого підвищення якості надання комунальних послуг, ефективності управління сектором, використання матеріальних та фінансових ресурсів. [3]

Вдосконалення організаційної структури ЖКГ пов'язане зі здійсненням інституційних перетворень, а відтак має відбуватися протягом тривалого періоду часу, за який має відбутися становлення інститутів громадської самоорганізації споживачів послуг та формування адекватних моделей їхніх взаємовідносин з надавачами цих послуг. Тривалість такого періоду вимагає впровадження перехідних моделей, що передбачають збереження активної ролі насамперед місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування [2, 3].

Відсутність сучасних ринкових моделей господарського управління підприємствами ЖКГ стає суттєвим гальмом у пошуку шляхів виведення галузі з кризи. Переважна більшість підприємств ЖКГ не має мотивації до ефективного господарювання, що призводить до механічного перенесення їхніх невирішених проблем на споживачів відповідних послуг через підвищення цін та тарифів або на державний та місцеві бюджети.

Основними напрямами прискорення реформування ЖКГ з боку влади, спрямованими на здешевлення вартості та підвищення якості житлово-комунальних послуг, забезпечення прозорості встановлення тарифів на ці послуги та збільшення джерел їх фінансування при забезпеченні гарантій для соціально незахищених верств населення на теперішньому етапі, можна назвати наступні:

поглиблення демонополізації та розвиток конкурентного середовища;

удосконалення системи управління ЖКГ через його реструктуризацію та запровадження договірних відносин між споживачами і виробниками послуг із забезпеченням їх правового захисту;

реформування системи фінансування ЖКГ [2, 3]

Отже, для вдосконалення системи управління ЖКГ потрібно:

здійснити реструктуризацію підприємств ЖКГ;

завершити передачу в комунальну власність відомчих об'єктів житлово-комунального господарства;

розробити пропозиції з удосконалення системи управління ЖКГ на місцевому рівні;

завершити протягом 2011 року формування нормативної бази для переходу до економічно обґрунтованих тарифів на послуги, що надаються підприємствами ЖКГ, забезпечивши при цьому захист інтересів населення;

удосконалити механізм фінансування та кредитування ЖКГ для забезпечення виконання цільових програм енергозбереження, впровадження передової техніки та технології, санітарної очистки населених пунктів, створення централізованих комп'ютерних інформаційних баз даних, а також інших програм, що забезпечують розвиток підприємств ЖКГ. [3]

Список використаних джерел

Цивільний кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – №11. – С. 3 302.

Амброзевич П.С. Кульменко Л.Г. Основні напрями вдосконалення регулювання діяльності суб‘єктів природних монополій у житлово-комунальному господарстві // Вода і водоочисні технології. – 2005. № 1.с. 23 27

Гавриленко В.О. Інноваційне реформування житлово-комунальної сфери // Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. № 7 – 8.

Пархуць О.І. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ВПЛИВ РІВНЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА НА УПРАВЛІНСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Стрімкий сучасний розвиток суспільства приніс не лише позитивні зміни, а й відмітився почастішанням конфліктів в усіх сферах життя суспільства, як професійних так і соціальних.

У зв’язку із цією тенденцією, проблеми виникнення конфліктних ситуацій та пошуки ефективних методів їх вирішення, проведення результативних переговорів та пошук згоди представляють великий практичний інтерес і для психологів, і для адміністративних менеджерів, і для керівників різних рівнів. Не можна не зважати на те, що конфлікти не сприяють успішній діяльності колективу, знижують його ефективність, погіршують

психологічний клімат, і, як наслідок, організація стикається з плинністю кадрів. Отже, ця проблема є дуже актуальною для всіх, хто у своїй практичній діяльності займається проблемами взаємодії людей в організації.

Спеціалісту, а особливо керівнику будь якого рівня, для вирішення завдань та успішного розвитку співробітництва необхідно володіти в повній мірі всім арсеналом засобів, спрямованих на профілактику та вирішення конфліктів, попередження та подолання їх негативних наслідків. Як правило, некомпетентний керівник змушений платити надто велику ціну за власну некомпетентність. Він неодмінно зіткнеться з нервовими зривами, втратою авторитету та професіоналізму, а також зниженням резльтативності роботи.

Оскільки більшість конфліктів виконують деструктивну функцію, кожний керівник повинен уміти їх попереджувати, прогнозувати можливі варіанти розвитку суперечностей, передбачати поведінку опонентів. А головне - гарний управлінець повинен вміти справедливо та об'єктивно розв'язати конфліктну ситуацію. Отже, конфліктологічна компетентність керівника є чи не найважлившою рисою його професіоналізму. Поняття конфліктологічної компетентості є відносто новим, однак вже досить давно говорилось про необхідний рівень підготовки керівника, його особливі вміння та навички.

Конфліктологічна компетентність керівника є складовою його професійної компетентності. Професіоналізм особистості в її діяльності включає в себе власне конфліктологічну компетентність. Вона представляє собою складне психологічне утворення, і при цьому не зводиться лише до системи спеціальних знань з психології управління та конфліктів.

Конфліктологічній компетентності притаманні всі ознаки системної якості. Це означає, що вона має власну структуру з рівнями організації, функціональні зв'язки та цілі розвитку. Її зміст залежить від індивідуальних особливостей суб'єкта управлінської діяльності та може розвиватися. Розвиток конфліктологічної компетентності залежить від об'єктивних та суб'єктивних умов і факторів.

Конфліктологічна компетентність є важливою складовою професійної компетентності керівника і тісно пов'язана з іншими видами компетентності, зокрема з соціально-психологічною, психолого-педагогічною та адміністративно-правовою. Основні її характеристики включають в себе вміння та навички групової взаємодії, відповідний психологічний стан, який дозволяє діяти самостійно і відповідально у виробничих конфліктах.

Отже, підсумовючи варто зазначити, що у випадках, коли конфліктологічна компетенстьсть є низькою у осіб, які мають великі можливості, зокрема керівників, конфлікти не тільки не вдається попередити, а й не вдається відшукати прийнятні шляхи для їх вирішення, що може відчутно погіршити ситуацію і дати поштовх розвитку нових непорозумінь.

Враховючи вищенаведене, кожен управлінець повинен зрозуміти, що конфлікт є одним з засобів управління, не володіючи або нехтуючи яким, він знижує ефективність своєї діяльності.

Перетяжко Ю.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ГЕНДЕРНА ОСВІТА В УКРАЇНІ ЯК ФАКТОР РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ

Сучасні умови суспільного становища України, її прагнення ввійти до європейського співтовариства суттєво позначилися на стані вітчизняної системи освіти. Освіта повинна бути орієнтована не лише на поточні запити, а і на перспективні цінності суспільства, які в українському середовищі ще не набули свого затвердження, але є беззаперечними для європейських країн. До числа цих базових цінностей належить визнання гендерної рівності.

Актуальність дослідження гендерної освіти в тому, що вона допомагає прояснити та переосмислити сталі погляди на маскулінність і фемінність. Гендерна освіта не лише прискорює розвиток культури відносин між чоловіками та жінками на засадах взаємоповаги, толерантності, надаючи можливості до самореалізації як чоловіка, так і жінки, вона є невід'ємним складником нормального суспільного життя, оскільки спроможна надавати доступ різним групам молоді до сучасних знань про ґендерні питання у різних сферах суспільної життєдіяльності.

В умовах глобалізації всіх сфер життя необхідно спрямувати розвиток освітньої системи України в напрямку формування егалітарного суспільства. Євро інтеграція, успішне входження до Європейського освітнього простору, а головне – ефективне використання людського ресурсу чоловіка і жінки як визначального чинника національного, європейського і світового розвитку, передбачає законодавче та моральне прийняття ідеї гендерної рівності. Саме тому важливим аспектом подальшого розвитку цивілізації та важливою складовою процесу демократизації навчального процесу має стати забезпечення повної інформованості учнів та студентів про їхні ґендерні права та можливості.

Ґендерна освіта в Україні має значні напрацювання. Розроблені та читаються понад 130 спеціальних курсів з ґендерної проблематики (опубліковані програми спецкурсів з ґендерних питань [1]; видається журнал «Ґендерні дослідження»; розроблено методологію та розпочато ґендерну експертизу навчальних програм соціогуманітарного циклу (КНУ ім. Т.Г .Шевченка), підготовлено навчальний посібник «Основи теорії ґендеру»; підготовлено та видано монографії українських дослідників, присвячених ґендерним питанням.

Проблемами розвитку ґендерних підходів в освіті є: їх інституалізація в системі освітніх та науково-дослідних установ України; включення актуальних ґендерних проблем до навчальних курсів, програм інститутів та центрів підвищення кваліфікації працівників.

Послідовне впровадження ґендерного складника в систему освіти в Україні має забезпечити ґендерну інтеграцію нашої країни у європейську та світову спільноти. Важлива роль у побудові національної ґендерної демократії належить вивченню міжнародного досвіду ґендерних перетворень. Результатом ґендерної освіти має стати створення механізмів входження жінки в державні та громадські структури, що представляють Україну на міжнародному рівні. Використання сучасних інформаційних технологій є важливим для вдосконалення обміну інформацією та досягненнями в галузі рівності статей.

Гендерна освіта – це один з найважливіших механізмів досягнення гендерної рівності

суспільства, запорука створення передумов для самореалізації кожної особистості незалежно від її статі. Для інтеграції українського суспільства до світової спільноти через формування культурно-освітянського простору необхідно: включення ґендерних проблем до державних програм як пріоритету розвитку різних сфер суспільства, впровадження ґендерних підходів в систему вищої, середньої та початкової освіти.

Затвердження нового гендерного підходу в освіті має ымплементувати в суспільну свідомість нову цивілізаційну стратегію взаємодії чоловіків та жінок., а саме – політику рівних можливостей для суспільної самореалізації і чоловіків і жінок. Ми вважаємо, що гендерну освіту неможна зводити тільки до наявності в навчальному процесі гендерних курсів, гендерно маркованих програм за всіма предметами, методик навчання, побудованих з врахуванням гендерних особливостей учнів. В широкому значенні «гендерна освіта» означає всю сукупність соціальних практик, спрямованих на формування нової форми гендерних відносин, що базується на принципі рівних можливостей для самореалізації всіх гендерів засобами педагогіки, просвіти та освіти. Саме в цих сферах життя і діяльності суспільства відбуваються найважливіші для формування особистості людини процеси соціалізації та ресоціалізації.

Впровадження цілісної програми тендерної освіти має привести до розширення життєвого простору для розвитку індивідуальних здібностей та задатків кожної дитини, до звільнення мислення педагогів від гендерних стереотипів.

Література:

1. Ґендерна освіта в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів: програма спецкурсу для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти / О.І.Бондарчук, Л.М.Ващенко, О.О.Нежинська; НАПН України, Ун-т менедж. освіти. – К., 2010. – 21 с.

Рева О.В. (НТУУ «КПІ» ФММ)

КОРПОРАТИВНА ФІЛОСОФІЯ НА УКРАЇНСЬКОМУ БІЗНЕС ПРОСТОРІ

На сучасному українському бізнес просторі відносно нещодавно з’явилося таке поняття як «корпоративна філософія» (надалі КФ). Вважається, що необхідність у корпоративній філософії виникла під час входжень українських компанії до західних міжнародних мереж, якими була поставлена обов’язкова умова «впровадження мережевої корпоративної філософії». Постало питання: який вигляд має мати корпоративна філософія в українському бізнес середовищі. Цьому питанню і присвячена наша робота.

За своїм призначенням, корпоративна філософія має забезпечувати мінімальну стабільність в структурі компанії і базові засади, які об’єднають робочу групу в колектив. Корпоративна філософія - це система поглядів на світ, і місце компанії в ньому. Іншими словами, це позиціонування компанії в системі комунікацій і загальнолюдських цінностей.

За думкою автора, основні питання, на які має дати відповідь КФ це:

- Саморозуміння робочої групи (хто ми, яка суть нашої компанії, які її основні цілі та задачі).

- Розуміння місця в світі (компанія в суспільстві і відносини з ним).

- Розуміння цілей компанії (куди ми йдемо, яка у нас мета, до чого ми йдемо).

Виходячи з цих питань, ми робимо припущення, що корпоративна філософія має складатися з ядра та чотирьох основних комунікаційних векторів. Під ядром автором мається на увазі система ідеологічних цінностей компанії з точки зору загальнолюдських і маркетингових цілей розвитку. Ядро має складатись з трьох основних частин: місія компанії (місія, ідея), принципи компанії (основні постулати роботи і взаємовідносин зі світом) і бачення компанії (гуманістичне і соціальне позиціювання плюс перспективи розвитку, цілі та задачі).

Комунікаційні вектори мають бути наступні:

Внутрішній B2G – націлений на співробітників компанії; має формувати у них уявлення про компанію і їх місце в ній.

Зовнішній B2B (business to business) – націлений на партнерів компанії; має формувати їх уявлення про компанію як партнера, елемента бізнес-простору.

Зовнішній B2C (business to consumer) – націлений на кінцевого споживача компанії і формувати у нього уявлення про роль і місію компанії в світі.

Зовнішній B2G (business to government) – націлений на побудову зв’язків з владою.

Перші спроби українських менеджерів втілити КФ у життя, мали вигляд моно векторних корпоративних філософій, які описують ідеологію компанії в цілому. Їх структура приблизно така:

- Місія компанія: хто ми і навіщо;

- Принципи компанії (лідерство, відповідальність, відкритість, командна робота і тому подібні правильні слова);

- Бачення компанії (по суті маркетингове позиціювання);

- Іноді додається позиція «бачення в майбутньому».

Серед переваг такого підходу, ми виділяємо простоту та універсальність. Серед недоліків:

- Спроба охопити різні цільові аудиторії одним посиланням неминуче призводить до згладжування загальної картини і втрати певних деталей.

- Відірваність від реальних каналів комунікації, і як наслідок низька життєздатність.

Можемо зробити висновок, що в українському бізнес середовищі кожна престижна компанія має побудувати таку корпоративну філософію, на основі якої, з врахуванням маркетингової стратегії, розроблятимуться усі зовнішні і внутрішні комунікаційні події (рекламні компанії, побудова і просування іміджу, мотивація персоналу і т.п.), яка б забезпечила об’єднання робочої групи в колектив, визначила його цілі, і загальну мету компанії.

Самборська Л.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

Існуючі економічні та соціально-правові умови господарювання підприємств в Україні

викликають необхідність здійснення не стільки реформування підприємств, скільки відновлення бізнес-процесів з урахуванням реальних економічних умов, проблем і можливостей підприємств. Аналізуючи досвід реорганізації підприємств, можна дійти висновку, що антикризове управління повинне стати дієвим механізмом в управлінській теорії та практиці. Необхідно лише визначити його відмінність від управління в сталому режимі.

Під кризою розуміють загрозу першочерговим цілям організації, а також загострення суперечностей соціально-економічної системи, які несуть загрозу життєстійкості підприємства в навколишньому середовищі.

По суті, управління є антикризовим на всіх етапах становлення,функціонування та розвитку підприємства, а вмінням передбачати кризові ситуації визначається ефективність управлінських рішень. А отже, антикризове управління являє собою комплексну систему управляння, яка направлена на виявлення ознак кризового стану та його подолання, а також на недопущення виникнення банкротства підприємства.

Завдання антикризового управління за часту розбігаються в часі та характеризують розрізнені стани підприємства й припускають використання різних інструментів управління.

Виникнення кризи підприємства, яке веде до негативних наслідків життєдіяльності підприємства, а також запобігання та усунення цих наслідків є об'єктом антикризового управління.

Завдання антикризового управління підприємством реалізується певно -визначеним колом осіб, які є суб'єктами антикризового управління.

Політика антикризового управління в загальних випадках складається з розробки системи методів попередження загрози кризового стану підприємства та використання певних механізмів та засобів , що забезпечать вихід підприємства з кризи.

Якщо на підприємстві вже виявлена кризова ситуація, то воно в першу чергу повинно приділити велику увагу стратегічному плануванню. Саме розробивши стратегічне планування кожне підприємство, в тому числі і туристичне зможе удосконалити свою систему управління. А тобто : по-перше, треба забезпечити контроль результатів діяльності, пов'язати нагородження з результатами праці; по-друге, залучити програми формального планування і вимагати здійснювати планування на рівні підрозділів; по-третє, слід з'єднати стратегічні плани з оперативними та фінансовими; мають бути підвищені рівень участі та обов'язки вищого керівництва, а також при потребі може бути удосконалена система передачі інформації від керівників до підрозділів.

Якщо ж вести мову про туристичне підприємство, то першочергово повинні бути розроблені нормативи конкурентоспроможності послуг та туристичного підприємства в цілому, враховуючи використання наявних та потенційних конкурентних переваг туристичного підприємства, стратегічні параметри регіонального ринку туристичних послуг, які базуються на ефективності надання послуг в майбутньому, показниках конкурентоспроможності туристичної компанії.

Керівництво туристичного підприємства повинно продовжувати вкладати кошти в свій

розвиток, в покращення своєї матеріально-технічної бази, розширювати асортимент туристичних послуг, застосовувати гнучку цінову політику, завойовувати постійних клієнтів, вести пошук нових партнерів, проводити перекваліфікацію працівників. Зусилля колективу повинні бути спрямовані на досягнення стійких ринкових позицій в сфері туристичного бізнесу. Тільки це дасть змогу вижити туристичному підприємству в умовах конкурентної боротьби та кризової ситуації.

Селебинка Е.В. (НТУУ «КПІ» ФММ)

КРЕАТИВНІ ІДЕЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ КОМПАНІЙ

Класичний адміністративний менеджмент базується на дотриманні двох основних задач – раціональна організація праці та мотивація робітників. Але в сучасних умовах глобалізації ринка, для того, щоб компанія вижила серед жорсткої конкуренції, менеджер повинен швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, приймати нові, нестандартні рішення. На жаль, саме через невміння правильно відреагувати багато компаній банкрутують.

Більшість визначних компаній використовують систему адміністративного управління (наприклад, Toyota, Honda, Ford, BMW, Sony, Samsung, Coca-Cola, McDonald's та інші). Ця система являється базовою системою управління в багатьох країнах. Вона дозволяє працювати з максимально можливою ефективністю, тобто виробляти високоякісні товари та послуги з максимально можливим виробничим потенціалом і мінімальною собівартістю продукції. Процес розробки головної мети підприємства та його стратегії – це процес творчості. Сучасний менеджмент важко уявити без творчих ініціатив управляючих. В той самий час потрібно враховувати, що креативні рішення характеризуються високим ступенем ризику.

Як зазначив Герберт Саймон, Нобелівський лауреат, в своїй роботі «Administrative behavior», рішення не завжди потрібно ухвалювати логічно та раціонально». Адміністративна модель ґрунтується на тому, що часто не вистачає інформації для прийняття управлінських рішень, а також є високі прогнозовані ризики. В таких ситуаціях розробка методології прийняття креативних рішень – одна з основних задач управління. Використання таких рішень дає компанії унікальні конкурентні переваги завдяки удосконаленню маркетингової діяльності, реклами, «паблік релейшнз», нові можливості проникнення на ринок.

Прикладом креативного адміністративного менеджменту є японська компанія Toyota, яка в 70-х роках першою удосконалила систему адміністративного управління ідеєю економного виробництва (lean production). Вона базується у виявленні і виключенні з процесу виробництва усі зайві матеріальні ресурси, дії і операції, які не беруть участі напряму у створенні нової споживчої вартості, а тільки підвищують собівартість продукції. Це дозволило виробляти високоякісні товари та послуги з максимально можливою віддачею та найменш можливою собівартістю, що значно збільшило доходи компанії.

На жаль, адміністративний менеджмент не дуже розвинений в Україні, країнах СНД. Це пояснюється, по-перше, тим, що повністю змінювати систему управління на

підприємстві – це кропітка робота та величезний ризик, який на думку багатьох менеджерів є даремним. По-друге, українські компанії намагається перейняти із Заходу найновіші методики, такі як lean production, ERP-системи, MBA, міжнародні стандарти тощо. Але ми не враховуємо той факт, що це всього лише удосконалення вже існуючого адміністративного менеджменту, використання яких на підприємстві, де нема структурної організації праці є нераціональним і неефективним.

Отже, з усього вищесказаного можна зробити висновок, що наявність адміністративної системи на підприємстві – запорука ефективного виробництва та конкурентоспроможності компанії на ринку. На жаль, на українських підприємствах вона майже не використовується, що є однією з основних причин, чому український товар майже відсутній на міжнародному ринку. А на тих підприємствах, де використовується адміністративна система управління, для підвищення продаж та захоплення більшої долі ринка пропонується вдосконалити цю систему креативністю та введенням інноваційних технологій.

Солодка О.С., Солодчук Д.О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ СТИМУЛЮВАННЯ ВІДВІДУВАННЯ ЛЕКЦІЙ ДЛЯ СТУДЕНТІВ 4 КУРСУ ФСП

На сучасному етапі впровадження болонського процесу в освіту все гостріше постає питання відвідування студентами занять. Хоча питання про відвідування постає в загальноукраїнському масштабі, не лише кожен навчальний заклад, але і кожен викладач мають свої погляди на дану проблему.

Сучасна система освіти передбачає, що близько 70% загальної програми студенти мають отримувати самостійно. Інші 30% - даються на лекціях та практичних заняттях. У студента виникає питання доцільності відвідування занять, особливо лекцій, адже більшу і складнішу частину матеріалу все одно доведеться засвоювати самостійно. Тому лектори часто стикаються з проблемою майже порожніх аудиторій, що підриває їх компетенцію та доцільність викладання предмету. Чим менш цікаві лекції – тим менше студентів їх відвідує. Викладачі вирішують проблему відвідування по-різному: роблять лекції більш цікавими та практичними, використовують мультимедійні засоби для більшої наочності матеріалу. Якщо ж такі дії не можливі, чи не приносять результату – то намагаються застосовувати методи контролю. Умовно їх можна згрупувати таким чином: перевірка присутності на лекції (проста, з додаванням балів до рейтингу, з відніманням балів від рейтингу); тестовий контроль (тести або невеликі питання). Щоб дізнатися, чи є такі методи ефективними, ми провели невелике опитування серед студентів 4 курсу ФСП. В наступному році даний матеріал можна використати викладачам 5 курсу, або ж для нового 4 курсу.

Серед опитаних студентів 50% ходить на пари постійно, 38% - часто, 10% - рідко та 3% - майже ніколи. Виявилося, що такі методи стимулювання як тест чи перевірка присутності впливають на 61% опитаних (56 і 65% відповідно), тоді як особисте ставлення до викладача впливає на 63% студентів. Використання мультимедійних засобів не є стимулюючим фактором для 48% опитаних, так же як і запис конспекту під диктовку для 55% опитаних. Головним фактором, що заохотить студента бути на лекції виявилась цікавість предмету,

яка вплине на присутність 80% опитаних.

Також більше 70% опитаних студентів відзначили, що на їх присутність вплине тест, додаткові бали за присутність чи штрафні за відсутність. Проте навіть за таких заходів, якщо лекція буде нудною і нецікавою, 75% опитаних хоч і будуть присутніми на лекції, але будуть займатися власними справами, і лише 13% дійсно будуть слухати викладача.

В результаті можна дійти висновку, що методи контролю, які використовуються для стимулювання відвідування студентів є неефективними. При цьому на предмети, що цікаві, потрібні, гарно викладені, студенти ходять і без страху перед тестами чи перевірками, більш схильні засвоювати матеріал. Вагомим стимулом є і авторитет викладача, особисте ставлення студента до нього.

Опитані студенти 4 курсу ФСП запропонували декілька можливих варіантів покращення роботи та стимулювання відвідування на лекціях. Одним із засобів виступає звичайне спілкування – тобто проведення лекції у формі полілогу, де інформація буде надходити з обох сторін, а також враховуватимуться думки студентів. Також важливе значення для опитаних має доступність викладення матеріалу, відповідність його темі заняття та спеціальності. Важливе значення також має предмет - якщо він цікавий, новий, і знання по ньому можна використати для власного розвитку чи для роботи, то лекції з цього предмету не залишаться без уваги.

Такі поради є дуже важливими для конструювання дієвого навчального процесу, адже саме студент має засвоювати інформацію, що подається на лекціях, а не викладач. Залучення студентів до конструювання системи освіти дозволить виявити вузькі місця існуючої системи, виправити їх та зробити навчальний процес дійсно ефективним.

І хоча обов'язком студента є навчання, більшість із них хоча б раз займалися на лекції власними справами. Можливо це проблема лише так званих «гуманітарних предметів», тому для поглибленого розуміння проблеми слід провести ряд досліджень – опитувань, фокус-груп. Такі дослідження мають визначити, що є стимулом для відвідування лекцій у студентів різних курсів та спеціальностей, чи існують подібні проблеми на суто технічних напрямах, що є коренем проблеми пропусків та як пропонують боротися з цим самі студенти.

Степанова Т. О. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ В УМОВАХ ЗАГОСТРЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Молодь є найбільш вразливою соціальною групою в суспільстві. Всі соціально-економічні проблеми особливим чином торкаються молодих людей перш за все тому, що вони ускладнюють процес соціалізації та гальмують процеси затвердження людини в дорослому, самостійному житті. Соціальні проблеми, що існують у всіх сферах життя молоді, потребують вирішення в процесі соціалізації кожної молодої людини.

Звичайно, перш за все молодь турбує проблема безробіття, або проблема працевлаштування. В зв'язку з рівнем життя, що склався в нашій країні, велика кількість молодих людей прагне працювати, ще будучи студентом вищого навчального закладу, а то і учнем загальноосвітньої школи. Велика кількість представників молодого покоління

шукає заробіток за кордоном (особливо це стосується західного регіону України). Також, значущою є кількість молодих людей, що вдаються до тіньового працевлаштування, а де коли, і кримінального. Звичайно, перш за все це стосується молоді, що є носієм робочої сили невисокої кваліфікації, або не має досвіду роботи. Але й отримання вищої освіти не гарантує гідної роботи та заробітної плати.

Саме тому, зараз, молода особа, коли обирає майбутню професію, не керується лише своїми мріями та вподобаннями. До уваги береться необхідність обраної професії на ринку праці, матеріальні умови навчання, географічне розташування навчального закладу, можливість поєднувати навчання і роботу (підробіток).

При цьому важливо зазначити, що і ставлення до навчання в загальноосвітній школі залежить від внутрішнього світу молодої людини, її світогляду, бажання вчитися, моральних орієнтирів та цінностей у родині та мікро середовищі підлітків.

Дуже гострою та складною для вирішення є проблема забезпечення молоді житлом. Із настанням певного віку майже кожна молода людина хоче вирватися з-під «батьківського крила», розпочати власне, самостійне, доросле життя. І достатньо малий відсоток молодих людей в змозі самостійно придбати собі житло. Перш за все на це впливає економічна криза, яка призвела до значного зниження рівню життя в нашій країні. Також до чинників, через які майже неможливо придбати власне житло, можна віднести: і низький рівень доході переважної кількості населення, і неможливість оформлення довгострокових кредитів (хіба що під нереально високі відсотки), і те, що на теперішній час майже не виділяється житло для молоді за рахунок держави.

Ще одною, не менш важливою проблемою нашого молодого покоління є здоров'я. Дуже гострою є ситуація з юнацьким алкоголізмом, наркоманією, венеричними захворюваннями. На жаль, наша країна характеризується відсутністю нормальних умов для лікування таких груп людей. У зв'язку з екологічною ситуацією багато дітей з'являється на світ із вродженими вадами. Зараз по телебаченню, радіо так часто ми чуємо про ще одну хвору маленьку дитину, якій терміново потрібні гроші на оперативне втручання за кордоном. Отже, наша держава не в змозі забезпечити лікування таких дітей. Недостатньо коштів, обладнання, технологій, досвідчених фахівців. Також зменшується кількість навчально-виховних закладів для дітей з фізичними та психічними вадами, а кількість таких дітей збільшується.

Тобто всі соціальні негаразди суспільства віддзеркалюються у проблемах молоді. Можна зробити висновок, що в умовах соціально-економічної нестабільності, та ідеологічної безпорадності поглиблюється криза інституту сім ї, інституту виховання, та освіти і, як наслідок, загострюються проблеми соціалізації молоді. У підсумку можна зазначити, що для вирішення найважливіших проблем молодого покоління державну молодіжну політику треба спрямувати на забезпечення можливості отримання якісної освіти, подолання безробіття серед молоді, законодавчо гарантовану можливість працевлаштування відповідно фаху, створення умов для збереження і покращення здоров'я.

Тарасенко І. Є. (НТУУ «КПІ» ФММ)

КРЕАТИВНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА СПОСОБИ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

Однією з головних умов ефективного функціонування підприємства є адміністративний менеджмент та його гнучкість - здатність адаптуватися до часто змінюваних економічно-господарських вимог на ринках. Креативні методи управління допомагають досягти компанії конкурентних переваг.

Найважливішою рисою креативного менеджера є відсутність стереотипного мислення. Але самого креативу не достатньо, тому що діяльність менеджера повинна, перш за все, базуватись на ґрунтовних знаннях та професійному досвіді.

Думка про те, що найкраще стимулювання творчого мислення – матеріальне є хибною. Звісно, праця повинна супроводжуватись грошовою оплатою, але для покращення творчого мислення це не є найголовнішим.

Креативність можна і потрібно стимулювати. Факторами, що стимулюють креативність є:

— сприятливий психологічний клімат в робочому колективі, відсутність стресів та конфліктів. За своєю природою стрес є невід'ємною частиною життєдіяльності людини - він мобілізує, але його рівень повинен бути не занадто високим та шкідливим для людини;

— достатня кількість часу, необхідного для виконання поставленого завдання. При цьому важливо знайти оптимальну кількість часу, яка є необхідною, тому що надлишок часу може викликати втрату зацікавленості у вирішуваному завданні;

— відчуття надійності та стабільності. Будь-якій людині важко мислити креативно, коли вона думає про зовсім інші речі. До цього фактору відноситься і правильний підхід до оплати праці. Менеджер не повинен боятися за неправильність прийнятого управлінського рішення. Неправильним є накладання штрафів при помилкових кроках, тому що це призводить до того, що в управлінця з'являється страх бути позбавленим премії, заробітної платні тощо. Це породжує страх прийняття нестандартних рішень;

— можливість самореалізації. Менеджер, якому не довіряють вирішення складних та важливих завдань, не може розкрити свій креативний та професійний потенціал, тому потрібно дати максимально можливу свободу дій;

— правильність та справедливість оцінки результатів праці. Мається на увазі не тільки матеріальне заохочення, а й визнання та похвала з боку керівництва;

— достатня забезпеченість компанії прогресивними технологіями, які є необхідними для збору та обробки отриманої інформації та втілення креативних рішень;

— забезпечення можливостей для самовдосконалення. Важливо забезпечити не тільки сприятливі умови для праці, а й для розвитку – організація підприємством тренінгів, семінарів, конференцій, курсів та програм підвищення кваліфікації тощо.

Отже, з вищесказаного можна зробити висновок, що керівники повинні стимулювати креативну роботу менеджера, направляти її в правильне русло та прагнути забезпечити найсприятливіші умови для креативного вирішення завдань.

Ходиченко Л.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ДІЛОВИМИ ВІДНОСИНАМИ

За весь час існування менеджменту багато зарубіжних країн накопили великий досвід у теорії і практиці ділових відносин в торгівлі, сільському господарстві, промисловості та інших галузях з врахуванням своїх особливостей. На жаль вітчизняна наука управління розвивалася незалежно та відокремлено, частково ігноруючи зарубіжний досвід мистецтва ділових відносин.

Дослідження світової практики формування моделей ділових відносин, зокрема Японії, США та країн європейської спільноти, є необхідною передмовою становлення власної моделі ділових відносин, що потребує з одного боку вивчення найбільш цінних надбань, що зосереджені в світовій теорії та практики, а з іншого - використання його найкращих здобутків в своїй діяльності.

В американському практичному менеджменті, останнім часом використовують психологічний підхід у спілкуванні. Різновидом застосування психофізіології в менеджменті є метод Сільва. Цей метод самоконтролю мислення і управління емоціями заснований на психологічному аутотренінгу, який дозволяє менеджеру розкрити свій внутрішній потенціал покращити коефіцієнт інтелекту. Якісною відмінністю менеджера, що пройшов курс підготовки за цим методом, є здатність досягати своєї мети, або вміло передбачати чи уникнути виникнення проблеми ефективно їх вирішивши. [2]

Японія за останні три десятиріччя зайняла провідне місце на світовому ринку. Важливим фактором цього успіху є застосовування у Японії моделі ділових відносин орієнтованої на деякі аспекти праці і поведінки, що відповідають особливим рисам національного характеру. В Японії основою менеджменту є групове управління людьми. Крім цього, в Японії історично склалася традиція підпорядкуванню людині, що є старша за віком, позиція якого беззастережно схвалюється групою. Трудова дисципліна являє собою основу японського феномену і системи менеджменту. Фактор дотримання групової дисципліни діє беззастережно. [4]

У ділових відносинах японці звикли дотримуватися так званих норм “амае” - націленість слабкого до залежності від сильного. Така співпраця сприймається як абсолютно природна.

В західноєвропейських країнах широко розроблялося питання зацікавленості працівників до участі в управлінні. М.Пулл, англійський соціолог, вважав, що участь в управлінні найманих працівників є одним із головних факторів, що визначають їх поведінку. При цьому заслуговує на увагу система ділових відносин “співучасті”. Наприклад німці вважають, що ділові відносини перш за все повинні базуватися на міжособистісних відносинах. Тому довгострокові в перспективі відносини слід починати зі створення міцних особистих відносин. Для цього спочатку партнера ґрунтовно перевіряють на надійність та відповідність ціннісних уявлень. Як тільки стає зрозуміло, що партнери підходять один одному і мають довгострокові інтереси спочатку встановлені взаємини підтримуються через співучасть в процесах управління.[1]

Багато дослідників вважають, що теорія і практика ведення ділових відносин

західноєвропейських країн є слабкішими, порівняно з менеджментом США та Японії. Це пояснюється певними відмінностями у галузі освіти, організації виробництва та підбору кадрів .[3]

Список використаних джерел

1. Гончаров М.Р. Європейська культура бізнесу // Бізнес інформ.- 1997.-№3.
2. Попов А.В. Теорія і організація американського менеджменту.-М.: Наука, 1997. – 152 с.
3. Палеха Ю.Н. Культура управління персоналом // Персонал.- 1998.- №1.
4. Шонбергер Р. Японські методи управління виробництвом.- М.: Економіка, 1998. – 251 с.

Челишева А.В. (НТУУ «КПІ» ФСП)

УПРАВЛІННЯ КРЕАТИВНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ КОМПАНІЇ

У теорії управління частіше звертають увагу на проблему всебічного використання креативного потенціалу топ-менеджерів підприємства. У багатьох інститутах і університетах існують курси креативного менеджменту, які сприяють розвитку творчих рішень в управлінні та бізнесі. Революційні зміни в технології і конкуренція просто змушують компанії розробляти нетрадиційні підходи до вирішення традиційних завдань та шукати принципово нові рішення. Приймаються рішення, спрямовані на скорочення обсягу рутинної праці в компаніях, на передачу цієї управлінської праці комп'ютерам, машинам і автоматам. Відповідно вивільняється час, який персонал, особливо управлінський, може витрачати на творчу діяльність. Фахівцями все більш цінується не тільки рівень оплати праці, а й можливості творчої самореалізації, свободи творчості. Застосування нестандартних творчих ідей і рішень в бізнесі та управлінні - вимагає нових маркетингових ідей, вдосконалення реклами, більш активного використання нетрадиційних інструментів - засобів BTL(it is set of measures on advancement of the company, the goods or the certain person.), що в перекладі: BTL це сукупність заходів з просування компанії, товару або певної особистості. Мова йде про промо-акції, про поштових розсилках, виставках і т.д. Стратегічний менеджмент неможливий без творчого мислення. Процес розробки місії підприємства та стратегії - процес творчості, мистецтва. Інноваційний менеджмент немислимий без креативних рішень, творчих ініціатив керівників і виконавців. Креативні рішення завжди характеризуються високим ступенем ризику. Фахівці стверджують, що творчі рішення застосовуються у випадках, коли недостатньо інформації для прийняття раціонального рішення і тому доводиться розраховувати на інтуїцію. У вертикально-інтегрованих компаніях, що мають складну ієрархічну організаційну структуру, з браком інформації для прийняття рішень з високими прогнозними ризиками фахівці в сфері управління. Для таких компаній розробка методології прийняття креативних рішень - одна з нагальних завдань управління.

"Творчість" і "креативність"- синоніми чи ні ? Існує думка про необхідність розмежування понять "творчість" і "креативність". Під творчістю розуміють процес, що приводить до створення нового, а креативність розглядають як потенціал (внутрішній

ресурс) людини. Креативністю - здатність людини відмовитися від стереотипних способів мислення або здатність виявляти нові способи вирішення проблем. Розглядають креативність як здатність приймати матеріал зі сфери підсвідомості у сферу свідомість.

Творчість - це процес, а креативність - це здатність людини до творчості. Разом з тим необхідно уточнення понятійного апарату креативного менеджменту. В області економіки доцільно замість терміна "творчі управлінські рішення" використовувати термін "креативні управлінські рішення". Креативний менеджмент пов'язаний з розвитком таких напрямків менеджменту: управління персоналом, стратегічний менеджмент, інноваційний менеджмент, з "самоменеджментом", організаційною культурою підприємства, маркетингом. Концепція управління креативним потенціалом компанії базується на загальній теорії менеджменту, але акцентує увагу суб'єктів управління на проблемі використання творчого потенціалу всіх її співробітників при розробці та прийнятті управлінських рішень, на підвищення їх кваліфікації, впровадження в процес управління сучасних методів креативного мислення та прийняття рішень, створення творчої атмосфери всередині колективу, що стимулює розвиток процесу самореалізації та самовдосконалення співробітників. Креативний потенціал компанії можна визначити як здатності компанії до прийняття і реалізації креативних управлінських рішень, що сприяють досягненню поставлених компанією цілей.Управління креативним потенціалом в конкретній економіці вимагає аналізу креативного потенціалу компанії, планування заходів по реалізації і розвитку потенціалу, контролю та оцінок ефективності використання креативного потенціалу компанії.

Шусть Д.М. (НТУУ «КПІ» ФСП)

ВПЛИВ КОМАНДОУТВОРЕННЯ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ОРГАНІЗАЦІЇ

Сучасні організації вирізняються швидким зростанням кількості співробітників та збільшенням функціональних обов’язків робітників. Це зумовлює необхідність застосування нових, більш ефективних моделей корпоративного менеджменту, які можуть забезпечити швидкий та стабільний розвиток компанії. Однією з таких моделей є командоутворення.

Специфіка командоутворення полягає в тому, що група людей, що працюють разом та підкорюються одному керівнику, але не залежать одне від одного та не несуть відповідальність одне перед одним, перетворюється на команду, члени якої поділяють загальні цілі та несуть відповідальність за їх досягнення.Існує багато технологій формування команди. Зазначимо, що найбільш ефективними є інтерактивні програми командо утворення. Це зумовлено тим, що в таких програмах поєднується відпочинок, розваги та командна робота, а ігрова форма роботи стимулює розвиток творчого потенціалу учасників. Проте найефективнішими вважаються саме психологічні програми, оскільки їх можуть проводити лише професіонали, а проходять ці програми, як систематичні курси та консультації, результат від яких можна виміряти.

Треба зважати на те, що командоутворення має низку специфічних особливостей. Вони

зумовлені тим, що командна робота впливає на діяльність організації настільки опосередковано, що її майже не можливо виділити, як окремий фактор. Крім того, командної роботи дуже важко досягти. Адже її можна тільки побудувати, витративши дуже багато матеріальних, фінансових, часових, а головне емоційних ресурсів. При цьому гарантувати позитивний результат зможуть лише найпрофесійніші та найдорожчі консультанти та компанії. До того ж, команда не може існувати без постійної підтримки та вдосконалення, отже потребує постійних на це витрат.

Під час командоутворення розвиваються комунікативні здібності, взаємодовіра, відданість справі та зосередженість на результатах. Ставши командою, її члени починають працювати одне з одним як професіонали, з якими можна ефективно сперечатися та знаходити спільну мову, між людьми з'являється довіра одне до одного, та відданість справі та цілям команди, а в результаті – великі досягнення за меншу кількість часу та за менші гроші. На думку американського вченого Б. Такмана, командоутворення дозволяє оптимізувати діяльність організації, сприяє процесу ідентифікації нових працівників з організацією та розвиває корпоративну культуру. Цю думку можна підтвердити на прикладі управлінської команди, коли група управлінців (керівників відділів та підзвітних команд) починає працювати не як конкуренти та представники своїх відділів, а як єдина команда. Це сприяє оптимізації багатьох процесів в середині компанії, адже і керівники, і їх команди працюють над досягненням загальних, а не особистих цілей. У цьому контексті Такман вважає, що «Немає іншої кращої можливості для співробітників стати друзями, ніж стати командою… а що ще потрібно компанії: щасливі співробітники дорівнює високий результат!»[Такман Б. В. Педагогична психологія : від теорії до практики. пер. с англ., М.: ОАО «Прогрес», 2002, с 34]

Таким чином, командоутворення пов'язано з ефективністю роботи організації, оскільки не тільки зменшує час, необхідний для виконання завдань командою, але й покращує якість їх виконання за рахунок кращого розуміння між лідером команди та її членами, та в середині команди в цілому.

Юрченко Т.Ю(НТУУ «КПІ» ФСП)

МЕТОДИ ОЦІНКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ

Сьогодні в світі відбувається складний процес технологічних змін. Вичерпуються можливості вдосконалення і подальшого прогресу старих технологій, для яких настає фаза виснаження, і одночасно отримує розвиток фаза активного зростання новітніх технологій, які здатні внести революційні зміни в економіку і в суспільство в цілому. Для країн з перехідною економікою до яких відноситься і Україна, зростає роль науки, як головного економіко-відтворюючого фактора в соціально-значимих сферах, в тому числі і в охороні здоров'я, яке визнано одним із пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки.

Засобом вивчення якісного складу кадрового потенціалу організації, а також основою для удосконалення індивідуальних трудових здібностей працівника і підвищення його кваліфікації є оцінка персоналу[6]. Результати оцінки стають важливим мотиваційним фактором підвищення ефективності діяльності, оскільки визначають положення працівника

на виробництві і перспективу його переміщення. Оцінка персоналу — досить складна як в методичному, так і в організаційному плані робота. Універсальної методики, з допомогою якої можна було б вирішити всі завдання, які ставляться до оцінки персоналу, не існує.

Аналіз практики управління показує, що організація у більшості випадків використовує одночасно два види оцінки діяльності працівників: оцінка за результатами праці та оцінка якостей, які впливають на досягнення результатів. Оціночна форма включає два відповідних розділи, в кожному з яких керівник проставляє бальні оцінки. Корпоративні процедури передбачають індивідуальне обговорення підсумків оцінки з підлеглим. Підлеглий має право письмово не погодитись з висновками начальника, зафіксувати особливі умови, що вплинули на результати праці. Головним завданням оцінки є виявлення резервів підвищення ефективності роботи працівника. Крім цього, процедура оцінки забезпечує документальний контроль за самим керівником.

Вибір методів здійснюється в залежності від цілей і завдань, а також від специфіки діяльності організації і категорії спеціалістів, яких оцінюють. Виділяють традиційні і нетрадиційні методи оцінки. Традиційні методи поширені в організаціях, що функціонують в умовах стабільного зовнішнього середовища, ґрунтуються на суб'єктивній оцінці керівниками окремого працівника, без врахування цілей організації, орієнтуються на раніше досягненні результати ігноруючи довготермінові перспективи розвитку організації і працівника. Нетрадиційні методи оцінюють окремого працівника і робочу групу з урахуванням результатів всієї організації, враховуючи не тільки успішне виконання поточних функцій, а й здібності до професійного розвитку й освоєння нових професій і знань.

Методи оцінки персоналу, як емпіричні дослідження, прийнято розділяти на кількісні та якісні. Кількісні методи оцінки дозволяють об'єктивно визначити рівень ділових якостей робітників, як правило, вирішують окремі конкретні питання оцінки потенційних можливостей і не дозволяють оцінити особистість у всіх її проявах. Їх можна охарактеризувати як формалізовані і масові. Формалізація виражається в кількісному вимірюванні чітко виділених змінних, заданих завчасно. Високий рівень формалізації кількісних методів забезпечується їх статистичною обробкою.

На противагу кількісним методам досліджень, якісні - неформалізовані і націлені на отримання інформації шляхом глибинного дослідження невеликого по об'єму матеріалу, прямо пов'язані з кінцевими результатами діяльності підприємства і визначаються ступенем професійної й кваліфікаційної придатності працівників для виконання цілей підприємства і вироблених ними робіт.

З метою мінімізації помилок в процесі оцінки створені комплексні системи оцінки персоналу, що вміщують велику кількість методик, в основу яких покладені як описовий принцип, так і кількісні характеристики. Важливою умовою дієвості такого поєднання методик, є адаптація їх до специфічних внутрішніх та зовнішніх умов, в яких функціонує організація. Оцінку праці робітників здійснюють на основі комплексного підходу, з врахуванням професійно-кваліфікаційного рівня, ділових якостей, складності функцій та досягнутих результатів. Професійно-кваліфікаційний рівень працівника визначається за

загальним для всіх категорій персоналу набором об'єктивних ознак, якими є: освіта, стаж роботи за фахом, активність участі в системі безперервного підвищення професійної майстерності.

Секція №21. PR: «Комунікативні стратегії реклами, пропаганди і PR» (Польська Т. Д., к. філос.н., доц.)

Козубенко О.А.(НТУУ «КПІ» ФСП)

МЕДІАСТЕРЕОТИПИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ

У сучасну епоху стрімкого розвитку комунікацій та швидкого розповсюдження інформації засоби масової інформації грають одну з ключових ролей в життєдіяльності суспільства. Вони є засобом відображення реальності, яка, проходячи крізь призму відображення у ЗМІ, дещо змінюється, перетворюється в «квазіреальність». Реальність, яка створюється таким чином в медіа, не може бути ідентичним зліпком об’єктивної реальності, адже кожен з людей, що працюють в даній сфері сприймає цей світ по-своєму, пропускає його через свої цінності, норми, бажання тощо. Він показує світ таким, яким він бачить його, а це не одне й теж саме, що і об’єктивна реальність.

У кінці ХХ – на початку ХХІ століття ЗМІ виступає як один з найпопулярніших інструментів маніпулювання свідомістю людей, тому що постійно зростаючі технологічні можливості людства прискорюють швидкість циркуляції інформації, а це все призводить до всепроникнення ЗМІ в усі сфери життєдіяльності суспільства. ЗМІ як джерело отримання інформації є одним з найавторитетніших. Люди йому довіряють і тому зазвичай сприймають інформацію, отриману з них, не піддаючи її сумніву. Про маніпулюючий вплив засобів масової інформації на суспільну думку писало багато вчених (Кара-Мурза, Шеллер, Хлоп’єв А.Т., Богомолова Н.Н. і т.д.). Одним з найрозповсюдженіших прийомів маніпуляції вони називають вплив на суспільство через стереотипізацію.

Стереотип є уявленням людини, яке, в основному, формується не на досвіді людини, а існує до нього. Саме тому цей інструмент впливу так активно експлуатується ЗМІ. Медіастереотипи можуть бути щодо впливу на суспільну думку як позитивними, які підсилюють поведінку людини, так і негативними, які коректують її.

Яскравий приклад негативного медіастереотипу був створений в Україні під час президентських виборів 2004 року. Тоді в ЗМІ з’явилося зображення України розподілене на три частини, що були розфарбовані у кольори партій, учасники яких були головними конкурентами на виборах. На цьому стереотипі була побудована вся передвиборча агітація одного з претендентів на пост голови країни. Дане уявлення досить сильно засіло у свідомості українців, що має відголоски навіть зараз. Зламати цей стереотип можна було

лише на власному досвіді - мандруючи країною зрозуміти, що такий поділ не має ніяких обгрунтованих підстав. Ситуація в країні штучно розпалювалась ЗМІ для підтримки одного з кандидатів.

Ішим цікавим негативним медіастереотипом є уявлення про жінку за кермом. Такий стереотип дискримінує жінку, її розумові та фізичні здібності в очах всього суспільства. Існує багато анекдотів на дану тему, але, як показують наукові дослідження, кількість ДТП, спричинених жінкою-водієм, набагато менше, ніж чоловіком-водієм.

Прикладом позитивного стереотипу є створення уявлення про маму в рекламі дитячих товарів (наприклад, підгузок, дитячого харчування тощо). Так, стереотипний її образ як доброї, лагідної, турботливої сприяє формуванню у жінок певної поведінки щодо своїх дітей та материнських обов'язків та її закріпленню.

Медіастереотипи є дієвим інструментом формування суспільної думки та активізації суспільних дій. При цьому вони несуть в собі як позитивний вплив на суспільство, так і негативний. Все залежить від мети їх використання. Тому необхідно відповідально використовувати їх у ЗМІ на користь суспільству, задля його прогресу.

Шальнєва О. М. (НТУУ «КПІ» ВПІ)

СТРАТЕГІЇ ТА РЕСУРСИ РЕКЛАМИ

Реклама з'явилась з появою ринку. Вона є найважливішим елементом маркетингових комунікацій. Головна мета: вплив на споживача та популяризація нових ідей.

Відомий англійський письменник Олдос Хакслі колись сказав: «Легше створити десять пристойних сонетів, ніж добре рекламне оголошення. Реклама — найцікавіша і заразом найтяжча сучасна літературна форма.» [1]

Усі знають, що реклама - двигун торгівлі, але що відбувалося з вами в момент, коли вам доводилося складати рекламне оголошення в газету? Чому чудова реклама з фотографією вашого директора на тлі земної кулі не приносило жодного дзвінка від зацікавлених у ваших послугах? Треба все добре обдумати, щоб був ефект від витрачених зусиль і часу.

Планування реклами може здійснюватися на трьох рівнях: річний план реклами, плани кампаній, текстові стратегії для окремого рекламного звернення поза рекламною кампанією. План реклами потрібно сконцентрувати на наступних елементах:

1) охоплення аудиторій: кого ви хочете охопити?
2) стратегія звернення: що ви хочете їм сказати?
3) стратегія засобів доставки реклами: коли й де ви будете контактувати з ними? [2]

Відповіді на ці питання дозволяють прийняти рішення про те, як проводити рекламні заходи, подумати над змістом і формою вираження рекламного повідомлення, про його зовнішній вигляд, про засоби поширення рекламної інформації.

Робота над результатами досліджень знаходить свою конкретизацію в рекламних ідеї і стратегії, які являються основою рекламної кампанії. Рекламна ідеї– вдягнені у визначену художню форму, аргументи і факти, що є основою рекламного повідомлення і базою формування переконання споживача про те, що саме даний товар здатний найбільшою мірою задовольнити його потреби. «Рекламна стратегія» і «рекламна ідея» – два близьких терміни. Розробка рекламної стратегії полягає в тому, щоб визначити, який утилітарний чи психологічно значимий зміст повинний додати даному товару реклама, щоб потенційний покупець віддав йому перевага перед іншими конкуруючими марками на ринку. Рекламна стратегія задає інформаційну суть рекламного звертання, а рекламна ідея наділяє її в цікаву форму.

Існує два основних типи рекламних стратегій. Вони розрізняються тим, на що спирається реклама: на реальні утилітарні властивості чи товару на його психологічні значимі, часто уявлювані властивості.

Перший тип одержав назву раціоналістичної реклами, другий тип емоційної чи проекційної реклами. Ці два типи стратегій звичайно використовують у якості основного різні канали повідомлення. У першому випадку домінує вербальна інформація (рекламний текст), у другому невербальна (рекламні образи, музика, загальне стильове рішення і т.д.). Це поділ, однак, умовно, тому що нерідко сильний емоційний ефект може створюватися за допомогою тексту, і навпаки, зображення може доносити гранично ясну фактичну інформацію. Два різних типи впливу: вплив на розум і вплив на емоційну сферу – насправді тісно взаємодіють один з одним. Так зустрічається і змішаний тип рекламування, що сполучає риси раціоналістичного й емоційного підходів.

Раціоналістична стратегія найкраще підходить у тих випадках, коли товар по своїх фізичних властивостях виділяється з товарної категорії, і ці властивості становлять інтерес для споживачів.

Основна перевага раціоналістичної реклами перед проекційною полягає в тому, що вона щось повідомляє про властивості товару і тим самим розширює знання споживача про товар і формує в нього схильність до сприйняття рекламованих властивостей.

Проекційна реклама більше всього підходить для тих ситуацій, коли реальні розходження між конкуруючими марками чи не істотні не помітні споживачу, і в даній товарній категорії він здійснює свій вибір з опорою не стільки на реальні, скількох на уявлювані властивості товарів. Так часто буває при покупці визначеної марки сигарет, парфумів, пива й інших товарів.

Вплив проекційної реклами може виявитися найбільш сильним також у тих випадках, коли споживач не виявляє свій власний інтерес до чи товару рутину повсякденного життя не залишає часу ґрунтовно зважити доводи на користь вибору тієї чи іншої марки товару. [3]

У кожнім типі рекламування прийнято виділяти кілька видів стратегій, що розрізняються в залежності від характеру основного твердження про товар. Стратегії раціоналістичного типу: родова стратегія, стратегія переваги, стратегія «унікальна торгова пропозиція», стратегія позиціонування (атака на лідера і пошук незайнятої позиції).

Стратегії проекційного типу: типу імідж марки, резонанс, афективна стратегія.

Щоб вибрати якусь зі стратегій потрібно чітко уявляти собі мета рекламної кампанії, а також провести необхідні маркетингові дослідження.

В битві за увагу та уподобання споживача ваша рекламна компанія - план генерального наступу, який повинен бути складений за всіма правилами ведення наступу, з урахуванням розвідданих про ворога і особливостей місця бойових дій та поставленої бойового завдання. [4]

Література:

1. Уэллс Уильям, Бернетт Джон, Мориарти Сандра. Реклама. Принципы и практика. — СПб.: ПИТЕР, 2007.

2. Москаленко А. 3., Губерсъкий Л. В., Іванов В. Ф. Основи масово-інформаційної діяльності: Підручник. — К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2004

3. Песоцкий Е.А. Современная реклама. Теория и практика / Е.А. Песоцкий. – 2 изд., перераб. и доп. – Ростов н/Д : Феникс, 2003. – С. 42–296.

4. Володимир Рафаїлович Веснин, Стратегія рекламної кампанії доступно на http://reff.net.ua/48464-Strategiya_reklamnoiy_kampanii.html